

POLSKA FUNDACJA UPOWSZECHNIANIA NAUKI
POLISH FOUNDATION FOR SCIENCE ADVANCEMENT

UCZMY SIĘ POLSKIEGO 1

LET'S LEARN POLISH

LIST OF CONTENTS

Uczmy się polskiego.
Uczmy się polskiego.

Z mamą, z koleżanką,
Z tatą czy z kolegą.
Uczmy się po polsku.
Smućmy się po polsku,
Bawmy się po polsku,
Kłóćmy się po polsku.

Uczmy się polskiego.
Uczmy się polskiego.
Uczmy się polskiego.
Uczmy się polskiego.

RODZINA GRZEGORZEWSKICH NA WARSZAWSKIM OSIEDLU URSYNÓW

NOWI LOKATORZY

THE NEW TENANTS

OSIEDLE MIESZKANIOWE

KRZYSZTOF Telewizor!
BOŻENA Talerze!
MAREK Komputer!
MAGDA Kryształy!
BOŻENA Witajcie w nowym domu! To twoi nowi koledzy. Trzeba się przedstawić i przywitać.
MAGDA Wstydzę się...
BOŻENA W takim razie ja cię muszę przedstawić!
MAGDA Nie, ja sama!
MACIEK Cześć! Jestem Maciek! A ty?
MAGDA Mam na imię Magda. Magda Grzegorzewska.
MACIEK Gzegozewska? Strasznie trudne nazwisko.
MAGDA Tak, wiem. Wszyscy tak mówią.
MACIEK To jest Magda!
KASIA Ja jestem Kasia, Kaśka albo Katarzyna.
MAGDA Dzień dobry. Ja jestem Magda, Madzia albo Magdalena.
MICHAŁ Ja mam na imię Michał. A to jest mój najlepszy kolega, Paweł.
PAWEŁ Cześć, Magda!
ZOSIA Dzień dobry, Magda. Jestem Zosia. A jak ma na imię twoja lalka?
MAGDA Ma na imię Patrycja.
ZOSIA To tak samo, jak moja!
BOŻENA Magda ma już tylu nowych przyjaciół. No, trzeba wynosić meble! Marek! Musisz nam pomóc! Marek!
MAREK Tak, mamo!
BOŻENA Weź tę paczkę! Tylko ostrożnie!
MAREK Dziękuję... to znaczy... dzień dobry... dziękuję bardzo...
MARTA Mogę ci pomóc.
MAREK Dziękuję...

MARTA Jesteście nowymi lokatorami?
MAREK Tak. Dzisiaj przeprowadzka.
MARTA Marta.
MAREK Przepraszam?
MARTA Mam na imię Marta.
MAREK A ja jestem Marek. Miłe spotkanie!
MARTA Tak, bardzo miłe!

A HOUSING ESTATE

* TV set! * Plates! * Computer! * Cut-glass! * Welcome to the new house! These are your new friends. You've to introduce yourself and say hello. * I'm too shy [*literally*: I'm ashamed]... * In that case I'll have to introduce you! * No, I ('ll do it) myself! * Hi! I'm Maciek! And you? * My name's Magda. Magda Grzegorzewska. * Gwegowethka? [*Maciek has a speech defect – translator's note*]. Vewy difficult name. * Yes, I know. Everybody says so. * This is Magda! * I'm Kasia, Kaśka or Katarzyna. * Hello. I'm Magda, Madzia or Magdalena. * My name's Michał. And this is my best friend, Paweł. * Hello, Magda! * Hello, Magda. I'm Zosia. And what's your doll's name? * She's called Patrycja. * Just like mine! * Magda has so many new friends already. Well, we have to move the furniture! Marek! You must help us! Marek! * Yes, mum! * Take this parcel! Only (be) careful [*lit.*: only carefully]! * Thank you... I mean... hello... thank you very much... * I can help you. * Thanks... * Are you the new tenants? * Yes, (we're) moving in today. * Marta. * Sorry? * My name's Marta. * And I'm Marek. * (What) a nice meeting! * Yes, very nice! *

STOP

MACIEK Cześć! Jestem Maciek! A ty?
MAGDA Mam na imię Magda. Magda Grzegorzewska.
MACIEK To jest Magda!
KASIA Ja jestem Kasia, Kaśka albo Katarzyna.
MICHAŁ Ja mam na imię Michał. A to jest mój najlepszy kolega, Paweł.
ZOSIA Dzień dobry, Magda. Jestem Zosia. A jak ma na imię twoja lalka?
MARTA Mam na imię Marta.
MAREK Ja jestem Marek.

KRZYSZTOF Zamknięte! Gdzie jest klucz?
BOŻENA Jak to gdzie? Ty masz klucz!
KRZYSZTOF Niestety, nie mam...
BOŻENA Ja też nie!
MAREK Ja mam tylko książki!
MAGDA A ja lalkę!
BOŻENA To kto ma klucz?
MAGDA Bej ma klucz!

A CORRIDOR

* (It's) locked! Where's the key? * What do you mean where? You've got the key. * I'm afraid [*lit.*: alas] I haven't (got it)!... * Nor have I! * I've only got books! * And I've got (my) doll! * So who's got the key?! * Bej's got the key! *

MIESZKANIE GRZEGORZEWSKICH

BOŻENA Wszędzie dobrze, ale w domu – najlepiej!
KRZYSZTOF Wreszcie w domu!
BOŻENA Za nasz nowy dom!
KOWALSKA Można się przyłączyć? Wyglądam z mieszkania, a tu – przeprowadzka! Myślę sobie – trzeba poznać nowych sąsiadów!
BOŻENA Dzień dobry. To bardzo miło z pani strony.
TRAGARZ Gdzie stawiać?
BOŻENA Tam! Bożena Grzegorzewska.
KOWALSKA Kowalska. Maria Kowalska. A to zapewne pani mąż i dzieci?
BOŻENA Tak. Proszę wejść do środka. Dopiero wnosimy meble, więc...

KOWALSKA *Rozumiem, rozumiem – przeprowadzka!*
BOŻENA To mój mąż Krzysztof.
KRZYSZTOF Grzegorzewski. Krzysztof Grzegorzewski.
KOWALSKA Maria Kowalska. Miło mi pana poznać.
KRZYSZTOF Mnie również jest bardzo przyjemnie...
BOŻENA To nasz syn Marek... i córka Magda.
MAGDA Pani mieszka obok?
KOWALSKA Nie obok, naprzeciwko. Mieszkanie numer sto dwa (102). I zawsze mam ciasto dla grzecznych dziewczynek.
MAGDA Tylko ja nie zawsze jestem grzeczna...
KRZYSZTOF To ostatni członek naszej rodziny, Bej... Ma duży apetyt...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ There's no place like home! ✱ Home at last! ✱ To our new home! ✱ May I join you? ✱ I (just) looked out... somebody moving in [*lit.*: a moving]! So I thought [*lit.*: think] – one should meet [*lit.*: get to know] the new neigbours! ✱ Hello! It's very nice of you. ✱ Where does this go [*lit.*: where to put it]? ✱ Over there! *Bożena Grzegorzewska.* ✱ *Kowalska. Maria Kowalska. And this must be [lit.: certainly (is)] your husband* and children? ✱ Yes. Please come in. We're bringing in the furniture so... ✱ I see, I see! (of course) moving in! ✱ This is my husband Krzysztof. ✱ Grzegorzewski. Krzysztof Grzegorzewski. ✱ Maria Kowalska. Pleased to meet you. ✱ Pleased to meet *you*... ✱ This is our son Marek... and our daughter Magda.✱ Do you live next door? ✱ No, not next door, opposite. [*lit.*: apartment] Number 102. And I always have cake for good little girls. ✱ Only I'm not always (a) good (girl)... ✱ This is the last member of our family, Bej... He's got a good appetite... ✱

STOP

BOŻENA ***Bożena Grzegorzewska***
KOWALSKA Kowalska. Maria Kowalska.
BOŻENA To mój mąż Krzysztof.
BOŻENA To nasz syn Marek.
BOŻENA A to córka Magda.

BOŻENA W lewo... nie, w prawo... nie, nie, jednak w lewo... O! Nie! W prawo... nie, nie, jednak w lewo... O! Nie! W prawo... O, tak!

– Nie tak głośno! Jeszcze szafa...

KRZYSZTOF Czy to konieczne?

BOŻENA Tak! Do tyłu i trochę w lewo! Nie, nie, w prawo! Uwaga!

KRZYSZTOF Nie ma się co denerwować...

WIERZBICKA Co tu się dzieje?

KRZYSZTOF Przepraszam?

WIERZBICKA Huk, hałas! Trudno wprost wytrzymać!

KRZYSZTOF Bardzo panią przepraszam... To szafa...

WIERZBICKA Szafa, komoda, stół! To nie do wytrzymania!

BOŻENA Dzień dobry. Jesteśmy nowymi lokatorami. Właśnie ustawiamy meble...

WIERZBICKA Przecież słyszę!

BOŻENA Pozwoli pani, że się przedstawię... Bożena Grzegorzewska. Miło mi...

WIERZBICKA Ale mnie wcale nie jest przyjemnie! Mieszkam piętro niżej! Moje nazwisko Wierzbicka. Stefania Wierzbicka. Lubię spokój i ciszę. I jestem bardzo niezadowolona z takiego sąsiedztwa.

MAREK To widać...

KRZYSZTOF Cóż... Znamy już panią Kowalską... panią Wierzbicką... Ciekawe, kto mieszka na górze? Woda...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* (A bit) to the left... no, to the right... no, no, left after all... Oh, no! to the right... No, no, left after all... Oh, no, to the right...Oh, yes! (That's it!) * Not so loud! (There's) still a wardrobe (to come)... * Is it necessary? * Yes! * Back and slightly to the left! No, no, to the right! Watch out! * No need to get upset... * What's going on here!? * I beg your pardon! * The racket, the noise! I can hardly stand it [*lit.*: it'd hard to bear it]! * I do apologize... It's the wardrobe. * The wardrobe, the chest of drawers, the table! It's unbearable! * Hello. We're the new tenants. We've just been arranging the furniture... * I can hear that! * Allow me to introduce myself... Bożena Grzegorzewska. Pleased to meet you... * But I'm not pleased! I live on the floor [*lit.*: one floor] below! My name's Wierzbicka! Stefania Wierzbicka! I like peace and quiet, and I can do without [*lit.*: I'm very displeased with] neighbours like this. * So I see [*lit.*: that's evident]... * Well... we've already met [*lit.*: we already know] Mrs. Kowalska... and Mrs. Wierzbicka. I wonder [*lit.*: it's interesting] who lives upstairs... Water... *

MIESZKANIE ZIELIŃSKICH

ZIELIŃSKA Dobry wieczór! To pani jest nową lokatorką z mieszkania sto pięć (105)? Bardzo mi miło! Jak się pani nazywa? Pani Grzegorzewska, prawda?

BOŻENA Tak, ale... Woda...

ZIELIŃSKA Tak się cieszę, że mam nowych sąsiadów! Pozwoli pani, że się przedstawię, Halina Zielińska. To jest mój synek Mikołaj. Ma dopiero pięć (5) miesięcy...

BOŻENA Bardzo mi przyjemnie, ale... tam... na dole... woda...

ZIELIŃSKA Pani też ma dzieci, prawda? Syna i córkę? Tak mi przyjemnie... Jak pani ma na imię?

BOŻENA Bożena, ale... właśnie...

ZIELIŃSKA Bożena? A ja Halina. Proszę mi mówić po imieniu, dobrze?

BOŻENA Dobrze, ale woda leje nam się na głowę!

ZIELIŃSKA O! Tak mi przykro... Bardzo przepraszam...

THE ZIELIŃSKI APARTMENT

✱ Good evening! So you're (one of) the new tenant(s) at [*lit.*: apartment] number 105? It's very nice to meet you! What's your name? Mrs. Grzegorzewska, isn't it? ✱ Yes, but... water... ✱ I'm so pleased to have new neighbours! Allow me to introduce myself. Halina Zielińska. This is my little son, Mikołaj. He's only five months old... ✱ Nice to meet you, but... there... downstairs... water... ✱ You too have children, haven't you? A son and a daughter? I'm so glad... What's your first name? ✱ Bożena, but... well... it's just... ✱ Bożena? And I'm Halina. Please call me by my first name, OK? ✱ All right, but there's water pouring down on our heads [*lit.*: head]! ✱ Oh, I'm so sorry... very sorry... ✱

Grzegorzewscy

BOŻENA **Pozwoli pani, że się przedstawię... Bożena Grzegorzewska. Miło mi...**
WIERZBICKA **Moje nazwisko Wierzbicka. Stefania Wierzbicka. Lubię spokój i ciszę. I jestem bardzo niezadowolona z takiego sąsiedztwa.**
ZIELIŃSKA **Dobry wieczór! To pani jest nową lokatorką z mieszkania 105? Bardzo mi miło! Jak się pani nazywa?**
ZIELIŃSKA **Pozwoli pani, że się przedstawię. Halina Zielińska. To jest mój synek.**
ZIELIŃSKA **Jak pani ma na imię?**

OSIEDLE

KRZYSZTOF Dobry wieczór... Spacer z psem?
WIERZBICKI Tak... My się jeszcze nie znamy... Wierzbicki. Tadeusz Wierzbicki.
KRZYSZTOF Mieszka pan pod nami, prawda? Pańska żona...
WIERZBICKI Ach, tak... rozumiem. Proszę nie gniewać się na moją żonę. Lubi spokój.
KRZYSZTOF Wszyscy lubimy spokój.
WIERZBICKI Ja bardzo lubię spokój. I ciszę...
WIERZBICKA Tadeusz! Jest już późno!
WIERZBICKI Już idę! Cóż... Moja żona...
KRZYSZTOF Rozumiem. Miło mi pana poznać. Do zobaczenia...
WIERZBICKA Tadeusz!
WIERZBICKI Już idę, kochanie! Dobranoc, panie...
KRZYSZTOF ...Krzysztof. Krzysztof Grzegorzewski.
WIERZBICKI Dobranoc, panie Krzysztofie.
KRZYSZTOF Bej! Bej! Dobry pies, grzeczny pies... Idziemy do domu.

MAREK Bardzo mi się tu podoba...
MARTA Co ci się podoba?
MAREK No... Mieszkanie... cały dom... osiedle... Ty też mi się podobasz...
KRZYSZTOF Trzeba wracać do domu, nie sądzisz?

MAREK Tak, już idę...
KRZYSZTOF To nasza sąsiadka?
MAREK Tak! Pozwól, tato... to jest Marta. Mieszka w sąsiednim domu.
MARTA Marta Majewska. Miło mi pana poznać.
KRZYSZTOF Mnie również. Dobry wieczór. I dobranoc.
MAREK Cześć, Marta! Do zobaczenia!
MARTA Do widzenia!

THE HOUSING ESTATE

* Good evening... Taking your dog out for a walk [*lit.*: A walk with a dog]? * Yes... We haven't met yet... Wierzbicki. Tadeusz Wierzbicki. * You live below us, don't you? Your wife... * Oh yes... I know [*lit.*: understand]. Please don't be cross with my wife. She likes (a bit of) peace. * We all like (a bit of) peace. * I like (a bit of) peace very much. And quiet... * Tadeusz! It's getting [*lit.*: it's already] late! * Coming [*lit.*: I'm just coming]! * Well... my wife... * I see. It was nice to meet you. See you... * Tadeusz! * Coming, darling! Good night, Mr... * ...Krzysztof. Krzysztof Grzegorzewski. * Good night, Krzysztof. * Bej! Bej! Good dog, nice dog... We're going home. * I like it here very much... * What do you like? * Well... the apartment... the whole apartment block [*lit.*: house]... the housing estate... I like you too... * Time to go home, don't you think ? * Yes, coming... * Is that our neighbour? * Yes. Dad, may I... this is Marta. She lives in the block next to ours. * Marta Majewska. Nice to meet you. * Nice to meet you. Good evening. And good night. * Bye Marta! See you! * Bye! *

STOP

KRZYSZTOF Dobry wieczór.
MAREK Pozwól tato... to jest Marta. Mieszka w sąsiednim domu.
MARTA *Marta Majewska. Miło mi pana poznać.*
KRZYSZTOF Dobry wieczór. I dobranoc.

BOŻENA Magda! Musisz mi pomóc! Trzymaj tutaj. Ale mocno!
MACIEK Logopeda? Co to jest?
MAGDA Logopeda to moja mama!
MACIEK Ale co to jest logopeda? Lekarz?
BOŻENA Logopeda to ktoś, kto uczy ludzi prawidłowo mówić. Rozumiesz?
MACIEK To chyba łatwo dobze mówić!
BOŻENA Wcale nie! Słyszę, że i ty mówisz czasem źle. Możesz do mnie przychodzić. Trzeba uczyć się dobrze mówić. O, Tak! Nazywam się Bożena Grzegorzewska. A ty, jak masz na imię?
MACIEK Maciek.
BOŻENA Miło mi cię poznać, Maćku. Dobry wieczór.
MACIEK Dobry wiecór.
BOŻENA Dobry wieczór. Do-bry wie-czór. A to jest moja córka Magda.
MACIEK Ja jus znam Magdę!
BOŻENA A czy znasz mojego męża i syna?
MACIEK Nie.
BOŻENA To jest mój mąż, Krzysztof Grzegorzewski, a to nasz syn Marek. Marek to brat Magdy.
MACIEK Rozumiem. Jus musę iść do domu.
BOŻENA Dobranoc, Maćku! I pamiętaj – trzeba mówić poprawnie!
MACIEK Do-bra-noc!
MAGDA Ja też chcę spać!
BOŻENA Wszyscy chcemy spać! Dobranoc mówi wam rodzina Grzegorzewskich! Do zobaczenia!

THE CORRIDOR

✱ Magda! You must help me! Hold it right here. Steady now [*lit.*: but hard]! ✱ Speech therapist? What's that? ✱ My mum's a speech therapist! ✱ But what's a speech therapist? A (kind of) doctor? ✱ A speech therapist's somebody who teaches people how to speak properly. Do you understand? ✱ It'th eavy to thpeak pwopewly, I fink. ✱ Not at all! I can hear that you too sometimes speak incorrectly. You can come to

me. One has to learn to speak properly. Like this! My name is Bożena Grzegorzewska. And what's your name? * Maciek. * Nice to meet you, Maciek. Good evening. * Good evening. * Good evening. Good even-ing. And this is my daughter Magda. * I've alweady met Magda! * Do you know my husband and son? * No. * This is my husband, Krzysztof Grzegorzewski, and this is our son Marek. Marek's Magda's brother. * I see. I muft go home now. * Good night, Maciek! And remember – one has to speak properly! * Good night! * I'm sleepy too! * We're all sleepy! * Good night to you from the Grzegorzewski family [*lit.*: the Grzegorzewski family's saying good night to you]! See you! *

WARSZAWA. KOŚCIÓŁ ŚW. ALEKSANDRA NA PLACU TRZECH KRZYŻY

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY
GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

1.1. SPOSOBY PRZEDSTAWIANIA SIĘ
1.1. WAYS OF INTRODUCING YOURSELF

Kontakt oficjalny: Formal:

Jan Kowalski.
Jestem Jan Kowalski.
Nazywam się Jan Kowalski.

Kontakt nieoficjalny: Informal:

Marek.
Jestem Marek.
Mam na imię Marek.

1.2. SPOSOBY PRZEDSTAWIANIA KOGOŚ
1.2. WAYS OF INTRODUCING SOMEBODY ELSE

Kontakt oficjalny: Formal:

Czy można	pani panu państwu	przedstawić	panią Annę Kowalską? pana Marka Nowaka?

Kontakt nieoficjalny: Informal:

Czy wy się znacie?	Nie.	To mój kolega, Marek.
Czy znasz Marka?	Nie.	To mój kolega, Marek.
Czy znasz Annę?	Nie.	To moja koleżanka, Anna.

1.3. REAKCJA NA PRZEDSTAWIENIE SIĘ KOGOŚ

1.3. RESPONDING TO INTRODUCTIONS

Kontakt oficjalny: Formal:

Bardzo mi miło	panią pana państwa	poznać.

Kontakt nieoficjalny: Informal:

Bardzo mi miło.
Miło mi.

1.4. PROPOZYCJA PRZEDSTAWIENIA SIĘ

1.3. SUGGESTIONS FOR INTRODUCING YOURSELF

Kontakt oficjalny: Formal:

A.	Pozwoli	pani, pan,	że się przedstawię.	– Halina Zielińska. – Bożena Grzegorzewska.
	Pozwolą państwo, że się przedstawię. Krzysztof Grzegorzewski.			
B.	My się jeszcze nie znamy. Tadeusz Wierzbicki.			

Kontakt nieoficjalny: Informal:

A.	Pozwól	tato... mamo...	To jest Marta.
B.	Cześć, jestem Maciek. A ty?		

Formy typu **B** są mniej formalne. I dlatego przedstawiający się w kontakcie oficjalnym mówi: **My się jeszcze nie znamy**, z czego wynika, że trzeba się przedstawić, po czym podaje swoje imię i nazwisko.
W kontakcie nieoficjalnym (tu między dziećmi) następuje przywitanie (**Cześć**) oraz prezentacja (**jestem Maciek**). Prośbą o przedstawienie jest wypowiedzenie: **A ty?**

The **B**. forms are less formal. That is why the person introducing him/herself in a formal situation says, **my się jeszcze nie znamy** (we haven't met yet). They then give their name and surname, meaning that they want to introduce themselves.
In informal contacts (in this case between children), the speaker greets the other party (**Cześć**) and then introduces him/herself (**jestem Maciek**). Saying **A ty?** is a request for the other person to introduce him/herself.

1.5. IDENTYFIKACJA OSOBY: IMIĘ I NAZWISKO

1.5. PERSONAL IDENTIFICATION: NAME AND SURNAME

W języku polskim każdą osobę identyfikuje jej imię i nazwisko:

In Polish, every person is identified by their name and surname:

Bożena Grzegorzewska
Maria Kowalska
Krzysztof Grzegorzewski
Tadeusz Wierzbicki

Rzadko zdarza się, że osoba używa dwu imion. Zwyczajem typowo polskim jest zdrabnianie imion, co znaczy, że każde imię ma swą formę oficjalną (pisaną) i formy nieoficjalne (zdrobniałe), np.:

It is unusual for somebody to use two first names. Names in Poland are usually used in the diminutive form, which means that every name has an official (written) version and an unofficial (diminutive) form, e.g.

Ja jestem Kasia, Kaśka albo Katarzyna.
Ja jestem Magda, Madzia albo Magdalena.

Jako najbardziej pieszczotliwe odczuwane są formy zawierające spółgłoski miękkie (**ś**, **si**, **ź**, **zi**, **ć**, **ci**, **dź**, **dzi**, **ń**, **ni**).
Wśród chłopców tendencja do zdrobnień jest mniejsza, np.

The most intimate forms are those containing the soft consonants (**ś**, **si**, **ź**, **zi**, **ć**, **ci**, **dź**, **dzi**, **ń**, **ni**).
Among boys, this tendency to use diminutive names is less marked, e.g.

Ja mam na imię Michał.
A to mój najlepszy kolega, Paweł.

W domu jednak rodzice będą ich nazywać **Michałek** lub **Michaś** i **Pawełek**

At home, however, their parents would call them **Michałek** or **Michaś**, and **Pawełek**.

Pytanie o imię: / Asking about somebody's name:

Kontakt oficjalny: / Formal:

Jak	pan pani	ma na imię?

Kontakt nieoficjalny: / Informal:

Jak masz na imię?
Jak ma na imię twoja lalka?

Informacja o imieniu: / Answer:

Mam na imię Marta.
Bożena.

Pytanie o nazwisko: / Asking about somebody's surname:

Kontakt oficjalny: / Formal:

Jak	pan pani	się nazywa?

Kontakt nieoficjalny: / Informal:

Jak się nazywasz?

Jak	ona on	się nazywa?

Informacja o nazwisku: / Answer:

Nazywam się Stefania Wierzbicka.
Moje nazwisko Wierzbicka.
Krzysztof Grzegorzewski.
Grzegorzewski.

1.6. FORMUŁY GRZECZNOŚCIOWE NA POWITANIE I POŻEGNANIE

1.6. SAYING HELLO AND GOOD-BYE

Typ kontaktu wyrażany jest m.in. przez formuły, które ludzie wymieniają na powitanie i na pożegnanie:

The formal or informal nature of the contact is often indicated by the way in which the parties say hello and good-bye to each other:

Kontakt oficjalny formal	Dzień dobry! Dzień dobry, panie profesorze! Dobry wieczór!	Do widzenia! Dobranoc!
Kontakt nieoficjalny informal	Cześć! Cześć, Marek!	Cześć! Pa!

Formułom na powitanie towarzyszą tytuły osoby, do której się zwracamy w kontakcie oficjalnym lub imiona osób w kontakcie nieoficjalnym. Jeśli żegnamy osobę, z którą mamy się spotkać, mówimy: **Do zobaczenia!**

Do formuł powitania nie należy w języku polskim pytanie o samopoczucie osoby, do której się zwracamy. Polacy używają zwrotów typu: **Co słychać? Jak się masz? Jak się pan ma? Jak się pani ma?**, ale są to pytania, na które odpowiada się, mówiąc prawdę o swoim samopoczuciu. W przeciwieństwie do ludzi z krajów zachodnich Polacy chętnie mówią o swym złym samopoczuciu, skarżą się, narzekają itd. Rozmówca podtrzymuje rozmowę, interesuje się problemami, oferuje pomoc itd.

Najczęściej używane odpowiedzi na pytanie: **Co słychać?**

The expressions used as greetings in formal contacts, are accompanied by the title of the person adressed, or the name of the person adressed in informal contacts. The expression **Do zobaczenia!** (See you) is used in saying good-bye to a person whom we expect to see again.

Unlike in English, questions about how the other party is feeling are not used in Polish as conventional forms of greeting. Poles do use expressions like **Co słychać? Jak się masz? Jak się pan ma? Jak się pani ma?**, but these are real questions which the speaker expects to be answered truthfully. Unlike Westerners, Poles frequently say directly how bad they feel, they complain, gripe, etc. The interlocutor keeps the conversation going, expresses interest in the other party's problems, offers help, etc.

The most common answers to the question **Co słychać?** (How's it going?):

Nic nowego.
Wszystko po staremu.
Wszystko w porządku.

Najczęściej używane odpowiedzi na pytanie: **Jak się masz?**

The most common answers to the question **Jak się masz?** (How are you?):

Bardzo dobrze.
Dobrze.
Tak sobie.
Niedobrze.
Źle.

1.7. KONTAKT OFICJALNY I NIEOFICJALNY

1.7. FORMAL AND INFORMAL FORMS OF ADDRESS

Różnica między kontaktem oficjalnym a nieoficjalnym jest bardzo ważna. Kontakt oficjalny to kontakt ludzi nie znających się, ludzi w różnym wieku lub o różnym statusie społecznym. Kontakt nieoficjalny zachodzi między członkami rodziny, ludźmi znającymi się dobrze oraz ludźmi w tym samym wieku i o tym samym statusie społecznym.
Mówiący po polsku wyraża, jaki typ kontaktu istnieje między nim a osobą, do której się zwraca. W kontakcie oficjalnym używa form:

The distinction between formal and informal forms of address is very important in Polish. You should use the formal style when speaking to people you have met for the first time, or to people of a different age or social position. The informal style is used by family members, people who are well acquainted, and people of the same age or social position.
Your manner of address indicates your relation to the other party. The following expressions are used in formal address:

pan – zwracając się do mężczyzny addressing a man
pani – zwracając się do kobiety addressing a woman
państwo – zwracając się do grupy kobiet i mężczyzn addressing a group of men and women
panowie – zwracając się do grupy mężczyzn addressing a group of men
panie – zwracając się do grupy kobiet addressing a group of women

Tytuły **pan** i **pani** łączą się zawsze z 3. osobą liczby pojedynczej (os. I. poj.) czasownika. Forma państwo łączy się z 3. osobą liczby mnogiej (os. I. mn.) czasownika.
Uwaga: Polak nigdy nie mówi o sobie samym ***pan, pani.***

The titles **pan** and **pani** are always combined with a verb in the 3rd person singular. The expression państwo is combined with a verb in the third person plural.
N.B. The forms ***pan, pani*** *are never used when speaking about yourself.*

W kontakcie nieoficjalnym używa się formy **ty**, która łączy się z 2. osobą liczby pojedynczej (os. l. poj.) czasownika. Zaimek **ty** rzadko używany jest w języku polskim, bo wyraża go forma czasownika, np. **Czy znasz Marka?**
Propozycja zmiany kontaktu z oficjalnego na nieoficjalny: **Proszę mi mówić po imieniu**.

The form **ty** (you) is used in informal contacts. It is combined with verbs in the 2nd person singular. **Ty** is frequently omitted, since the pronoun is contained in the form of the verb, e.g. **Czy znasz Marka?**
If you want to change to the informal style of address, you say: **Proszę mi mówić po imieniu**.

1.8. ODMIANA CZASOWNIKA *BYĆ* W CZASIE TERAŹNIEJSZYM

1.8. THE INFLECTION OF THE VERB *BYĆ* (TO BE) IN THE PRESENT TENSE

Liczba pojedyncza (l. poj.) singular		Liczba mnoga (l. mn.) plural	
1. (ja) jestem		1. (my) jesteśmy	
2. (ty) jesteś		2. (wy) jesteście	
3. on, pan ona, pani ono to	jest	3. oni, panowie, państwo one, panie	są

Czasownik **być** jest jednym z niewielu czasowników nieregularnych w języku polskim. Zaimki osobowe zaznaczono w nawiasach, gdyż nie są one obligatoryjne, tzn. sama forma czasownika wskazuje, jaka to osoba. Np. **Jestem** to tylko pierwsza osoba (ja), **Jesteś** – druga osoba (ty) itd.

Uwaga: System czasów w języku polskim jest bardzo prosty, gdyż istnieją tylko trzy czasy: ***przeszły, teraźniejszy, przyszły****.*

The verb **być** is one of the few irregular verbs in the Polish language. The personal pronouns are in parentheses since they do not have to be used, i.e. the form of the verb itself indicates the person. For example, **jestem** is always the first person, **jesteś** is always the 2nd person singular, etc.

N.B The system of tenses is very simple in Polish, since there are only three: ***past, present****, and* ***future****.*

1.9. ODMIANA CZASOWNIKA *MIEĆ* W CZASIE TERAŹNIEJSZYM

1.9. THE INFLECTION OF THE VERB *MIEĆ* (TO HAVE) IN THE PRESENT TENSE:

Czasownik **mieć** odmienia się przez osoby w czasie teraźniejszym następująco:

In the present tense the verb **mieć** is inflected in the following way:

Liczba pojedyncza (l. poj.) singular		Liczba mnoga (l. mn.) plural	
1. (ja) mam		1. (my) mamy	
2. (ty) masz		2. (wy) macie	
3. on, pan ona, pani ono to	ma	3. oni, panowie, państwo one, panie	mają

1.10. RODZAJ GRAMATYCZNY RZECZOWNIKÓW

Każdy rzeczownik w języku polskim ma jakiś rodzaj gramatyczny: **męski**, **żeński** lub **nijaki**.

1.10. THE GRAMMATICAL GENDER OF NOUNS

Each noun in the Polish language has a specific grammatical gender: **masculine**, **feminine** or **neuter**.

Rzeczowniki Nouns

rodzaj męski (r. m.) masculine	rodzaj żeński (r. ż.) feminine	rodzaj nijaki (r. n.) neuter
Kraków	Warszawa	Chicago
Krzysztof	Magda	dziecko
Marek	Bożena	nazwisko
syn	córka	imię
pan	pani	
student	studentka	
kolega	koleżanka	

Rzeczowniki rodzaju męskiego kończą się na spółgłoskę, rzadko na **–a**. Rzeczowniki rodzaju żeńskiego kończą się na **–a**, rzadziej na **–i**. Rzeczowniki rodzaju nijakiego kończą się na **–o**, **–e**, **–ę**.

Uwaga: Nazwom obcym przypisuje się w języku polskim rodzaj zgodnie z tymi regułami, np. ***Londyn i Nowy Jork*** *– rodzaj męski (r.m.),* ***Japonia, Praga, Moskwa*** *– rodzaj żeński (r.ż.),* ***Tokio, San Francisco*** *– rodzaj nijaki (r. n.).*

Masculine nouns end in a consonant, or, less frequently in **–a**. Feminine nouns end in **–a**, or, less frequently in **–i**. Neuter nouns end in **–o**, **–e**, **–ę**.

N.B. In Polish, foreign names are assigned genders in accordance with the above pattern, e.g. ***Londyn*** *and* ***Nowy Jork*** *are masculine,* ***Japonia, Praga*** *and* ***Moskwa*** *are feminine, and* ***Tokio*** *and* ***San Francisco*** *are neuter.*

Rodzaj gramatyczny jest bardzo ważny, bo wyrazy określające rzeczownik (przymiotniki, zaimki) muszą wystąpić w takim samym rodzaju, jak rzeczownik, np.:

The grammatical gender is very important because the words which qualify the noun (adjectives, pronouns) must have the same gender as the noun:

To (jest)	moja	koleżanka,	Anna.
	↓	↓	↓
	r.ż. fem.	r.ż. fem.	r.ż. fem.
To (jest)	mój	kolega,	Marek.
	↓	↓	↓
	r.m. masc.	r.m. masc.	r.m. masc.

1.11. RODZAJ GRAMATYCZNY PRZYMIOTNIKÓW I ZAIMKÓW

1.11. THE GRAMMATICAL GENDER OF ADJECTIVES AND PRONOUNS

Podobnie jak rzeczowniki, także przymiotniki i zaimki mają trzy rodzaje: męski, żeński i nijaki.

Adjectives, like nouns, have three genders: masculine, feminine and neuter.

now–y przyjaciel	now–a przyjaciółk–a	now–e imi–ę
mił–y syn	mił–a córk–a	mił–e dzieck–o
grzeczn–y chłopiec	grzeczn–a dziewczyna–a	grzeczn–e dzieck–o
mój syn	moj–a córk–a	moj–e dzieck–o
dobr–y student	dobr–a studentk–a	dobr–e dzieck–o
polsk–i język	polsk–a gramatyk–a	polski–e imi–ę

Przymiotniki rodzaju męskiego kończą się na **–y**, rzadziej na **–i** (tylko po spółgłoskach miękkich i **–k**, **–g**). Przymiotniki i zaimki rodzaju żeńskiego kończą się zawsze na **–a**. Przymiotniki i zaimki rodzaju nijakiego kończą się zawsze na **–e**. Proszę pamiętać, że **–k**, i **–g** przed **–e** stają się miękkie i dlatego pisze się je **–ki**, **–gi**.

Masculine adjectives end in **–y**, or, less frequently in **–i** (only following soft consonants and **–k**, **–g**). Feminine adjectives and pronouns always end in **–a**. Neuter adjectives and pronouns always end in **–e**. Remember that the consonants **–k** and **–g** followed by **–e** are always softened and are therefore spelt **–ki**, **–gi**.

Zaimki rodzaju męskiego mają stare, nieregularne formy, typu **mój**, **twój**.
Uwaga: Niektóre polskie nazwiska to przymiotniki, które zachowują regularne końcówki, np.: Krzysztof Grzegorzewski, Bożena Grzegorzewska, Marek Grzegorzewski, Magda Grzegorzewska.

Masculine pronouns have old, irregular forms, e.g. **mój**, **twój**.
N.B. Some Polish surnames are adjectives which keep their regular gender-specific endings, e.g. Krzysztof Grzegorzewski Bożena Grzegorzewska Marek Grzegorzewski Magda Grzegorzewska

1.12. PROSZĘ ZAPAMIĘTAĆ TE SŁOWA

1.12. MEMORIZE THESE WORDS:

Rzeczowniki: **Nouns:**

rodzina:	ojciec	matka
	tata, tato, tatuś	mama, mamusia
	mąż	żona
	syn, synek	córka, córeczka
	brat, braciszek	siostra, siostrzyczka
	dziadek	babka, babcia
	dziecko	dzieci
znajomi:	sąsiad	sąsiadka
	znajomy	znajoma
	kolega	koleżanka
	przyjaciel	przyjaciółka

Przymiotniki: **Adjectives:**

dobry	–	zły
nowy	–	stary
miły	–	niemiły
grzeczny	–	niegrzeczny

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania: 1. Read the following sentences aloud:

Trzeba uczyć się dobrze mówić.
Możesz do mnie przychodzić.
Nazywam się Bożena Grzegorzewska.
Dobry wieczór.
To jest mój mąż Krzysztof Grzegorzewski.

2. Proszę przeczytać następujące zdania: 2. Read the following sentences aloud:

A
To jest mąż.
To jest mój mąż.
To jest mój mąż, Krzysztof.
To jest mój mąż, Krzysztof Grzegorzewski.

B
Jestem Maciek.
Cześć, jestem Maciek.
Cześć, jestem Maciek, a ty?

C
Ja jestem Kasia.
Ja jestem Kasia albo Kaśka.
Ja jestem Kasia, Kaśka albo Katarzyna.

3. Do podanych zdań proszę wstawić odpowiednią formę czasownika być w czasie teraźniejszym:

3. Put in the correct form of the verb **być** in the present tense:

Ja jestem Magda.

Czy to .... Zosia?	Nie, to ja .... Zosia!
Czy ty .... Maciek?	Tak, ja .... Maciek.
Wy .... nowymi lokatorami?	Tak, my .... nowymi lokatorami.
To .... Marek i Magda?	Tak, ja .... Marek, a to .... Magda.

4. Do podanych zdań proszę wstawić odpowiednią formę czasownika mieć w czasie teraźniejszym:

4. Put in the correct form of the verb **mieć** in the present tense:

Pan ma na imię Piotr.

My .... na imię Marek i Magda.
Ja .... na imię Maciek.
Ty .... na imię Zosia?
Jak pani .... na imię?
Jak wy .... na imię?
Jak oni .... na imię?
Jak pan .... na imię?
One .... na imię Bożena i Halina.

5. Proszę określić rodzaj gramatyczny podanych rzeczowników:

5. Give the gender of the following nouns:

telewizor	komputer	nazwisko
imię	lalka	klucz
pan	pani	syn
córka	mieszkanie	pies
rodzina	mąż	żona

6. Do podanych w ćwiczeniu 5. rzeczowników proszę podać przymiotniki **nowy** i **miły** w odpowiedniej formie:

6. Combine the nouns from Exercise 5 with the correct form of the adjectives **nowy** and **miły**:

dom – nowy dom; sąsiadka – miła sąsiadka

telewizor ....
komputer ....
nazwisko ....
imię ....
lalka ....
klucz ....
pan ....
pani ....
syn ....
córka ....
mieszkanie ....
pies ....
rodzina ....
mąż ....
żona ....

7. Do podanych zdań proszę wstawić czasownik **mieć** w odpowiedniej formie:

7. Put in the correct form of the verb **mieć**:

Marek ma klucz.

Ty	....	klucz.	Ona	....	klucz.
My	....	klucz.	Ja	....	klucz.
Wy	....	klucz.	On	....	klucz.
Oni	....	klucz.	Pan	....	klucz.

8. Czy pamiętacie, jak przedstawia się Maciek? A Magda?

8. How does Maciek introduce himself? And Magda?

– Cześć! ....

– ....

9. Czy pamiętacie, jak przedstawia się Zosia?

9. How does Zosia introduce herself?

– Dzień dobry, ...

– ....

10. A jak poznają się Marta i Marek? Proszę odtworzyć ich dialog.

10. What about Marek and Marta? How do they meet? Complete the dialogue:

– Marta.

– ....

– Mam ....

– ....

11. Czy pamiętacie, jak Bożena Grzegorzewska przedstawia swojego męża pani Kowalskiej? Proszę odtworzyć ich dialog.

11. How does Bożena Grzegorzewska introduce her husband to Mrs. Kowalska? Complete the dialogue:

– To mój mąż, Krzysztof.

– ....

– ....

– ....

12. Jak Marek żegna Martę? Proszę odtworzyć ich pożegnanie.

12. How does Marek say goodbye to Marta? Complete the conversation:

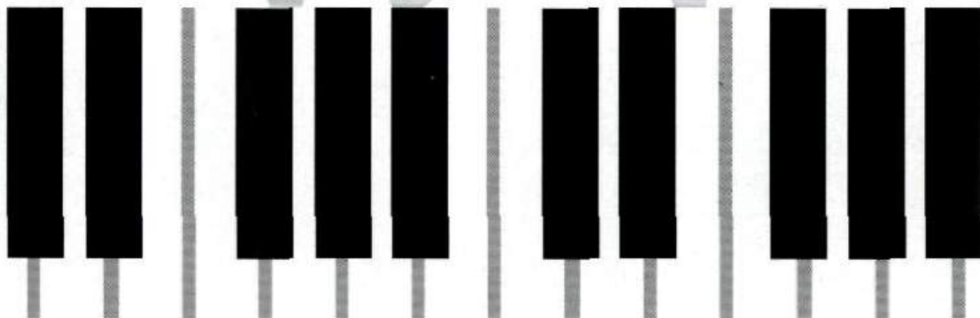
– Cześć, Marta! ....

– ....

Jesteśmy sąsiadami!
Jesteśmy sąsiadami!
Jesteśmy sąsiadami.
Dzień dobry,
Dobry wieczór.
O! Winda znów nie chodzi.
Przepraszam panią bardzo.
Ach, głupstwo,
nic nie szkodzi!
Jesteśmy sąsiadami,
Jesteśmy sąsiadami!
Jesteśmy sąsiadami.

Więc pani tutaj mieszka?
Ja także tutaj mieszkam.
Na imię mi Antoni.
Na imię mi Agnieszka.
Jesteśmy sąsiadami,
Jesteśmy sąsiadami!
Jesteśmy sąsiadami.
Jesteśmy sąsiadami,
a dotąd się nie znamy.
Zapraszam na herbatkę
i torcik z owocami.
Jesteśmy sąsiadami.
Jesteśmy sąsiadami.
Jesteśmy sąsiadami!

We're neighbours! (3x)/ Good morning./ Good evening./ Oh, the lift is out of order again [*lit.*: isn't going]./ I'm very sorry./ Ah, it's nothing [*lit.*: a trifle]!/ not at all!
We're neigbours! (3x)/ So you live here?/ I live here too.
My name's Antoni./ My name's Agnieszka.
We're neighbours! (3x)/ and still haven't met./ Why don't you come and have some tea/ and fruit cake [*lit.*: a little cake] with fruit./
We're neighbours! (3x)

2

WARSZAWA. WIDOK NA STARE MIASTO Z PRAWEGO BRZEGU WISŁY

PIERWSZE KŁOPOTY

FIRST PROBLEMS

MIESZKANIE GRZEGORZEWSKICH

WARSZAWA. PAŁAC POD BLACHĄ

MAGDA Mamo... Nudzi mi się...
BOŻENA A mnie się nie nudzi! Nie układasz swoich lalek?
MAGDA Nie... Już leżą na swoim miejscu.
BOŻENA To możesz układać książki na półce.
MAGDA Mamo, to jest strasznie nudne zajęcie!
BOŻENA Nudne, ale potrzebne!
MAGDA Wiem... Bardzo potrzebne... Ale ja nie jestem taka pracowita, jak ty. Ja jestem leniwa...
BOŻENA To nieprawda, nie jesteś leniwa. Jesteś pracowita, tylko po prostu...
MAGDA ...mała!
BOŻENA Ty jesteś mała, a ja duża. To cała różnica. Jeśli ci się nudzi, kochanie, idź bawić się na podwórko, z kolegami.
– Magda!
MAGDA Słucham, mamo?
BOŻENA Masz być grzeczna.
MAGDA Wiem.
BOŻENA I miła.
MAGDA Wiem... Mogę już iść?
BOŻENA Grzeczna i miła... Już to widzę...

BOŻENA Moment! Zaraz idę!
– Trzeba brać klucz od mieszkania!
– No nie! Taki piękny wazon!
WIERZBICKA No tak, rozumiem! Pani też dużo krzyczy! Nic dziwnego, że i córka jest tak krzykliwa!
BOŻENA Nie rozumiem!

WIERZBICKA Nie rozumie pani? Ja też nie rozumiem, jak dziecko może być tak niegrzeczne! Mieszkam na parterze i słyszę wszystkie krzyki z podwórka! Pani córka jest bardzo niegrzeczna!
BOŻENA Magda?
WIERZBICKA No cóż, pani chyba wie, jak ma na imię córka. Ja wiem tylko, jaki ma głos. Donośny!
BOŻENA Przepraszam bardzo, obiecuję uciszyć córkę.
WIERZBICKA I psa! Pies głośno szczeka! I jest bardzo duży. Nie rozumiem, po co ludziom taki wielki pies! Wielki i brudny!
BOŻENA Bej nie jest brudny, a Magda nie jest niegrzeczna. A pani nie jest miła. Do widzenia!
– Ta sąsiadka nie lubi naszej rodziny. To pewne...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* Mum... I'm bored. * And I'm not bored! Aren't you arranging your dolls? * No, they're already arranged in their (proper) place. * Then you can arrange (your) books on the shelf * Mum, it's such a boring job! * Boring, but useful! * I know... very useful... But I'm not as hard working as you are. I'm lazy... * It's not true, you aren't lazy. You're hard working, it's simply (that you're)... * ...little! * You're little, and I'm big. That's the whole difference. If you're bored, darling, go out to the yard to play with (your) friends. * Magda! * Yes, [*lit.*: I'm listening] mum? * You're to be good. * I know. * And nice. * I know... May I go now [*lit.*: already]? * Good and nice... I wonder [*lit.*: I can see that already]... * One moment! Just coming! * You should've taken [*lit.*: one should take] the keys to the apartment! * Oh, dear [*lit.*: no] ! Such a lovely vase! * Oh yes, I see! You yell a lot too! No wonder [*lit.*: not surprising that] your daughter's so noisy too! * I don't understand! * You don't understand? I don't understand either how a child can be so badly behaved! I live on the ground floor and (can) hear all the yelling from the yard! Your daughter's very naughty! * Magda? * Well, I daresay you know what your daughter's name is. I only know what her voice's like. Shrill! * I'm sorry, I promise to quieten her [*lit.*: daughter]. * And the dog! The dog has a very loud bark [*lit.*: barks loudly]! And it's very big. I don't understand why people need such a big dog! Big and filthy! * Bej's not filthy and Magda's not naughty. And you're not nice. Good bye! * This neighbour doesn't like our family. That's certain... *

STOP

MAGDA **Mamo, to jest strasznie nudne zajęcie!**

BOŻENA **Nudne, ale potrzebne!**

MAGDA **Mamo, ja nie jestem taka pracowita, jak ty. Ja jestem leniwa...**

BOŻENA **Ty jesteś mała, a ja duża.**

BOŻENA **Masz być grzeczna i miła.**

WIERZBICKA **Pani córka jest bardzo niegrzeczna!**

WIERZBICKA **Pies głośno szczeka! I jest bardzo duży. Nie rozumiem, po co ludziom taki wielki pies! Wielki i brudny!**

BOŻENA **Bej nie jest brudny, a Magda nie jest niegrzeczna. A pani nie jest miła.**

OSIEDLE MIESZKANIOWE

MAGDA Mamo! Mamo!

BOŻENA Magda, cicho!

MAGDA Dlaczego cicho? Jestem wesoła!

BOŻENA Bardzo się cieszę, kochanie, ale...

MAGDA Ale co?

BOŻENA Ale pani Wierzbicka mówi, że za głośno krzyczysz...

MACIEK Pani Wierzbicka jest niemiła... Nie lubi dzieci.

PAWEŁ Nie lubi nikogo. I nikt nie lubi pani Wierzbickiej.

ZOSIA Bo ona jest niesympatyczna.

BOŻENA Pani Wierzbicka nie lubi hałasu, więc nie krzyczcie pod jej oknem, dobrze?

MACIEK Dobze.

ZOSIA Pani jest sympatyczna, ale pani Wierzbicka nie jest sympatyczna.

BOŻENA Ale nie mów tego na głos, dobrze?

THE HOUSING ESTATE

✱ Mum! Mum! ✱ Magda, quiet! ✱ Why quiet? I feel happy [*lit.*: I'm cheerful]! ✱ I'm glad, darling, but... ✱ But what? ✱ But Mrs. Wierzbicka says you yell too much [*lit.*: loud]... ✱ Mrs. Wierzbicka's unpleasant... She doesn't like children. ✱ She doesn't like anybody. And nobody likes Mrs. Wierzbicka. ✱ Because she's not nice. ✱ Mrs. Wierzbicka doesn't like noise, so don't yell under her windows, OK? ✱ All wight [sic!] ✱ You're pleasant, but Mrs. Wierzbicka's unpleasant. ✱ But don't say that aloud, OK? ✱

MAREK Mamo. Właśnie... idę do domu.
BOŻENA Więc idziemy razem...
MAREK Cześć, Marta! Do jutra!
BOŻENA Ładna dziewczyna...
MAREK I bardzo miła...
BOŻENA Zgrabna. Ma długie nogi...
MAREK Tak, bardzo długie...
BOŻENA I bardzo krótką spódnicę...
MAREK Naprawdę? Ja myślę, że zupełnie normalną...
BOŻENA Oj, Marek, Marek... Widzę, że z ciebie już dorosły mężczyzna...

THE CORRIDOR

* Mum, just... I'm just on my way home [*lit.*: ...I'm going home]. * So let's go [*lit.*: we're going] together... * Bye, Marta! See you tomorrow! * A pretty girl... * And very nice... * Shapely. She's got long legs... * Yes, very long... * And a very short skirt... * Really? I think (that's) quite normal... * Oh, Marek, Marek... I see you're a grown up man already. *

STOP

MAGDA Jestem wesoła!
MACIEK Pani Wierzbicka jest niemiła... Nie lubi dzieci.
ZOSIA Bo ona jest niesympatyczna.
PAWEŁ Pani jest sympatyczna, ale pani Wierzbicka nie jest sympatyczna.
BOŻENA Ładna dziewczyna...
MAREK I bardzo miła...
BOŻENA Zgrabna. Ma długie nogi...
BOŻENA I bardzo krótką spódnicę...

KRZYSZTOF Pierwszy obiad w nowym domu... Bardzo smaczny. Dobra zupa!
MAREK Nie wiem, czy dobra... Talerz jest taki mały...
– Dobra, bardzo dobra!
MAGDA Gdzie jest to jedzenie, które on zjada?
MAREK Jesteś bardzo ciekawa!
MAGDA A ty bardzo łakomy.
BOŻENA To dobrze, że Marek ma duży apetyt. Rośnie i musi dużo jeść.
MAGDA Ja też jem dużo, a ciągle jestem mała...
KRZYSZTOF Czy jest dziś drugie danie? Jestem głodny...
MAGDA Tata też rośnie?

MAGDA Pycha!
BOŻENA Kto chce herbaty?
KRZYSZTOF Bardzo chętnie, tylko wiesz, jaką lubię...
MAGDA i **MAREK** Mocną i gorącą!
BOŻENA To wiem. A wy?
MAREK Dla mnie słaba i chłodna.
MAGDA A dla mnie sok pomarańczowy.
BOŻENA A dla mnie kawa – czarna i bardzo słodka!
BABCIA A dla mnie zimna woda!
MAGDA Babcia!
BABCIA Tak, to wasza stara i nudna babcia!
MAREK Nie taka stara...
BOŻENA Właściwie całkiem młoda...
KRZYSZTOF A jaka elegancka!
BABCIA Jesteś taki uprzejmy!

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* The first dinner in the new home... Very tasty. Good soup! * I don't know if it's good... The plate's so small... * Good, very good! * Where does all this food go [*lit.*: where is that food he eats]? * You're

very nosy [*lit.*: curious] ! ✱ And you (are) very greedy. ✱ It's good Marek has a big appetite. He's growing and needs to eat a lot. ✱ I also eat a lot, and I'm still small... ✱ Is there a second course today? I'm hungry... ✱ *Is dad growing as well?* ✱ *Delicious!* ✱ *Who wants tea?* ✱ *I'd love some [lit.: with pleasure].* And you know how I like it [*lit.*: what kind I like]... ✱ Strong and hot! ✱ (This) I know. And you (two)? ✱ For me weak and cool. ✱ And for me orange juice ✱ And for me coffee – black and very sweet! ✱ And for me cold water! ✱ Granny! ✱ Yes, that's your old and boring granny! ✱ Not so old... ✱ Actually quite young... ✱ And so elegant! ✱ You're so gallant! ✱

WARSZAWA. PLAC BANKOWY

KRZYSZTOF **Dobra zupa!**
MAREK **Talerz jest taki mały...**
MAGDA **Ja też jem dużo, a ciągle jestem mała...**
MAREK **Nie taka stara...**
BOŻENA **Właściwie całkiem młoda...**
KRZYSZTOF **A jaka elegancka!**
BABCIA **Jesteś taki uprzejmy!**

U GRZEGORZEWSKICH

BOŻENA Trzeba kupić nowe fotele...
BABCIA Nowe? Są chyba bardzo drogie...
BOŻENA Wiem. Ale bez foteli jest pusto...
BABCIA A może... kanapa?
BOŻENA Myślisz, że kanapa jest tania?
BABCIA Małe mieszkanie – mały kłopot, duże mieszkanie – duży kłopot...
BOŻENA Oj, tak... To pokój Magdy.
BABCIA Bardzo ładny! I duży!
BOŻENA Jest ciepły i słoneczny...
BABCIA A tam jest pokój Marka?
BOŻENA Lepiej nie wchodzić... Wiesz – mój syn nie jest zbyt porządny...
BABCIA Nie wymagaj tak dużo – jest grzeczny i miły.
BOŻENA I chyba zakochany...
BABCIA Tak? Naprawdę? Ładna?
BOŻENA Bardzo ładna. I zgrabna.
BABCIA A ty jesteś zazdrosna!
BOŻENA Każda matka jest zazdrosna o syna!

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ *We need new armchairs...* ✱ *New ones? They're sure to be very expensive...* ✱ *I know. But it's empty* without armchairs... ✱ And perhaps... a sofa? ✱ You think a sofa will be [*lit.*: is] cheap? ✱ Small apartment – small trouble, big apartment – big trouble... ✱ Oh, yes... This is Magda's room. ✱ Very nice! And big! ✱ It's warm and sunny... ✱ And this [*lit.*: there], is this Marek's room? ✱ Better not go in [*lit.*: not to be entered]... You know – my son isn't particularly tidy... ✱ Don't expect too much – he's well-behaved and nice. ✱ And in love, I think... ✱ Yes? Really? Pretty? ✱ Very pretty. And shapely. ✱ And you're jealous! ✱ Every mother's jealous of her son! ✱

OSIEDLE

WIERZBICKA Cisza! Cały dzień krzyczycie pod moim oknem!
BABCIA Ładne osiedle... Dużo tu powietrza...
KRZYSZTOF Tak. Mieszkanie w centrum miasta jest wygodne, ale za to tutaj jest cicho i spokojnie...
BABCIA Ta pani nie jest sympatyczna... To wasza sąsiadka?
KRZYSZTOF Jest bardzo niesympatyczna... Mieszkamy tu dwa dni, a już dobrze ją znamy... Dziwna osoba... Ale jej mąż jest miły...
BABCIA A! Cóż... Każde mieszkanie ma swoje złe i dobre strony.
KRZYSZTOF Mamy miłych i niemiłych sąsiadów...

THE HOUSING ESTATE

✱ Quiet! You're screaming under my windows all day long! ✱ A lovely estate... Lots of air [*lit.*: here]... ✱ Yes. An apartment in the centre of the town's convenient, on the other hand it's quiet and peaceful here... ✱ This lady isn't pleasant... Is she your neigbour? ✱ She's very unpleasant... We've been living here for two days and already know her well... A strange person... But her husband's nice... ✱ Ah! Well... every apartment has its pros and cons. ✱ We've (got both) nice and not (so) nice neighbours... ✱

STOP

BOŻENA **Trzeba kupić nowe fotele...**
BABCIA **Nowe? Są chyba bardzo drogie...**

U GRZEGORZEWSKICH

MAJEWSKA Dzień dobry. Pani Grzegorzewska?
BOŻENA Dzień dobry pani. Cześć Maciek!
MAJEWSKA Jestem mamą Maćka...
BOŻENA To widać! Jesteście bardzo podobni do siebie! Proszę do środka...
MAJEWSKA Ja tylko na chwilę... Chodzi mi o wizyty u pani... Maciek mówi...
BOŻENA Tak, oczywiście! W moim pokoju jest właśnie dziecko. Maciek może ćwiczyć z nami!
MAJEWSKA Bardzo pani dziękuję... Maciek, masz być grzeczny, uważny i pracowity!
MACIEK Dobze!
BOŻENA Idziemy na lekcję!

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ Hello? Mrs. Grzegorzewska? ✱ Hello. Hi, Maciek! ✱ I'm Maciek's mum... ✱ It shows! You look very much alike! Please come in... ✱ I won't keep you [*lit.*: just for a moment]... It's about visits to you... Maciek says... ✱ Yes, of course! There's a child in my room already. Maciek can practice with us! ✱ Thank you very much... Maciek, you're to be good, attentive and hard working! ✱ Wight! ✱ Let's have a lesson! ✱

U GRZEGORZEWSKICH

MACIEK Ty tez ćwicys?
MAGDA Chcę ładnie mówić!
BOŻENA Właśnie! Maćku, patrz na mnie uważnie i powtarzaj: ma-ły.
MACIEK Ma-ły.

BOŻENA Bardzo ładnie. Teraz gru-by.
MACIEK Gru-by.
BOŻENA Doskonale! Teraz uwaga, trudne słowo! Grze-czny.
MACIEK Gze-cny.
BOŻENA No, jeszcze raz: grze-czny.
MACIEK Grze-czny.
BOŻENA Wspaniale! Robisz wielkie postępy! Teraz Magda. Niegrzeczna.
MAGDA Ja jestem grzeczna.
BOŻENA Ale nieposłuszna. Powtarzaj!
MAGDA Grze-czna.
BOŻENA Nie-grze-czna!

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* You pwactice too? * I want to speak nicely! * Exactly! Maciek, look at me attentively and repeat: ma-ły * Ma-ły. * Lovely. Now gru-by. * gru-by. * Excellent! Now be careful, a difficult word! grze-czny * Gze-cny. * Well, once again: grze-czny. * Grze-czny. * Great! You're making a lot of progress! Now Magda. Niegrzeczna. * I'm grzeczna, * But disobedient. Repeat! * Grze-czna. * Nie-grze-czna! *

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

2.1. PYTANIE O OSOBĘ

Pytanie o osobę w języku polskim brzmi:

2.1. ASKING ABOUT SOMEBODY'S IDENTITY

In Polish you ask about somebody's identity in the following way:

Kto to jest?

Odpowiedzi na to pytanie są następujące:

Answers to such questions are expressed as follows:

To jest Marek Nowak.
To (jest) Anna.
To jest moja nowa dziewczyna.
To (jest) mój chłopak.

Jak widać, elementem powtarzającym się w odpowiedzi jest: **to jest**. Czasownik **jest** nie jest jednak obligatoryjny i dlatego użyto go w nawiasie, aby zaznaczyć, że często mówi się np: **To Irena. To mój chłopak.**

As you can see, the element which is constant in the answers is **to jest**. However, the verb **jest** is not obligatory and for that reason it was put in parentheses to indicate that people often say simply **To Irena** or **To mój chłopak**.

2.2. PYTANIA O ROZSTRZYGNIĘCIE

2.2. YES/NO QUESTIONS

Pytania o rozstrzygnięcie zaczynają się w języku polskim od **czy**, np.:

In Polish yes/no questions begin with **czy**:

Czy wy się znacie?
Czy pani Bożena Grzegorzewska?
Czy to jest Marek?
Czy to jest Magda?

Odpowiedź na to pytanie może być twierdząca i brzmi wówczas: **Tak**. Może też być przecząca i wówczas brzmi: **Nie**.
Funkcją słowa **czy** jest rozpoczynanie pytań i dlatego nie da się go przetłumaczyć na niektóre języki. Proszę zwrócić uwagę także na to, że pytaniom towarzyszy w języku polskim specjalna intonacja. Proszę starannie imitować tę intonację, powtarzając pytania.

The question may be answered in the affirmative; in that case the answer is **Tak**. The answer may also be negative; in that case the answer is **Nie.**
The word **czy** begins questions and there is no corresponding word in many languages, e.g. English.
Note also that questions in Polish are accompanied by a specific intonation. Try to imitate that intonation when you repeat the questions.

2.3. PYTANIA O CECHĘ

2.3. QUESTIONS WITH *JAKI* (WHAT KIND OF)

Pytania o cechę zaczynają się w języku polskim od słowa **jaki**. Ma ono taki sam rodzaj jak rzeczownik, do którego się odnosi:

If we want to ask a question "What kind of..." we use the word **jaki**, which has the same gender as the noun to which it refers:

Jaki jest ten student?	– Dobry. Ten student jest dobry.
Jaka jest ta studentka?	– Dobra. Ta studentka jest dobra.
Jakie jest to dziecko?	– Grzeczne. To dziecko jest grzeczne.

2.4. ZDANIA PRZECZĄCE

W zdaniach przeczących przed czasownikiem występuje wyraz **nie**, np.:

2.4. NEGATIVE SENTENCES

In negative sentences, the word **nie** is placed before the verb:

Bej nie jest brudny.
Magda nie jest niegrzeczna.
Pani nie jest miła.
Pani Wierzbicka nie jest sympatyczna.

Jeśli podmiotem zdania są zaimki typu **nikt**, **nic**, to czasownik w zdaniu występuje także z przeczeniem **nie**, np.:

The word **nie** also accompanies the verb in sentences in which the subject is a negative pronoun like **nikt** (nobody) or **nic** (nothing):

Nikt nie lubi pani Wierzbickiej.

2.5. PRZYPADKI W JĘZYKU POLSKIM

Jak zauważyliście, rzeczowniki, przymiotniki i zaimki mają w języku polskim różne formy w zależności od funkcji, jaką pełnią w zdaniu. Każda z tych form to przypadek, tworzony według określonych reguł, np.:

2.5. GRAMMATICAL CASES IN POLISH

As you will have noticed, Polish nouns, adjectives and pronouns take on various forms depending on their function in the sentence. Each of those forms is a case, formed according to specific rules, e.g.

To jest moja nowa koleżanka.
Mam nową koleżankę.

Porównując słowa **nowa koleżanka** ze słowami **nową koleżankę**, zauważamy, że każde z nich ma część powtarzającą się oraz część zmienną. Część powtarzająca się to temat, a część zmienna to końcówka.

Comparing the two forms, we see that each has two parts: one which remains unchanged, and one which changes. The constant part is the stem, the part which changes is the ending.

nowa-a	koleżank-a
now-ą	koleżank-ę
temat (stem) – końcówka (ending)	temat (stem) – końcówka (ending)

2.6. MIANOWNIK I BIERNIK LICZBY POJEDYNCZEJ

2.6. THE NOMINATIVE AND ACCUSATIVE SINGULAR

	Mianownik l.poj. Nominative sing.		Biernik l.poj. Accusative sing.	
To jest	pan Krzysztof	Znam	pan-a	Krzysztof-a
	dobry student		dobr-ego	student-a
	wielki pies	Mam	wielki-ego	ps-a
	mój słownik	Masz	mój	słownik
	mój zeszyt		mój	zeszyt
	pani Bożena	Znasz	pani-ą	Bożen-ę
	dobra studentka		dobr-ą	studentk-ę
	moja córka		moj-ą	córk-ę
	grzeczne dziecko	Znam	grzeczne	dziecko

Tworząc biernik l.poj. trzeba pamiętać, że rzeczowniki męskie dzielą się na dwie grupy: rzeczowniki

When forming the accusative singular, remember that masculine nouns are divided into two groups:

żywotne (nazwy istot żywych, czyli ludzi i zwierząt) i rzeczowniki nieżywotne (nazwy rzeczy).
Biernik rzeczowników męskich żywotnych tworzy się, dodając do tematu końcówkę **–a**.
Biernik rzeczowników męskich nieżywotnych jest taki sam jak mianownik.
Biernik rzeczowników żeńskich tworzy się, dodając do tematu końcówkę **–ę**.

animate nouns (the names of living creatures, i.e. people and animals) and inanimate nouns (the names of objects).
The accusative of animate masculine nouns is formed by adding the ending **–a**.
The accusative of inanimate masculine nouns is the same as the nominative.
The accusative of feminine nouns is formed by adding **–ę**.

Jedynym wyjątkiem od reguły jest biernik rzeczownika **pani**, który brzmi **panią**.
Biernik rzeczowników nijakich jest równy mianownikowi.
Jeśli forma biernika rzeczowników jest równa formie mianownika, to także forma przymiotnika jest taka sama jak w mianowniku.
Przymiotniki określające rzeczowniki żywotne mają w bierniku końcówkę **–ego**.
Przymiotniki określające rzeczowniki żeńskie mają w bierniku końcówkę **–ą**.

The only exception to this rule is the noun **pani**, whose accusative form is **panią**.
The accusative form of neuter nouns is the same as the nominative.
If the accusative form of a noun is the same as its nominative, the form of the adjective is also the same as the nominative.
Adjectives which qualify animate nouns have the ending **–ego** in the accusative.
Adjectives which qualify feminine nouns have the ending **–ą** in the accusative.

2.7. BIERNIK ZAIMKÓW OSOBOWYCH

2.7. THE ACCUSATIVE OF PERSONAL PRONOUNS

Mianownik l.poj. Nom. sing.	ja	ty	on	ona	ono	my	wy	oni	one
Biernik l. poj. Acc. sing.	mnie	cię ciebie	go jego niego	ją nią	je nie	nas	was	ich nich	je nie

Form krótkich używamy po czasowniku, np. **kocham go, lubię cię**.
Form dłuższych używamy na początku zdania w celu przeciwstawienia sobie zaimków, np. **Jego lubię, ale ciebie nie**.
Form zaczynających się od **ni–** używamy po przyimkach, np. **Czekam na niego. Czy czekasz na nią?**

The shorter forms are used following a verb, e.g. **kocham go**, **lubię cię**.
The longer forms are used at the beginning of sentences for purposes of contrast, e.g. **Jego lubię, ale ciebie nie** (I like him, but not you). The forms beginning with **ni–** are used after prepositions, e.g. **Czekam na niego** (I'm waiting for him), **Czy czekasz na nią**? (Are you waiting for her?)

2.8. FUNKCJE SYNTAKTYCZNE BIERNIKA

Biernik pełni zwykle funkcję dopełnienia bliższego (po czasownikach przechodnich), np.:

2.8. THE SYNTACTIC FUNCTIONS OF THE ACCUSATIVE

The accusative functions as the direct object (following transitive verbs):

Lubię Marka.
Kocham mamę.
Mam psa.
Znam pana Krzysztofa.

Formy biernika używa się też po przyimkach **na**, **o**, **po**, **przez**, **w**, **za**, np.:

The accusative is also used following the prepositions **na**, **o**, **po**, **przez**, **w**, **za**:

Czekam na syna.	Czekam na niego.
Czekam na córkę.	Czekam na nią.
Czekam na dziecko.	Czekam na nie.

2.9. SPOSOBY PYTANIA O FORMY BIERNIKA RZECZOWNIKÓW, PRZYMIOTNIKÓW I ZAIMKÓW

Formy biernika mają nie tylko rzeczowniki, przymiotniki i zaimki osobowe, ale także zaimki, które rozpoczynają pytania. Form tych używamy przed *czasownikiem, np.:*

2.9. QUESTIONS INVOLVING THE ACCUSATIVE OF NOUNS, ADJECTIVES AND PRONOUNS

The accusative case is found not only with nouns, adjectives and personal pronouns, but also with interrogative pronouns. These words come before *the verb:*

Kogo znasz? Whom do you know?	Znam pana Krzysztofa.
Co masz? What do you have?	Mam psa.
Co masz? What do you have?	Mam słownik.
Kogo znasz? Whom do you know?	Znam panią Bożenę.

Kogo znasz? Whom do you know?	Znam grzeczne dziecko.
Co masz? What do you have?	Mam polską książkę.

Jak widać, formy **kogo?** używamy, pytając o biernik rzeczowników oznaczających ludzi. Formy **co?** używamy, pytając o biernik innych rzeczowników.
Oto w jaki sposób pytamy o cechy wyrażane przymiotnikami:

As you can see, the word **kogo?** is used when asking about people. The word **co?** is used when asking about non-personal nouns.
Questions with **jaki** (what kind of) take the following form:

– Znam dobrego studenta. – Jakiego studenta znasz?

– Znam miłą studentkę. – Jaką studentkę znasz?

– Znam grzeczne dziecko. – Jakie dziecko znasz?

A oto sposoby pytania o wyrażenia przyimkowe:

We also find interrogative pronouns used with prepositions:

– Czekam na syna. – Na kogo czekasz?
Who are you waiting for?

– Czekam na telefon. – Na co czekasz?
What are you waiting for?

2.10. RODZAJNIK W JĘZYKU POLSKIM

W języku polskim brak jest rodzajnika. Określoność lub nieokreśloność rzeczownika wynika z kontekstu lub z sytuacji, nie jest jednak wyrażana w sposób obowiązkowy.
W polszczyźnie mówionej funkcje rodzajników mogą pełnić zaimki. Funkcję zbliżoną do funkcji rodzajnika określonego pełni zaimek **ten, ta, to**, np.:

2.10. THE ARTICLE IN POLISH

The Polish language does not have articles. The definite or indefinite character of a noun depends on the context or situation, but does not have to be stated expressly.
In spoken Polish pronouns may function as articles. The pronoun **ten**, **ta**, **to** has a function similar to that of the definite article:

ten chłopak	(r.m.) (masculine)
ta dziewczyna	(r.ż.) (feminine)
to dziecko	(r.n.) (neuter)

Proszę zwrócić uwagę na to, że zaimki rodzaju męskiego mają stare formy, których zakończenia nie są zgodne z podanymi uprzednio regułami. Formy te trzeba zapamiętać indywidualnie.

Note that masculine pronouns have endings which do not fit the rules given above. These endings have to be memorized individually.

2.11. ODMIANA CZASOWNIKÓW TYPU *PRZEPRASZAĆ*, W CZASIE TERAŹNIEJSZYM. KONIUGACJA –m, –sz.

2.11. THE INFLECTION OF VERBS LIKE *PRZEPRASZAĆ* (TO BE SORRY, TO APOLOGIZE) IN THE PRESENT TENSE. THE -m, -sz CONJUGATION

Liczba pojedyncza singular	Liczba mnoga plural
1. (ja) przeprasza–m	1. (my) przeprasza–my
2. (ty) przeprasza–sz	2. (wy) przeprasza–cie
3. on, pan / ona, pani / ono } przeprasza	3. oni, państwo / one, panie } przeprasza–ją

Bezokolicznik większości polskich czasowników kończy się na **–ć**, rzadziej na **–c.**
Czas teraźniejszy tworzy się od tematu, który może być taki sam, jak temat bezokolicznika (np. **przeprasza –ć, przeprasza –m**), może też być od niego odmienny (np. **mie –ć, ma –m**). Dlatego dla każdego czasownika trzeba zapamiętać formę bezokolicznika oraz 1. i 2. os. l.poj. czasu teraźniejszego.
Odmiana czasowników w języku polskim polega na zmianie końcówek (zaznaczone w odmianie na czerwono). Podany tu wzór odmiany to koniugacja **–m, –sz**, którą cechuje następujący zestaw końcówek: **–m, –sz**, *ϕ*, **–my, –cie, –ją** (niekiedy **–dzą**).
Według tego wzoru odmienia się także czasownik **znać, znam, znasz.**

The infinitive of most Polish verbs ends in **–ć**, or, less frequently in **–c.**
The present tense is formed from the stem, which may be the same as the stem of the infinitive (**przeprasza –ć**, **przeprasza –m**) or may be different (**mie –ć**, **ma –m**). For that reason, the infinitive and the 1st and 2nd person singular of the present tense of each verb must be memorized individually. Polish verbs are inflected by changing the endings (the elements marked in red in the example above). The inflection given above is an example of the **–m**, **–sz** conjugation, which has the following endings: **–m**, **–sz**, *ϕ*, **–my**, **–cie**, **–ją** or in some cases **–dzą.**
Another verb in this conjugation is **znać**, **znam**, **znasz.**

2.12. UŻYCIE FORMY *PRZEPRASZAM*

Przepraszam w języku polskim ma kilka funkcji: a) używa się go przed akcją, prosząc o pozwolenie na dokonanie akcji (np. jeśli chcemy przejść w tłumie ludzi), b) używa się go po akcji, jeśli jej wykonanie przeszkodziło komuś w czymś, c) kiedy ktoś czuje się winny i prosi o przebaczenie winy, d) przy zwracaniu się do innych ludzi w celu nawiązania kontaktu słownego, uzyskania informacji, itd.

2.12. USES OF THE WORD *PRZEPRASZAM*

The word **przepraszam** has several functions in Polish. It is used (a) when we want to pass through a crowd, (b) when we have done something which disturbed somebody else, (c) when somebody feels guilty and is asking for forgiveness, (d) when addressing others in order to establish contact, receive information etc. It frequently corresponds to English "excuse me".

2.13. PROSZĘ ZAPAMIĘTAĆ TE SŁOWA:

2.13. MEMORIZE THESE WORDS:

Przymiotniki :	Adjectives:
interesujący	nudny
pracowity	leniwy
mały	duży
czysty	brudny
potrzebny	niepotrzebny
wesoły	smutny
sympatyczny	niesympatyczny
ładny	brzydki
zgrabny	niezgrabny
krótki	długi
głodny	syty
smaczny	niesmaczny
mocny	słaby
ciepły	chłodny
gorący	zimny
słodki	słony
młody	stary
nowy	stary
elegancki	nieelegancki
uprzejmy	nieuprzejmy
tani	drogi

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania: 1. Read the following sentences aloud:

Patrz na mnie uważnie i powtarzaj.
Grzeczny. Niegrzeczna.
Marek jest niegrzeczny, a Magda jest grzeczna.
Proszę wejść.
Maciek może ćwiczyć z nami.

2. Proszę przeczytać następujące zdania: 2. Read the following sentences aloud:

A. Marek jest grzeczny.
Magda jest niegrzeczna.
Marek jest grzeczny, a Magda jest niegrzeczna.
B. On może ćwiczyć.
Maciek może ćwiczyć.
Maciek może ćwiczyć z nami.
C. Patrz i powtarzaj.
Patrz na mnie i powtarzaj.
Patrz na mnie uważnie i powtarzaj.
D. Proszę.
Proszę wejść.

3. Podane zdania zamień na zdania *przeczące według wzoru:* 3. Put the following sentences into *the negative:*

Pies jest brudny. Pies nie jest brudny

Marek jest miły. ....

Magda jest grzeczna. ....

Pani Bożena jest pracowita. ....
Córka jest mała. ....
Pan Krzysztof jest sympatyczny. ....
Pani Wierzbicka jest sympatyczna. ....
Marta jest ładna. ....
Marek jest chudy. ....

4. Zdania z ćwiczenia 3. zamień na pytania rozpoczynające się wyrazem **czy**, a potem odpowiedz na nie twierdząco według wzoru:

4. Using the sentences from Exercise 3, make questions beginning with the word **czy**, and answer them in the affirmative according to the following pattern:

Czy pies jest brudny? Tak, on jest bardzo brudny!

....
....
....
....
....
....
....
....

5. Podanych w nawiasie rzeczowników użyj w odpowiedniej formie:

5. Fill in the blanks using the correct form of the noun in brackets:

Oni mają telewizor (telewizor).

Czy Marek ma .... (komputer).
Pani ma .... (córka).
Magda ma .... (lalka).
On ma .... (herbata).
Magda ma .... (pies).
Pan ma .... (syn).
Oni mają .... (mieszkanie).
Ona ma .... (kawa).

6. Do rzeczowników, występujących w ćwiczeniu 5. proszę dodać przymiotniki, a potem użyć obu wyrazów w zdaniach.

6. Add adjectives to the nouns from Exercise 5 and make sentences containing both words.

Oni mają nowy telewizor (nowy telewizor).

....

....

....

....

....

....

....

7. Do podanych zdań proszę wstawić wyraz **jaki** w odpowiedniej formie.

7. Put in the correct form of the word **jaki**:

Jaki jest pies? Brudny?

.... jest Marek? Miły?

.... jest Magda? Grzeczna?

.... jest Bożena? Pracowita?

.... jest córka? Mała?

.... jest pan Krzysztof? Sympatyczny?

.... jest pani Wierzbicka? Sympatyczna?

.... jest Marta? Ładna?

.... jest Marek? Chudy?

8. Proszę odpowiedzieć na pytania, używając zaimków w odpowiedniej formie.

8. Answer the following questions according to the following pattern:

Marek zna Martę? – On zna ją.

Magda zna Maćka? ....

Bożena zna panią Wierzbicką? ....

Krzysztof zna pana Wierzbickiego?	....
Marta zna Marka?	....
Marta zna panią Bożenę i pana Krzysztofa?	....
Marta zna pana Krzysztofa i Marka?	....
Marta zna panią Bożenę i Magdę?	....
Pani Bożena zna Martę?	....

9. Na zadane pytania proszę odpowiedzieć według wzoru:

9. Answer these questions according to the following pattern:

Bej jest brudny? – Nie, on jest czysty.

Magda jest pracowita?	....
Magda jest duża?	....
Marek jest niesympatyczny?	....
Marta jest brzydka?	....
Marta jest niezgrabna?	....
Spódnica jest długa?	....
Lekcja jest krótka?	....
Herbata jest gorąca?	....
Mieszkanie jest tanie?	....
Pan Krzysztof jest nieprzyjemny?	....

10. Do podanych zdań ułóż pytanie według wzoru:

10. Make questions for these sentences according to the following pattern:

Marek zna Martę. Kogo on zna?

Magda zna Maćka.	....
Bożena zna panią Wierzbicką.	....
Marta zna Marka.	....
Marta zna pana Krzysztofa i Marka.	....
Marta zna panią Bożenę i Magdę.	....
Pani Bożena zna Martę.	....

11. Na pytania zadane w ćwiczeniu 8. proszę odpowiedzieć przecząco według wzoru:

11. Answer the questions from Exercise 8 in the negative:

Bej jest brudny? – Nie, on jest bardzo czysty.

....

....

....

....

....

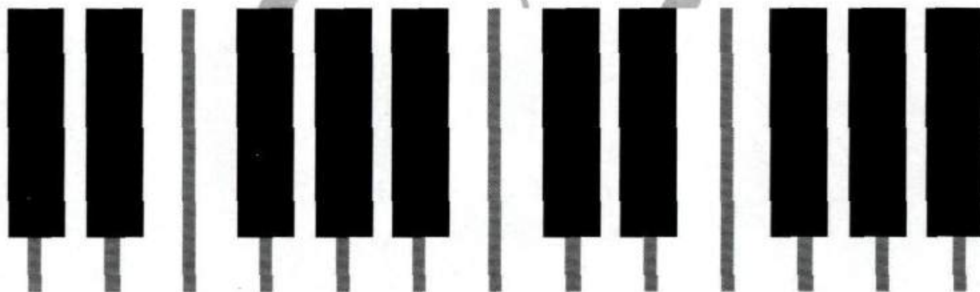

WARSZAWA. WIDOK Z KRAKOWSKIEGO PRZEDMIEŚCIA NA PLAC ZAMKOWY

Wstałam z łóżka lewą nogą,
nie chcę patrzeć
na nikogo.
Nie chcę kaszy,
nie chcę mleka
siedzę w kącie i narzekam.
Jestem brzydka!
Jestem krzywa!
Głupia, nudna
i złośliwa!
I ponura!
I leniwa,
i w ogóle niemożliwa!

Wstałam z łóżka prawą nogą
już nie krzyczę
na nikogo!
Już nie płaczę,
nie narzekam,
do każdego się uśmiecham.
Jesteś miła!
Jesteś śliczna,
Jesteś bardzo sympatyczna!
Jesteś dobra!
Jesteś grzeczna!
I wesoła!
I serdeczna!
Jesteś skarbem swojej mamy! } *bis*
Wszyscy bardzo cię kochamy! }

I got out of bed on the wrong side,/ I don't want to look at anybody./ I don't want (any) cereal,/ I don't want (any) milk/ I'm sitting in a corner and complaining./ I'm ugly!/ I'm crooked!/ Stupid, boring/ and beastly!/ and gloomy!/ and lazy,/ and generally impossible!/ I got out of bed on the right side/ and do not scream/ at anyone!/ Now I'm not crying,/ not complaining/ and at everyone I'm smiling./ You're nice!/ You're lovely,/ You're very sweet!/ You're good!/ You're well-behaved!/ And jolly!/ And affectionate!/ You're your mum's treasure!/ We all love you very much!/ You're your mum's treasure!/ We all love you very much!

WARSZAWA. ŁAZIENKI. PAŁAC MYŚLEWICKI

HALO, TU MIESZKANIE RZEGORZEWSKICH

HELLO, THIS IS THE GRZEGORZEWSKI RESIDENCE

U GRZEGORZEWSKICH

MONTER Skończone! Można dzwonić!
MAGDA Ja!
MAREK Nie, ja!
BOŻENA Chyba jednak ja!
MONTER Dzieci i telefon to zawsze kłopoty!
MAGDA No właśnie... Czy ja mogę mieć aparat w swoim pokoju?
BOŻENA Nie ma mowy! Z telefonu korzystają wszyscy, a przede wszystkim dorośli!
MAREK Zawsze tak jest...
MAGDA Niestety...
BOŻENA Halo. Czy to muzeum? Mówi Bożena Grzegorzewska, czy mogę rozmawiać z mężem?
URZĘDNICZKA Tak, już go proszę do telefonu. Proszę chwilę poczekać...
BOŻENA Dziękuję bardzo...
KRZYSZTOF Halo.
BOŻENA Kochanie, to ja, Bożena. Czy wiesz, skąd dzwonię? Z domu! Wreszcie mamy telefon!
KRZYSZTOF Doskonale. A jaki numer?
BOŻENA No... nie wiem...
– Przepraszam... Jaki numer telefonu mamy?
MONTER Nie wiem. Trzeba poczekać, centrala powinna powiadomić.
BOŻENA Kochanie, pan też nie zna naszego numeru. Musimy czekać na informację.
KRZYSZTOF Cóż... Widać nasz telefon działa tylko w jedną stronę...
BOŻENA Do zobaczenia, kochanie.
KRZYSZTOF Pa!
MAGDA Teraz ja!
– Halo? Mówi Magda. Czy zastałam Zosię?

MAMA ZOSI Tak, jest...
– Zosiu, telefon do ciebie!
ZOSIA Słucham?
MAGDA Cześć Zosiu!
ZOSIA Kto mówi?
MAGDA To ja, Magda!
ZOSIA Przecież wy nie macie telefonu!
MAGDA Już mamy. Możesz wyjść na podwórko?
ZOSIA Tak, już idę! Cześć!
BOŻENA Rzeczywiście, bardzo ważny telefon...
MAGDA Trzeba sprawdzić, czy działa!
BOŻENA A ty nie chcesz dzwonić?
MAREK Nie...
BOŻENA Na pewno?
MAREK Na pewno.

MAREK Halo! Czy to mieszkanie państwa Majewskich?
MARTA Tak, słucham pana...
MAREK Mówi Marek. Marek Grzegorzewski. Czy mogłaby pani poprosić do telefonu Martę?
MARTA Niestety, nie.
MAREK Nie? To przepraszam bardzo...
MARTA ...ponieważ Marta właśnie rozmawia z tobą przez telefon.
MAREK To ty! Przez telefon masz zupełnie inny głos.
MARTA Ładny czy brzydki?
MAREK Bardzo ładny... tylko poważny. Wiesz... mamy w domu telefon!
MARTA To wspaniale! A jaki numer?
MAREK Numeru niestety nie znam...
MARTA Szkoda...
MAREK Ale przynajmniej słyszę twój głos... To cześć.
MARTA Do widzenia.
BOŻENA „Nie chcę dzwonić"...
MAREK Wiesz, niektóre rozmowy wymagają dyskrecji...
BOŻENA Rozumiem, synku...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* Finished! You may telephone now! * Me! * No, me! * Me, rather! * Children and telephone always mean trouble! * Exactly... May I have a telephone in my room? * Out of the question! Everybody may use [*lit.*: uses] the phone but first of all the grownups! * It's always like that... * Unfortunately... * Hello, is that the museum? Bożena Grzegorzewska speaking. May I speak to (my) husband? * Yes, I'll ask him to come to the phone. Please wait a moment... * Thank you very much... * Hello. * Darling, it's me, Bożena. Do you know where I'm calling from? From home! We've got a telephone at last! * Great. What's the number? * Eh... I don't know... * Excuse me... What's our number? * I don't know. You'll have to wait, the operator should let you know. * Darling, (this) gentleman doesn't know our number either. We have to wait to be told [*lit.*: for information]. * Well... It seems our telephone functions only in one direction... * See you, darling. * Cheerio! * Now me! * Hello!? This is Magda. Is Zosia in? * Yes, she is... * Zosia, a phone call for you! * Yes? * Hi, Zosia! * Who's speaking? * It's me, Magda! * But you (and your family) aren't on the phone! [*lit.*: don't have a telephone] * Now we are [*lit.*: have]. Can you come out to the yard? * Yes, I'm just coming! Bye! * A very important call indeed... * We have to check if it's working! * And you, don't you want to make a call? * No... * Sure? * Sure. * Hello! Is that the Majewski residence? * Yes... What can I do for you? * This is Marek. Marek Grzegorzewski. Could you ask Marta to come to the phone? * Unfortunately not. * No? I'm very sorry... * ...because Marta's talking to you on the phone right now. * It's you! Your voice on the telephone is completely different. * Pleasant or unpleasant ? * Very pleasant... but serious. You know... we have a phone now! * That's great! And what's the number? * Unfortunately I don't know the number... * Pity... * But at least I (can) hear your voice... So long then. * Bye. * "I don't want to make a call"... * You know, some conversations require discretion... * I understand, son... *

STOP

BOŻENA Halo. Czy to muzeum? Mówi Bożena Grzegorzewska, czy mogę rozmawiać z mężem?
URZĘDNICZKA Tak, już go proszę do telefonu. Proszę chwilę poczekać.
KRZYSZTOF Halo.
BOŻENA Kochanie, to ja, Bożena.
MAGDA Halo!? Mówi Magda. Czy zastałam Zosię?
MAMA ZOSI Tak, jest...
MAMA ZOSI Zosiu, telefon do Ciebie!
ZOSIA Słucham?
MAGDA Cześć Zosiu!

ZOSIA Kto mówi?
MAGDA To ja, Magda!
MAREK Halo! Czy to mieszkanie państwa Majewskich?
MARTA Tak, słucham pana...
MAREK Mówi Marek. Marek Grzegorzewski. Czy mogłaby pani poprosić do telefonu Martę?
MARTA Niestety, nie.

WARSZAWA. MUZEUM WOJSKA POLSKIEGO

KRZYSZTOF Dobrze, że mamy już telefon.
MAGDA Mogę dzwonić do koleżanek?
BOŻENA Do koleżanek, kochanie, możesz chodzić. Wszystkie mieszkają bardzo blisko!
MAGDA A jak pada deszcz?
BOŻENA No, chyba, że pada deszcz! Ale telefon to bardzo potrzebne urządzenie!
MAREK Może to do mnie!
- Słucham?
MĘŻCZYZNA I Czy to szpital?
MAREK Nie, to mieszkanie prywatne.
MĘŻCZYZNA I A czy to numer 43-78-91?
MAREK Chyba nie...
MĘŻCZYZNA I Chyba nie? Czy pan nie wie, jaki ma pan numer telefonu?
MAREK Nie wiem. Ale wiem na pewno, że nie mieszkam w szpitalu! Do widzenia.
BOŻENA Pomyłka?
MAREK Tak.
BOŻENA Niestety, pomyłki zdarzają się często.
MAGDA To na pewno do mnie!
– Zosia?
KOBIETA Tak, ale...
MAGDA Idziesz na podwórko?
KOBIETA Przepraszam, ale to chyba pomyłka. Ja dzwonię w sprawie ogłoszenia. Państwo chcą kupić psa?
MAGDA Psa? Tak, ja mam psa. Ma na imię Bej.
KOBIETA To chyba żarty!
MAGDA Jakaś pani chce nam sprzedać drugiego psa... Ja chcę drugiego psa!
KRZYSZTOF Ale Bej nie chce drugiego psa... To pomyłka. Tak czasem jest z telefonem...
– Halo?
MĘŻCZYZNA II Czy to warsztat samochodowy? Mam zepsuty samochód!
KRZYSZTOF Przepraszam bardzo, ale pod jaki numer pan dzwoni?
MĘŻCZYZNA II Pod pana numer! Dzwonię do warsztatu samochodowego! Proszę natychmiast przysłać tu mechanika! To bardzo pilna sprawa!

KRZYSZTOF To chyba pomyłka...
MĘŻCZYZNA II To nie pomyłka! Mój samochód jest naprawdę zepsuty!
KRZYSZTOF Ale to nie jest warsztat samochodowy, bardzo mi przykro. To mieszkanie prywatne.
MĘŻCZYZNA II A może pan umie naprawiać samochody?
KRZYSZTOF Bardzo mi przykro, ale nie... Do widzenia.
BOŻENA Pomyłka?
KRZYSZTOF Tak...
BOŻENA Telefon to jednak zły wynalazek... Nie można spokojnie zjeść obiadu... – Halo! To nie jest szpital, ani warsztat samochodowy, ani sklep mięsny, ani przedszkole. Nie chcemy kupić psa, sprzedać fortepianu i nie umiemy naprawiać samochodu! To jest mieszkanie prywatne.
BABCIA No, właśnie do was dzwonię... To ja...
BOŻENA Mama? Przepraszam, ale cały czas dzwoni telefon.
BABCIA To słyszę...
BOŻENA Czy wiesz, jaki jest nasz numer telefonu? Zapomniano nas poinformować.
BABCIA No, oczywiście, przecież dzwonię! 43-89-75. No, to trzeba było zadzwonić do biura numerów!
BOŻENA Po własny numer telefonu!? Przepraszam cię jeszcze raz. Telefon to jest jednak potrzebne urządzenie, ale czasem sprawia niespodzianki! Do widzenia, mamo!
BABCIA Do widzenia!
BOŻENA Tym razem babcia. No, może wreszcie mogę skończyć obiad...
MAGDA Chyba lepiej jest bez telefonu...
MAREK W każdym razie ciszej...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ (It's) good that we have a phone. ✱ May I telephone my friends? ✱ You can visit [*lit.*: go to] (your) friends, darling. They all live very near! ✱ And if it's raining? ✱ Well, unless it's raining! But the telephone's a very useful (piece of) equipment! ✱ *Perhaps it's for me!* ✱ *Hello?* ✱ *Is that the hospital?* ✱ No, this is a private number [*lit.*: home]. ✱ Is that 43-78-91? ✱ I'm not sure (yet)... ✱ Not sure? Don't you know your (own) phone number? ✱ I don't. But I know for sure that I don't live in a hospital! Good bye. ✱ Wrong number? ✱ Yes. ✱ I'm afraid you often get wrong numbers [*lit.*: wrong numbers often happen]. ✱ I'm sure it's for me! ✱ Zosia? ✱ Yes, but... ✱ Are you going out to the yard? ✱ Sorry, but I

must have got the wrong number. I'm calling about the advertisement. Do you want to buy a dog? ✱ A dog? Yes, I've got a dog. It's called Bej. ✱ This must be a hoax [*lit.*: jokes]. ✱ Some lady wants to sell us another dog... I want another dog! ✱ But Bej doesn't want another dog... Wrong number. This happens with the telephone occasionally... Hello? ✱ Is that the garage? My car has broken down! ✱ Excuse me, but what number are you calling? ✱ Your number! I'm calling the garage! Please send a mechanic here immediately! It's (a) very urgent (matter)! ✱ There must be some mistake. ✱ It's not a mistake! My car has really broken down. ✱ But this is not a garage, I'm very sorry. It's a private residence. ✱ But perhaps you can repair cars? ✱ I'm very sorry, but no... Good bye. ✱ Wrong number? ✱ Yes... ✱ The telephone is not such a good [*lit.*: is a bad] invention after all... You can't eat (your) dinner in peace... ✱ Hello! This isn't a hospital, or a garage, or the butcher's, or a kindergarten. We don't want to buy a dog, or sell a piano and we don't know how to repair cars! This is a private residence. ✱ Well, I'm just calling you... It's me... ✱ Mother? Sorry, but the telephone's ringing all the time. ✱ I can hear that... ✱ Do you know what our phone number is? They've forgotten to inform us. ✱ Well, of course. Otherwise how could I have called you [*lit.*: why, I'm calling]! 43-89-75. [*lit.*: Well], You should've rung directory enquiries! ✱ To get our own telephone number? Once again I'm very sorry. The telephone's a useful piece of equipment after all but it sometimes causes surprises! Bye mum! ✱ Bye! ✱ This time it was granny. Well, perhaps I can finish (my) dinner at last... ✱ Perhaps it's better without the phone... ✱ Quieter anyway... ✱

MAREK **Słucham?**
MĘŻCZYZNA I **Czy to szpital?**
MAREK **Nie, to mieszkanie prywatne.**
MĘŻCZYZNA I **A czy to numer 43-78-91?**
MAGDA **Zosia?**
KOBIETA **Tak, ale...**
MAGDA **Idziesz na podwórko?**
KOBIETA **Przepraszam, ale to chyba pomyłka. Ja dzwonię w sprawie ogłoszenia. Państwo chcą kupić psa?**
MAGDA **Psa?**
MĘŻCZYNA II **Czy to warsztat samochodowy? Mam zepsuty samochód!**
KRZYSZTOF **Przepraszam bardzo, ale pod jaki numer pan dzwoni?**
MĘŻCZYZNA II **Pod pana numer!**
KRZYSZTOF **To chyba pomyłka...**

MĘŻCZYZNA II **To nie pomyłka! Mój samochód jest naprawdę zepsuty!**
KRZYSZTOF **Ale to nie jest warsztat samochodowy, bardzo mi przykro. To mieszkanie prywatne.**
BOŻENA **Halo! To jest mieszkanie prywatne.**
BABCIA **No właśnie do was dzwonię... To ja...**
BOŻENA **Czy wiesz, jaki jest nasz numer telefonu?**
BABCIA **Oczywiście.**

MIESZKANIE GRZEGORZEWSKICH

BOŻENA Niestety, dzisiaj jestem bardzo zajęta. Musicie ugotować obiad sami.
MAGDA My?
BOŻENA Tak, wy. To nie jest wcale trudne. Ziemniaki są w szafce. Trzeba obrać i ugotować ziemniaki, usmażyć kotlety i zrobić sałatę.
MAREK Kobiety powinny gotować.
MAGDA Ale ja nie jestem kobietą. Ja jestem dzieckiem.
BOŻENA To znaczy, że nie możesz oglądać filmów dla dorosłych w telewizji.
MAGDA Tak, ale...
MAREK Wszystko jasne. Magda gotuje obiad, a ja słucham muzyki...
BOŻENA Nie tak prędko, synku!
MAREK Słucham, mamo?
BOŻENA Najlepsi kucharze na świecie to mężczyźni!
MAREK Ale najlepszym kucharzem w naszym domu jesteś ty!
BOŻENA Tak... ale wychodzę.
– Liczę na was! Wracamy z ojcem o czwartej!

MAREK Jak się robi kotlety?
MAGDA Nie wiem. Mama wie.
MAREK Musimy do niej zadzwonić.
MAGDA A gdzie teraz jest mama?
MAREK Nie wiem. Wiem tylko, że nie umiem robić obiadu...

MAREK 46-98-77...
KOLEŻANKA BOŻENY Słucham? Tu poradnia logopedyczna.
MAREK Dzień dobry. Mówi Marek Grzegorzewski. Czy zastałem mamę?
KOLEŻANKA BOŻENY Niestety, mamy nie ma. Czy coś przekazać?
MAREK Nie, chyba nie... A nie wie pani, gdzie jest mama?
KOLEŻANKA BOŻENY Nie wiem, niestety...
MAREK Dziękuję pani. Do widzenia.
– Jest... 32-87-01... Halo?
URZĘDNICZKA Muzeum, słucham?
MAREK Dzień dobry. Przy telefonie Marek Grzegorzewski. Czy mogę mówić z moim tatą?
URZĘDNICZKA Proszę poczekać, już go proszę.
MAREK Myślisz, że tata wie, jak robić kotlety?
MAGDA Myślę, że tata wie tylko, jak jeść kotlety....
KRZYSZTOF Marek? Słucham, o co chodzi?
MAREK Cześć, tato! Czy jest u ciebie mama?
KRZYSZTOF Nie.
MAREK A gdzie jest?
KRZYSZTOF Nie ma jej w domu? Nie robi obiadu?
MAREK Niestety, nie. To my robimy obiad.
KRZYSZTOF Rozumiem... To ja dzisiaj jem w stołówce!
MAREK Tato! To jest poważna sprawa! Nie wiemy, jak zrobić kotlety!
KRZYSZTOF Marek, niestety, muszę kończyć... Mam dużo pracy...
MAREK A kotlety?
KRZYSZTOF Nie lubię kotletów. Cześć!
MAGDA Babcia!
MAREK Nie rozumiem?
MAGDA Babcia umie robić dobre kotlety! Dzwonię do babci!
– Zajęte... – Znów zajęte...
MAREK Babcia długo rozmawia przez telefon...
MAGDA Babcia?
BABCIA Tak. A o co chodzi, Magda?
MAGDA Babciu... To jest sprawa życia i śmierci...
MAREK I kotletów...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* I'm afraid I'm very busy today. You'll have to cook your own dinner. * We? * Yes, you. It's not a bit difficult. The potatoes are in the little cupboard. You have to peel and boil them, fry the cutlets and make the salad [*lit.*: lettuce]. * Cooking's for women [*lit.*: women should cook]. * But I'm not a woman. I'm a child. * That means you can't watch films for adults on television. * Yes, but... * It's all settled [*lit.*: clear]. Magda's cooking dinner, and I'm going to listen [*lit.*: listening] to (some) music... * Not so quick, son! * Yes, mum? * The best cooks in the world are men! * But in our household you're the best cook! * Yes... but I'm going out. * I'm counting on you! Dad and I are coming back at four! * How does one cook cutlets? * I don't know. Mum does. * We must ring her. * But where's she now? * I don't know. All I know is that I don't know how to make dinner... * 46-98-77... * Hello? This is the speech therapy clinic. * Hello. Marek Grzegorzewski speaking. Is my mum there? * Sorry, your mum isn't here. Do you want to leave a message? * No, I suppose not... And don't you know where mum is? * I don't know, sorry... * Thank you. Good bye. * Here it is... 32-87-01... Hello? * The museum, can I help you? * Hello. This is Marek Grzegorzewski. May I speak to my dad? * Please wait, I'll ask him to come to the phone right away. * Do you think dad knows how to cook cutlets? * I think dad only knows how to eat cutlets... * Marek? Yes, what's the matter? * Hi, dad! Is mum with [*lit.*: at] you? * No. * So where is she? * Isn't she at home? Isn't she making dinner? * Unfortunately not. We're (the ones who are) making dinner. * I see... (In that case) I'll eat at the canteen today! * Dad! It's (an) important (matter)! We don't know how to cook cutlets! * Marek, I'm sorry, I must finish... I've a lot of work... * And the cutlets? * I don't like cutlets. So long! * Granny! * I don't understand? * Granny cooks good cutlets! I'm going to call granny! * Engaged... * Again engaged... * Granny talks on the phone for ages [*lit.*: a long time]... * Granny? * Yes. What is it, Magda? * Granny... it's a matter of life and death... * And cutlets... *

KOLEŻANKA BOŻENY Słucham? Tu poradnia logopedyczna.

MAREK Dzień dobry. Mówi Marek Grzegorzewski. Czy zastałem mamę?

KOLEŻANKA BOŻENY Niestety, mamy nie ma. Czy coś przekazać?

MAREK *Nie, chyba nie... A nie wie pani, gdzie jest mama?*

KOLEŻANKA BOŻENY Nie wiem, niestety...

MAREK Dziękuję pani. Do widzenia.

MAREK Dzień dobry. Przy telefonie Marek Grzegorzewski. Czy mogę mówić z moim tatą?

URZĘDNICZKA Proszę poczekać, już go proszę.

KRZYSZTOF Marek? Słucham, o co chodzi?

MAREK Cześć tato! Czy jest u ciebie mama?

BOŻENA Lubisz rozmawiać przez telefon?
MARYSIA Tak, bardzo...
BOŻENA A jak należy mówić przez telefon?
MARYSIA Wyraźnie, żeby było dobrze słychać każde słowo.
BOŻENA Bardzo dobrze...
– Będziemy teraz bawić się w rozmowę telefoniczną.
MARYSIA Dobrze.
BOŻENA Ja dzwonię do ciebie, dobrze?
MARYSIA Dobrze.
– Słucham?
BOŻENA Mówi Bożena Grzegorzewska. Czy mogę mówić z Marysią?
MARYSIA Jestem przy telefonie.
BOŻENA Dzień dobry, Marysiu. Czy jest w domu twoja mama?
MARYSIA Nie ma jej. Czy coś powtórzyć?
BOŻENA Nie, dziękuję. Mogę zadzwonić później?
MARYSIA Oczywiście. Bardzo proszę.
BOŻENA Dziękuję, do widzenia.
– To była bardzo miła rozmowa telefoniczna.
MARYSIA Lubię rozmawiać z panią przez telefon!
BOŻENA Teraz muszę zadzwonić do moich dzieci. Chcesz mi pomóc?
– Wykręć numer i poproś do telefonu mojego syna, Marka. Pamiętasz, jak należy mówić?
MARYSIA Wyraźnie.
BOŻENA Bardzo dobrze. Tu jest numer.
MARYSIA Halo? Czy to mieszkanie państwa Grzegorzewskich?
MAREK Tak. Kto mówi?
MARYSIA Mówi Marysia. Łączę z panią Bożeną.
BOŻENA Marek? Tu mówi mama. Jak tam nasz obiad?
MAREK Świetnie!
BOŻENA Naprawdę?
MAREK Naprawdę! I wiesz co? Telefon to wspaniała rzecz!

THE SPEECH THERAPY CLINIC

* Do you like talking on the phone? * Yes, very much. * And how should one talk on the phone? * Clearly, so that every word's audible. * Very good... * We'll now play telephone conversation * Fine. * I'm calling you, OK? * OK. * Hello? * This is Bożena Grzegorzewska speaking. May I speak to Marysia? * Speaking. * Good morning, Marysia. Is your mum in? * No, she isn't. Do you want to leave a message? * No, thank you. May I ring later? * Of course. You're welcome (to do so). * Thank you, bye. * That was a very nice telephone conversation. * I like talking on the phone with you! * Now I must ring my children. Do you want to help me? * Dial the number and ask for my son, Marek [*lit.*: to come to the phone]. Do you remember how one should speak? * Clearly. * Very good. Here's the number. * *Hello? Is that the Grzegorzewski residence?* * *Yes. Who's speaking?* * *This is Marysia. I'll put you through to Pani Bożena.* * Marek? This is mum. How are you getting on with our dinner? * Famously! * Really? * Really! And you know what? The telephone's a great thing! *

WARSZAWA. GRÓB NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

3.1. ROZMOWY TELEFONICZNE W JĘZYKU POLSKIM

Osoba podnosząca słuchawkę rozpoczyna rozmowę, mówiąc **Halo** lub **Słucham**. Jeśli osoba ta reprezentuje instytucję, podaje nazwę tej instytucji, np.:

3.1. TELEPHONE CONVERSATIONS IN POLISH

The person who answers the phone begins the conversation by saying **Halo** or **Słucham**. If (s)he works at an institution, (s)he also gives its name:

Halo, tu poradnia logopedyczna.
Uniwersytet Warszawski, słucham.
Muzeum, słucham.

Jeśli telefonujący rozpoznaje głos mówiącego, pozdrawia go (**Cześć, Piotr**), a potem sam się przedstawia (**Tu Marek. Mówi Marek. Tu mówi Marek. Mówi Marek Grzegorzewski.**).
Jeśli telefonujący nie zna głosu osoby, która odebrała telefon, prosi do telefonu właściwą osobę: **Czy mogę rozmawiać z mężem? Czy zastałem mamę? Czy mogę mówić z moim tatą?**
Jeśli przy telefonie jest już osoba, o którą pyta telefonujący, to osoba ta mówi zwykle: **Jestem przy telefonie; Przy telefonie,** rzadziej **Tak, słucham**.
Jeśli odbierający telefon musi poprosić do telefonu inną osobę, mówi zwykle: **Proszę czekać; Już go proszę (do telefonu); Proszę chwilę poczekać**.
Jeśli nie ma osoby, do której się telefonuje, to osoba odbierająca telefon pyta: **Czy coś przekazać? Czy coś powtórzyć?** Wówczas telefonujący może zostawić informację, którą chciałby przekazać.

If the person who is phoning recognizes the voice of the person who answers, he says hello, and then introduces himself: (**Tu Marek. Mówi Marek. Tu mówi Marek. Mówi Marek Grzegorzewski.**).
If the person who is phoning does not recognize the voice at the other end, (s)he asks for the person (s)he wants to come to the phone: **Czy mogę rozmawiać z mężem? Czy zastałem mamę? Czy mogę mówić z moim tatą?**
If the person the caller is looking for answers the phone, (s)he usually says: **Jestem przy telefonie; Przy telefonie**; or **Tak, słucham**. [*lit.*: I'm listening]. If the person who answers the phone has to ask another person to come to the phone, (s)he usually says: **Proszę czekać; Już go proszę (do telefonu); Proszę chwilę poczekać**. If the person the caller wants is not there, the person who answers asks: **Czy coś przekazać? Czy coś powtórzyć?** The caller can then leave a message.

Jeśli telefonujący nie jest pewien, czy uzyskał *właściwe połączenie, zadaje pytanie:*

If the caller is unsure if (s)he has got the right number, (s)he asks:

Czy to muzeum?
Czy to numer 21-54-87?
Czy to szpital?
Czy to warsztat samochodowy?

Jeśli uzyskane połączenie jest niewłaściwe, mówi *się:*

If it is a wrong number, the person who answers *the phone says:*

To pomyłka.
Pomyłka.
To chyba pomyłka.
To mieszkanie prywatne.

3.2. NARZĘDNIK LICZBY POJEDYNCZEJ RZECZOWNIKÓW I PRZYMIOTNIKÓW

3.2. THE INSTRUMENTAL SINGULAR OF NOUNS AND ADJECTIVES

Proszę przeanalizować następujące zdania:

We begin by analyzing the following sentences:

A. To jest Marek.
To jest student.

orzeczenie złożone
predicate

Marek ↓ podmiot (subject) — jest studentem. (studentem ↓ orzecznik, predicative word)

B. To jest Anna.
To jest studentka.

orzeczenie złożone
predicate

Anna ↓ podmiot (subject) — jest studentką. (studentką ↓ orzecznik, predicative word)

Funkcję podmiotu w zdaniu polskim pełnią rzeczowniki w mianowniku.
Marek, Anna, student, studentka to formy mianownika.
Funkcję orzecznika w zdaniu polskim pełnią rzeczowniki w narzędniku. **Studentem**, **studentką** to formy narzędnika.
Jeśli porównamy formy mianownika i narzędnika, to zobaczymy, że końcówki typowe dla mianownika są zastępowane przez końcówki typowe dla narzędnika:

In Polish the subject of the sentence is a noun in the nominative case. **Marek, Anna, student, studentka** are all in the nominative.
The predicative word is a noun in the instrumental case. **Studentem, studentką** are the instrumental forms.
If we compare the nominative and the instrumental forms, we notice that the endings of the nominative are replaced by the endings of the instrumental:

To jest	dobry student. dobra studentka. dobre dziecko.	Marek jest dobrym studentem. Anna jest dobrą studentką. Kasia jest dobrym dzieckiem.

Aby utworzyć narzędnik od mianownika rodzaju męskiego, należy do formy mianownika dodać końcówkę **–em**.
Aby utworzyć narzędnik od mianownika rodzaju żeńskiego, należy końcówkę mianownika **–a**, **–i** zamienić na końcówkę narzędnika **–ą**.
Aby utworzyć narzędnik od mianownika rodzaju nijakiego, należy końcówkę mianownika **–o**, **–e**, **–ę** zamienić na końcówkę narzędnika **–em**.
Jak widać, odmiana rzeczowników rodzaju nijakiego jest często podobna do odmiany rzeczowników męskich.
Czasami zmianom końcówek towarzyszą alternacje, czyli zmiany głosek znajdujących się przed końcówką, np.:

The instrumental case of masculine nouns is formed by adding the ending **–em** to the nominative form.
The instrumental case of feminine nouns is formed by replacing the nominative ending **–a**, **–i** with the instrumental ending **–ą**.
The instrumental case of neuter nouns is formed by replacing the nominative ending **–o**, **–e**, **–ę** with the instrumental ending **–em**.
As you can see, the inflection of neuter nouns frequently coincides with that of masculine nouns.
The change of endings is sometimes accompanied by alternations. These are changes in the sounds which immediately precede the ending:

To jest	Polak. dziecko.	Janek jest Polakiem. Kasia jest dzieckiem.

Jak widać, w narzędniku przed końcówką **–em** występuje **–ki** i **–gi** (na miejscu **–k** i **–g** występujących w mianowniku).

As you can see, in the instrumental the ending **–em** is preceded by **–ki** and **–gi** (in place of **–k** and **–g** in the nominative).

Narzędnik l.mn. rzeczowników wszystkich rodzajów tworzy się przez dodanie końcówki **–ami** (wyjątkowo tylko końcówki **–mi**), np.:

The instrumental plural is formed for all genders by adding the ending **–ami** (very rarely **–mi**):

Magda i Marek są uczniami.
Państwo Grzegorzewscy są Polakami.
Państwo są naszymi sąsiadami.
Magda i jej koleżanki są jeszcze dziećmi.

Narzędnik l.mn. przymiotników wszystkich rodzajów tworzy się przez dodanie do tematów zakończonych na spółgłoskę twardą (z wyjątkiem **–k**, **–g**) końcówki **–ymi**, zaś do tematów zakończonych na spółgłoskę miękką oraz **–k**, **–g** – końcówki **–imi**, np.

The instrumental plural of adjectives for all genders is formed by adding the ending **–ymi** if the stem ends in a hard consonant (except **–k**,**– g**), or the ending **–imi** if the stem ends in a soft consonant and **–k**, **–g**:

Magda i Marek są dobrymi uczniami.
Magda i jej koleżanki są grzecznymi dziećmi.
Interesuję się polskimi dziećmi.
Nie interesuję się głupimi historiami.

Uwaga: końcówka jest morfemem wyrażającym równocześnie przypadek i liczbę, dlatego nie ma jednej końcówki wyrażającej liczbę mnogą.

Aby utworzyć narzędnik l.poj. przymiotników rodzaju męskiego i nijakiego, należy do tematu dodać końcówkę **–ym** albo **–im** (po spółgłoskach miękkich i **–k**, **–g**). Narzędnik l.poj. przymiotników rodzaju żeńskiego cechuje się końcówką **–ą**, np.:

N.B. The ending expresses both the case and the number of the word, and for that reason there is no single ending for the plural.

The instrumental singular of masculine and neuter adjectives is formed by adding the ending **–ym** to the stem, or **–im** if the stem ends in a soft consonant or **–k**, **–g**. The instrumental singular of feminine nouns is formed by adding the ending **–ą**:

Pani Bożena jest miłą kobietą.
Magda jest grzecznym i miłym dzieckiem.
Marek jest wysokim chłopcem.

3.3. NARZĘDNIK LICZBY POJEDYNCZEJ ZAIMKÓW OSOBOWYCH

3.3. THE INSTRUMENTAL OF PERSONAL PRONOUNS

Mianownik Nominative	ja	ty	on	ona	ono	my	wy	oni	one
Narzędnik Instrumental	mną	tobą	nim	nią	nim	nami	wami	nimi	nimi

3.4. FUNKCJE SYNTAKTYCZNE NARZĘDNIKA

3.4. THE SYNTACTIC FUNCTIONS OF THE INSTRUMENTAL

W narzędniku występuje rzeczownik lub rzeczownik z przymiotnikiem używany po czasowniku **być**, **zostać** (w formie orzeczenia złożonego), np.:

Nouns or nouns with adjectives are in the instrumental when preceded by the verbs **być**, **zostać** (in predicates):

Ale ja nie jestem kobietą.
Ja jestem dzieckiem.
Ty jesteś najlepszym kucharzem (w naszym domu).

*Uwaga: Jeśli po czasowniku **być** występuje sam przymiotnik, to używa się go w mianowniku, np.:*

*N.B. If the word after the verb **być** is an adjective on its own, it is in the nominative:*

Magda jest grzeczna.

Narzędnika używa się po przyimkach **z, za, nad, pod, przed**, np.:

The instrumental form is used after the prepositions **z, za, nad, pod, przed**:

Czy mogę rozmawiać z mężem?
Czy mogę mówić z moim tatą?

Narzędnik wyraża także narzędzie czynności, wtedy występuje bezpośrednio po czasowniku (bez przyimka), np.:

The instrumental form is also used to express the instrument of an action. It then follows the verb directly (with no preposition):

Jadę samochodem.
I'm travelling by car.
Jadę autobusem, a on jedzie pociągiem.
I'm travelling by car, and he's travelling by train.
Proszę pisać długopisem.
Please write with a pen.

3.5. SPOSOBY PYTANIA O FORMY NARZĘDNIKA RZECZOWNIKÓW, PRZYMIOTNIKÓW I ZAIMKÓW

3.5. QUESTIONS INVOLVING THE INSTRUMENTAL OF NOUNS, ADJECTIVES AND PREPOSITIONS

Pytanie o rzeczowniki w narzędniku:

Questions involving nouns in the instrumental:

– Jesteś najlepszym kucharzem.
You're the best cook.
– Kim jesteś? Who are you?
– Kim jestem? Who am I?

– Ale nie jestem kobietą.
But I'm not a woman.
– Kim nie jesteś? Who aren't you?

– Ja jestem dzieckiem.
I'm a child.
– Kim jesteś? Who are you?

– Jadę samochodem.
I'm travelling by car.
– Czym jedziesz? How are you travelling?

– On jedzie pociągiem.
He's travelling by train.
– Czym on jedzie? How is he travelling?

– Proszę pisać długopisem.
Please write with a pen.
– Czym mam pisać? *What should I write with?*

Pytania o przymiotniki w narzędniku:

Questions involving adjectives in the instrumental:

Krzysztof jest dobrym mężem.
Krzysztof is a good husband.
Ona jest dobrą matką.
She's a good mother.
Magda jest dobrym dzieckiem.
Magda is a good child.

Jakim mężem jest Krzysztof?
What kind of a husband is Krzysztof?
Jaką matką ona jest?
What kind of mother is she?
Jakim dzieckiem jest Magda?
What kind of a child is Magda?

Pytania o wyrażenia przyimkowe:

Questions involving prepositions:

Czy mogę rozmawiać z mężem? May I speak to (my) husband?	Z kim chce pani rozmawiać? Who do you want to speak to?
Czy mogę mówić z moim tatą? May I speak to my dad?	Z kim chcesz mówić? Who do you want to speak to?

3.6. ODMIANA CZASOWNIKA *MÓC, MOGĘ* W CZASIE TERAŹNIEJSZYM. KONIUGACJA –ę, –esz

3.6. THE INFLECTION OF THE VERB *MÓC* (TO BE ABLE TO), *MOGĘ, MOŻESZ* IN THE PRESENT TENSE. THE –ę, –esz CONJUGATION

Liczba pojedyncza (singular)		Liczba mnoga (plural)	
1. (ja) mogę		1. (my) możemy	
2. (ty) możesz		2. (wy) możecie	
3. on, pan ona, pani ono	może	3. oni, państwo panowie one, panie	mogą

W odmianie czasownika **mogę**, **możesz** są dwa tematy: **mog–** występuje w 1 os. l. poj. i 3 os. l.mn., gdy **moż–** występuje we wszystkich innych formach.

Taka odmiana jest bardzo częsta w języku polskim. Według tego wzoru odmienia się wiele czasowników z bezokolicznikiem na **–ować**, jak np. **studiować**:

The verb **móc**, **mogę**, **możesz** has two stems: **mog–** for the 1st person singular and 3rd person plural, and **moż–** for all the other forms.

This conjugation is very common in Polish. It includes many verbs whose infinitives end in **–ować**, such as **studiować** (to study):

Liczba pojedyncza (singular)		Liczba mnoga (plural)	
1. (ja) studiuję		1. (my) studiujemy	
2. (ty) studiujesz		2. (wy) studiujecie	
3. on, pan ona, pani ono	studiuje	3. oni, państwo panowie one, panie	studiują

Proszę pamiętać, że morfem **–ować** występujący w bezokoliczniku jest zastępowany zawsze morfemem **–uję** w czasie teraźniejszym.

Remember that the infinitive ending **–ować** is always replaced by the ending **–uję** in the present tense.

3.7. SKŁADNIA CZASOWNIKA *MÓC, MOGĘ*

3.7. THE SYNTAX OF THE VERB *MÓC, MOGĘ*

Móc wyraża po polsku zarówno możliwość, jak też pozwolenie na wykonywanie czynności. **Móc** łączy się zawsze z bezokolicznikiem, np.:

In Polish **móc** expresses both the possibility of doing something and the ability to do something. This verb is always followed by an infinitive:

Czy mogę mówić z panem Nowakiem?
(jest to prośba o pozwolenie na rozmowę z panem Nowakiem)
May I speak to Mr. Nowak? (this is a request for permission to speak to Mr. Nowak)

Czy mogę prosić Zosię?

Czy mogę prosić męża?

Czy możesz mówić trochę głośniej?

3.8. UŻYCIE *NIE MA* W JĘZYKU POLSKIM

3.8. THE USE OF *NIE MA* IN POLISH

Formy przeczące w języku polskim tworzy się dodając **nie** przed czasownikiem, np.:

In Polish, the negative is formed by adding **nie** in front of the verb:

Marek nie jest Amerykaninem.
Marek jest Polakiem.

W obu tych zdaniach **jest** wyraża egzystencję, istnienie. Jeśli jednak **jest** oznacza obecność w jakimś miejscu (np. **Marek jest tu**), to forma przecząca jest nieregularna i brzmi: **Nie ma** (np. **Nie ma tu Marka**).

In both those sentences, the verb **jest** describes a condition or state of being. If, however, **jest** is used to denote the presence of somebody or something in a given location [e.g. **Marek jest tu**. (Marek is here)], the negative is irregular and takes the form of **Nie ma** [e.g. **nie ma tu Marka** (Marek isn't here)].

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania: | 1. Read the following sentences aloud:

Mówi Bożena Grzegorzewska.
Czy mogę mówić z Marysią?
Jestem przy telefonie.
Czy coś powtórzyć?
Czy mogę zadzwonić później?
Oczywiście, bardzo proszę.
Pamiętasz, jak należy mówić?

2. Do podanych zdań proszę wstawić odpowiednie formy czasownika **móc**: | 2. Put in the correct form of the verb **móc**:

Czy (ja) mogę mówić z Marysią?
Marek i Magda nie .... mówić z Marysią.
My .... rozmawiać z dyrektorem.
Wy nie .... rozmawiać z dyrektorem.
Marta .... rozmawiać z Markiem.
Ty .... rozmawiać z Magdą.
Czy (ja) .... rozmawiać z babcią?

3. Do podanych zdań proszę wstawić odpowiednie formy czasownika **studiować**: | 3. Put in the correct form of the verb **studiować**:

My studiujemy język polski.
Czy ona .... ?
Czy ty .... język polski?
Nie, (ja) .... język francuski.

Czy wy .... historię?
Tak, my .... historię i socjologię.
Oni .... język polski.

4. Do podanych zdań proszę wstawić wyrazy w odpowiedniej formie.

4. Fill in the blanks using the correct form of the words in brackets:

Marek jest młodym Polakiem (młody Polak).
Magda jest .... (małe dziecko).
Pan Krzysztof jest .... (dobry mąż).
Pani Wierzbicka nie jest .... (miła sąsiadka).
Bej jest .... (dobry pies).
Pani Bożena jest .... (dobra specjalistka).
Magda jest .... (grzeczna uczennica).
Marek jest .... (inteligentny uczeń).

5. Do podanych zdań proszę ułożyć pytania według wzoru:

5. Make questions for the following sentences:

Marek interesuje się literaturą.	Czym on się interesuje?
Marek interesuje się Martą.	Kim on się interesuje?
Magda interesuje się muzyką.	....
Pan Krzysztof interesuje się archeologią.	....
Pani Bożena interesuje się filmem.	....
My interesujemy się polityką.	....
Państwo Grzegorzewscy interesują się Martą	....

6. Używając przykładów z ćwiczenia 4., ułóż pytania o przymiotnik.

6. Ask questions about the adjective using sentences from Exercise 4.

Marek jest młodym Polakiem. Jakim Polakiem jest Marek?

....

....

....

....

....

....

....

7. Czy pamiętacie rozmowę Magdy z Zosią? Proszę uzupełnić dialog, grając rolę Zosi.

7. Do you remember the conversation between Magda and Zosia? Fill in Zosia's lines in the dialogue:

– Halo? Mówi Magda. Czy zastałam Zosię?

– Tak, jest... Zosiu, telefon do ciebie!

– ....

– Cześć Zosiu!

– ....

– To ja, Magda!

– ....

– Już mamy. Możesz wyjść na podwórko?

– ....

8. Czy pamiętacie telefon Marka do poradni logopedycznej? Proszę odtworzyć dialog, występując w roli Marka.

8. Do you remember Marek's phone call to the speech therapy clinic? Fill in his lines in the dialogue:

– ....

– Niestety, mamy nie ma. Czy coś przekazać?

– ....

– Nie wiem, niestety.

– ....

9. Czy pamiętasz telefon Marka do muzeum? Proszę uzupełnić dialog, występując w roli Marka.

9. Do you remember Marek's phone call to the museum? Fill in his lines in the dialogue:

– Muzeum, słucham.

– ....

– ....

– Proszę poczekać, już go proszę.

10. Telefonujesz do kolegi, którego nie ma w domu. Telefon odbiera jego matka:

10. You phone a male friend of yours. He is not at home and his mother answers the phone:

– Halo.

– ....

– Niestety, nie ma go w domu.

Czy coś powtórzyć?

– ....

– Oczywiście, bardzo proszę.

– ....

– Do widzenia.

11. Telefonujesz do koleżanki, której nie ma w domu. Telefon odbiera siostra, której zostawiasz wiadomość:

11. You phone a female friend of yours. She is not at home and you leave a message with her sister:

– Halo?

– ....

– Przepraszam, ale Ewy nie ma w domu.

– Mówi Alina, jej siostra.

– ....

– Ewa będzie wieczorem. Czy coś powtórzyć?

– ....

– Dobrze, powtórzę. Czy coś jeszcze?

– ....

– Do widzenia.

12. Dzwoni telefon. Kiedy podnosisz słuchawkę, okazuje się, że to pomyłka. Co mówisz?

12. The telephone rings. When you pick it up, it turns out that the caller has dialled the wrong number. What do you say?

A – ....

– Czy to szpital?

– ....

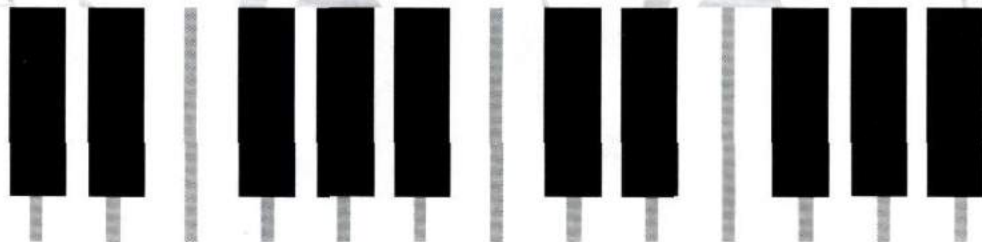
B – ....

– Czy to Ministerstwo Edukacji?

– ....

Telefon dzwoni.
Telefon dzwoni.
Halo? Kto mówi?
Stadnina koni.
Czy jest pan prezes?
Nie, to pomyłka.
To ty, mamusiu?
Mówi Marylka.
Halo! Halo! Halo!
Tu straż pożarna!
Jutro zadzwonię!
Proszę poczekać przy telefonie.
Jadę do Gdańska.
Wkrótce napiszę.
Poproszę głośniej.
Bardzo źle słyszę.
Halo! Halo! Halo!
Halo! Centrala?
Słucham. Już łączę.
Nie ma jej w domu.
Poszła na koncert.
Mam coś przekazać?
Że czekam w barze.
Babcia w szpitalu.
Dobrze, przekażę.
Halo! Halo!
Z kim pan chce mówić?
Z panem doktorem.
Proszę przyjechać.
Kiedy?
We wtorek.
Kocham cię bardzo.
Kto mówi?
Stefan.
Dzwonił telefon.
Dzwonił telefon...

The telephone's ringing./ The telephone's ringing./ Hello? Who's speaking?/ A stud./ Is this the chairman?/ No, it's wrong number./ Is that you mum?/ Marylka speaking./ Hello(3x)!/ This is the Fire Brigade!/ I'll ring tomorrow!/ Please hold the line./ I'm going to Gdańsk./ I'll write soon./ Please speak up./ It's a bad line./ Hello (3x) / Hello! Operator?/ Yes, I'll put you through./ She's out./ She went to a concert./ Any message?/ That I'm waiting at the bar./ Granny's in hospital./ OK, I'll tell (them)./ Hello (3x)/ Who do you want to talk to?/ To the doctor./ Please come./ When?/ On Tuesday./ I love you very much./ Who's speaking?/ Stefan./ The telephone rang./ The telephone rang...

4

WARSZAWA. MURY OBRONNE STAREGO MIASTA

JAK ZNALEŹĆ NOWY DOM CIOCI ANI

HOW TO FIND AUNT ANNA'S NEW HOUSE

U GRZEGORZEWSKICH

WARSZAWA. RYNEK NOWEGO MIASTA

ANNA Dom jest naprawdę wspaniały i bardzo ładnie położony.
BOŻENA Czy łatwo tam dojechać?
ANNA Oczywiście, nie ma problemu! Prosty, łatwy dojazd. Bardzo łatwo tam trafić.
BOŻENA Mamy być u ciebie w sobotę, około godziny piątej po południu?
ANNA Tak, serdecznie zapraszam! Możemy wypić kawę w ogrodzie, w cieniu drzew!
BOŻENA Ale czy ten dom nie jest stary i zniszczony?
ANNA Ależ nie! I do tego bardzo blisko centrum, świetny dojazd! Już rysuję ci plan.
– Trochę za mała... Droga do mojego domu nie jest tak krótka...
– Tak, ta jest dobra... A czy masz plan Warszawy?
BOŻENA Oczywiście. Proszę.
– Gdzie jest twój nowy dom?
ANNA Tu.
BOŻENA Co?
ANNA Dom jest tu. Prawda, jak blisko? I naprawdę łatwo dojechać...
BOŻENA Krzysztof i ja możemy przyjechać samochodem. Jak trafić do twojego domu?
ANNA Trzeba jechać prosto, aż do mostu. Potem skręcić w lewo, w szeroką ulicę.
BOŻENA W lewo... I co dalej?
ANNA Potem trzeba jechać prosto i skręcić w prawo za dużym domem z czerwonej cegły.
BOŻENA Muszę zapisać...
– Prosto aż do mostu... Potem skręcić w lewo... Potem znów prosto.... Potem skręcić w prawo za dużym domem z czerwonej cegły.
ANNA Widzisz, jaka prosta droga! Potem trzeba jechać trzy lub cztery kilometry i już widać mój dom. Ma czerwony dach.
BOŻENA Czerwony dach... Rozumiem. Ale jak dzieci mają dojechać autobusem? Muszą jechać same po lekcjach.

ANNA Autobusem... To trochę bardziej skomplikowane... Trzeba najpierw wsiąść w tramwaj numer trzydzieści sześć i dojechać do końca trasy. Potem wsiąść w autobus numer pięćset dziewięć i jechać cztery przystanki. Potem autobusem numer pięćset trzynaście dwa przystanki i potem trzeba skręcić w prawo i już widać mój dom!
BOŻENA Z czerwonym dachem?
ANNA Właśnie!
BOŻENA Mam nadzieję, że twoje informacje są dokładne...
ANNA Oczywiście! To bardzo prosta droga. Ach! Jeszcze najważniejsze – adres, ulica Niezapominajek trzysta czterdzieści pięć. Zapraszam i czekam jutro o piątej!

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* The house is really splendid and very attractively situated. * Is it easy to get [*lit.*: by a vehicle] there? * *Of course, no problem!* It's *very accessible* [*lit.*: it's a very easy access]. *It's very easy to find your* way there. * So we're to come to your house on Saturday, around five o'clock in the afternoon? * Yes, you'll be very welcome! [*lit.*: I invite you cordially]. We can have coffee in the garden, in the shade of the *trees!* * *But isn't the house old and dilapidated?* * *Of course not!* And what is *more it's very near to the* city centre, very accessible [*lit.*: perfect access] ! I'll just draw [*lit.*: I'm already drawing] you a map. * A bit too small... The road to my house is not that short... * Yes, this one's good... Do you have a map of *Warsaw?* * *Of, course. Here you are.* * *Where's your new house?* * *Here.* * *What?* * *The house is* here. Near, isn't it? And really easy to get to... * Krzysztof and I can come by car. How do I [*lit.*: how to] find your house? * You have to go straight, all the way to the bridge. Then turn left to a wide street. * Left... *And what next?* * *Then you have to go straight on and turn right after (passing) a big red-brick* house. * I'll have to write (it) down... * Straight, all the way to the bridge... Then turn left... then straight on again... then turn right after passing a big red-brick house. * See how simple [*lit.*: what a simple route] it is? *Then you have to continue [lit.: drive] another three or four kilometres and you'll see my house. It's got a* red roof. * A red roof... I see. But how are the children to get there by bus? They'll have to go by themselves after school [*lit.*: classes]. * By bus... It's slightly more complicated... First you have to take tram *number 36 and go to the terminus. Then get on bus number 509 and go four stops. Then two stops by bus* number 513, and then turn right and you'll see my house! * With the red roof? * Exactly! * I hope your information's precise... * Of course! It's a very simple route. Ah! The most important (thing) – the address: 345 Niezapominajek Street. *You're welcome and I expect you tomorrow at five!* *

BOŻENA **Czy łatwo tam dojechać?**
ANNA **Prosty, łatwy dojazd. Bardzo łatwo tam trafić.**
ANNA **Trzeba jechać prosto, aż do mostu. Potem skręcić w lewo, w szeroką ulicę.**
BOŻENA **W lewo... I co dalej?**
ANNA **Potem trzeba jechać prosto i skręcić w prawo za dużym domem z czerwonej cegły.**
BOŻENA **Prosto, aż do mostu... Potem skręcić w lewo... potem znów prosto... potem skręcić w prawo za dużym domem z czerwonej cegły...**
ANNA **Trzeba najpierw wsiąść w tramwaj numer trzydzieści sześć i dojechać do końca trasy. Potem wsiąść w autobus numer pięćset dziewięć i jechać cztery przystanki. Potem autobusem numer pięćset trzynaście dwa przystanki i potem trzeba skręcić w prawo.**

DROGA DO DOMU ANNY

BOŻENA Teraz musimy dojechać do skrzyżowania... Stop!
– Tu jest skrzyżowanie. Ale nie wiem, czy o nie chodzi.
KRZYSZTOF Trzeba spytać o drogę. Inaczej nigdy nie trafimy...
BOŻENA Proszę pana! Proszę pana!
– Proszę pana, przepraszam bardzo, ale czy może nam pan pomóc?
MĘŻCZYZNA Słucham?
BOŻENA Szukamy ulicy Niezapominajek. Jak tam dojechać?
MĘŻCZYZNA Nic nie słyszę!
BOŻENA Szukamy ulicy Niezapominajek. Jak można tam dojechać?
MĘŻCZYZNA O, to jest bardzo daleko!
BOŻENA Wiem, chodzi nam o drogę. Jak tam dojechać?
MĘŻCZYZNA Chyba... W prawo...
BOŻENA W prawo? A nie w lewo?
MĘŻCZYZNA Nie, w prawo. I potem długo, długo trzeba jechać prosto.
BOŻENA Bardzo panu dziękuję.

KRZYSZTOF No i co?
BOŻENA Trzeba jechać w prawo.
KRZYSZTOF Ale tu masz zapisane, że w lewo!
BOŻENA Wiesz, jaka roztrzepana jest Anna...
KRZYSZTOF Anna jest roztrzepana, a ten mężczyzna jest głuchy. Ja myślę, że trzeba jechać w lewo.
BOŻENA Nie, w prawo, uważam, że on ma rację.
KRZYSZTOF Jak chcesz. Skręcamy w prawo. Ale proszę nie mieć pretensji, jeżeli to nie jest dobra droga.
BOŻENA Tak, masz rację. To nie jest dobra droga...
KRZYSZTOF Długo nią trzeba jechać?
BOŻENA Długo...
KRZYSZTOF Zawsze mówię, że twoja siostra ma dziwne pomysły. Kupować dom w takim miejscu...
BOŻENA Oby tylko do niego trafić... Jedź prosto!
KRZYSZTOF Nie mogę jechać prosto, bo na tej drodze są same dziury! Twoja siostra musi nam kupić nowy samochód!

WARSZAWA. KOŚCIÓŁ ŚW. KRZYŻA

A JOURNEY TO ANNA'S HOUSE

* Now we should be coming [*lit.*: have to get] to the crossing... Stop! * Here's the crossing. But I don't know if it's the one we're looking for. * You'll have to ask the way. Otherwise we'll never find it... * I say! I say! * Excuse me, but can you help us? * Yes? * We're looking for Niezapominajek Street. How do we get there. * I can't hear you! * We're looking for Niezapominajek Street! How do we get there? * Oh, it's (still) a long way away! * I know. We mean the directions. How do we get there? * To the right... I think... * To the right? Not to the left? * No, to the right. And then you have to go straight on for a long time. * Thank you very much. * Well then? * We have to go to the right. * But here you've got it written down that (it's) to the left! * You know what a scatterbrain Anna is... * Anna's a scatterbrain, and this man's deaf. I think it's to the left. * No, to the right. I think he's right. * As you wish. We're turning right. But please no complaints if this isn't the right way. * Yes, you're right. This isn't a good road. * How much farther [*lit.*: how long] do we have to go on it? * A long way... * I always say your sister has strange ideas. To buy a house in a spot like that? * If we could only find it... Go straight on! * I can't go straight on, because there're nothing but holes in this road! Your sister will have to buy us a new car! *

KRZYŻÓWKA

BOŻENA No i co teraz?
KRZYSZTOF Myślę, że trzeba wracać do domu.
BOŻENA Do domu Anny?
KRZYSZTOF Do naszego domu!
BOŻENA A wiesz, jak do niego wrócić?
KRZYSZTOF Nie wiem! Nie wiem nawet, gdzie teraz jesteśmy! Nie ma nikogo, żeby zapytać o drogę!
BOŻENA A może... trzeba wrócić do szosy?
KRZYSZTOF A gdzie jest szosa?
BOŻENA Myślę, że... tam. Trzeba jechać prosto i potem skręcić w lewo. Tam na pewno ktoś wskaże nam drogę.
– Proszę się zatrzymać!
– Dzień dobry. Szukamy ulicy Niezapominajek. Czy wiesz, jak tam dojechać?
– To wspaniale! A więc - jak tam trafić?
DZIEWCZYNKA Ulica Niezapominajek... A który numer?

BOŻENA Numer trzysta czterdzieści pięć.
DZIEWCZYNKA Czy to dom z czerwonym dachem?
BOŻENA Tak! Właśnie tego domu szukamy!
DZIEWCZYNKA To trzeba skręcić w tę drogę, jechać prosto. Dom widać za drzewami. Tam!
BOŻENA Wspaniale! Dziękuję ci bardzo! Skręcić i potem prosto! Doskonale!
DZIEWCZYNKA Czy w tym domu mieszka ktoś znajomy?
BOŻENA Tak, moja siostra... A dlaczego pytasz?
DZIEWCZYNKA Bo to jest dziwny dom...
BOŻENA Wiem wszystko! Jesteśmy już bardzo blisko.
KRZYSZTOF Ja jestem na pewno blisko katastrofy!
BOŻENA Na pewno dojedziemy szczęśliwie! Trzeba skręcić w tę drogę i jechać prosto. Dom widać za drzewami.
KRZYSZTOF To zbyt piękne, żeby było prawdziwe...
BOŻENA Podobno to jest dziwny dom...
KRZYSZTOF Na pewno stoi w dziwnym miejscu, dziwnie się do niego jedzie i mieszka w nim dziwna osoba...

THE CROSSROADS

* So what now? * I think we should go home. * Anna's home? * Our home! * And do you know how to get back there [*lit.*: to it]? * I don't know! I don't even know where we are! There's nobody to ask for directions [*lit.*: the way]! * Perhaps... we should go back to the main road? * Where's the main road? * I think [*lit.*: that]... there. You have to go straight on and then turn left. Somebody there will show us the way for sure. * Please stop! * Hello. We're looking for Niezapominajek Street. Do you know how to get there? * That's great! So how do we find our way there? * Niezapominajek Street... And what number? * Number 345. * Is it the house with the red roof? * Yes. That's the house we're looking for! * Then you've to turn this way and go straight on. The house can be seen behind the trees! Over there! * Great! Thank you very much! Turn and then straight on! Perfect! * Does anybody you know [*lit.*: some acquaintance] live in that house? * Yes, my sister... why do you ask? * Because it's a weird house... * Now I know [*lit.*: I know everything]! We're very near now. * I'm near the end of my tether [*lit.*: a catastrophe], that's for sure. * I'm sure we'll get there safe and sound [*lit.*: happily]! You have to turn here [*lit.*: onto this road] and go straight on. The house can be seen behind the trees. * It's too good to be true... * It seems it's a weird house... * It's certainly located [*lit.*: stands] in a weird place, the route leading to it is weird and a weird person lives in it... *

STOP

BOŻENA **Szukamy ulicy Niezapominajek. Jak tam dojechać?**
MĘŻCZYZNA **Chyba... W prawo...**
BOŻENA **W prawo? A nie w lewo?**
MĘŻCZYZNA **Nie, w prawo. I potem długo, długo trzeba jechać prosto.**
KRZYSZTOF **A gdzie jest szosa?**
BOŻENA **Trzeba jechać prosto i potem skręcić w lewo.**
BOŻENA **Szukamy ulicy Niezapominajek. Czy wiesz, jak tam dojechać?**
DZIEWCZYNKA **Trzeba skręcić w tę drogę. Jechać prosto. Dom widać za drzewami. Tam!**

ULICA W ŚRÓDMIEŚCIU

MAREK Nie chcę cię straszyć, ale nie wiem, gdzie jest przystanek... Nie znam tej dzielnicy.
MAGDA Ciocia Ania zawsze jest oryginalna i nie mieszka tam, gdzie cała rodzina... Musimy spytać o drogę. Ale ja się wstydzę.
MAREK Dlaczego? To normalne, że małe dzieci pytają o drogę. Ja nie mogę pytać.
MAGDA A to dlaczego?
MAREK Bo się wstydzę. Jestem prawie dorosły, a nie umiem znaleźć przystanku...
MAGDA W takim razie... ja wracam do domu.
MAREK Tak? A wiesz, jak dojechać do domu?
MAGDA Chyba... trzeba jechać autobusem!
MAREK Tak? A z którego przystanku? W którą stronę? I jaki numer autobusu jest dobry?
MAGDA Ja... nie wiem... sama nie trafię do domu...
MAREK Nie będziesz nigdzie jechać sama. Musimy jakoś znaleźć drogę na tę ulicę Tulipanów.
MAGDA Niezapominajek!

MAREK No właśnie, Niezapominajek. Koniec języka za przewodnika!
– Przepraszam bardzo... Mamy wielki kłopot.
DZIEWCZYNA Słucham, w czym mogę pomóc?
MAREK W trafieniu do domu naszej zwariowanej cioci Ani. Mieszka gdzieś za miastem, trzeba do niej jechać z przesiadką, dwoma autobusami. A my, niestety, nie wiemy, gdzie jest przystanek autobusu pięćset dziewięć?
DZIEWCZYNA Pięćset dziewięć... To nie na tej ulicy. Musicie iść prosto, a potem skręcić w pierwszą przecznicę w lewo.
MAREK Nie wiem, czy uda mi się trafić. Gdyby pani zechciała zaprowadzić mnie na miejsce.
DZIEWCZYNA Proszę poprosić siostrę, to może cię zaprowadzi.
– Przystanek autobusu pięćset dziewięć jest tam. Trzeba iść prosto, a potem w lewo.
– Radzę trzymać się siostry, wygląda na rozsądną!
MAREK Idziemy!

A STREET IN THE CITY CENTRE

✱ I don't want to scare you, but I don't know where the the stop is... I don't know this district. ✱ Aunt Ania always has to be different [*lit.*: original] and won't live where the whole family does... We must ask the way there. But I'm embarassed. ✱ Why? It's normal for small children to ask the way. I can't ask. ✱ And why is that? ✱ Because I'm embarrassed. I'm almost grown up and I can't find the stop... ✱ In that case... I'm going back home. ✱ Yes? And do you know how to get home? ✱ I suppose... one should go by bus? ✱ Yes? And from which stop? Which way? And which is the right bus [*lit.*: bus number]? ✱ I... don't know... I won't be able to find my way home by myself. ✱ You're not going [*lit.*: won't go] anywhere by yourself. We must somehow find our way to that Tulipanów [*Tulip – translator's note*] Street. ✱ Niezapominajek [*Forget-me-not – translator's note*]! ✱ Indeed. Niezapominajek. With only my tongue as a guide! ✱ Excuse me please... We're in big trouble. ✱ Yes, how can I help you? ✱ We want to find [*lit.*: in finding] our way to the house of our mad Aunt Ania. She lives somewhere out of town, you have to change buses twice [*lit.*: two buses]. And unfortunately we don't know where the 509 bus stop is. ✱ 509... It's not in this street. You have to go straight on, and then turn left at the first crossing. ✱ I don't know if I'll manage to find the way. If you could (kindly) take me there [*lit.*: to the spot]. ✱ [*lit.*: Please] Ask (your) sister, perhaps she'll take you (there)... ✱ The 509 bus stop's over there. You have to go straight and then left. ✱ I suggest you hang on to your sister, she looks sensible! ✱ Let's go! ✱

MAREK Wysiadamy!
MAGDA I co teraz?
MAREK Teraz musimy wsiąść do autobusu numer pięćset trzynaście.
MAGDA Ale tutaj nie ma takiego numeru!
MAREK Gdzieś niedaleko musi być. Trzeba zapytać.
– Przepraszam bardzo, gdzie jest przystanek autobusu numer pięćset trzynaście?
KOBIETA Na ulicy Długiej.
MAREK Ale ja nie znam tej dzielnicy. Gdzie jest ulica Długa?
KOBIETA Musicie się cofnąć, o tam i potem skręcić w ulicę Prostą w prawo. Potem skręcić w lewo w ulicę Krzywą i dojść do skrzyżowania z Długą. Tam jest przystanek.
MAREK Czyli cofnąć się, potem w prawo, a potem w lewo?
KOBIETA Tak.
MAGDA A czy ten autobus jedzie na ulicę Niezapominajek?
KOBIETA Ulica Niezapominajek? Mieszkam tu czterdzieści lat i pierwszy raz słyszę o takiej ulicy!
MAGDA I nie wie pani, jak tam dojechać?
MAREK Niezapominajek trzysta czterdzieści pięć. Ciocia mówi, że jedzie się tam autobusem pięćset trzynaście.
KOBIETA Skoro ciocia tak mówi... Myślę, że trzeba jechać do końca trasy.
MAREK Dziękujemy bardzo.
– Dziękujemy bardzo cioci za dokładne informacje...

AT THE BUS STOP

* We're getting off! * And what now? * Now we must take bus number 513. * But there's no such number here! * It must be somewhere near here. We'll have to ask. * Excuse me, please, where's the number 513 bus stop? * On Długa Street. * But I don't know this district. Where's Długa Street? * You must turn back over there and then turn right to Prosta Street. Then turn left to Krzywa Street and go to the crossing with Długa Street. There's a bus stop there. * So turn back, then right, and then left? * Yes. * And does that bus go to Niezapominajek Street? * Niezapominajek Street? I've been living here for forty years and it's the first time I've heard [*lit.*: hear] about that street! * And you don't know how to get there? * 345 Niezapominajek (street). (My) aunt says we should take bus number 513. * If your aunt says so... I think you have to go to the terminus. * Thank you very much. * Thank you very much, Aunt Ania [*lit.*: we thank our aunt very much] for this precise information... *

MAREK A wiesz, jak dojechać do domu?
MAGDA Chyba trzeba jechać autobusem!
MAREK A z którego przystanku? W którą stronę? I jaki numer autobusu jest dobry?
MAREK Niestety, nie wiemy, gdzie jest przystanek autobusu pięćset dziewięć?
DZIEWCZYNA Pięćset dziewięć... To nie na tej ulicy. Musicie iść prosto, a potem skręcić w pierwszą przecznicę w lewo.
MAREK Nie wiem, czy uda mi się trafić. Gdyby pani zechciała zaprowadzić mnie na miejsce.
DZIEWCZYNA Przystanek autobusu pięćset dziewięć jest tam. Trzeba iść prosto, a potem w lewo.
MAREK Przepraszam bardzo, gdzie jest przystanek autobusu numer pięćset trzynaście?
KOBIETA Na ulicy Długiej.
MAREK Ale ja nie znam tej dzielnicy. Jak dojść do ulicy Długiej?
KOBIETA Musicie się cofnąć, o tam i potem skręcić w ulicę Prostą w prawo. Potem skręcić w lewo w ulicę Krzywą i dojść do skrzyżowania z Długą.
MAREK Czyli cofnąć się, potem w prawo, a potem w lewo?

PĘTLA AUTOBUSOWA

MAREK Proszę pana! Proszę poczekać!
– No, ładnie... Tu nie ma żadnej ulicy! Co mamy robić?
MAGDA *Musimy spytać o drogę. Co masz napisane na kartce?*
MAREK Potem skręcić w prawo i już widać dom cioci... Musimy skręcić w prawo!
MAGDA Ale czy w prawo...
MAREK Czy w prawo...?
MAGDA Hej! Poczekaj! Pomóż nam!
– Szukamy domu cioci na ulicy Niezapominajek.
DZIEWCZYNKA Ulica Niezapominajek trzysta czterdzieści pięć?

MAGDA Tak, skąd wiesz?
MAREK Ale wiesz, jak tam trafić?
DZIEWCZYNKA Musicie iść tą drogą prosto, potem droga zakręca w lewo.
MAGDA Czy to jest ładny dom?
DZIEWCZYNKA Musicie sami zobaczyć...

A BUS TERMINUS

* I say! Please wait! * Well, great...There's no street here! What are we to do? * We must ask the way. What have you got written on that piece of paper? * Then turn right and you can see (our) aunt's house... We have to turn right! * But is it to the right... * To the right...? * I say! Wait! Help us! * We're looking for (our) aunt's house on Niezapominajek Street. * 345 Niezapominajek Street? * Yes, how do you know? * But do you know how to get there? * You have to go that way, straight on, then the road turns left. * Is it a pretty house? * You must see for yourselves... *

WARSZAWA. PAŁAC STASZICA. SIEDZIBA POLSKIEJ AKADEMII NAUK

CZERWONY DOM ANNY

ANNA No, wreszcie jesteście! Nie wiem, dlaczego droga zajęła wam tak dużo czasu! Przecież jest taka prosta! Jak wam się podoba mój dom?!

> **THE RED HOUSE**
>
> ✱ At last you've arrived! I don't know why it [*lit.*: the way] took you so much time! It's so simple! How do you like my house? ✱

SALON CIOCI ANNY

ANNA Oto mój salon! Siadajcie! Fotele są stare... Ale to prawdziwe antyki!
KRZYSZTOF Tak samo, jak ten dom...
ANNA Cieszę się, że ci się podoba. Przedstawiam wam mojego gościa – pan John Kowalski, z Chicago. Architekt.
– John jest z pochodzenia Polakiem, ale mówi niezbyt dobrze po polsku... Ma trudności z wymową...
JOHN Język... polski... jest trudny...
BOŻENA Och nie, mówi pan całkiem dobrze!

BOŻENA I wtedy ona mówi nam: „Trzeba jechać prosto".
JOHN Nie rozumiem. Możesz powtórzyć?
BOŻENA Prosto. Trzeba jechać prosto.
JOHN Tak, rozumiem. Trzeba... jechać... prosto...
BOŻENA Tak, właśnie. I wtedy ja pytam: „Jak trafić na ulicę Niezapominajek?"
JOHN O, tak bardzo trudno trafić. Ja też to wiem. Prosto, potem w lewo, potem znów prosto.
ANNA Przesadzacie! Bardzo łatwa droga!
BOŻENA Chyba lepiej powtórzyć twoje wskazówki, jak wrócić do Warszawy!
ANNA Proszę bardzo. Musicie jechać prosto...
JOHN Prosto...

ANNA Potem skręcić w lewo...
JOHN Skręcić w lewo...
ANNA Potem skręcić w prawo...
JOHN Skręcić w prawo...
ANNA I już jesteście na miejscu. To naprawdę bardzo prosta droga!
JOHN A ja nadal nie wiem, jak dojechać do Warszawy.

AUNT ANNA'S LIVING ROOM

✱ This is my living room! Sit down! The armchairs are old... real antiques! ✱ Just like this house... ✱ I'm glad you like it. May I introduce my guest to you – Mr. John Kowalski, from Chicago. An architect. ✱ John's a Pole by origin, but he doesn't speak Polish all that well... He has difficulties with the pronunciation... ✱ The Polish language... is difficult... ✱ Oh no, you speak quite well! ✱ And then she says to us: "You have to go straight on"... ✱ I don't understand. Can you repeat? ✱ Straight on. You have to go straight on. ✱ Yes, I see. You have to go straight on... ✱ Yes, exactly. And then I ask: "How do we find our way to Niezapominajek Street?" ✱ Oh, yes. It's very difficult to find. I know that too. Straight (on), then left, then straight again. ✱ You (all) exaggerate! It's very easy [*lit.*: A very easy way]! ✱ Maybe it'd be a good idea if you could repeat [*lit.*: better repeat] your instructions (about) how to go back to Warsaw! ✱ Certainly. You have to go straight... ✱ Straight... ✱ Then turn left... ✱ Turn left... ✱ Then turn right... ✱ Turn right... ✱ And you're right on the spot. It really's very simple! ✱ And I still don't know how to get to Warsaw! ✱

Jabłonna	2
Warszawa	20

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

4.1. MIEJSCE

Pytając o miejsce używamy w języku polskim zaimka **gdzie,** np.

4.1. PLACES

The Polish word used to ask for the location of something is **gdzie** (where):

Gdzie jest ulica Mickiewicza?
Gdzie jest ulica Niezapominajek?
Gdzie jest ulica Prosta?
Gdzie jest przystanek autobusu 609?
Gdzie tu jest poczta?

Odpowiadając na to pytanie, można wskazać miejsce i użyć zaimka **tu**, oznaczającego miejsce bliskie w stosunku do mówiącego, lub **tam**, oznaczającego miejsce odległe w stosunku do mówiącego. Można także użyć przysłówków **blisko i daleko**. Jeśli miejsce, o które nam chodzi, jest odległe, pytamy:

In answering the question, you may point out the place and use the preposition **tu** (here), meaning a place which is not distant, or **tam** (there), meaning a place which is further away. The words **blisko** (near) and **daleko** (far) can also be used. If the place about which we are asking is some distance away, the question takes the following form:

Jak dojść do ulicy Długiej? (krótki dystans)
How can I get (by foot) to Długa Street? (a short distance)
Jak dojechać do ulicy Niezapominajek? (długi dystans)
How can I get (by vehicle) to Niezapominajek Street? (a long distance)

4.2. KIERUNEK

Kierunek określa się ogólnie za pomocą przysłówków:

4.2. DIRECTION

The general direction is described using adverbs:

PROSTO (straight ahead)

W LEWO to the left (skręcić w + biernik) (skręcić w + Acc.)	W PRAWO to the right (skręcić w + biernik) (skręcić w+ Acc.)

Szczegółowo określa się kierunek w zależności od miejsca, w kierunku którego następuje ruch, np.:

The specific direction is described in relation to the place towards which the movement occurs:

Jadę do Poznania.	I'm going (by vehicle) to Poznań.
Jedziemy do Kanady.	We're going (by vehicle) to Canada.
Idziesz do domu.	You're going (by foot) home.

lub w zależności od miejsca, w którym znajduje się osoba, będąca celem ruchu:

or in relation to the place where a person whom we want to meet is:

Jadę do cioci Ani.	I'm going (by vehicle) to Aunt Anna's.
Jadę do babci.	I'm going (by vehicle) to granny's.
Idę do kolegi.	I'm going (by foot) to a friend's.

Jak widać, w obu przypadkach używa się przyimka do z dopełniaczem.
Kierunek powrotny określa się za pomocą przyimka z + dopełniacz (w wypadku nazw miejscowości lub miejsc) lub od + dopełniacz (w wypadku osób, które odwiedzaliśmy) np.:

In both cases, we use the preposition **do** (to) and a noun in the genitive. We describe how to get from a place by means of the preposition **z** (from) and a noun in the genitive (in the case of names of towns or locations), or **od** and a noun in the genitive (in the case of people):

Jadę z Poznania.
Jedziemy z Kanady.
Jadę od cioci Ani.
Idę od kolegi.

4.3. CZASOWNIKI RUCHU

4.3. VERBS OF MOTION

Zmianę miejsca wyrażają czasowniki ruchu, które tworzą w języku polskim swoisty system. W języku mówionym nie używa się czasownika na określenie zmiany miejsca w ogóle, ale jednego z dwu czasowników szczegółowych: albo czasownika oznaczającego zmianę miejsca na piechotę **iść**, albo czasownika oznaczającego zmianę miejsca *za pośrednictwem jakiegoś środka transportu* **jechać**.
Od tych dwu czasowników używa się wielu derywatów, dodatkowo precyzujących wykonywany ruch. W tej lekcji występują czasowniki oznaczające zbliżanie się do jakiegoś punktu.
Tworzy się je przez dodanie do dwu czasowników podstawowych przedrostka **do**:

A change of location is expressed by verbs describing motion, which are governed by special rules in Polish. In the spoken language there is no single verb which describes a change of location. Instead, two specific verbs are used: either the verb which denotes changing location by means of walking, **iść**, or the verb which denotes changing location by means of a vehicle, **jechać**.
These two verbs have many derivatives which further specify the type of movement involved. This lesson presents verbs which tell us that somebody is approaching a given point. These verbs are formed by adding the prefix **do** to the base verb:

do + iść = dojść
to get somewhere by foot

do + jechać = dojechać
to get somewhere by vehicle

Używając czasowników **jechać**, **dojechać** możemy nazwać środek transportu, za pomocą którego ktoś się porusza. Nazwa środka transportu musi wystąpić w narzędniku, np.:

When using the verbs **jechać**, **dojechać**, we can name the vehicle used to change the location. The name of the vehicle must be in the instrumental case:

jechać / dojechać } + narzędnik Instrumental

rowerem
autem
samochodem
autobusem
trolejbusem
tramwajem
pociągiem

*Uwaga: w języku polskim między **jechać** a rzeczownikiem w narzędniku nie używa się przyimka.*

Oprócz czasowników **iść**, **jechać**, **dojść**, **dojechać**, w tej lekcji występują także czasowniki **przejść**, **przejechać** oznaczające ruch przez jakąś przestrzeń lub obiekt (np. plac, rzekę, skrzyżowanie itp.):

*N.B. In Polish there is no preposition between **jechać** and the noun in the instrumental case.*

In addition to the verbs **iść**, **jechać**, **dojść**, **dojechać**, this lesson also presents the verbs **przejść** and **przejechać** (walk through, drive through), which describe a passage through some space or location (e.g. a square, river, lake, crossroads, etc.):

prze + iść = przejść
prze + jechać = przejechać

4.4. ODMIANA CZASOWNIKÓW RUCHU W CZASIE TERAŹNIEJSZYM. KONIUGACJA –ę, –esz

Odmiana czasowników ruchu jest regularna, jeśli chodzi o końcówki należące do koniugacji **–ę**, **–esz**. Nowością są alternacje ostatniej spółgłoski tematu:

4.4. THE INFLECTION OF VERBS OF MOTION IN THE PRESENT TENSE. THE –ę, –esz CONJUGATION

Verbs describing movement have the regular endings of the **–ę**, **–esz** conjugation. What is new is the alternation affecting the last consonant of the stem:

iść

Liczba pojedyncza (singular)		Liczba mnoga (plural)	
1. (ja) idę		1. (my) idziemy	
2. (ty) idziesz		2. (wy) idziecie	
3. on, pan / ona, pani / ono	idzie	3. oni, państwo / one, panie	idą

W odmianie czasownika **jechać** alternacji podlega ostatnia spółgłoska tematu i poprzedzająca ją spółgłoska:

In the inflection of the verb **jechać**, the last consonant of the stem and the vowel which precedes it undergo an alternation:

jechać

Liczba pojedyncza *singular*		Liczba mnoga *plural*	
1. (ja) jadę		1. (my) jedziemy	
2. (ty) jedziesz		2. (wy) jedziecie	
3. on, pan ona, pani ono	jedzie	3. oni, państwo one, panie	jadą

Proszę zwrócić uwagę, że podobnie jak przy odmianie czasownika **móc**, **mogę**, **możesz** występują tu dwa tematy, z których jeden występuje w 1. os. l.poj. oraz w 3. os. l.mn., drugi zaś we wszystkich pozostałych formach.
Czasowniki pochodne odmieniają się podobnie jak czasowniki podstawowe:

Note that, just as in the inflection of the verb **móc**, **mogę**, **możesz**, there are two stems, one for the 1st person singular and 3rd person plural and the other for all other forms.
The derivative verbs are conjugated like the basic verbs:

dojść: dojdę, dojdziesz
przejść: przejdę, przejdziesz
dojechać: dojadę, dojedziesz
przejechać: przejadę, przejedziesz

Uwaga: Czasowniki pochodne mają tu formy czasu teraźniejszego, ale znaczenie czasu przyszłego. Zjawisko to zostanie omówione później.

N.B. These verbs have the present tense form, but signify the future tense. This phenomenon will be discussed later.

4.5. PRZYMIOTNIKI I PRZYSŁÓWKI W JĘZYKU POLSKIM

W języku polskim istnieje dokładne zróżnicowanie formalne określeń rzeczownika – przymiotników i określeń czasownika – przysłówków, np.:

4.5. ADJECTIVES AND ADVERBS IN POLISH

In Polish, there is a precise differentiation between adjectives which qualify nouns, and adverbs which qualify verbs:

Konsulat amerykański jest blisko.
The American consulate is nearby.
Ta ulica jest blisko.
This street is nearby.
Marek to mój bliski przyjaciel.
Marek is a close friend (m.) of mine.
Anna to moja bliska przyjaciółka.
Anna is a close friend (f.) of mine.

Przysłówki mają tylko jedną formę, kończącą się często na **–o** (np. **prosto, w lewo, w prawo, blisko, daleko**). Przymiotniki odmieniają się przez rodzaje i przez przypadki, dublując kategorie rzeczownika, np.:

Adverbs have only one form and frequently end in **–o** (e.g. **prosto, w lewo, w prawo, blisko, daleko**). Adjectives take on different genders and are inflected like nouns:

Marek to mój bliski przyjaciel. (mianownik l.poj. –Nom. sing.)
Marek jest moim bliskim przyjacielem. (narzędnik l.poj. – Instr. sing.)

4.6. DOPEŁNIACZ LICZBY POJEDYNCZEJ RZECZOWNIKÓW I PRZYMIOTNIKÓW

4.6. THE GENITIVE SINGULAR OF NOUNS AND ADJECTIVES

Proszę zwrócić uwagę na formy następujących rzeczowników:

Note the forms of the nouns in the following example:

	Dopełniacz l.poj. (Gen. sing.)
Jadę do	ojca
	brata
	domu
	szpitala
	Gdańska
	cioci Ani
	mamy
	szkoły
	Warszawy
	skrzyżowania

Dopełniacz l.poj. rzeczowników męskich żywotnych (nazw ludzi i zwierząt) tworzymy, dodając do tematu końcówkę **–a**.
Dopełniacz l.poj. rzeczowników męskich nieżywotnych tworzymy dodając do tematu końcówkę **–a** (np. **do Gdańska, do szpitala**) lub końcówkę **–u** (np. **do domu**). W przypadku dopełniacza, rzeczowników nieżywotnych brak jasnych reguł dystrybucji końcówek **–a** i **–u**, dlatego trzeba zapamiętać formę dopełniacza każdego słowa.
Proszę pamiętać, że te nazwy miast, które są rodzaju męskiego, mają w dopełniaczu końcówkę **–a** (np. **do Krakowa, do Poznania, do Szczecina**).
Rzeczowniki rodzaju nijakiego mają w dopełniaczu końcówkę **–a**.
Rzeczowniki rodzaju żeńskiego mają w dopełniaczu l.poj. końcówkę **–y**, jeśli temat kończy się na spółgłoskę twardą, lub na **–i**, jeśli temat kończy *się na spółgłoskę miękką* ***(ś)si, (ź)zi, (ć)ci,*** **(dż)dzi, ń(ni) lub –k, –g**, np. **do matki, do cioci, do Ani**.

Dopełniacz l. poj. przymiotników męskich i nijakich tworzy się za pomocą końcówki **–ego**, np. **do mojego brata, do mojego domu, do tego skrzyżowania**.
Dopełniacz l.poj. przymiotników żeńskich tworzy się za pomocą końcówki **–ej**, np. **do mojej cioci, do nowej szkoły, do tej ulicy**.

The genitive singular of masculine animate nouns (the names of people and animals) is formed by adding the ending **–a** to the stem.
The genitive singular of the inanimate masculine nouns is formed by adding the ending **–a** (e.g. **do Gdańska, do szpitala**) or the ending **–u** (e.g. **do domu**). There is no clear rule concerning the distribution of the endings **–a** and **–u** in inanimate nouns, so the genitive form of each word has to be memorized individually.
Remember that the genitive of the names of masculine cities ends in **–a** (e.g. **do Krakowa, do Poznania, do Szczecina**).
The genitive singular ending for neuter nouns is **–a**.
The genitive singular ending for feminine nouns is **–y**, for nouns whose stem ends in a hard consonant, or **–i**, for nouns whose stem ends in a soft *consonant* ***(ś)si, ź (zi), (ć) ci, (dź)dzi, ń(ni) or*** **–k, –g**, e.g. **do matki, do cioci, do Ani**.

The genitive singular for masculine and neuter adjectives is formed by adding the ending **–ego**, e.g. **do mojego brata, do mojego domu, do tego skrzyżowania**.
The genitive singular of feminine adjectives is formed by adding the ending **–ej**, e.g. **do mojej cioci, do nowej szkoły, do tej ulicy**.

4.7. DOPEŁNIACZ ZAIMKÓW OSOBOWYCH

4.7. THE GENITIVE OF PERSONAL PRONOUNS

Mianownik Nominative	ja	ty	on	ona	ono	my	wy	oni	one
Dopełniacz Genitive	mnie	ciebie	go jego niego	jej niej	go jego niego	nas	was	ich nich	ich nich

Dystrybucja poszczególnych form zaimków jest zgodna z regułami przedstawionymi w lekcji 2.(2.7.)

The distribution of the forms of the pronouns follows the rules given in Lesson 2 (2.7.).

4.8. FUNKCJE SYNTAKTYCZNE DOPEŁNIACZA (CZĘŚĆ I)

4.8. THE SYNTACTIC FUNCTIONS OF THE GENITIVE (PART I)

Dopełniacza używa się, aby wyrazić dopełnienie bliższe po czasownikach zaprzeczonych, np.:

The genitive is used to express the direct object when the verb governing it is negative:

Znam pana Krzysztofa.	Nie znam pana Krzysztofa.
Znam Marka.	Nie znam Marka.
Mam telewizor.	Nie mam telewizora.
Mam samochód.	Nie mam samochodu.
Znam ciocię Anię.	Nie znam cioci Ani.
Lubię panią Bożenę.	Nie lubię pani Bożeny.
Mam auto.	Nie mam auta.

Dopełniacz wyraża także przynależność jakiejś rzeczy do kogoś, np.:

The genitive also expresses possession:

To jest dom cioci Ani.
To jest samochód pana Grzegorzewskiego.

Podobną funkcję pełni dopełniacz w nazwach ulic, placów, alei, poświęconych pamięci wybitnych ludzi, np.:

The genitive fulfils a similar function in the names of streets, squares, etc., named after famous people:

ulica Mickiewicza	Aleja Jana Pawła II
ulica Sienkiewicza	plac Piłsudskiego

Dopełniacza używa się po przyimkach: **u, z, dla, do, od, obok, bez** np.:

The genitive is also used after the prepositions **u, z, dla, do, od, obok** and **bez**:

Jadę z Krakowa do Warszawy.
Jedziesz z Krakowa do Gdańska.
Jedziemy z Polski do Francji.

4.9. PYTANIE O FORMY DOPEŁNIACZA

4.9. QUESTIONS INVOLVING THE GENITIVE

Pytanie o rzeczownik w dopełniaczu:

Questions involving nouns in the genitive:

Nie znam Marka.	– Kogo nie znasz?
Nie mam samochodu.	– Czego nie masz?
Nie znam cioci Ani.	– Kogo nie znasz?
Nie lubię pani Bożeny.	– Kogo nie lubisz?
Nie mam auta.	– Czego nie masz?

Pytanie o przymiotnik w dopełniaczu:

Questions involving adjectives in the genitive:

Nie lubię starego samochodu.	– Jakiego samochodu nie lubisz?
Nie lubię trudnej lekcji.	– Jakiej lekcji nie lubisz?
Nie lubię starego auta.	– Jakiego auta nie lubisz?

Pytanie o wyrażenie przyimkowe:

Questions involving prepositions:

– Jadę do dziadka.	– Do kogo jedziesz?
– Jadę do cioci.	– Do kogo jedziesz?
– Jadę od dziadka.	– Od kogo jedziesz?
– Jadę od cioci.	– Od kogo jedziesz?
– Jadę do Warszawy.	– Dokąd (gdzie) jedziesz?
– Jadę z Warszawy.	– Skąd jedziesz?
– Jedziemy do Francji.	– Dokąd jedziecie?

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania: 1. Read the following sentences aloud:

Cieszę się, że ci się podoba.

Mówi niezbyt dobrze po polsku.

Trzeba jechać prosto.

O tak, bardzo trudno trafić.

Musicie jechać prosto, potem skręcić w lewo,
potem skręcić w prawo i już jesteście na miejscu.

2. Do podanych zdań proszę wstawić odpowiednią formę czasownika **iść** w czasie teraźniejszym. 2. Put in the correct form of the verb **iść** in the present tense:

Marta idzie do domu.

Czy oni .... do domu?

Wy .... do domu.

Ona jeszcze nie .... do domu.

Potem (my) .... do domu.

Ja nie .... do domu.

A czy ty .... do domu?

3. Do podanych zdań proszę wstawić odpowiednią formę czasownika **jechać** w czasie teraźniejszym. 3. Put in the correct form of the verb **jechać** in the present tense:

Czy pan jedzie do Gdańska?

Państwo .... do Gdańska.

My .... do Gdańska.

Czy ty .... do Gdańska?
Ja nie .... do Gdańska.
Ona .... do Gdańska.
Czy wy .... do Gdańska?

4. Proszę odpowiedzieć na pytania według wzoru:

4. Fill in the blanks using the correct form of the words in brackets:

Idziesz do domu?
Nie, jadę rowerem (rower).

Idziecie do domu?	Nie, ... (auto).
Pan idzie do domu?	Nie, ... (autobus).
Pani idzie do domu?	Nie, ... (tramwaj).
Państwo idą do domu?	Nie, ... (samochód).
Panie idą do domu?	Nie, ... (trolejbus).
Panowie idą do domu?	Nie, ... (auto).

5. Proszę uzupełnić zdania według wzoru:

5. Fill in the blanks according to the following pattern:

My jedziemy do Gdańska. (Gdańsk)
Czy ty jedziesz do .... ? (Kraków)
My jedziemy do .... ? (Rzeszów)
Pan jedzie do .... ? (Poznań)
Pani jedzie potem do .... (Szczecin)
Ja jadę do .... (Lublin)
Państwo jadą do .... (Warszawa)
Panie nie jadą do .... (Łódź)
Panowie jadą do .... (Nowy Sącz)

6. Proszę uzupełnić zdania według wzoru:

6. Fill in the blanks according to the following patttern:

My idziemy do babci (babcia).

Czy ty idziesz do .... ? (sąsiad)

Wy idziecie do .... (koleżanka)

Panie idą do .... (dziadek)

Ja idę do .... (syn)

Pani idzie do .... (córka)

Pan idzie do .... (brat)

My nie idziemy do .... (siostra)

7. Proszę zadać pytania według wzoru:

7. Ask questions according to the following pattern:

(Litwa). Skąd jedziesz, z Litwy?

(Słowacja) Skąd jedziecie, ... ?

(Ukraina) Skąd pan jedzie, ... ?

(Białoruś) Skąd pani jedzie, ... ?

(Francja) Skąd państwo jadą, ... ?

(Anglia) Skąd jedziesz, ... ?

(Kanada) Skąd panie jadą, ... ?

(Brazylia) Skąd panowie jadą, ... ?

8. Proszę zadać pytania według wzoru:

8. Answer these questions according to the following pattern:

(Warszawa) Dokąd jedziesz, do Warszawy?

(Berlin) Dokąd jedziecie, ... ?

(Paryż) Dokąd pan jedzie, ... ?

(Londyn) Dokąd pani jedzie, ... ?

(Nowy Jork) Dokąd państwo jadą, ... ?

(Praga) Dokąd jedziesz, ... ?

(Mińsk) Dokąd panie jadą, ... ?

(Kijów) Dokąd panowie jadą, ... ?

(Wilno) Dokąd on jedzie, ... ?

9. Czy pamiętasz, w jaki sposób pani Anna tłumaczy Bożenie dojazd do jej domu? Powtórz informacje Anny:

9. Do you remember how Anna explains to Bożena how to get to her house? Fill in Anna's lines in the dialogue:

Bożena: Jak trafić do twojego domu?

Anna: Trzeba jechać prosto ....

....

Bożena: W lewo... I co dalej?

Anna: ....

....

....

10. Bożena i Krzysztof nie mogą znaleźć ulicy Niezapominajek. O co pyta Bożena:

10. Bożena and Krzysztof can't find Niezapominajek Street. What does Bożena ask:

a) nieznajomego? — a) the passerby?

Bożena: Szukam ulicy Niezapominajek.

....

Mężczyzna: Chyba... w prawo...

Bożena: ....? ....?

Mężczyzna: Nie, w prawo. I potem długo, długo trzeba jechać prosto.

b) dziewczynki na rowerze? | b) the girl on the bike?

Bożena: ....

....

Dziewczynka: Trzeba skręcić w tę drogę i jechać prosto. Dom widać za drzewami. Tam!

11. Magda zniechęcona chce wracać do domu. Co mówi do niej Marek?

11. Magda gets discouraged and wants to go back home. What does Marek say to her?

Magda: Ja wracam do domu.

Marek: Tak? .... ?

Magda: Chyba... trzeba jechać autobusem?

Marek: Tak? ....

....

12. Jesteś w Warszawie. Stoisz koło uniwersytetu. Powiedz po polsku, jak dojść:

12. You are at the gate of Warsaw university. Give instructions in Polish about how to get (by foot) to the following places:

- do Pałacu Kultury i Nauki
- do Zamku Królewskiego
- na Rynek Starego Miasta
- do dworca
- do hotelu Forum

13. Jesteś w Warszawie na Placu Zamkowym. Powiedz, jak dojechać:

12. You are in the Royal Castle in Warsaw. Give instructions in Polish about how to get (by vehicle) to the following places:

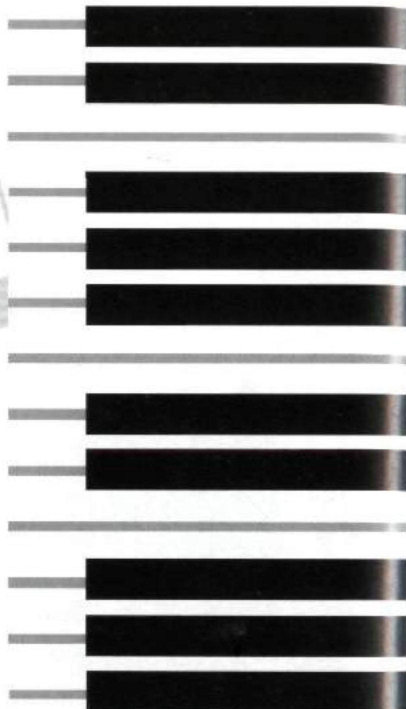
- do dworca
- do Łazienek
- do hotelu Forum
- do Wilanowa

Mój kolega Tomek
kupił sobie domek.
Domek biały, dach czerwony,
Jest weranda z jednej strony,
jest ogródek z drugiej strony,
żywopłotem ogrodzony.

Mój kolega Tomek
kupił sobie domek.
Dzisiaj Tomka urodziny,
Pojedziemy w odwiedziny.
Domek znamy z fotografii,
Bardzo łatwo będzie trafić.

Mój kolega Tomek
kupił sobie domek.
To daleko? Dość daleko,
za torami i za rzeką.
Drogą w prawo, ścieżką w lewo
a na końcu prosto w drzewo!!!

Mój kolega Tomek
kupił sobie domek.
Mój kolega Tomek
kupił sobie domek.

My friend Tomek / bought himself a little house./ The house is white, the roof is red,/ There's a verandah on one side,/ there's a garden on the other,/ fenced with a hedge./ My friend Tomek/ bought himself a little house./ Today's Tomek's birthday,/ We'll pay him a visit./ We know the house from a photo,/ It'll be easy to get there./ My friend Tomek / bought himself a little house./ Is it far? Quite far,/ beyond the tracks, beyond the river./ Along the road to the right,/ along the path to the left/ and at the end straight into a tree!!!/ My friend Tomek/ bought himself a little house./ My friend Tomek/ bought himself a little house./

5

WARSZAWA. SUPERMARKET „HIT"

ZAKUPY SHOPPING

U GRZEGORZEWSKICH

BOŻENA Dzieci!... Dzieci!
– 39 stopni.
MAGDA Jesteś chora?
BOŻENA Na to wygląda. Taty nie ma, jest w delegacji.
MAREK Nie ma też nic do jedzenia...
BOŻENA Właśnie. Przez kilka dni wy musicie robić zakupy.
MAREK My? Chyba ona!
MAGDA Ja?
MAREK Zakupy robią kobiety. Ja nie umiem!
BOŻENA Tak? Kobiety? Takie małe dziecko ma kupić pięć kilogramów ziemniaków? I do tego jeszcze cukier, mąkę, pieczywo, warzywa, owoce...
MAREK Już dobrze. Zaraz idziemy do sklepu. Co trzeba kupić?
BOŻENA Sama nie wiem... Tak źle się czuję, że nie mogę myśleć. Sami musicie zdecydować, co trzeba kupić.
MAREK Ale ja nie umiem robić zakupów!
BOŻENA Kiedyś trzeba się nauczyć. Chyba właśnie dzisiaj jest ten dzień.
MAGDA Ja mogę kupić, a Marek – nosić. Czy kupić coś dla ciebie, mamo?
BOŻENA Nie, nie. Nie jestem głodna. Chce mi się tylko pić. Trzeba kupić sok albo wodę mineralną. Pieniądze są w mojej torebce.
MAREK Ale nie wiem, ile pieniędzy trzeba na zakupy?
BOŻENA Niestety, dużo. Jedzenie jest teraz bardzo drogie...
MAREK Robimy listę zakupów.
MAGDA Mama nigdy nie robi listy, a zawsze wszystko kupuje.
MAREK Proszę bardzo, jak jesteś taka mądra, to sama idź po zakupy. Bez listy i beze mnie!
MAGDA No, już dobrze... To co trzeba kupić?
MAREK Chyba wszystko. Lodówka jest pusta. Pieczywa też nie ma.

– Chleb...

MAGDA Ja chcę bułki, *nie* chcę chleba!

MAREK No dobrze, pół bochenka chleba i trzy bułki.

MAGDA I ciastka!

MAREK Ciastka na końcu, teraz musimy zrobić listę najważniejszych zakupów. Chleb, bułki... Masło!

MAGDA Masło i margarynę!

MAREK A olej?

MAGDA Olej też! Na wszelki wypadek...

MAREK Trzeba kupić wędlinę.

MAGDA Szynkę! Ja chcę szynki!

MAREK Szynka jest droga. Może kupić kiełbasę?

MAGDA Nie lubię kiełbasy. Wolę ser żółty.

MAREK Dobrze, zapisuję ser żółty.

MAGDA I ser biały! Na śniadanie.

MAREK Ogórki...

MAGDA Rzodkiewki i pomidory!

MAREK Zapisane. A mięso na obiad?

MAGDA Może... kurczaka?

MAREK I dużo napojów, dla mamy. Kiedy ktoś jest chory, musi dużo pić. Najlepiej sok.

MAGDA Albo herbatę z cytryną. Jest zdrowa i ma dużo witamin.

MAREK Masz rację! Trzeba kupić cytrynę.

MAGDA A inne owoce? Jabłka, pomarańcze albo banany?

MAREK Zapisuję owoce. To chyba już wszystko! Teraz jeszcze pieniądze i możemy iść na zakupy.

MAGDA Ale ty nosisz zakupy! Ja jestem za mała...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ Children!... Children! ✱ 39 degrees. ✱ Are you ill? ✱ Looks like it. Dad isn't here, he's on a business trip. ✱ There's nothing to eat either... ✱ Right. For a few days you'll have to do the shopping. ✱ We? You mean her [*lit.*: It seems her]! ✱ Me? ✱ Women do the shopping. I don't know how to! ✱ Yes? Women? [*lit.*: Such] a small child is meant to buy five kilogrammes of potatoes? And on top of that sugar,

flour, bread, vegetables, fruit... ✱ OK then. We'll go to the shop in a moment. What should we buy? ✱ I don't know myself... I'm feeling so ill [*lit.*: bad] that I can't think. You must decide what is to be bought (yourselves). ✱ But I don't know how to do the shopping! ✱ You have to learn sometime. And perhaps today is the day. ✱ I can (do the) buy(ing), and Marek can (do the) carry(ing). Should we buy anything for you, mum? ✱ No, no. I'm not hungry. I'm only thirsty. You'll have to buy juice or mineral water. There's money in my handbag. ✱ But I don't know how much money we need for the shopping. ✱ A lot, I'm afraid. Food's very expensive now... ✱ Let's make a shopping list. ✱ Mum never makes a list and she always buys everything. ✱ Please yourself since you are so clever, go and do the shopping by yourself. Without a list and without me! ✱ OK, OK... So what shall we buy? ✱ More or less everything. The fridge's empty. There's no bread either. ✱ Bread... ✱ I want rolls, I don't want bread! ✱ OK then, half a loaf of bread and three rolls. ✱ And cakes! ✱ Cakes at the end, first [*lit.*: now] we have to make a list of the most important items. Bread and rolls... Butter! ✱ Butter and margarine! ✱ And oil? ✱ Oil as well! Just in case... ✱ We have to buy cold meat. ✱ Ham! I want ham! ✱ Ham's expensive. Maybe we should buy sausage? ✱ I don't like sausage. I prefer cheese [*lit.*: yellow cheese]. ✱ OK, I'll write down [*lit.*: I'm writing] down cheese. ✱ And cottage [*lit.*: white] cheese! For breakfast. ✱ Cucumbers... ✱ Radishes and tomatoes! ✱ (I've got it) written down. And meat for dinner? ✱ Maybe chicken? ✱ And lots of drinks for mum. When one's ill, one should drink a lot. Preferably juice. ✱ Or lemon tea. It's good for you and has lots of vitamins. ✱ You're right! We have to a buy a lemon. ✱ And other fruit? Apples, oranges or bananas? ✱ I'll write down fruit. That's all I suppose! What we need now is money [*lit.*: now money still] and we can go shopping. ✱ But you carry the shopping! I'm too small... ✱

STOP

MAREK Chleb...
MAGDA Ja chcę bułki, nie chcę chleba!
MAREK No dobrze, pół bochenka chleba i trzy bułki.
MAGDA I ciastka!
MAREK Masło.
MAGDA Masło i margarynę!
MAREK A olej?
MAGDA Olej też!
MAREK Trzeba kupić wędlinę.
MAGDA Szynkę. Ja chcę szynki!

MAREK **Szynka jest droga.**
MAREK **Może kupić kiełbasę?**
MAGDA **Nie lubię kiełbasy.**
MAGDA **Wolę żółty ser.**
MAGDA **I ser biały!**
MAREK **Ogórki...**
MAGDA **Rzodkiewki.**
MAGDA **I pomidory!**
MAREK **A mięso na obiad?**
MAGDA **Może... kurczaka?**
MAREK **Sok.**
MAREK **Trzeba kupić cytrynę.**
MAGDA **A inne owoce? Jabłka...**
MAGDA **Pomarańcze.**
MAGDA **Banany.**

SKLEP SAMOOBSŁUGOWY

MAREK A to pech!
MAGDA O co ci chodzi?
MAREK Odejdź ode mnie!
MAGDA Ale dlaczego?
– O, Marta!
MAREK Cicho, mała!
MAGDA Nie rozumiem, o co ci chodzi? Przecież Marta może nam pomóc w robieniu zakupów.
MAREK Ja w sklepie z małym dzieckiem! To po prostu wstyd! Muszę się schować!
MAGDA Jeszcze czego!
– Marta! Marta!

MAREK Cicho, mała!
MAGDA Marta!
MARTA Cześć! Robicie zakupy?
MAREK Wiesz... Mama jest chora... Musimy jej pomóc.
MAGDA Ale Marek nie umie robić zakupów! Nie wie, ile trzeba kupić chleba, ile masła...
MAREK Wiem!
MARTA Mogę pomóc. U nas zawsze ja robię zakupy.
MAGDA Świetnie!
MAREK Cicho, mała!
MARTA Nie krępuj się...
MAREK Przyznam, że nie mam pojęcia o zakupach...
MARTA Chyba twoja mama jest dla was zbyt pobłażliwa...
– Sok pomarańczowy, czy jabłkowy? Jaki sok lubi twoja mama?
MAREK Chyba... jabłkowy.
MAGDA Ale ja wolę pomarańczowy!
MARTA A więc dwa kartony jabłkowego... i jeden karton soku pomarańczowego.
MAREK Czy to wystarczy?
MARTA Myślę, że tak. Mamy dwa litry soku jabłkowego i litr soku pomarańczowego.
I jeszcze dwie butelki wody mineralnej.
MAGDA Teraz musimy kupić pieczywo.
MAREK Tak, bułki i chleb.
MARTA Który chleb kupujecie? Ja lubię ten gatunek.
MAREK Dobrze. Wystarczy nam pół bochenka.
MAGDA I trzy bułki! Są bardzo świeże!
MARTA Teraz nabiał. Sery, masło, mleko...
MAREK Musimy kupić ser żółty, ser biały...
MARTA A mleko? Mleko chyba też?
MAGDA Nie lubię mleka...
MARTA Ale może Marek lubi? Albo wasza mama?
MAGDA Tylko Bej lubi mleko!
MARTA Więc trzeba kupić mleko dla Beja. Jeden litr wystarczy?
MAGDA Na pewno!
MARTA Jaki ser żółty lubicie?

SPRZEDAWCZYNI Mamy duży wybór serów.
MAGDA *Ja lubię taki z dużymi dziurami!*
SPRZEDAWCZYNI Ementaler? Proszę, jest.
MAREK Ten ser jest bardzo drogi.
MARTA Tak, kilogram kosztuje siedemdziesiąt tysięcy złotych. Może „Podlaski", jest tańszy?
MAREK A *ile kosztuje?*
MARTA Czterdzieści dwa tysiące kilogram.
MAREK Dobrze, biorę „Podlaski".
– Poproszę pół kilograma sera żółtego.
SPRZEDAWCZYNI Jakiego?
MAREK Poproszę ser „Podlaski".
SPRZEDAWCZYNI Bardzo proszę. Dwadzieścia jeden tysięcy złotych. Płaci pan w kasie.
MAGDA A biały ser na śniadanie?
MAREK Rzeczywiście! Proszę jeszcze ćwierć kilo sera białego.
SPRZEDAWCZYNI Jaki ser – tłusty czy chudy?
MARTA Tłusty jest lepszy. Ale ma więcej kalorii!
MAREK Proszę dwadzieścia pięć deka sera tłustego.
SPRZEDAWCZYNI Proszę. Trzy tysiące dwieście.
MAREK Przepraszam, ile kosztuje kilogram szynki?
SPRZEDAWCZYNI II Osiemdziesiąt tysięcy sześćset.
MAREK Sama widzisz! Szynka jest bardzo droga!
MAGDA Ale bardzo dobra... Dla chorych!
MARTA Kup dwadzieścia deka.
MAREK Niech będzie, ale to bardzo dużo pieniędzy. Poproszę dwadzieścia deka szynki, tylko chudej!
SPRZEDAWCZYNI II Siedemnaście tysięcy pięćset dwadzieścia.
MAREK I pół kilograma suchej kiełbasy.
SPRZEDAWCZYNI II Proszę, trzydzieści jeden tysięcy pięćset. Czy podać coś jeszcze?
MAGDA Musimy kupić kurczaka!
MAREK O tak! Czy dostanę pieczonego kurczaka?
SPRZEDAWCZYNI II Tak, jest. Może ten?
MAREK Może... Czy jest większy?

SPRZEDAWCZYNI II Proszę... ten jest większy. Waży kilo dwadzieścia. Płaci pan trzydzieści sześć tysięcy.
MAGDA Jeszcze tylko owoce i warzywa, i zakupy skończone! Tu są ładne pomidory i ogórki!
MAREK Tak dużo owoców! Nie mamy tyle pieniędzy!
MAGDA Owoce są zdrowe dla chorych! Mama musi jeść owoce. Wcale nie są drogie. – Pomarańcze... czternaście tysięcy za kilogram... Jabłka – dziesięć tysięcy i banany... piętnaście tysięcy pięćset. Kiełbasa jest droższa.
MAREK A szynka jeszcze droższa!
MARTA Nie kłóćcie się! Idziemy do kasy!
MAREK Tyle pieniędzy za zwykłe zakupy? Trzysta dwadzieścia cztery tysiące pięćset sześćdziesiąt złotych! To niemożliwe!
MARTA Możliwe, możliwe! Jedzenie nie jest tanie! Ale wie to tylko ktoś, kto robi zakupy!
MAREK Ja już wiem...

A SUPERMARKET

✱ Bad luck! ✱ What do you mean? ✱ Keep [*lit.*: get] away from me! ✱ But why? ✱ Oh, Marta! ✱ Shut up [*lit.*: quiet], little girl! ✱ I don't understand what you mean? Marta can help us with the shopping. ✱ Me in the shop with a small child! It's simply a shame! I must hide! ✱ Get stuffed! ✱ Marta! Marta! ✱ Shut up, little girl! ✱ Marta! ✱ Hi! Shopping? ✱ You know... mum's ill. We have to help her. ✱ But Marek doesn't know how to do the shopping! He doesn't know how much bread to buy, how much butter... ✱ I know! ✱ I can help. In my family I always do the shopping. ✱ Great! ✱ Shut up, little one! ✱ Don't be bashful... ✱ I admit I've no idea about shopping... ✱ Perhaps your mum's too indulgent with you (two)... ✱ Orange or apple juice? Which juice does your mum like? ✱ Apple juice, I suppose. ✱ But I prefer orange juice! ✱ Then two cartons of apple juice and one carton of orange juice. ✱ Will this do [*lit.*: be sufficient]? ✱ I think so. We've got two litres of apple juice and one litre of orange juice. And two bottles of mineral water as well. ✱ Now we must buy bread. ✱ Yes, rolls and bread. ✱ Which bread do you buy? I like this sort. ✱ OK. Half a loaf will do. ✱ And three rolls. They're very fresh! ✱ Now cheese, butter, milk... ✱ We must buy cheese, cottage cheese... ✱ And milk? Milk too, I suppose? ✱ I don't like milk... ✱ But maybe Marek does? Or your mum? ✱ Only Bej likes milk! ✱ So milk will have to be bought for Bej. Will one litre do? ✱ Certainly! ✱ Which cheese do you like? ✱ We've a large selection of cheeses. ✱ I like the one with big holes! ✱ Emmentaler? Here you are. ✱ This cheese is very expensive. ✱ Yes, a kilo costs seventy thousand zloty. Perhaps "Podlaski"'s cheaper? ✱ How much is it? ✱ Forty-two thousand a kilogramme. ✱ OK, I'll take [*lit.*: I take] "Podlaski" ✱ Half a kilo of cheese please. ✱ Which one? ✱ "Podlaski" cheese, please. ✱ Here you are. Twenty thousand zloty. You pay at

the check-out. * And cottage cheese for breakfast? * Oh, yes! A quarter of a kilo of cottage cheese please. * Which cheese – high- or low-fat? * High fat's better. But it has more calories! * Twenty five decagrams of high-fat cheese, please. * Here you are. Three thousand two hundred. * Excuse me, how much is a kilo of ham? * Eighty thousand six hundred. * You see [*lit.*: for yourself]! Ham's very expensive! * But very good... For invalids! * Buy twenty decagrams. * So be it, but it's a lot of money. Twenty dekagrams of ham, please, but lean! * Seventeen thousand five hundred and twenty. * And half a kilo of smoked sausage. * Here you are, thirty one thousand five hundred. Anything else? * We must buy chicken! * Oh, yes! Can I get a roast chicken? * Yes. This one, perhaps? * Perhaps... Have you got [*lit.*: Is there] a bigger one? * Here you are... this one's bigger. It weighs one kilo twenty. [*lit.*: You pay] Thirty six thousand. * Just fruit and vegetables and the shopping's finished! There are nice tomatoes and cucumbers here! * Such a lot of fruit! We don't have all that much money! * Fruit's good for invalids! Mum must eat fruit. It's not expensive at all. * Oranges... fourteen thousand a kilo... Apples – ten thousand and bananas... fifteen thousand five hundred. Sausage is more expensive. * And ham's still more expensive! * Don't quarrel! Let's go to the check-out. * Everyday shopping costs so much? [*lit.*: So much money for ordinary shopping?] Three hundred and twenty four thousand, five hundred and sixty zloty! It can't cost that much [*lit.*: It's impossible]! * Yes, it can [*lit.*: Possible, possible]! Food isn't cheap! But anybody who does shopping knows this. * Now I know... *

MARTA Sok pomarańczowy, czy jabłkowy?
MAREK Chyba... jabłkowy.
MAGDA Ale ja wolę pomarańczowy!
MARTA A więc dwa kartony jabłkowego.
MARTA I jeden karton soku pomarańczowego.
MAREK Czy to wystarczy?
MARTA Mamy dwa litry soku jabłkowego i litr soku pomarańczowego.
MARTA I jeszcze dwie butelki wody mineralnej.
MAGDA Teraz musimy kupić pieczywo.
MAREK Tak, bułki i chleb.

MARTA Który chleb kupujecie? Ja lubię ten gatunek.
MAREK Wystarczy nam pół bochenka.
MAGDA I trzy bułki! Są bardzo świeże!
MARTA Trzeba kupić mleko dla Beja.
MARTA Jeden litr wystarczy?
MAREK Ten ser jest bardzo drogi.
MARTA Tak, kilogram kosztuje siedemdziesiąt tysięcy złotych.
MAREK Poproszę pół kilograma sera żółtego.
SPRZEDAWCZYNI Jakiego?
MAREK Poproszę ser „Podlaski".
SPRZEDAWCZYNI Bardzo proszę. Dwadzieścia jeden tysięcy złotych. Płaci pan w kasie.
MAREK Proszę jeszcze ćwierć kilo sera białego.
SPRZEDAWCZYNI Jaki ser – tłusty czy chudy?
MAREK Proszę dwadzieścia pięć deka sera tłustego.
SPRZEDAWCZYNI II Proszę. Trzy tysiące dwieście.
MAREK Przepraszam, ile kosztuje kilogram szynki?
SPRZEDAWCZYNI II Osiemdziesiąt tysięcy sześćset.
MAREK Poproszę dwadzieścia deka szynki, tylko chudej!
SPRZEDAWCZYNI II Siedemnaście tysięcy pięćset dwadzieścia.
MAREK I pół kilograma suchej kiełbasy.
SPRZEDAWCZYNI II Proszę, trzydzieści jeden tysięcy pięćset. Czy podać coś jeszcze?
MAREK Czy dostanę pieczonego kurczaka?
SPRZEDAWCZYNI II Płaci pan trzydzieści sześć tysięcy.
MAGDA Pomarańcze... czternaście tysięcy za kilogram.
MAGDA Jabłka – dziesięć tysięcy.
MAGDA I banany... piętnaście tysięcy pięćset.

MAGDA Mamo! Dlaczego wstajesz?! Jesteś przecież chora!
BOŻENA Chce mi się pić. Nie ma już soku.
MAGDA Jest sok!
BOŻENA Widzicie? Robienie zakupów nie jest proste...
MAREK I nie są one tanie...
MAGDA Sok jabłkowy...
MAREK Dwanaście tysięcy litr!
MAGDA ... i pomarańczowy.
MAREK Jeszcze droższy! Czternaście tysięcy litr!
MAGDA Litr mleka...
MAREK Sześć tysięcy pięćset.
MAGDA Dziesięć deka szynki...
MAREK Dwadzieścia deka! Siedemnaście tysięcy pięćset dwadzieścia!
MAGDA Ser żółty. Pół kilograma!
MAREK Dwadzieścia jeden tysięcy złotych!
BOŻENA Jesteście bardzo dzielni. Dziękuję wam. Magda! Trzeba nalać mleka Bejowi. Jest głodny...
MAGDA Już nie jest głodny...
MAREK No nie! Ten pies nie wie, ile to kosztuje!
MAGDA Siedemnaście tysięcy pięćset dwadzieścia złotych.

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ Mum! Why are you getting up? After all you're ill! ✱ I'm thirsty. There's no juice left. ✱ But there is! ✱ You see? Shopping isn't so easy [*lit.*: simple]... ✱ And it's not cheap... ✱ Apple juice... ✱ Twelve thousand a litre! ✱ ...and orange juice. ✱ Even more expensive! Fourteen thousand a litre! ✱ A litre of milk... ✱ Six thousand five hundred. ✱ Ten decagrams of ham... ✱ Twenty decagrams! Seventeen thousand five hundred and twenty! ✱ Cheese. Half a kilogramme! ✱ Twenty one thousand zloty! ✱ You're very good [*lit.*: brave]. Thank you (both). Magda! You must give [*lit.*: pour] Bej some milk. He's hungry... ✱ He's not hungry anymore... ✱ Oh, dear! This dog doesn't know how much it (all) costs! ✱ Seventeen thousand five hundred and twenty zloty. ✱

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

5.1. ZAKUPY W POLSCE

5.1. SHOPPING IN POLAND

O towar pytamy, używając pytania o rozstrzygnięcie typu:

We can ask for articles which we want to purchase in the following way:

Czy jest chleb?
Czy jest herbata?
Czy jest piwo?

Jeśli towaru, który nas interesuje, nie widzimy a wiemy równocześnie, że sprzedaje się go w kilku gatunkach, pytamy:

If the desired article is not visible and if it is available in several varieties we can ask for it in the following way:

Czy jest jakiś sok? (Jest jabłkowy.)
Czy jest jakaś herbata? (Jest chińska.)
Czy jest jakieś ciasto? (Jest jabłkowe.)

Ekspedientka, podając zamawiany towar, pyta o inne rzeczy, które chcemy kupić i mówi:

When the shop assistant hands you the item in question, (s)he asks if you want to buy anything else:

Czy coś jeszcze?
Coś jeszcze?

Jeśli nie chcemy już nic kupować, mówimy:

If you don't want to buy something else, you say:

To wszystko.
Dziękuję, to wszystko.
Nie, dziękuję.

Chcąc kupić towar, mówimy:

If we want to buy something, we say:

Proszę chleb, masło, ser, cukier i herbatę.

Ekspedientka, podając towar, mówi (jeśli jest grzeczna):

The shop assistant hands the customer the items asked for and if ((s)he is polite) says:

Proszę.
Proszę bardzo.
Proszę uprzejmie.
Bardzo proszę.

Pytając o towar, czasem słyszymy: **nie ma**. Polacy często pytają wtedy: **już nie ma**, czy **jeszcze nie ma?**
Jeśli nie prosimy o żaden konkretny artykuł, a tylko ogólnie wskazujemy typ towaru, który nas interesuje, mówimy:

When you ask for an item, you sometimes hear the answer **Nie ma** (We don't have any, [*lit.*: There isn't any here]). In such a case, Poles frequently ask **Już nie ma**, czy **jeszcze nie ma?** (You no longer have any, or you don't have any yet?)
When asking for a general category instead of a specific item we say:

Coś do picia.
Coś do jedzenia.
Czy jest coś do picia?
Proszę coś do picia.

5.2. PYTANIE O CENĘ, ILOŚĆ, ITP.

5.2. ASKING ABOUT PRICE, QUANTITY, ETC.

Ponieważ w języku polskim nie odróżnia się rzeczowników policzalnych i niepoliczalnych, o cenę, ilość itp. pytamy, używając słowa **ile**.
Jeśli słowo **ile** łączy się z rzeczownikiem, to występuje on w dopełniaczu liczby pojedynczej lub mnogiej, np.:

Since the Polish language does not differentiate between countable and uncountable nouns, the word **ile**? signifies both "How much?" and "How many?".
If the word **ile** is followed by a noun, the noun is in the genitive singular or plural:

Ile kosztuje cukier?
Ile złotych kosztuje cukier?
Ile cukru tu jest?
Ile ogórków tu jest?
Marek nie wie, ile trzeba kupić chleba, ile masła.

5.3.
UŻYCIE CZASOWNIKA *KOSZTOWAĆ*

Czasownik **kosztować; kosztuje, kosztują** jest używany najczęściej w 3. os. l.poj. lub mn. w zależności od podmiotu, np.:

5.3.
THE USE OF THE VERB *KOSZTOWAĆ* (TO COST)

The verb **kosztować; kosztuje, kosztują** is used only in the 3rd person, and will be singular or plural depending on the subject of the sentence:

Ile kosztuje chleb?
Ile kosztuje herbata?
Ile kosztuje masło?
} liczba pojedyncza (singular)

Ile kosztują pomidory?
Ile kosztują ogórki?
} liczba mnoga (plural)

– Ile kosztuje kilogram szynki?
– 114 000 zł

5.4.
ODMIANA CZASOWNIKÓW *PROSIĆ, PŁACIĆ* W CZASIE TERAŹNIEJSZYM. KONIUGACJA *–ę, –isz*

Czasowniki **płacić**, **prosić** odmieniają się według osobnego wzoru zwanego koniugacją **–ę**, **–isz**:

5.4.
THE INFLECTION OF THE VERBS *PŁACIĆ*, (TO PAY) *PROSIĆ* [TO ASK (FOR)] IN THE PRESENT TENSE. THE *–ę, –isz* CONJUGATION

The verbs **płacić** and **prosić** belong to the **–ę**, **–isz** conjugation.

Liczba pojedyncza (singular)		Liczba mnoga (plural)	
1. (ja) płacę		1. (my) płacimy	
2. (ty) płacisz		2. (wy) płacicie	
3. on, pan ona, pani ono	płaci	3. oni, państwo, panowie one, panie	płacą

Liczba pojedyncza (singular)		Liczba mnoga (plural)	
1. (ja) proszę		1. (my) prosimy	
2. (ty) prosisz		2. (wy) prosicie	
3. on, pan ona, pani ono	prosi	3. oni, państwo, panowie one, panie	proszą

Według tego samego wzoru odmieniają się czasowniki **myśleć, myślę, myślisz; musieć, muszę, musisz; nosić, noszę, nosisz; robić, robię, robisz**.

Other verbs which belong to this conjugation are **myśleć, myślę, myślisz** (to think); **musieć, muszę, musisz** (must, have to); **nosić, noszę, nosisz** (to carry, to wear); **robić, robię, robisz** (to do, to make).

5.5. UŻYCIE DOPEŁNIACZA (CZĘŚĆ II)

5.5. THE USE OF THE GENITIVE (PART II)

Dopełniacza l.poj. lub l.mn. używamy, jeśli słowo **ile** łączy się z rzeczownikiem, np.:

The genitive singular or plural is used whenever the declined noun is preceded by the word **ile**:

Ile cukru tu jest?
Marek nie wie, ile trzeba kupić chleba, ile masła.

Dopełniacza rzeczowników używamy także wtedy, gdy występują one po określeniach miary, takich jak **litr, kilogram; bochenek, butelka, karton** itp., np.:

Nouns are also used in the genitive when they are preceded by a measure, e.g. **litr, kilogram; bochenek, butelka, karton** etc.:

dwa litry soku jabłkowego = dwa kartony soku
jeden litr soku pomarańczowego = karton soku
litr mleka
dwie butelki wody mineralnej
pół bochenka chleba
ćwierć kilo sera białego = 25 dekagramów (deka) = 250 gramów sera białego
dwadzieścia dekagramów (deka) = 200 gramów szynki
pół kilograma kiełbasy = 50 dekagramów (deka) = 500 gramów kiełbasy

Dopełniacza liczebników używa się też po liczebnikach nieokreślonych typu: **dużo, mało, trochę**, np.:

Nouns are also used in the genitive when they follow indefinite numerals such as **dużo, mało, trochę** (a lot, a little, a bit):

Trzeba dużo pieniędzy na zakupy.
Mam jeszcze trochę sera.
Jest za mało mleka.

Dopełniacza rzeczowników używa się także wtedy, gdy występują one po liczebnikach od **pięć wzwyż**, np.:

The genitive form of nouns is also used when the noun follows a number higher than five:

Mam tu pięć książek. (dopełniacz l.mn.) (Gen. pl.)

5.6. LICZEBNIKI GŁÓWNE

5.6. CARDINAL NUMBERS

Liczebniki stanowią bardzo trudną dla obcokrajowców grupę wyrazów. Trudność polega na nagromadzeniu w liczebnikach tzw. typowo polskich spółgłosek miękkich, poza tym jednak liczebniki tworzą przejrzysty system:

Numbers are a group of words which are very difficult for foreigners to pronounce. The difficulty is due to the frequent occurrence in numbers of soft consonants. Apart from that, however, the system is clear:

1. jeden	11. jedenaście		
2. dwa	12. dwanaście	20. dwadzieścia	200. dwieście
3. trzy	13. trzynaście	30. trzydzieści	300. trzysta
4. cztery	14. czternaście	40. czterdzieści	400. czterysta
5. pięć	15. piętnaście	50. pięćdziesiąt	500. pięćset
6. sześć	16. szesnaście	60. sześćdziesiąt	600. sześćset
7. siedem	17. siedemnaście	70. siedemdziesiąt	700. siedemset
8. osiem	18. osiemnaście	80. osiemdziesiąt	800. osiemset
9. dziewięć	19. dziewiętnaście	90. dziewięćdziesiąt	900. dziewięćset
10. dziesięć		100. sto	1000. tysiąc

5.7.
PROSZĘ ZAPAMIĘTAĆ TE SŁOWA:

5.7.
MEMORIZE THESE WORDS:

pieczywo	=	chleb; bułka; rogalik
wędlina	=	szynka; kiełbasa, salami; baleron; parówka
nabiał	=	ser biały; ser żółty; masło; margaryna; mleko
owoce	=	jabłko; gruszka; śliwka; cytryna; pomarańcza; banan
warzywa	=	ogórek; rzodkiewka; pomidor
mięso	=	wołowina; wieprzowina; cielęcina; kurczak
napoje	=	woda mineralna; sok jabłkowy; sok pomarańczowy; piwo; kawa; herbata
alkohol	=	wino; wódka; szampan; koniak

5.8.
DENOMINACJA

W czasie, kiedy nagrywano tę lekcję, ceny produktów odpowiadały tym, które podano w lekcji. Polacy liczyli w tysiącach i milionach. 1 stycznia 1995 roku wprowadzono zamianę starych tysięcy i milionów na nowe złote w relacji 1:10 000. Zmiana ta nazywa się po polsku „denominacją". Denominacja odbywała się pod hasłem:

5.8.
RE-DENOMINATION

The food prices in Lesson 5 were the actual food prices in Poland at the time this lesson was videotaped. Poles counted in thousands and millions. On 1 January 1995 the old zloty was replaced by the new zloty at the ratio 1 :10,000. This operation is called in Polish *denominacja*. The re-denomination was accompanied by the following slogan:

Przestań zgrywać milionera. Zakryj, proszę, cztery zera!

Stop pretending you're a millionaire cross out four zeros [*lit.*: please]!

Oto jak wyglądają relacje starych i nowych złotych:

And here is the ratio between the old and new money:

STARE OLD	NOWE NEW
100 zł	1 gr
200 zł	2 gr
500 zł	5 gr
1000 zł	10 gr
2000 zł	20 gr
5000 zł	50 gr
10 000 zł	1 zł
20 000 zł	2 zł
50 000 zł	5 zł
100 000 zł	10 zł
200 000 zł	20 zł
500 000 zł	50 zł
1 000 000 zł	100 zł
2 000 000 zł	200 zł
5 000 000 zł	500 zł

Proszę pamiętać, że do 31 grudnia 1996 roku będą używane równocześnie stare i nowe pieniądze. Także ceny podawane są równocześnie w starych i w nowych złotych. Jednak wszystkie obliczenia i bilanse są prowadzone od 1 stycznia 1995 roku w nowych złotych.

Remember that until 31 December 1996 both the old and new money will be in circulation. At present all prices are given both in the old and the new zloty. However, as of 1 January 1995 all calculations and financial statements make use of the new zloty.

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania: 1. Read the following sentences aloud:

Dwanaście tysięcy litr.
Jeszcze droższy. Czternaście tysięcy litr.
Sześć i pół tysiąca.
Dwadzieścia deka. Siedemnaście tysięcy pięćset dwadzieścia.
Dwadzieścia jeden tysięcy złotych.
Siedemnaście tysięcy pięćset dwadzieścia złotych.

2. Proszę przeczytać następujące liczby i zdania: 2. Read the following numbers and sentences aloud:

17 520	siedemnaście tysięcy pięćset dwadzieścia
31 540	trzydzieści jeden tysięcy pięćset czterdzieści
87 690	osiemdziesiąt siedem tysięcy sześćset dziewięćdziesiąt
324 560	trzysta dwadzieścia cztery tysiące pięćset sześćdziesiąt
1 996	tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąt sześć

3. Proszę uzupełnić zdania według wzoru: 3. Fill in the blanks according to the following pattern:

Proszę karton soku jabłkowego (sok jabłkowy).
Proszę litr .... (mleko)
Proszę 20 dekagramów .... (szynka)
Proszę pół kilo .... (kiełbasa)
Proszę 25 dekagramów .... (ser żółty)
Proszę pół kilo .... (ser biały)

Proszę litr .... (sok pomarańczowy)

Proszę bochenek .... (chleb)

Proszę kostkę .... (masło)

4. Proszę uzupełnić zdania według wzoru:

4. Fill in the blanks according to the following pattern:

Ile kosztuje mleko?

Ile .... kilo kiełbasy?

Ile .... bochenek chleba?

Ile .... ogórki?

Ile .... banany?

Ile .... kilo szynki?

Ile .... kostka masła?

Ile .... pomarańcze?

5. Proszę przekształcić zdania według wzoru:

5. Fill in the blanks according to the following pattern:

– Proszę szynkę. – Nie chcę szynki.

– Proszę mleko. – ....

– Proszę kiełbasę. – ....

– Proszę ser. – ....

– Proszę wino. – ....

– Proszę koniak. – ....

– Proszę chleb. – ....

– Proszę sok. – ....

– Proszę wódkę. – ....

6. Czy pamiętasz ceny produktów, które kupują Marek i Magda? Zapisz je obok nazwy produktu.

6. Do you remember the prices of the various items bought by Marek and Magda? Write them in next to the names of the items:

ser „Ementaler" – ....
ser „Podlaski" – ....
ser biały – ....
szynka – ....
kiełbasa – ....
kurczak – ....
pomarańcze – ....
jabłka – ....
banany – ....

7. Proszę uzupełnić zdania, używając odpowiedniej formy czasownika **płacić** w czasie teraźniejszym:

7. Put in the correct form of the verb **płacić** in the present tense:

Ile (ja) .... za ciastka?
Czy my .... za ciastka?
Pani nie .... za ciastka.
Czy ty .... za ciastka?
Wy nie .... za ciastka.
Państwo .... za ciastka.

8. Proszę uzupełnić zdania, używając odpowiedniej formy czasownika **musieć** w czasie teraźniejszym.

8. Put in the correct form of the verb **musieć** in the present tense:

My musimy kupić masła.

Ja .... kupić masła.

Pan	....	kupić masła.
Wy	....	kupić masła.
Państwo	....	kupić masła.
My	....	kupić masła.
Panie	....	kupić masła.

9. Kupujesz jabłka. Proszę uzupełnić dialog ze sprzedawczynią.

9. You are buying apples. Fill in your lines in the dialogue with the shop assistant:

– Co dla pana?

– ....?

– 10 000. Ile dać?

– ....

– 20 000.

10. Kupujesz szynkę. Proszę uzupełnić dialog ze sprzedawczynią.

10. You are buying ham. Fill in your lines in the dialogue with the shop assistant:

– ....

– 87 000.

– ....

– 21 900. Czy coś jeszcze?

– ....

11. Kupujesz ser biały. Proszę uzupełnić dialog ze sprzedawczynią.

11. You are buying cottage cheese. Fill in your lines in the dialogue with the shop assistant:

– ....

– Ile sera?

– ....

– Jakiego? Tłustego czy chudego?

– ....

Proszę bardzo.

– ....

– 3 200.

12. Robisz małe przyjęcie dla kolegów. Zrób listę zakupów.

12. You are giving a party for your friends. Make up a shopping list:

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

8. ....

9. ....

10. ....

13. Powiedz, co najchętniej jesz na śniadanie i kolację?

13. What do you like best for breakfast and supper?

14. Czy są jakieś napoje, których nie lubisz? Wymień je.

14. Are there any drinks you don't like? List them.

....

....

....

....

....

....

....

....

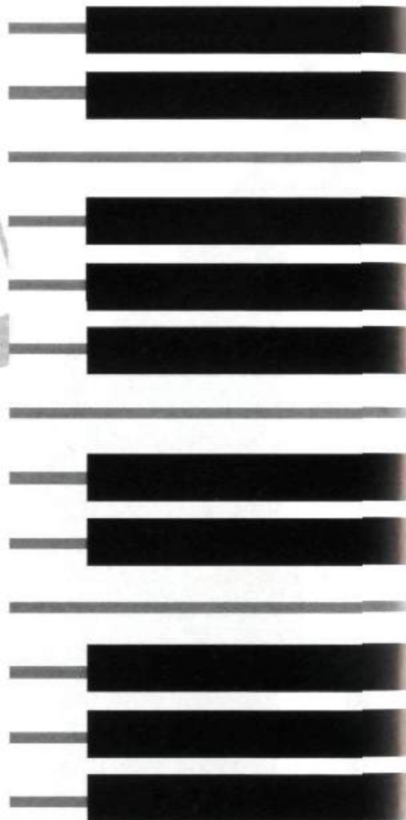

Lodówka pusta,
kuchnia pusta,
Od rana nic nie miałem w ustach.
Zjadłbym przynajmniej
trochę zupy.
Chodźmy do sklepu
po zakupy!

Kurczaka weź, bo lubię rosół.
Kilo kapusty
do bigosu.
Ser, masło, cukier,
Kilo gruszek
I jeszcze piwa
kilka puszek!

Chleba nie bierzmy
bo nieświeży.
Przepraszam
ile się należy?

Tyle dźwigania!
Wiesz, masz rację!
Chodźmy do baru
na kolację!

The fridge's empty,/ the kitchen's empty,/ I've had nothing in my mouth since morning./ I could do with [*lit.*: would eat] some soup at least./ Let's go to the shop/ for shopping! / Get a chicken, for I like broth./ A kilo of cabbage/ for bigos./ Cheese, butter, sugar,/ A kilo of pears/ And a few cans of beer!/ Let's not get bread/ because it's stale./ Sorry, how much is it?/ So much to carry!/ You know, you're right!/ Let's go to a bar/ for supper!/

6

WARSZAWA. POMNIK CHOPINA W PARKU ŁAZIENKOWSKIM – MIEJSCE LETNICH KONCERTÓW

ROSZĘ NIE RUSZAĆ MOICH RZECZY

PLEASE DON'T TOUCH MY THINGS

U GRZEGORZEWSKICH

KRZYSZTOF Gdzie jest mój zielony krawat w paski?!
– Gdzie jest mój zielony krawat! Muszę go założyć. Inny nie pasuje do garnituru!
BOŻENA Kochanie, spokój... Krawat musi się znaleźć. Na pewno nie leży na swoim miejscu.
KRZYSZTOF Właśnie mówię, że nie leży! Nie ma go! Kto ma mój krawat?
BOŻENA Kochanie, a kto może mieć twój krawat? Tylko ty w naszej rodzinie nosisz krawaty...
KRZYSZTOF A Marek?
BOŻENA Marek...
MAREK Tato... Ja mam twój krawat.
KRZYSZTOF No, sama widzisz! Mój krawat.
MAREK Idę na randkę z Martą... Na koncert do Filharmonii. Czy możesz mi pożyczyć krawata?
KRZYSZTOF To mój najlepszy krawat, jedwabny i elegancki.
MAREK No właśnie! Mój krawat jest do niczego...
BOŻENA Rzeczywiście... To nie jest elegancki krawat...
KRZYSZTOF Ale jest twój! A ten jest mój!
BOŻENA Nie możesz mu pożyczyć?
MAREK Tato...
BOŻENA Ty możesz założyć granatowy krawat...
KRZYSZTOF Ale to jest mój ulubiony krawat!
MAREK To jest też mój ulubiony krawat...
– Dziękuję!
BOŻENA Ojciec jest bardzo wspaniałomyślny...
KRZYSZTOF Daj mi ten granatowy krawat...

BOŻENA Gdzie są moje korale?
MAREK Ja nie mam twoich korali.
KRZYSZTOF Ja nawet nie mam swojego krawata...
BOŻENA Proszę nie żartować! Kto ma moje korale?!
– Czy wiesz, gdzie są moje korale?
MAGDA Twoje korale? Które?
BOŻENA Dobrze wiesz! Długie, czerwone, te, które pasują do mojej sukienki.
MAGDA Ja nie mam twoich korali.
BOŻENA Nie?
MAGDA Ja nie mam.
BOŻENA A to, co to jest? To przecież moje korale!
MAGDA To są korale lalki. To są jej korale!
BOŻENA Coś takiego!
– To nie są jej korale, to są moje korale. Nie wolno brać nie swoich rzeczy!
MAGDA A wolno zostawiać dzieci same w domu? Tata i ty wychodzicie, Marek wychodzi, a ja? Sama w domu cały wieczór!
BOŻENA Kochanie, przecież wiesz, że pani Zielińska jest w domu...
MAGDA Tak, ale ona jest w swoim domu, nie w naszym domu! Ja wiem, mogę do niej iść, albo zadzwonić, ale to ty jesteś moją mamą, nie pani Zielińska! Ona jest mamą Piotrusia!
BOŻENA Tak, wiem kochanie, ale babcia ma urodziny. To jest jej święto i musimy złożyć życzenia. To przecież moja mama, a twoja babcia.
MAGDA A ja nie mogę iść do babci?
BOŻENA Dziś są zaproszeni tylko dorośli. Razem idziemy do babci w niedzielę.
MAGDA A Marek? Też musi wychodzić? To jest mój brat i powinien się opiekować swoją siostrą!
BOŻENA Ale czasami musi też spotykać się ze swoją dziewczyną.
MAGDA Oczywiście, jej koncert jest ważniejszy, niż jego siostra! Będę to pamiętać!
KRZYSZTOF Przecież to nie jest moja skarpetka.
MAGDA Oczywiście! To nie jest twoja skarpetka! To jest moja skarpetka.
MAREK To jest mój but. Czy ten pies musi zabierać moje rzeczy!?
BOŻENA To jest nasz pies i musimy znosić jego maniery.

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ Where's my green striped tie? ✱ Where's my green tie? I'll have to wear that one. None of the others matches the suit! ✱ Take it easy darling... The tie will be found. It's not [*lit.*: it doesn't lie] in its place. ✱ That's exactly what I'm saying – it isn't! It's not there! Who's got my tie? ✱ Darling, (*lit.*: and) who could have your tie? In our family only you wear ties... ✱ And Marek? ✱ Marek... ✱ Dad... I've got your tie. ✱ Well, you see! My tie. ✱ I'm going out with Marta... To a concert at the Philharmonic Hall. Can you lend me your tie? ✱ That's my best tie, a silk one, and elegant. ✱ Exactly. Mine's no use... ✱ That's true... It's not an elegant tie... ✱ But it's yours! And this is mine! ✱ Can't you lend (it to) him? ✱ Dad... ✱ You can put on the navy-blue one... ✱ But this one's my favourite! ✱ It also happens to be my favourite tie... ✱ Thank you! ✱ Father's very generous... ✱ Give me that navy-blue one... ✱ Where are my beads? ✱ I haven't got your beads. ✱ I don't even have my tie... ✱ Please don't tease me! Who's got my beads?! ✱ Do you know where my beads are? ✱ Your beads? Which ones? ✱ You know perfectly well! (A long string of) red ones, the ones which match my dress. ✱ I haven't got your beads. ✱ No? ✱ I haven't. ✱ And what are those? Those are my beads! ✱ These are (my) doll's beads. They're hers! ✱ What a nerve! ✱ They're not hers, they're mine! It's not right to take things which don't belong to you! ✱ And is it right to leave children alone at home? Dad and you are going out, Marek's going out, and me? All alone at home the whole evening! ✱ Darling, but you know Mrs. Zielińska's at home... ✱ Yes, but she's at home in her own apartment [*lit.*: at her own home] not in ours. I know I can go to her, or ring her up, but you're my mother, not Mrs. Zielińska! She's Piotruś's mother! ✱ Yes, I know darling, but it's granny's birthday. It's her feast day, and we have to give her our good wishes. She's my mum after all and your granny. ✱ Can't I go to granny's? ✱ Today only grown ups are invited. We're all (as a family) going to granny's on Sunday. ✱ And Marek? Does he have to go out too? He's my brother and should look after his sister! ✱ But he must go out with his girlfriend sometimes. ✱ Of course, her concert is more important than his sister! I'll remember this! ✱ But this isn't my sock. ✱ Of course it isn't your sock! It's mine. ✱ This is my shoe. Does this dog have to take my things!? ✱ It's our dog and we have to put up with his manners. ✱

STOP

KRZYSZTOF **Gdzie jest mój zielony krawat w paski?!**
BOŻENA **Na pewno nie leży na swoim miejscu.**
KRZYSZTOF **Kto ma mój krawat?**
MAREK **Ja mam twój krawat.**
KRZYSZTOF **Mój krawat.**
BOŻENA **Czy wiesz, gdzie są moje korale?**
MAGDA **Twoje korale? Które?**
BOŻENA **Te, które pasują do mojej sukienki.**

MAGDA Ja nie mam twoich korali.
BOŻENA To przecież moje korale!
MAGDA Tak, ale ona jest w swoim domu, nie w naszym domu!
BOŻENA To jest jej święto i musimy złożyć życzenia. To przecież moja mama, a twoja babcia.
MAGDA Jej koncert jest ważniejszy, niż jego siostra!
KRZYSZTOF Przecież to nie jest moja skarpetka.
MAGDA To nie jest twoja skarpetka! To jest moja skarpetka.
MAREK To jest mój but. Czy ten pies musi zabierać moje rzeczy?
BOŻENA To jest nasz pies i musimy znosić jego maniery.

PRZED SALĄ KONCERTOWĄ

MAREK Jestem tu pierwszy raz... Czy w tym budynku odbywają się koncerty?
MARTA Oczywiście! To siedziba Towarzystwa imienia Fryderyka Chopina. Jest tu muzeum z pamiątkami po naszym największym kompozytorze i często odbywają się tu koncerty muzyki poważnej. Nie lubisz muzyki Chopina?
MAREK Lubię... Nawet bardzo lubię... Tylko nigdy nie chodzę na koncerty...
MARTA Od dziś chodzisz na koncerty!

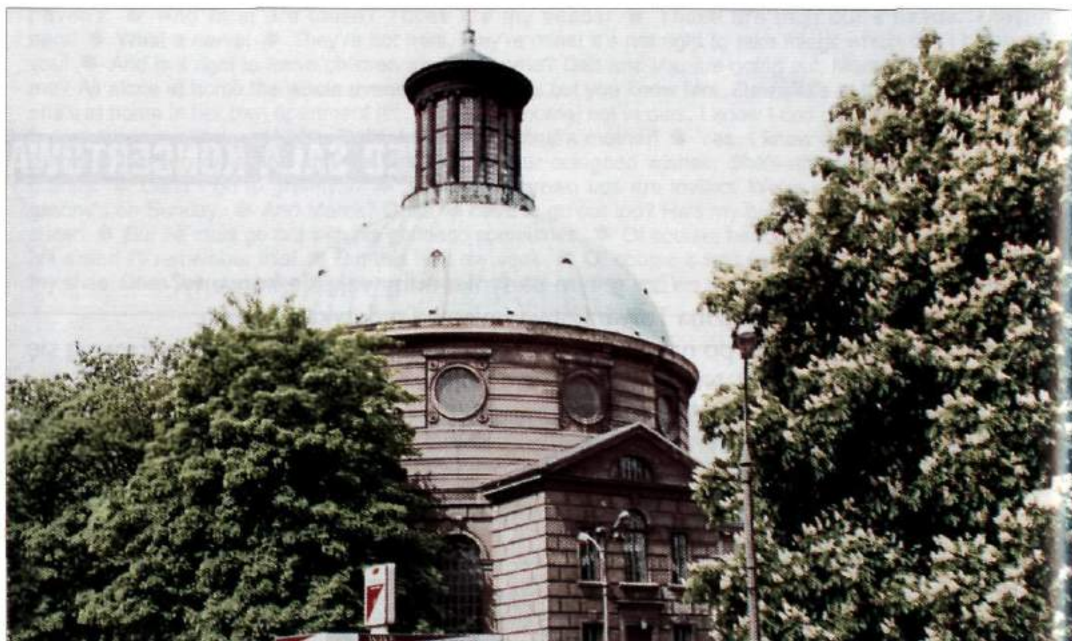
IN FRONT OF THE CONCERT HALL

✱ I'm here for the first time... Do concerts take place in this building? ✱ Of course! This is the seat of the Frédéric Chopin Society. There's a museum here with souvenirs of our greatest composer and concerts of classical music are held here. Don't you like Chopin's music? ✱ I do... [*lit.*: even] quite a lot... Only I never go to concerts... ✱ Starting today you go to concerts! ✱

MAREK To tutaj... Rząd drugi, miejsca siedemnaste i osiemnaste...
MARTA Bardzo dobre miejsca... Sala jest piętro wyżej...

THE CONCERT HALL

* [*lit.*: It's] here... Second row, seats seventeen and eighteen... * Very good seats... The (concert) hall's one floor up... *

WARSZAWA. ZBÓR EWANGELICKI. MIEJSCE LICZNYCH KONCERTÓW

MARTA Rząd drugi... To nasz rząd. Ale...
MAREK Co?
MARTA Ale nasze miejsca są już chyba zajęte.
MAREK Rzeczywiście... To musi być pomyłka. Trzeba to wyjaśnić.
– Przepraszam bardzo, ale państwo siedzą na naszych miejscach.
KOBIETA O nie, my siedzimy na swoich miejscach. Proszę, to nasze bilety.
– Rząd trzeci, miejsca siedemnaste i osiemnaste. To właśnie te miejsca, nasze miejsca!
MARTA Przepraszam bardzo, ale to jest rząd drugi, a nie trzeci. Rząd trzeci jest dalej. O, tam są państwa miejsca.
KOBIETA Patrz!
MĘŻCZYZNA No tak, o, proszę! Rząd drugi miejsca siedemnaste i osiemnaste. Nasze miejsca, dobrze siedzimy!
MARTA Ale to nasze bilety.
MĘŻCZYZNA No, tak... rozumiem... W takim razie... W takim razie idziemy na swoje miejsca.
KOBIETA Na biletach jest niewyraźny napis. Stąd pomyłka.
MAREK Siadamy!
MARTA Skąd ten pośpiech?
MAREK Tam siedzi moja ciotka Anna. Nie może mnie zobaczyć.
MARTA Dlaczego? Chcę poznać twoją ciocię...
MAREK Moją ciocię! Lepiej nie! To dość dziwna osoba. W całej rodzinie nie ma takiej dziwaczki...
MARTA Co się martwisz! Myślisz, że w mojej rodzinie nie ma dziwaków?
MAREK Może i są, ale na pewno nie tacy, jak moja ciocia...
– O Boże...
ANNA Marek! Ty na koncercie? Niesłychane!
MAREK Dzień dobry, ciociu...
ANNA Dobry wieczór! Czy to twoja dziewczyna, Marku?
MAREK Ciociu...
ANNA Nie ma się czego wstydzić! Twoja dziewczyna jest bardzo ładna.
MARTA A twoja ciocia, Marku, bardzo miła.

ANNA A to jest mój przyjaciel, Sebastian. Jest malarzem. Jego obrazy można obejrzeć w galerii na Krakowskim Przedmieściu...

SEBASTIAN To żadna wielka wystawa, tylko kilka moich prac.

MARTA Pejzaże, portrety czy martwa natura?

ANNA Twoja dziewczyna interesuje się malarstwem?

MARTA Tak, trochę.

SEBASTIAN Maluję głównie pejzaże, ale chciałbym namalować portret twojej dziewczyny.

MAREK Jej portret?

MARTA Pan chyba żartuje!

SEBASTIAN Nie żartuję! Spójrzcie tylko na jej oczy, jej włosy!

MAREK Musimy już iść. Moja siostra jest sama w domu.

ANNA Tak? A gdzie są twoi rodzice?

MAREK Jak to gdzie? Na urodzinach babci.

ANNA Dzisiaj są jej urodziny?! To niemożliwe! Jak mogłam zapomnieć o urodzinach swojej matki!

MAREK No właśnie...

ANNA Sebastian, idziemy! Jej portret możesz malować później. Teraz idziemy na urodziny mojej matki! Do widzenia!

MAREK Moja ciotka jest wielką dziwaczką, a jej znajomi nie są inni...

THE CONCERT HALL

✱ Second row... This is our row. But... ✱ What? ✱ But it seems our seats are already occupied. ✱ That's true...There must be a mistake. This has to be clarified. ✱ Excuse me, but you're sitting in our seats. ✱ Oh no, we're sitting in our seats. Here you are, our tickets. ✱ Third row, seats seventeen and eighteen. These are the seats, our seats! ✱ I'm very sorry, but this is the second row, not the third. The third row is farther back. Your seats are over there. ✱ Look! ✱ Yes, there you are! Second row, seats seventeen and eighteen. Our seats, we're sitting in the right place. ✱ But these are our tickets. ✱ Well then... I see... In that case... In that case we'll go [*lit.*: we're going] to our seats. ✱ The writing on the tickets is unclear. That's how the misunderstanding arose [*lit.*: Hence the misunderstanding]. ✱ Let's sit down. ✱ What's the hurry [*lit.*: Why such a hurry]? ✱ My aunt Anna's sitting over there. She mustn't see me. ✱ Why? I want to meet your aunt... ✱ My aunt! Better not! She's rather a weird person. There isn't another freak like her in the family... ✱ Why are you worried! Do you think there're no freaks in my family? ✱ Maybe there are, but I bet they're not like my aunt... ✱ O Lord... ✱ Marek! You at the concert? ✱ Extraordinary! ✱ Hello, Aunt

Anna... ✱ Hello! Is this your girlfriend, Marek? ✱ Aunt (Anna)... ✱ Nothing to be bashful about! Your girlfriend's very pretty. ✱ And your aunt, Marek, is very nice. ✱ And this is a friend of mine, Sebastian. He's a painter. His paintings are on view at a gallery in Krakowskie Przedmieście Street... ✱ It's not a big exhibition, only a few of my works. ✱ Landscapes, portraits or still-lifes? ✱ Is your girlfriend interested in painting? ✱ *Yes, a bit.* ✱ *I paint mainly landscapes, but I'd like to paint a portrait of your girlfriend.* ✱ Her portrait? ✱ You must be joking! ✱ I'm not joking! Just look at her eyes, her hair! ✱ We must go now. My sister's at home by herself. ✱ Yes? And where are your parents? ✱ What do you mean where? At granny's birthday (party). ✱ Is her birthday today?! It can't be! How could I have forgotten my own mother's birthday! ✱ Well, exactly... ✱ Sebastian, let's go! You can paint her portrait later. Now we're going to my mother's birthday party! Good bye! ✱ My aunt's some freak, but her friends are the same [*lit.*: not different]... ✱

PRZED SALĄ KONCERTOWĄ

MARTA I co powiesz o koncercie?
MAREK Będę tu przychodzić częściej, szczególnie w twoim towarzystwie... Idziemy na lody?
MARTA Chętnie, ale chyba śpieszysz się do domu?
MAREK Moja siostra może poczekać...

IN FRONT OF THE CONCERT HALL

✱ And what do you think of [*lit.*: will you say about] the concert? ✱ I'll be coming here more often, particularly in your company... Are we going to have an ice cream? ✱ I'd love to [*lit.*: willingly], but perhaps you're in a hurry home? ✱ My sister can wait... ✱

MARTA Ale nasze miejsca są już zajęte.
MAREK Rzeczywiście... To musi być pomyłka.
MAREK Przepraszam bardzo, ale państwo siedzą na naszych miejscach.
KOBIETA O nie, my siedzimy na swoich miejscach. Proszę, to nasze bilety.
MARTA O, tam są państwa miejsca.

MĘŻCZYZNA Rząd drugi miejsca siedemnaste i osiemnaste. Nasze miejsca, dobrze siedzimy.
MĘŻCZYZNA W takim razie idziemy na swoje miejsca.
ANNA Czy to twoja dziewczyna, Marku?
ANNA Twoja dziewczyna jest bardzo ładna.
MARTA A twoja ciocia bardzo miła.
ANNA A to jest mój przyjaciel, Sebastian. Jego obrazy można obejrzeć w galerii.
SEBASTIAN Tylko kilka moich prac.
SEBASTIAN Chciałbym namalować portret twojej dziewczyny.
MAREK Jej portret?
MAREK Moja siostra jest sama w domu.
ANNA A gdzie są twoi rodzice?
MAREK Na urodzinach babci.
ANNA Dzisiaj są jej urodziny?! Jak mogłam zapomnieć o urodzinach swojej matki!

U GRZEGORZEWSKICH

BOŻENA Co to? Moje buty... Co one tu robią?
KRZYSZTOF I moje też.
BOŻENA Pełno naszych ubrań. A to czyje?
KRZYSZTOF Nie mój. Może Marka?
BOŻENA Tak, chyba jego. Kto mógł to wszystko zrobić! Marek! Marek!
MAGDA Mama?! Tata?!
BOŻENA Magdusiu! Co robią tu wszystkie ubrania. Przecież to są nasze ubrania!
MAGDA To do zabawy. Lubię bawić się w teatr, a do tego potrzebne są kostiumy...
KRZYSZTOF Przecież masz swoje ubrania.
MAGDA Ale wasze są ładniejsze.
BOŻENA Ale nasze są za duże. Sama widzisz.
MAREK Kto rozrzucił moje rzeczy?
BOŻENA Magda bawi się w teatr.

MAGDA Z nudów! Jak człowiek siedzi w domu sam...
MAREK Im też się nudzi? Mój podkoszulek! Mój sweter! Mój pasek!
MAGDA Nie umiesz bawić się w teatr...
MAREK Nie umiem?
MAGDA To mój kapelusz!
MAREK Widzisz? Umiem bawić się w teatr z twoimi kostiumami!

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* What's that? My shoes... What are they doing here? * And mine too. * Lots of our clothes. And whose is that? * Not mine. Perhaps (it's) Marek's? * Yes, perhaps his. Who could've done all this! Marek! Marek! * Mum?! Dad?! * Magdusia! What are all these clothes doing here? Why, these are our clothes! * It's for fun. I like to play "Theatre" and for that purpose costumes are needed... * But you've got your own clothes. * But yours are much nicer. * But ours are too big. You can see for yourself. * Who has scattered my things about? * Magda's playing "Theatre". * Out of boredom! When one's alone at home... * Are these bored too? My T-shirt! My pullover! My belt? * You don't know how to play "Theatre"... * No I don't... * That's my hat! * You see? I can play "Theatre" with your costumes! *

U GRZEGORZEWSKICH

BOŻENA Trzeba tu zrobić porządek...
– *Szukaj swoich rzeczy, a ja poszukam swoich...*
KRZYSZTOF Moje spodnie...
BOŻENA A to moja bluzka...
KRZYSZTOF Czyja to koszula? Marka?
BOŻENA Tak, to jego koszula.
KRZYSZTOF Nie wiedziałem, że mam tyle ubrań...
– Ale to jest chyba twoje?
BOŻENA A to twój krawat czy Marka?
KRZYSZTOF Mój!
BOŻENA Magda używa do zabawy w teatr tylko naszych rzeczy.
KRZYSZTOF Tak, swoich nie...
BOŻENA Musimy sprzątać po naszych dzieciach.
KRZYSZTOF Cóż, taki jest nasz los...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* We'll have to tidy up here... * Look for your things and I'll look for mine... * My trousers... * And this is my blouse... * Whose shirt is this, Marek's? * Yes, that's his shirt. * I didn't know I had so many clothes... * But this is yours, isn't it? * And is this your tie or Marek's? * Mine! * Magda uses only our things to play "Theatre". * Yes, never [*lit.*: not] her own... * We have to clear up after our children. * Well, that's our fate. *

WARSZAWA. PAŁAC OSTROGSKICH. SIEDZIBA TOWARZYSTWA IM. FRYDERYKA CHOPINA

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

6.1. PYTANIE O PRZYNALEŻNOŚĆ

Pytanie o przynależność jakiegoś przedmiotu rozpoczyna się od zaimka **czyj** (r.m.), **czyja** (r.ż.), **czyje** (r.n.) np.:

6.1. QUESTIONS INVOLVING POSSESSION

Questions involving possession begin with the pronoun **czyj** (masculine), **czyja** (feminine), **czyje** (neuter) (whose):

Czyj to (jest) krawat?
Czyja to (jest) koszula?
Czyje to (jest) ubranie?
Czyje to jest?

Jak widać, zaimek **czyj, czyja, czyje** występuje w rodzaju zgodnym z rodzajem rzeczownika, do którego się odnosi.
Ponieważ w ostatnim zdaniu brak jest rzeczownika, zaimek występuje w rodzaju nijakim (**czyje**), gdyż odnosi się do zaimka wskazującego rodzaju nijakiego **to**, który pełni w zdaniu funkcję podmiotu.
*Uwaga: Proszę nie mylić nieodmiennego wyrazu **czy**, zaczynającego pytania o rozstrzygnięcie, z zaimkiem **czyj, czyja, czyje**, rozpoczynającym pytania o przynależność.*

As you can see the gender of the pronoun **czyj, czyja, czyje** agrees with the gender of the noun to which it refers.
Since there is no noun in the last question, the word **czyje** is neuter, agreeing with the gender of the pronoun **to**, which functions as the subject of the question.
*N.B. Don't confuse the indeclinable word **czy** with the pronoun **czyj, czyja, czyje**, which is used to begin questions involving possession.*

6.2. OKREŚLANIE PRZYNALEŻNOŚCI. ZAIMKI DZIERŻAWCZE

Odpowiadając na pytania o przynależność przedmiotów, używamy zaimków dzierżawczych. I tak:

6.2. DEFINING POSSESSION. POSSESIVE PRONOUNS

Possessive pronouns are used to answer questions involving possession:

przynależność do **ja** wyraża **mój, moja, moje**;	The 1st person singular possessive pronoun (from **ja**) is **mój, moja, moje**;
przynależność do **ty** wyraża **twój, twoja, twoje**;	The 2nd person singular possesive pronoun (from **ty**) is **twój, twoja, twoje**;
przynależność do **on** wyraża **jego**;	The 3rd person singular masculine possessive pronoun (from **on**) is **jego**;
przynależność do **ona** wyraża **jej**;	The 3rd person singular feminine possessive pronoun (from **ona**) is **jej**;
przynależność do **ono** wyraża **jego**;	The 3rd person singular neuter possessive pronoun (from **ono**) is **jego**;
przynależność do **my** wyraża **nasz, nasza, nasze**;	The 1st person plural possessive pronoun (from **my**) is **nasz; nasza, nasze**;
przynależność do **wy** wyraża **wasz, wasza, wasze**;	The 2nd person plural possessive pronoun (from **wy**) is **wasz, wasza, wasze**;
przynależność do **oni, one** wyraża **ich**.	The 3rd person plural possessive pronoun (from **oni**, **one**) is **ich**.

np.: e.g.

To mój krawat.
To nie jest twoja skarpetka.
Tak, to jego koszula.
To są jej korale.

Zaimki **mój** i **twój** występują w rodzaju zgodnym z rodzajem gramatycznym wyrazu określanego (przedmiotu posiadanego).
Zaimki **jego** i **jej** mają tylko jedną formę. **Jego** określa przynależność do rzeczownika rodzaju męskiego, a **jej** – do rzeczownika rodzaju żeńskiego.
Na pytanie: **Czyj to jest sweter?** można po polsku odpowiedzieć:

The gender of **mój** and **twój** agrees with the gender of the object possessed.

The pronouns **jego** and **jej** have only one form. **Jego** expresses possession by a masculine noun; **jej**, by a feminine noun.
The question: **Czyj to jest sweter?** may be answered by:

To jest mój sweter.	This is my sweater.
To mój sweter.	This (is) my sweater.
Mój.	Mine.
Nie mój. Mój jest inny.	Not mine. Mine is different.

Jak widać, w języku polskim nie ma różnicy formalnej między przymiotnikami dzierżawczymi (**To jest mój sweter**), a zaimkami dzierżawczymi (**Mój**; **Mój jest inny**). W obu sytuacjach używa się tej samej formy.

Jak wiadomo, w kontakcie oficjalnym używa się w języku polskim form **pan, pani, państwo, panowie, panie**. Przynależność do osób, biorących udział w kontakcie oficjalnym, wyrażają dopełniacze tych rzeczowników:

As you can see, in Polish there is no difference between possessive adjectives (**To jest mój sweter**) and possessive pronouns (**Mój**; **Mój jest inny**). The same form is used in both cases.

As we saw earlier (1.7.), the words **pan, pani, państwo, panowie, panie** are used in formal contacts. The possessive forms of these nouns are expressed by their genitive:

przynależność do **pan** wyraża: **pana**	the genitive form of **pan** is **pana**
*przynależność do **pani** wyraża: **pani***	*the genitive form of **pani** is **pani***
przynależność do **państwo** wyraża: **państwa**	the genitive form of **państwo** is **państwa**
przynależność do **panowie** wyraża: **panów**	the genitive form of **panowie** is **panów**
przynależność do **panie** wyraża: **pań**	the genitive form of **panie** is **pań**

np.: e.g.

Czy to jest pana płaszcz?
Tak, właśnie go szukałem. Dziękuję bardzo.
To chyba pani słownik?
Nie, nie mój. Mój jest tu.

6.3. UŻYCIE ZAIMKA *SWÓJ*

Zaimek **swój, swoja, swoje** może zastępować wszystkie inne zaimki dzierżawcze, jeśli oznaczają one przynależność do podmiotu zdania, np.:

6.3. THE PRONOUN *SWÓJ*

The pronoun **swój, swoja, swoje** can be used instead of the other personal pronouns if possession by the subject of the sentence is involved:

Ja nie mam ~~mojego~~ krawata.
Ja nie mam swojego krawata.
Ona jest w ~~jej~~ domu.
Ona jest w swoim domu.
Marek powinien się opiekować ~~jego~~ siostrą.
Marek powinien się opiekować swoją siostrą.
My siedzimy na ~~naszych~~ miejscach.
My siedzimy na swoich miejscach.
Idziemy na ~~nasze~~ miejsca.
Idziemy na swoje miejsca.

Reguła ta obowiązuje tylko w ramach jednego zdania, np.:

This rule holds true only within a single sentence, e.g.

Marek ma swój krawat. Jego krawat jest bardzo ładny.
Marek has his own tie. His tie is very nice.

Ponieważ w zdaniu drugim **krawat** jest podmiotem, może być określony zaimkiem **jego** (tzn. Marka), a nie **swój.**

Because **krawat** is the subject of the second sentence, it can only be qualified by the pronoun **jego** (his, i.e. Marek's), and not by **swój.**

6.4. PYTANIE O IDENTYFIKACJĘ RZECZY

6.4. QUESTIONS INVOLVING THINGS

Pytanie o identyfikację rzeczy brzmi po polsku:

In Polish we can ask about things in the following way:

Co to (jest)?	– Sweter.
Co to (jest)?	– Bluzka.
Co to (jest)?	– Ubranie.

Pytanie to w skróconej formie brzmi: **Co to?** Na tak sformułowane pytanie, można odpowiedzieć krótko, jednym słowem – jak w podanych przykładach, można też odpowiedzieć całym zdaniem:

The shorter form of the question is **Co to?** A question put in this way may be answered with one word, as in the examples, or with a whole sentence:

Co to? Moje buty... Co one tu robią?
To jest sweter.
To sweter.

Proszę zapamiętać, że pytając o identyfikację osoby, używamy zaimka **kto** (lekcja 2.), a pytając o identyfikację rzeczy – zaimka **co.**

Remember that when the question concerns a person, the pronoun used is **kto** (who) (Lesson 2), and when it concerns a thing or animal, the pronoun is **co** (what).

6.5. CZASOWNIKI *ZNAĆ, WIEDZIEĆ* W CZASIE TERAŹNIEJSZYM

6.5. THE VERBS *ZNAĆ, WIEDZIEĆ* IN THE PRESENT TENSE

Oba czasowniki należą do koniugacji **–m**, **–sz** (zob. lekcję 1) i odmieniają się w czasie teraźniejszym następująco:

Both verbs belong to the **–m**, **–sz** conjugation (see Lesson 1) and are inflected as follows in the present tense:

ZNAĆ: znam, znasz, zna; znamy, znacie, znają
WIEDZIEĆ: *wiem, wiesz, wie; wiemy, wiecie, wiedzą*

Czasownik **znać** znaczy 'móc stwierdzić tożsamość kogoś, mieć o nim zasób wiadomości na podstawie doświadczenia', np.:

The verb **znać** means 'to be acquainted with somebody':

Czy znasz Marka? – Znam dobrze Marka. (Znam go dobrze).
Czy znasz Annę? – Znam bardzo dobrze Annę. (Znam ją dobrze).

Czasownik **wiedzieć** znaczy 'mieć wiadomość o kimś lub o czymś'.

The verb **wiedzieć** means to 'to have information about somebody or something':

Czy wiesz, kto to jest? – Tak, wiem. To Marek. Znam go dobrze.
Czy wiesz, gdzie jest mój krawat? – Nie wiem, gdzie jest.

Zwróć uwagę, że po czasowniku **znać** jest rzeczownik w bierniku, zaś **wiedzieć** łączy się z zaimkami: **kto, co, gdzie, kiedy, jak**.

Note that **znać** is followed by the accusative, while **wiedzieć** is followed by an interrogative word.

6.6. MIANOWNIK I BIERNIK LICZBY MNOGIEJ RZECZOWNIKÓW MĘSKICH NIEOSOBOWYCH, ŻEŃSKICH I NIJAKICH

6.6. THE NOMINATIVE AND ACCUSATIVE PLURAL OF NON-PERSONAL MASCULINE, FEMININE AND NEUTER NOUNS

Mianownik l. poj. Nominative sing.		Mianownik l.mn. Nominative pl.	
To jest	mój pies.	To są	moj–e ps–y
	twój krawat.		twoj–e krawat–y
	mój but.		moj–e but–y
	nasz bilet.		nasz–e bilet–y
	moja dziewczyna.		moj–e dziewczyn–y
	twoja bluzka.		twoj–e bluzk–i
	twoja koszula.		twoj–e koszul–e
	moja praca.		moj–e prac–e
	twoje ubranie.		twoj–e ubrani–a
	moje miejsce.		moj–e miejsc–a

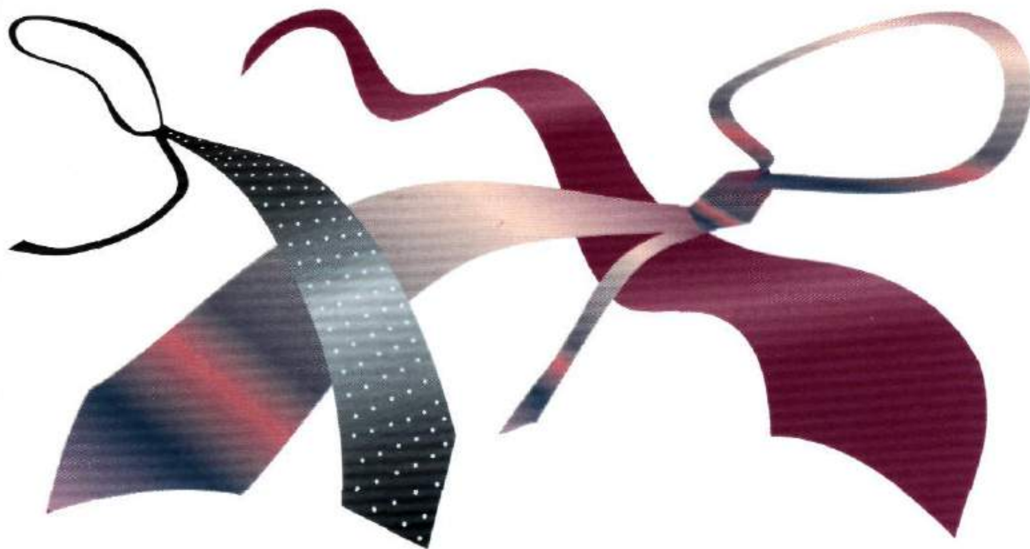
Mianownik i biernik l.mn. rzeczowników męskich nieosobowych i żeńskich ma końcówkę **–y**, kiedy temat kończy się na spółgłoskę twardą (z wyjątkiem **–k**, **–g**), końcówkę **–i**, kiedy temat kończy się na spółgłoskę **–k** lub **–g**, końcówkę **–e**, kiedy temat kończy się na spółgłoskę miękką (**ś/si, ź/zi, ć/ci, dź/dzi, ń/ni, j**) i funkcjonalnie miękką (**c, dz, cz, ż, rz, l**).
Rzeczowniki rodzaju nijakiego mają w mianowniku i bierniku końcówkę **–a**.
Przymiotniki i zaimki określające rzeczowniki męskie nieosobowe, żeńskie i nijakie mają w mianowniku i bierniku l.mn. końcówkę **–e**.
Mianownik l. poj. i mn. pełni w zdaniu rolę podmiotu.

The nominative and accusative plural of non-personal masculine and feminine nouns has the ending **–y** if the stem ends in a hard consonant (except **–k**, **–g**), **–i** if the stem ends in **–k**, or **–g**, and the ending **–e** if the stem ends in a soft consonant (**ś/si, ź/zi, ć/ci, dź/dzi, ń/ni, j**) or one which is functionally soft (**c, dz, ż, rz, l**).
The ending for neuter nouns in the nominative and accusative plural is **–a**.
Non-personal masculine, feminine and neuter adjectives and pronouns have the ending **–e** in the nominative and accusative plural.
The nominative singular and plural functions as the subject of the sentence.

6.7. SPOSOBY PYTANIA O MIANOWNIK LICZBY MNOGIEJ RZECZOWNIKÓW, PRZYMIOTNIKÓW I ZAIMKÓW

6.7. QUESTIONS INVOLVING THE NOMINATIVE PLURAL OF NOUNS, ADJECTIVES AND PRONOUNS

Co to jest?	– To są moje buty.
Kto to jest?	– To są moje dziewczyny.
Jakie są te krawaty?	– Eleganckie.
Jakie są te dziewczyny	– Młode.
Jakie są te ubrania?	– Stare.
Czyje są te psy?	– Moje. (Te psy są moje.)
Czyje są te koszule?	– Twoje. (To są twoje koszule.)

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania: 1. Read the following sentences aloud:

Trzeba tu zrobić porządek.
Czyja to koszula?
Czyj to podkoszulek? Czyj to sweter? Czyje to buty?
Czyje to ubranie?
Czy to twój podkoszulek, Marek?
Czy to twój krawat?

2. Uzupełnij zdania właściwymi zaimkami dzierżawczymi: 2. Put in the correct form of the possessive pronoun:

To są (ja) moje buty.

To są (my) .... buty.
To są (on) .... buty.
To są (ty) .... buty.
To są (wy) .... buty.
To są (oni) .... buty.
To są (one) .... buty.
To są (ona) .... buty.

3. Proszę uzupełnić zdania według wzoru: 3. Fill in the blanks according to the following pattern:

Czy to jest (pan) pana sweter?

Czy to są (panowie) .... koszule?
Czy to są (oni) .... ubrania?

Czy to są (pani)	....	korale?
Czy to jest (on)	....	krawat?
Czy to są (państwo)	....	miejsca?
Czy to jest (pan)	....	bilet?

4. Odpowiedz na pytania według wzoru:

4. Answer these questions according to the following pattern:

Czy masz mój krawat? – Nie, swój.

Czy masz moją koszulę? – ....

Czy masz mój bilet? – ....

Czy masz moje ubranie? – ....

Czy masz mój kapelusz? – ....

Czy masz moje buty? – ....

Czy masz moje spodnie? – ....

5. Podane zdania w liczbie pojedynczej zamień na zdania w liczbie mnogiej:

5. Change the following sentences into the plural:

To jest mój sweter. To są moje swetry.

To jest jego krawat. – ....

To jest mój but. – ....

To jest moja koszula. – ....

To jest pana ubranie. – ....

To jest pani bluzka. – ....

To jest jej spódnica. – ....

6. Zdania z ćwiczenia 5. poprzedź odpowiednim pytaniem.

6. Make questions using the sentences from Exercise 5:

Czyj to jest sweter? To jest mój sweter.

....

....

....

....

....

....

7. Pani Bożena szuka swoich korali. Czy pamiętasz jej rozmowę z Magdą? Proszę zagrać rolę Magdy:

7. Bożena is looking for her necklace. Do you remember her conversation with Magda? Fill in Magda's lines in the dialogue:

– Czy wiesz, gdzie są moje korale?

– ....? ....?

– Te, które pasują do mojej sukienki.

– ....

– To przecież moje korale!

8. Bej zabrał jeden but Marka. Czy pamiętasz, co mówi Marek?

8. Bej has taken one of Marek's shoes. Do you remember what Marek says?

– ....! ....

– ....?

A jak na tę uwagę Marka reaguje pani Bożena? And what's Bożena's reaction to Marek's remark?

– ....

– ....

9. Ciocia Anna poznaje dziewczynę Marka, Martę. Co mówi pani Anna?

9. Aunt Anna meets Marek's girlfriend, Marta. What does Anna say?

– ....

– ....

A jak na to reaguje Marta?

How does Marta react?

– ....

10. Na koniec państwo Grzegorzewscy robią w domu porządek. Czy pamiętasz, co mówi pan Krzysztof?

10. At the end of the lesson the Grzegorzewskis clean up their apartment. Do you remember what Krzysztof says?

– Trzeba tu zrobić porządek.

– ....

– A to moja bluzka.

– ....? ....?

– Tak, to jego koszula.

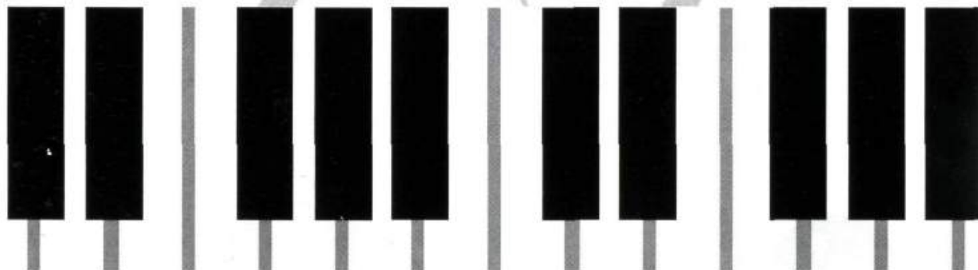
– ....

Ja was proszę, ja was błagam,
posprzątajcie ten bałagan!
Mamo, gdzie są moje kapcie?
Skąd mam wiedzieć?
Spytaj babcię!
Reksio zjada waszą kaszę!
Czyje to kasety?
Nasze!
Ja was proszę, ja was błagam,
posprzątajcie ten bałagan!
Znajdźcie tacie jego klucze!
Nie mam czasu!
Ja się uczę!
Zdejmij krawat z żyrandola!
To jest moja coca–cola!

Ja was proszę, ja was błagam,
posprzątajcie ten bałagan!
Mamo, tato, to jest Anka.
To jest jego koleżanka?
Piotr Kowalski.
Moja żona.
To jest Marka narzeczona!
Ja was proszę, ja was błagam,
posprzątajcie ten bałagan!
Ja was proszę, ja was błagam,
posprzątajcie ten bałagan!
Ja was proszę, ja was błagam,
posprzątajcie ten bałagan!

I'm asking you, I beg you,/ tidy up this mess!/ Mum, where are my slippers?/ How am I to know?/ Ask granny!/ Reksio's eating your gruel!/ Whose casettes are these?/ Ours!
I'm asking you, I beg you,/ tidy up this mess!
Find dad's keys for him!/ I haven't got time!/ I'm doing my studying!/ Take the tie off from the chandelier!/ This coke's mine!
I'm asking you/ I beg you,/ tidy up this mess!
Mum, dad this is Anka./ Is she a friend of his?/ Piotr Kowalski./ My wife./ This is Marek's fiancée!
I'm asking you, I beg you,/ tidy up this mess!/ I'm asking you, I beg you,/ tidy up this mess!/ I am asking you, I beg you,/ tidy up this mess!

KRAKÓW. APTEKA

SZPITAL W DOMU

A HOSPITAL IN THE HOUSE

U GRZEGORZEWSKICH

BOŻENA Krzysztof... Krzysztof...
KRZYSZTOF Tak?
BOŻENA Źle się czuję... Chyba jestem chora...
KRZYSZTOF Co ci dolega, kochanie?
BOŻENA Mam dreszcze, boli mnie głowa i gardło.
KRZYSZTOF Czy mogę ci pomóc?
BOŻENA Podaj mi termometr i przykryj ciepłym kocem...
KRZYSZTOF Zrobię ci gorącej herbaty. Może to cię rozgrzeje...
– I co, masz gorączkę?
– Masz bardzo wysoką gorączkę! 38,7°C!
BOŻENA To chyba angina lub grypa... To ta jesienna pogoda, wszyscy chorują...
KRZYSZTOF Trzeba wezwać lekarza.
BOŻENA Poczekajmy do rana, może poczuję się lepiej...
KRZYSZTOF Napij się gorącej herbaty. Musisz wziąć aspirynę, to zmniejszy gorączkę...
BOŻENA Lubię chorować...
KRZYSZTOF Co?
BOŻENA Kiedy jestem chora, zawsze się mną troskliwie opiekujesz...
KRZYSZTOF Chyba jesteś już zdrowa, bo zaczynasz żartować. Pij herbatę, to ci dobrze zrobi!
BOŻENA Tak jest, panie doktorze!

KRZYSZTOF Marek! Wstawaj!
MAREK Spóźnię się do szkoły! Już jestem spóźniony!
KRZYSZTOF Dlaczego?
MAREK Jeśli ty jesteś już na nogach, to musi być bardzo późno!
KRZYSZTOF Mama jest chora. Ma grypę albo anginę. Musimy sobie radzić sami.
MAREK Nie lubię, kiedy mama jest chora...

KRZYSZTOF Ja też nie lubię... Szybko do łazienki!
MAREK Idę, już idę...

KRZYSZTOF Czy ty nie jesteś czasem chora?
MAGDA Chyba tak...
KRZYSZTOF O! Proszę! Takie są skutki chodzenia bez czapki!
– Szpital w domu... Na pewno masz gorączkę.
MAGDA Chyba tak... Jest mi raz zimno, a raz gorąco, boli mnie głowa, gardło i brzuch. A gdzie mama?
KRZYSZTOF W łóżku. Też jest chora.
MAGDA To idę do mamy. Będziemy chorować razem...
KRZYSZTOF To niemożliwe! Możesz zarazić mamę, a mama ciebie.
MAGDA Już jesteśmy zarażone!
KRZYSZTOF Ale może mama choruje na inną chorobę, niż ty. Zostajesz w swoim łóżku. Zaraz przyniosę ci termometr...
MAGDA A ty nigdy nie nosisz czapki... Dlaczego jesteś zdrowy?

KRZYSZTOF Tak, nie mogę przyjść dzisiaj do pracy... Mam szpital w domu. Bożena i Magda są chore.
MARIA A co im dolega?
KRZYSZTOF Mają wysoką gorączkę, dreszcze, ból głowy i gardła. Magda ma kaszel i boli ją brzuch.
MARIA To pewnie grypa lub angina. Musisz wezwać lekarza do domu.
KRZYSZTOF A może pojadę z nimi do przychodni?
MARIA Nie, lepiej wezwij lekarza do domu. Przy wysokiej gorączce trzeba leżeć w łóżku. Może trzeba ci w czymś pomóc?
KRZYSZTOF Nie, dziękuję. Jeżeli będę potrzebował pomocy, zadzwonię do ciebie. Cześć!

KRZYSZTOF Czy to przychodnia lekarska?
REJESTRATORKA Tak, przychodnia, słucham.
KRZYSZTOF Chcę zamówić wizytę domową. Żona i córka są chore.
REJESTRATORKA Co im dolega?
KRZYSZTOF Mają wysoką gorączkę, ból głowy, kaszel... Bardzo źle się czują...

REJESTRATORKA Proszę podać nazwisko i adres.
KRZYSZTOF Bożena i Magda Grzegorzewskie, ulica Wesoła 4 m. 105.
REJESTRATORKA Lekarz będzie u państwa za godzinę lub nieco później. Mamy dużo zgłoszeń. Jesienna epidemia grypy.
KRZYSZTOF Rozumiem, dziękuję bardzo.

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ Krzysztof... Krzysztof... ✱ Yes? ✱ I'm feeling bad... I must be ill... ✱ What's wrong with you, darling? ✱ I've got shivers, a headache and a sore throat. ✱ Can I help you? ✱ Please give me a thermometer and cover me with a warm blanket... ✱ I'll make you (some) hot tea. Perhaps that'll make you warm... ✱ Well now, have you got a temperature? ✱ You've got a very high temperature! 38.7! ✱ It's probably laryngitis or flu... It's this autumn weather, everybody's ill. ✱ We should call a doctor. ✱ Let's wait till the morning, maybe I'll feel better... ✱ Have (some) hot tea. You'll have to take an aspirin, that will bring the temperature down... ✱ I like being ill... ✱ What? ✱ When I'm ill, you always look after me so assiduously... ✱ You must be better [*lit.*: Perhaps you're well already], since you've started making jokes. Drink (your) tea, it'll do you good! ✱ OK, doctor! ✱ Marek, get up! ✱ I'll be late for school! I'm already late! ✱ Why? ✱ If you're already up and about, it must be very late! ✱ Mum's ill. She's got flu or laryngitis. We've to manage by ourselves. ✱ I don't like it when mum's ill... ✱ Nor do I... Quick, to the bathroom! ✱ Coming... coming... ✱ Aren't you ill by any chance? ✱ Yes, perhaps... ✱ Oh! There you are! That's the result when one goes out without a cap! ✱ A hospital in the house... I'm sure you have a temperature. ✱ Yes, I think so... I go cold and hot [*lit.*: I'm once cold, once hot], I've a headache, a sore throat and a tummyache. And where's mum? ✱ In bed. She's ill too. ✱ So I'm going to mum. We'll be ill together... ✱ That's out of the question [*lit.*: impossible]! You may infect mum, and mum (may infect) you. ✱ We're already infected! ✱ But maybe mum has some other illness than you. You stay in your bed. I'll bring you the thermometer in a moment... ✱ You never wear a cap... Why are you well? ✱ Yes, I can't come to work today... It's like a hospital here [*lit.*: I've a hospital at home]. Bożena and Magda are ill. ✱ What's wrong with them? ✱ They've got a high temperature, shivers, a headache and sore throats. Magda also has a cough and a tummyache. ✱ It must be flu or laryngitis. You'll have to call a doctor. ✱ Maybe I'll take them to the clinic (in the car)? ✱ No, better get the doctor to come. With a high temperature one should stay in bed. Perhaps you need some help? ✱ No, thanks. If I need help I'll give you a ring. Bye! ✱ Is that the clinic? ✱ Yes, the clinic. Can I help you? ✱ I'd like to ask for [*lit.*: book] a home visit. (My) wife and daughter are ill. ✱ What's wrong with them? ✱ They've a high temperature, a headache, a cough... They feel very bad... ✱ Please give (me your) name and address. ✱ Bożena and Magda Grzegorzewski, 4 Wesoła Street, apartment number 105. ✱ The doctor will call at your place in an hour or so. We've a lot of requests. An autumn flu epidemic. ✱ I understand. Thank you very much. ✱

BOŻENA **Źle się czuję. Chyba jestem chora.**
KRZYSZTOF **Co ci dolega, kochanie?**
BOŻENA **Mam dreszcze, boli mnie głowa i gardło...**
KRZYSZTOF **Masz bardzo wysoką gorączkę! 38,7°C!**
BOŻENA **To chyba angina lub grypa.**
KRZYSZTOF **Trzeba wezwać lekarza!**
KRZYSZTOF **Czy ty czasem nie jesteś chora?**
MAGDA **Chyba tak.**
KRZYSZTOF **Na pewno masz gorączkę.**
MAGDA **Jest mi raz zimno, a raz gorąco, boli mnie głowa, gardło i brzuch.**
KRZYSZTOF **Bożena i Magda są chore.**
MARIA **Co im dolega?**
KRZYSZTOF **Mają wysoką gorączkę, dreszcze, ból głowy i gardła.**
KRZYSZTOF **Czy to przychodnia lekarska?**
REJESTRATORKA **Tak, przychodnia, słucham.**
KRZYSZTOF **Chcę zamówić wizytę domową. Żona i córka są chore.**
REJESTRATORKA **Co im dolega?**
KRZYSZTOF **Wysoka gorączka, ból głowy i kaszel.**

U GRZEGORZEWSKICH

BOŻENA Krzysztof! Chce mi się pić!
KRZYSZTOF Już niosę, kochanie!
MAGDA Tato! Jest mi niedobrze!
KRZYSZTOF Idę, córeczko!
BOŻENA Krzysiu! Pić!
KRZYSZTOF Już idę!
– Szpital w domu...
MAGDA Tato, ja już nie chcę być chora... Wolę jednak iść do szkoły... Nawet na matematykę.

KRZYSZTOF Powiem to Markowi, może się z tobą zamieni.
MAGDA Żartujesz sobie ze mnie...
KRZYSZTOF Próbuję cię rozśmieszyć... Jak się czujesz, córeczko?
MAGDA Źle... Jest mi niedobrze i boli mnie gardło.
KRZYSZTOF Zaraz przyjdzie lekarz, zbada cię i da lekarstwo... Od razu poczujesz się lepiej...
MAGDA Wcale nie od razu... Lekarstwo będzie gorzkie?
KRZYSZTOF Nie wiem. Być może będzie.
MAGDA Dlaczego lekarstwa zawsze są gorzkie.
KRZYSZTOF Bo gdyby były słodkie, to ludzie chcieliby chorować.
MAGDA Rozumiem... To logiczne. Ale dlaczego ja jestem chora, chociaż ty nie nosisz szalika? To nielogiczne!
KRZYSZTOF Widzę, że czujesz się już dużo lepiej.

KRZYSZTOF To na pewno pan doktor! Muszę otworzyć.
ZIELIŃSKA Dzień dobry, czy zastałam Bożenę?
KRZYSZTOF Jest, ale...
ZIELIŃSKA To dobrze! Muszę z nią porozmawiać. Michał obudził się dzisiaj z płaczem. Jest chyba chory.
KRZYSZTOF A co mu dolega?
ZIELIŃSKA Ma wysoką gorączkę, ból gardła, głowy...
KRZYSZTOF To zupełnie takie same objawy, jak u Bożeny.
ZIELIŃSKA Co? Właśnie chcę zapytać, co robić, bo Michał nigdy jeszcze...
KRZYSZTOF Obawiam się, że Bożena sama potrzebuje pomocy, nic nie poradzi.
ZIELIŃSKA Bożenka też jest chora?
KRZYSZTOF Niestety, tak. Właśnie czekamy na lekarza.
MAGDA Tato! Chcę jeszcze pić!
ZIELIŃSKA Magda też jest chora?
KRZYSZTOF Też.
ZIELIŃSKA Szpital w domu... To ja lepiej już pójdę...
– Acha! Jeśli przyjdzie do was lekarz, to proszę mu powiedzieć, żeby zajrzał i do mnie. Mieszkanie 205.
BOŻENA Krzysiu! Przykryj mnie kocem!

KRZYSZTOF Sama pani widzi...
ZIELIŃSKA Nie przeszkadzam...
KRZYSZTOF Jak się czujesz?
BOŻENA Coraz gorzej... Wydaje mi się, że mam wyższą gorączkę.
KRZYSZTOF Zaraz przyjdzie lekarz... – O, to na pewno on! Otworzę.

KRZYSZTOF Dzień dobry...
KOWALSKA Wcale nie dobry... Chyba jestem chora... Czy mogę pożyczyć termometr? Wydaje mi się, że mam wysoką gorączkę...
KRZYSZTOF Oczywiście, proszę wejść, zaraz dam pani termometr...
KOWALSKA A czy ma pan może aspirynę? I coś na kaszel?
– U was też ktoś jest chory!
KRZYSZTOF Bożena i Magda są chore. To chyba epidemia! Synek pani Zielińskiej z drugiego piętra też ma gorączkę.
KOWALSKA Szpital w domu...
KRZYSZTOF Właśnie czekam na lekarza.
KOWALSKA Na lekarza? To mam do pana wielką prośbę. Proszę powiedzieć lekarzowi, żeby zajrzał też do mnie, dobrze?
KRZYSZTOF Chyba mu powiem, żeby odwiedził wszystkich lokatorów...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* Krzysztof! I'm thirsty! * I'm just bringing (you a drink), darling! * Dad! I feel sick! * I'm coming, my little girl! * Krzysiu! A drink! * Coming! * A hospital in the house... * Dad, I don't want to be ill anymore... I'd rather go to school after all... Even to the maths (class). * I'll tell Marek this, perhaps he'll change places with you. * You're pulling my leg... * I'm trying to cheer you up [*lit.*: make you laugh]... how are you, little girl? * Bad... I feel sick and have a sore throat. * The doctor will come in a moment, he'll examine you (and) give you (some) medicine...You'll feel better at once... * Not at once... will the medicine be bitter? * I don't know. Maybe it will. * Why are medicines always bitter? * Because if they were sweet, people would like to be ill. * I see... that's logical. But why am I ill, although you don't wear a scarf? It's illogical! * I can see you're much better. * That'll be the doctor! I must go and open (the door). * Hello, is Bożena in? * Yes, but... * That's good! I have to talk to her. Michał woke up today crying. Perhaps he's ill. * And what's wrong with him? * He has a high temperature, a sore throat, a headache... * Those are exactly the same symptoms as Bożena's. * What? I just want to ask what to do, because Michał's never before... * I'm afraid that Bożena herself needs help (and) won't (be able to) give (you) any

advice. ✱ Is Bożenka ill too? ✱ I'm afraid so. We're waiting for the doctor now. ✱ Dad! I want some more drink! ✱ Is Magda ill too? ✱ Yes. [*lit.*: Too]. ✱ A hospital in the house... So I'd better go now... ✱ Oh yes! If the doctor comes to you, please tell him to drop in at my apartment too. Number 205. ✱ Krzysiu! Please cover me with the blanket! ✱ You see [*lit.*: for yourself]... ✱ I won't be [*lit.*: I'm not] disturbing you... ✱ How are you feeling? ✱ Worse and worse... It seems to me that my temperature's getting higher... ✱ The doctor will be coming any minute now. ✱ Oh, that must be him! I'll open (the door). ✱ Good morning... ✱ Not good at all... I think I'm ill... May I borrow your thermometer? I think I've got a high temperature... ✱ Of course, please come in, I'll give you the thermometer in a second... ✱ Do you have (an) aspirin perhaps? And something for coughs? ✱ Somebody's ill in your household too? ✱ Bożena and Magda are ill. It seems it's an epidemic! And the little boy of Mrs. Zielińska on [*lit.*: from] the second floor also has a temperature. ✱ A hospital in the house... ✱ I'm just waiting for the doctor. ✱ For the doctor? Then I'd like you to do me a great favour [*lit.*: I've a great request to you]. Please tell the doctor to drop in to (see) me too, all right? ✱ Perhaps I'll tell him to see all the tenants... ✱

STOP

KRZYSZTOF **Jak się czujesz, córeczko?**
MAGDA **Źle... Jest mi niedobrze i boli mnie gardło.**
ZIELIŃSKA **Michał obudził się dzisiaj z płaczem. Jest chyba chory.**
KRZYSZTOF **A co mu dolega?**
ZIELIŃSKA **Ma wysoką gorączkę, ból gardła, głowy.**
KRZYSZTOF **Jak się czujesz?**
BOŻENA **Coraz gorzej... Wydaje mi się, że mam wyższą gorączkę.**
KRZYSZTOF **Zaraz przyjdzie lekarz...**
KOWALSKA **Czy mogę pożyczyć termometr? Wydaje mi się, że mam gorączkę.**
KOWALSKA **A czy ma pan aspirynę? I coś od kaszlu?**

U GRZEGORZEWSKICH

KRZYSZTOF Czy mamy jeszcze zdrowych sąsiadów?
BOŻENA Jest jeszcze pani Wierzbicka...
KRZYSZTOF Mam nadzieję, że to jednak wreszcie lekarz...
– Dzień dobry, pani doktor! Dobrze, że pani jest. Mamy szpital w domu!
LEKARKA Nie tylko tutaj jest szpital! W Warszawie panuje epidemia grypy. Gdzie jest chora?
KRZYSZTOF Jedna w tym pokoju, druga w tamtym.
LEKARKA To rzeczywiście prawdziwy szpital. Dobrze, że pan jest zdrowy!
– Co ci dolega?
MAGDA Źle się czuję... Mam dreszcze.
LEKARKA Co jeszcze?
MAGDA Boli mnie bardzo głowa.
LEKARKA I jeszcze co? Czy masz kaszel?
MAGDA Tak, mam kaszel. I boli mnie gardło.
LEKARKA Zaraz cię zbadam.
MAGDA Nie mam apetytu i jest mi niedobrze.
LEKARKA Zdejmij piżamę. Muszę cię zbadać.
– Oddychaj... Głęboko oddychaj... teraz nie oddychaj.

LEKARKA Teraz plecy... Mocno oddychaj... Nie oddychaj... Dobrze, możesz się ubrać. Na szczęście nie ma nic w płucach ani oskrzelach.
MAGDA To na co jestem chora?
LEKARKA Zaraz zobaczymy. Pokaż teraz gardło. Otwórz buzię.
– Powiedz: „aaaaaa".
– No tak, gardło czerwone, kaszel, gorączka, ból głowy. Typowe objawy grypy. Wracaj do łóżka.
– Córka ma silną grypę. Najważniejsze, by leżała w łóżku. Musi leżeć przynajmniej pięć dni, nawet jeżeli gorączka spadnie.
KRZYSZTOF Dopilnuję tego.
LEKARKA Powinna brać aspirynę, trzy razy dziennie, po jedzeniu, witaminy i tabletki do ssania na ból gardła.
KRZYSZTOF A jak stosować te lekarstwa?
LEKARKA Tu wszystko jest napisane. Witaminy trzy razy dziennie, a tabletki należy ssać co cztery godziny. Córka musi dużo pić.
KRZYSZTOF A jedzenie? Nie chce nic jeść...
LEKARKA Proszę podawać jej potrawy lekkostrawne.
MAGDA Czy czekolada jest lekkostrawna?
LEKARKA Dopóki nie spadnie gorączka, córka może mieć słaby apetyt. Kiedy spadnie gorączka, córka może wstać z łóżka, a po tygodniu należy przyjść z nią na badanie kontrolne do przychodni. A gdzie druga chora?
KRZYSZTOF W sypialni. Zaprowadzę zaraz panią.
LEKARKA Jak się pani czuje?
BOŻENA Niestety, źle... mam wysoką gorączkę i silny ból gardła.
LEKARKA Proszę otworzyć usta.
– Niestety, angina... Muszę pani zapisać antybiotyk.
BOŻENA Czy to konieczne? Antybiotyki osłabiają organizm...
LEKARKA Niestety, anginy nie można wyleczyć inaczej...
– Antybiotyk musi pani brać co sześć godzin, także w nocy. Poza tym proszę płukać gardło i ssać tabletki. Jeżeli gorączka się podniesie, trzeba zażyć to lekarstwo. I oczywiście nie wstawać z łóżka przynajmniej przez tydzień.
BOŻENA To niemożliwe! Przecież mąż sobie nie poradzi beze mnie!
LEKARKA Poradzi sobie, poradzi... Widzę, że teraz doskonale daje sobie radę.

LEKARKA Proszę jak najszybciej kupić te lekarstwa i podać żonie. Ta angina naprawdę jest poważna... Żona musi leżeć i regularnie zażywać lekarstwa.
KRZYSZTOF Już idę do apteki.
LEKARKA A ja do innych chorych.
KRZYSZTOF Dwie sąsiadki prosiły, by pani doktor zajrzała także do nich. Pani Zielińska ma chorego syna, a pani Kowalska sama źle się czuje.
LEKARKA Mam tu jeszcze jedno zgłoszenie z tego domu... Pani Wierzbicka.
– To przecież szpital, a nie normalny dom. Wszyscy chorzy!

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ Are there any fit [*lit.*: healthy] neighbours left? ✱ There's still Mrs. Wierzbicka... ✱ I hope this is the doctor at last. ✱ Hello, Doctor! Good you're here. It's like a hospital! ✱ It's not only here that it's like a hospital! There's a flu epidemic in Warsaw [*lit.*: Warsaw is ruled by a flu epidemic]. Where's the patient? [*lit.*: the ill one]? ✱ One's in this room, the other in that one. ✱ This is really a regular [*lit.*: true] hospital. It's good you're alright! ✱ What's wrong with you? ✱ I'm feeling bad... I have shivers. ✱ What else? ✱ I've a splitting headache. ✱ What else? Have you got a cough? ✱ Yes, I do. And I've got a sore throat. ✱ I'll examine you in a moment. ✱ I've no appetite and I feel sick. ✱ Take off your pyjamas. I'll have to examine you. ✱ Breathe... Breathe deeply... now don't breathe ✱ Now the back... Breathe strongly... Don't breathe... OK, you can dress now. Fortunately there's nothing (wrong) with your lungs (or) your bronchial tubes. ✱ So what's wrong [*lit.*: my illness]? ✱ We'll just see. Show me your throat now. Open your mouth. ✱ Say, "Aaaaa" ✱ Ah, yes, a red throat, a cough, a temperature, a headache. Typical flu symptoms. Go back to bed. ✱ (Your) daughter has a bad [*lit.*: strong] flu. The most important (thing) is that she should stay in bed. She has to stay in bed at least five days, even if the temperature goes down. ✱ I'll see to that. ✱ She should take aspirin, three times a day after meals, and vitamins and lozenges [*lit.*: pills to suck] for sore throats. ✱ How often should she take [*lit.*: And how to apply] these medicines? ✱ Here you've got everything written down. Vitamins three times a day, the lozenges to be sucked every four hours. (Your) daughter should drink a lot. ✱ And food? She doesn't want to eat anything... ✱ [*lit.*: Please] give her light meals [*lit.*: dishes]. ✱ Is chocolate light? ✱ Until the temperature goes down (your) daughter may have a poor appetite. When the temperature does go down (your) daughter may get up, and after a week you should come to the clinic with her for a check-up. And where's the other patient? ✱ In the bedroom. I'll take you there [*lit.*: right away]. ✱ How are you feeling? ✱ Bad, I'm afraid... I've a high temperature and a bad sore throat. ✱ Please open your mouth. ✱ I'm sorry, (it's) laryngitis... I'll have to prescribe you an antibiotic. ✱ Is it necessary? Antibiotics weaken (one's) organism... ✱ Unfortunately laryngitis cannot be treated in any other way... ✱ You're to take the antibiotic every six hours, also during the night. Apart from that you should [*lit.*: please] gargle and suck lozenges. If the temperature goes up take this medicine. And of course, don't get up for at least a week. ✱ That's impossible! My husband won't be able to manage without me! ✱ He'll manage alright [*lit.*: he will]... I (can) see he's managing perfectly well. ✱ [*lit.*: Please] buy these medicines as soon as possible and give them to your wife. This laryngitis is really (a) serious (case)... (Your) wife has to stay in bed [*lit.*: lie] and take (her) medicine regularly. ✱ I'll go to the chemist's right

away. * And I'll go to see (my) other patients. * Two neighbours asked if you could drop in to (see) them as well. Mrs. Zielińska has a sick son, and Mrs. Kowalska isn't well herself. * I've got [*lit.*: here] still one more request from this house... Mrs. Wierzbicka. * This is a (regular) hospital, not a normal house.

STOP

LEKARKA **Co ci dolega?**
MAGDA **Źle się czuję... Mam dreszcze.**
LEKARKA **Co jeszcze?**
MAGDA **Bardzo boli mnie głowa.**
LEKARKA **I co jeszcze?**
Czy masz kaszel?
MAGDA **Tak, mam kaszel.**
I boli mnie gardło.
LEKARKA **Zaraz cię zbadam.**
MAGDA **Nie mam apetytu.**
I jest mi niedobrze.
LEKARKA **Oddychaj.**
Głęboko oddychaj.
Teraz nie oddychaj.
LEKARKA **Pokaż teraz gardło.**
Otwórz buzię.
Powiedz „aaaa".
LEKARKA **Córka ma silną grypę.**
Musi leżeć przynajmniej pięć dni.
Powinna brać aspirynę trzy razy dziennie po jedzeniu, witaminy i tabletki do ssania.
LEKARKA **Antybiotyk musi pani brać co sześć godzin.**
Proszę płukać gardło i ssać tabletki.
Jeśli gorączka się podniesie, trzeba zażyć to lekarstwo.
Nie wstawać z łóżka.

BOŻENA Masz wszystkie lekarstwa?
KRZYSZTOF Tak, ale trzeba długo stać w aptece w kolejce.
BOŻENA Epidemia...
KRZYSZTOF Już nie pamiętam, które lekarstwo jak zażywać...
BOŻENA Zaraz zapiszemy...
– Antybiotyk... To moje lekarstwo przeciwko anginie. Trzeba je zażywać co sześć godzin.
KRZYSZTOF Antybiotyk...
BOŻENA Witaminy... To lekarstwo dla Magdy... Dwie pastylki trzy razy dziennie po jedzeniu...
KRZYSZTOF Po jedzeniu...
BOŻENA Tabletki do ssania, na ból gardła... Jedno opakowanie dla mnie, drugie – dla Magdy. Ssać co cztery godziny...
KRZYSZTOF Do ssania...
BOŻENA Syrop od kaszlu dla Magdy...
KRZYSZTOF Zapisane.
BOŻENA Płyn do płukania gardła. To dla mnie. Pół łyżeczki na szklankę przegotowanej, letniej wody...
KRZYSZTOF Szklankę letniej wody...
BOŻENA Przegotowanej!
KRZYSZTOF Przegotowanej.
BOŻENA I aspiryna dla Magdy, na grypę... Trzy razy dziennie koniecznie po jedzeniu...
KRZYSZTOF Po jedzeniu... Coś jeszcze?
BOŻENA Jeszcze lekarstwo przeciw wysokiej gorączce. Brać tylko w wypadku bardzo wysokiej temperatury...
KRZYSZTOF Zapisane.
BOŻENA To pewnie Marek wraca ze szkoły... Tak wcześnie?
MAREK Lekarz zwolnił mnie do domu... Źle się czuję... Mówił, że to chyba zaczyna się grypa...
BOŻENA Rzeczywiście – szpital w domu...
KRZYSZTOF Ja też czuję, że drapie mnie w gardle...
– Żartuję... Ktoś przecież musi was pielęgnować. Marek! Do łóżka! Szpital w domu!

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ Have you got all the medicines? ✱ Yes, but I had to queue for a long time at the chemist's. ✱ An epidemic... ✱ *I can't remember now – which medicines to take when [lit.: how]...* ✱ *We'll just write it down...* ✱ The antibiotic... That's my medicine for laryngitis. To be taken every six hours. ✱ The antibiotic... ✱ Vitamins...These are [*lit.*: this is a medicine] for Magda... Two tablets three times a day after meals... ✱ After meals... ✱ Lozenges for sore throats... One packet for me, the other for Magda. To be sucked every four hours... ✱ To be sucked... ✱ The syrop for Magda's cough... ✱ (I have it) written down. ✱ The throat gargle. That's for me. Half a teaspoon in a glass of lukewarm water (that has first been) boiled... ✱ A glass of lukewarm water... ✱ Boiled! ✱ Boiled. ✱ And aspirin for Magda for (her) flu... (These) must (be taken) three times a day after meals... ✱ After meals... Anything else? ✱ (There's also) some medicine for high fevers. To be taken only in case of a very high fever. ✱ (I have it) Written down. ✱ That's probably Marek coming back from school... so early? ✱ The doctor sent me home... I'm feeling bad... He said that it's probably the beginning of a flu... ✱ (It) really (is like) a hospital here [*lit.*: in the house]! ✱ I also feel something [*lit.*: that it scrapes] in my throat... ✱ I'm joking... After all somebody has to look after you (all). Marek! To bed! A hospital in the house! ✱

MUZEUM APTEKARSTWA W KRAKOWIE

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

7.1. ODMIANA CZASOWNIKA *MUSIEĆ* W CZASIE TERAŹNIEJSZYM. KONIUGACJA –ę, –isz (CZĘŚĆ II)

Do koniugacji **–ę**, **–isz** (zob. 4.4.) należy także czasownik **musieć**, który odmienia się w czasie teraźniejszym w następujący sposób:

7.1. THE PRESENT TENSE OF THE VERB *MUSIEĆ*. THE –ę, –isz CONJUGATION. (PART II)

The verb **musieć** belongs to the **–ę**, **–isz** conjugation (see 4.4.) and in the present tense is inflected in the following way:

1. (ja) musz–ę		1. (my) mus–imy	
2. (ty) mus–isz		2. (wy) mus–icie	
3. on, pan ona, pani ono	mus–i	3. oni, państwo panowie one, panie	musz–ą

Jak widać, temat czasownika jest taki sam w 1. os. l. poj. i w 3. os. l. mn. (**musz–**). W innych formach ma on postać **mus + i** i jest wymawiany **muś**. Oznacza to, że w temacie czasowników koniugacji **–ę** i **–isz** dochodzą alternacje, np.:

As you can see the stem is the same in the 1st person singular and in the 3rd person plural (**musz–**). In the other persons it takes the form **mus + i** and is pronounced **muś**. Thus in the **–ę**, **–isz** conjugation alternations occur in the stem:

Spółgłoski kończące temat 1. os. l.poj. i 3. os. l.mn. stem–final consonants for the 1st person singular and 3rd person plural	Spółgłoski kończące temat w innych formach czasu teraźniejszego stem–final consonants for the other persons of the present tense	
	ortografia spelling	wymowa pronunciation
–c	–c + i	–ć
–dz	–dz + i	–dź
–sz	–s + i	–ś
–ż	–z + i	–ź
–szcz	–śc + i	–ść
–żdż	–źdz+i	–źdź

*Uwaga: połączenia literowe typu **–c +i** wymawiane są miękko jako **–ć**.*

*N.B.: spelling combinations like **–c +i** are pronounced as soft **–ć**.*

7.2. UŻYCIE CZASOWNIKA *MUSIEĆ*

Czasownik **musieć** oznacza konieczność wykonania jakiejś innej czynności, która wyrażona jest bezokolicznikiem, np.:

7.2. THE USE OF THE VERB *MUSIEĆ*

The verb **musieć** denotes the necessity of performing some other action which is expressed in the infinitive:

Musisz połknąć aspirynę.
Musimy sobie radzić sami.
Musisz wezwać lekarza do domu.
Muszę z nią porozmawiać.
Muszę cię zbadać.
Córka musi dużo pić.

Proszę zwrócić uwagę, że podobną składnię mają także czasowniki **móc, mogę, możesz** i **prosić, proszę, prosisz, chcieć, chcę, chcesz** i nieregularne czasowniki **trzeba, można**, np.:

Note that the syntax of the verbs **móc, mogę, możesz; prosić, proszę, prosisz; chcieć, chcę, chcesz** and the irregular verbs **trzeba, można** is similar:

Nie mogę przyjść do pracy.
Proszę wejść.
Proszę podać nazwisko i adres.
Chcę zamówić wizytę domową.
Ja nie chcę być chora.
Trzeba leżeć w łóżku.
Trzeba ci pomóc?
Anginy nie można wyleczyć inaczej.

7.3. POLECENIE WYKONYWANIA CZYNNOŚCI, PROŚBA O WYKONANIE CZYNNOŚCI

Jeśli chcemy, aby inna osoba wykonała jakąś czynność, możemy użyć odpowiedniej formy trybu

7.3. INSTRUCTIONS, ORDERS, REQUESTS

If we want somebody to perform some action, we can use the appropriate form of the imperative

rozkazującego albo czasownika **prosić** z bezokolicznikiem.
Trybu rozkazującego używa się w kontaktach nieoficjalnych, tzn. wtedy, kiedy mówiąc do innej osoby, używamy formy **ty**. W ten sposób w lekcji 7., mówi lekarka do Magdy i członkowie rodziny Grzegorzewskich do siebie, np.:

mood, or the verb **prosić** with the infinitive.
The imperative mood is used in informal contacts, i.e., when we are on "**ty**" terms with the person we are addressing. In Lesson 7 the doctor talks to Magda in this manner, and so do members of the Grzegorzewski family when addressing one another:

Podaj mi termometr.
Poczekajmy do rana.
Marek! Wstawaj!
Nie, lepiej wezwij lekarza do domu.

Czasownika **prosić** w połączeniu z bezokolicznikiem używa się w kontaktach oficjalnych, tzn. wtedy, gdy mówiąc do innej osoby używamy formy **pan, pani**. Tak w lekcji 7. mówi lekarka do pani Bożeny Grzegorzewskiej:

The verb **prosić** combined with the infinitive is used in formal contacts, i.e. when we are on "**pan, pani**" terms with the person we are talking to. This is what the doctor says to Bożena Grzegorzewska:

Proszę otworzyć usta.
Proszę płukać gardło i ssać tabletki.
Proszę kupić te lekarstwa.

Prośba o wykonanie czynności wyrażona w postaci konstrukcji **proszę + bezokolicznik** jest bardziej grzeczna i łatwiejsza ze względu na połączenie popularnego czasownika **proszę** z bezokolicznikiem.

A request to perform an action expressed in the form **proszę** + infinitive is more polite and easier to use because of the combination of the very common verb **proszę** with the infinitive.

7.4. FORMY 2. OSOBY LICZBY POJEDYNCZEJ ORAZ 1. I 2. OSOBY LICZBY MNOGIEJ TRYBU ROZKAZUJĄCEGO

7.4. THE 2ND PERSON SINGULAR, AND THE 1ST AND 2ND PERSON PLURAL OF THE IMPERATIVE MOOD

W tabeli podano zestawienie czasowników z lekcji 7., których użyto w formach trybu rozkazującego. Dla porównania zestawiono obok siebie bezokolicznik, formy czasu teraźniejszego i formy trybu

The table below consists of verbs which were used in the imperative mood in Lesson 7. To make it easier for you to compare them, the infinitive, the present tense forms and the imperative are group-

rozkazującego. Czasowniki podano w takiej kolejności, w jakiej występują w tekście:

ed together. The verbs are listed in order of appearance in the text:

Bezokolicznik infinitive	Formy czasu teraźniejszego present tense		Forma 2.os.l.poj. 2nd person sing. trybu rozkazującego imperative
	w znaczeniu czasu teraźniejszego denoting present tense	w znaczeniu czasu przyszłego denoting future tense	
podać	–	podam podadzą	podaj
przykryć	–	przykryję przykryją	przykryj
poczekać	–	poczekam poczekają	poczekaj
napić się	–	napiję się napiją się	napij się
pić	piję piją	–	pij
wstawać	wstaję wstają	–	wstawaj
wezwać	–	wezwę wezwą	wezwij
zdjąć	–	zdejmę zdejmą	zdejmij
oddychać	oddycham oddychają	–	oddychaj
otworzyć	–	otworzę otworzą	otwórz
pokazać	–	pokażę pokażą	pokaż
powiedzieć	–	powiem powiedzą	powiedz
wracać	wracam wracają	–	wracaj

Proszę zwrócić uwagę, że w języku polskim są dwie grupy czasowników: takie, których formy czasu teraźniejszego mają znaczenie czasu teraźniejszego *oraz takie, których formy czasu teraźniejszego* mają znaczenie czasu przyszłego. Do tych grup czasowników powrócimy w lekcji 14.

Note that in Polish there are two groups of verbs: those whose present tense forms indicate the present tense, and those whose present tense forms *in fact denote the future tense. These verbs will* be further discussed in Lesson 14.

Formy trybu rozkazującego tworzone są najczęściej od tematu czasu teraźniejszego, występującego w 3.os.l.mn. po odrzuceniu końcówki **-ą**, np.:

The forms of the imperative mood are usually derived from the stem of the 3rd person plural present tense by cutting off the ending **-ą**:

3. os.l.mn.czasu teraźniejszego 3rd person pl. present	2. os.l.poj.trybu rozkazującego 2nd person sing. imperative
poczekaj-ą	poczekaj
napij-ą się	napij się
powiedz-ą	powiedz

Jeśli temat ten kończy się na grupę spółgłosek, trudną do wymówienia, w trybie rozkazującym dodaje się do niego końcówkę **-ij**, np.:

If the stem ends in a consonant cluster which is difficult to pronounce, the ending **-ij** is added in the imperative mood:

wezw-ą	wezw-ij
zdejm-ą	zdejm-ij

Tryb rozkazujący niektórych czasowników tworzy się nieregularnie, np.:

The imperative mood of some verbs is formed irregularly:

być	bądź!
dać	daj!
mieć	miej!
wstawać	wstawaj!

A oto jak tworzy się formy 2.os. l. poj. oraz 1. i 2. os. l. mn. trybu rozkazującego:

And this is how the 2nd person singular and the 1st and 2nd person plural of the imperative mood are formed:

	2. (ty)	1. (my)	2. (wy)
	–φ	–my	–cie
	–ij	–ijmy	–ijcie
np.: e.g.	powiedz	powiedzmy	powiedzcie
	poczekaj	poczekajmy	poczekajcie
	zdejmij	zdejmijmy	zdejmijcie
	wezwij	wezwijmy	wezwijcie

Poczekajmy do rana.

7.5. FORMY CZASU PRZYSZŁEGO CZASOWNIKA *BYĆ*

7.5. THE FUTURE TENSE FORMS OF THE VERB *BYĆ*

Czas przyszły czasownika **być** tworzony jest od tematu **będ–**, do którego dodaje się końcówki znane z czasu teraźniejszego koniugacji **–ę**, **–esz**:

The future tense of the verb **być** is formed from the stem **będ–**. The present tense endings of the **–ę**, **–esz** conjugation are added to this stem:

1. (ja) będ–ę	1. (my) będzi–emy
2. (ty) będzi–esz	2. (wy) będzi–ecie
3. on, pan / ona, pani / ono } będzi–e	3. oni, państwo / one, panie } będ–ą

Jak widać, temat występuje w dwu postaciach: **będ–** i **będzi–**. Temat **będ–** występuje w 1.os.l.poj. i 3.os.l.mn., a temat **będzi–** w innych formach, np.:

As you can see, the stem has two forms: **będ–** and **będzi–**. The stem **będ–** appears in the 1st person singular and 3rd person plural, and the stem **będzi–** in the other persons:

Lekarz będzie u państwa za godzinę.
Lekarstwo będzie gorzkie?

*Uwaga: form czasu przyszłego czasownika **być** używa się, tworząc formy czasu przyszłego niektórych czasowników, np.:*

*N.B. Future Tense forms of the verb **być** are used to form the future tense forms of other verbs, e.g.*

Wszyscy będą chorować.
Chyba będę chorować.

Do tworzenia form czasu przyszłego wrócimy w lekcji 15.

We will turn to the future tense forms in Lesson 15.

7.6. WYRAŻANIE NIEPEWNOŚCI

7.6. EXPRESSING UNCERTAINTY

Jeśli chcemy zasygnalizować, że nie jesteśmy pewni opinii, którą wyrażamy, do opinii tej dodajemy wyrażenia **może, chyba, być może**, np.:

If we want to indicate that we are not sure about an opinion we express, we add the expressions **może, chyba** or **być może**:

Chyba jestem chora...
To chyba angina lub grypa...
To chyba zaczyna się grypa...
Może poczuję się lepiej...
Może mama choruje na inną chorobę.
A może pójdę z nimi do przychodni?
Być może będzie = Być może lekarstwo będzie gorzkie.

7.7. KONSTRUKCJE WYRAŻAJĄCE SAMOPOCZUCIE

7.7. CONSTRUCTIONS DENOTING A (POOR) STATE OF HEALTH

W lekcji wiele osób mówi o swoim samopoczuciu, bo wszyscy w domu Grzegorzewskich są chorzy. Proszę zwrócić szczególną uwagę na następujące wyrażenia i konstrukcje:

In this lesson several characters talk about the poor state of their health as almost everybody in the Grzegorzewski household is ill. You should take particular note of the following expressions and constructions:

Źle się czuję. = Czuję się źle.
Bardzo źle się czuję. = Ona czuje się bardzo źle.

Pytanie o samopoczucie brzmi:

You enquire about somebody's health by asking the following kind of question:

Jak się czujesz?
Jak się pan czuje?
Jak się pani czuje?

Jeśli wcześniej wiadomo, że ktoś jest chory, wówczas lekarz musi ustalić, co go boli i pyta:

If it has been established earlier that somebody is ill, the doctor has to find out what is wrong with him or her and asks:

Co ci dolega?
Co panu dolega?
Co pani dolega?

Chory odpowiada:

The patient responds by saying:

Boli mnie głowa.
Boli mnie gardło.
Bolą mnie plecy.

Mam dreszcze.
Mam kaszel.
Mam ból gardła.
Mam bardzo wysoką gorączkę!
Nie mam apetytu.

Proszę pamiętać, że czasownik **boleć** jest używany w czasie teraźniejszym tylko w formie **boli** i **bolą**.

Note that the verb **boleć** is used in the present tense only in the forms **boli** and **bolą.**

Pytanie o diagnozę brzmi:

Asking for a doctor's diagnosis you say:

Na co jestem chora?
Na co jestem chory?

Diagnozę wyraża się zwykle w zdaniu:

The diagnosis is usually expressed by saying:

Jesteś chora na grypę.
Jest pani chora na serce.

Córka ma silną grypę.

Po postawieniu diagnozy lekarz daje receptę i zapisuje lekarstwo:

Having stated the diagnosis the doctor writes out a prescription for medicine:

Muszę pani zapisać antybiotyk.

Lekarstwa, które mają doprowadzić do normalnego funkcjonowania jakiejś części organizmu to **lekarstwo do** + dopełniacz lub **lekarstwo na** + biernik, np.:

Medicines which are meant to bring about the normal functioning of some part of the organism are **lekarstwo do** + Gen. or **lekarstwo na** + Acc.:

płyn do płukania gardła
maść do smarowania

aspiryna na grypę
tabletki na ból gardła

Lekarstwa, które mają usunąć ból i objawy choroby to **lekarstwo od** + dopełniacz lub **lekarstwo przeciw(ko)** + celownik, np.:

Medicines which are meant to alleviate pain and symptoms of illness are **lekarstwo od** + Gen. or **lekarstwo przeciw/ko/** + Dat.:

syrop od kaszlu
lekarstwo przeciwko wysokiej gorączce
lekarstwo przeciwko anginie

Proszę pamiętać, że zażywanie lekarstw jest po polsku określane przez dwa czasowniki: **brać** i **zażywać**, np.:

Note that in Polish taking medicine can be expressed by two verbs: **brać** and **zażywać**:

Powinna brać aspirynę trzy razy dziennie.
Antybiotyk musi pani brać co sześć godzin.
Trzeba zażyć to lekarstwo.
Trzeba je zażywać co sześć godzin.

7.8. KONSTRUKCJE WYRAŻAJĄCE ODCZUCIA PSYCHICZNE I FIZYCZNE Z CELOWNIKIEM ZAIMKÓW OSOBOWYCH: *CHCĘ PIĆ* I *CHCE MI SIĘ PIĆ*

7.8. CONSTRUCTIONS EXPRESSING MENTAL AND PHYSICAL STATES USED WITH THE DATIVE OF PERSONAL PRONOUNS: *CHCĘ PIĆ* AND *CHCE MI SIĘ PIĆ*

Proszę zwrócić uwagę na następujące wyrażenia w lekcji 7.:

Note the following expressions in Lesson 7:

Jest mi raz zimno, a raz gorąco.
Jest mi niedobrze

w których odczucia fizyczne są wyrażane połączeniem **jest** + przysłówek (**jest zimno, jest gorąco, jest niedobrze**) , a osoba, która tych odczuć doznaje jest wyrażona celownikiem zaimka osobowego (**ja** → **mi**).

Physical states are expressed here by the combination of **jest** + adverb (**jest zimno, jest gorąco, jest niedobrze**) and the person who experiences these states is indicated by the dative of the personal pronoun (**ja** → **mi**).

Oto formy celownika zaimków osobowych:

Below is a table with the dative forms of the personal pronouns:

Mianownik Nominative	ja	ty	on(o)	ona	my	wy	oni	one	pan	pani
Celownik Dative	mnie mi	tobie ci	jemu mu	jej	nam	wam	im	im	panu	pani

Tak więc po polsku mówi się:

And so in Polish you say:

Jest mi zimno.
Jest ci zimno.
Jest mu zimno.
Jest jej zimno.
Jest panu zimno.

W lekcji 7. występują dwa zdania:

In Lesson 7 we came across the two sentences:

Chcę jeszcze pić.
Chce mi się pić.

Ich znaczenie jest podobne, ale wyrażeń drugiego typu używa się w języku mówionym bardzo często. Wyrażenia te także zawierają celownik zaimka osobowego (**mi**) wyrażający osobę, która chce pić. Proszę zapamiętać dwie serie wyrazów w języku polskim:

Their meaning is similar, but the latter is very often used in colloquial speech. These expressions also contain personal pronouns in the dative (**mi**) expressing the person who is thirsty. You should memorize the two expressions with their different word order:

Chcę pić.	Chce mi się pić.
Chcesz pić.	Chce ci się pić.
On chce pić.	Chce mu się pić.
Ona chce pić.	Chce jej się pić.
Chcemy pić.	Chce nam się pić.
Chcecie pić.	Chce wam się pić.
Oni/one chcą pić.	Chce im się pić.

7.9. PROSZĘ ZAPAMIĘTAĆ TE SŁOWA

Części ciała:

7.9. MEMORIZE THESE WORDS:

Parts of the body:

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania: 1. Read the following sentences aloud:

Co ci dolega?
Mam dreszcze, boli mnie głowa i gardło.
Daj mi termometr.
Zrobię ci gorącej herbaty z cytryną.
Mam wysoką gorączkę.
Trzeba wezwać lekarza.
Kiedy jestem chora, zawsze się mną troskliwie opiekujesz.

2. Proszę przeczytać następujące wyrazy: 2. Read the following words aloud:

pił	pył
bił	był
wiła	wyła
miło	myło
piły	pyły
biły	były

3. Proszę przeczytać następujące wyrazy: 3. Read the following words aloud:

wy	we
ty	ten
syn	sen
dobry	dobre
myty	myte
nowy	nowe
zdolny	zdolne

4. Proszę wstawić odpowiednie formy czasownika **musieć**:

4. Put in the correct form of the verb **musieć**:

(ja) Muszę z nią porozmawiać.

(my) .... z nią porozmawiać.
(ty) .... z nią porozmawiać.
Pan .... z nią porozmawiać.
Oni .... z nią porozmawiać.
(wy) .... z nią porozmawiać.
Pani .... z nią porozmawiać.
Państwo .... z nią porozmawiać.

5. Proszę wstawić odpowiednie formy czasownika **chcieć** i przymiotnika **chory**:

5. Put in the correct form of the verb **chcieć** and the adjective **chory**:

Ja nie chcę być chora. (r.ż.; fem.)

Ty nie .... być .... (r.m.; masc.)
Wy nie .... być .... (r.ż.; fem.)
Panie nie .... być ....
Magda nie .... być ....
Marek nie .... być ....
Pani Bożena i Magda nie .... być ....

6. Proszę wstawić odpowiednią formę czasownika **chcieć** i przymiotnika **zdrowy**:

6. Put in the correct form of the verb **chcieć** and the adjective **zdrowy**:

Marek chce być zdrowy

(ja) .... być .... (r.ż.; fem.)
(wy) .... być .... (r.ż.; fem.)
(ty) .... być .... (r.m.; masc.)

Pan .... być ....
Panie .... być ....
Pani Bożena .... być ....

7. Proszę użyć form trybu rozkazującego według wzoru:

7. Put in the correct form of the imperative according to the following pattern:

Chcecie być zdrowe? Pijcie wodę mineralną.

Chcesz być zdrowa? ....
Chcemy być zdrowe? ....
Chcesz być zdrowy? ....

8. Proszę użyć form trybu rozkazującego według wzoru:

8. Put in the correct form of the imperative according to the following pattern:

Chcesz być zdrowy? Jedz owoce.

Chcecie być zdrowe? ....
Chcesz być zdrowa? ....
Chcemy być zdrowe? ....

9. Proszę użyć form 2. os. l.poj. trybu rozkazującego.

9. Put in the 2nd person singular of the imperative:

Proszę napić się herbaty. Napij się herbaty.

Proszę poczekać. ....
Proszę oddychać. ....
Proszę być w domu. ....
Proszę otworzyć usta. ....
Proszę powiedzieć „aaa". ....
Proszę wezwać lekarza. ....
Proszę zdjąć koszulę. ....

10. Korzystając z przykładów podanych w ćwiczeniu 9., proszę użyć form 2. os. l.mn. trybu rozkazującego.

10. Make sentences with the 2nd person plural of the imperative using the examples from Exercise 9:

Proszę napić się herbaty. Napijcie się herbaty.

....

....

....

....

....

....

....

11. Podane w ćwiczeniu 10. formy 2.os. l.mn. trybu rozkazującego proszę przekształcić w formy 1.os.l.mn. tego trybu.

11. Change the 2nd person plural of the imperative into the 1st person plural:

Napijcie się herbaty. Napijmy się herbaty.

....

....

....

....

....

....

....

12. Proszę użyć form czasu przyszłego czasownika **być**.

12. Put in the correct form of the verb **być** in the future tense:

Lekarz będzie u państwa za godzinę.

(ja) ....

Marek ....

Marek i Magda	....
(my)	....
(ty)	....
Pani Bożena i Magda	....
(wy)	....
Wszyscy	....

13. Proszę użyć odpowiedniej formy wyrażenia **boli mnie.**

13. Put in the correct form of the expression **boli mnie**:

(ręce) Bolą mnie ręce.

(głowa)	....
(nogi)	....
(gardło)	....
(plecy)	....
(brzuch)	....
(serce)	....
(oczy)	....

14. Proszę użyć odpowiedniej formy zaimka osobowego.

14. Put in the correct pronoun:

(ja) Jest mi gorąco i chce mi się pić.

(my)	....
(ty)	....
(pani)	....
(on)	....
(wy)	....
(one)	....

15. Proszę przekształcić zdania według wzoru:

15. Rewrite these sentences according to the following pattern:

Chcę jeść. Chce mi się jeść.

Chcemy jeść. ....

On chce jeść. ....

Chcecie jeść. ....

On chce jeść. ....

Ona chce jeść. ....

Chcesz jeść. ....

Oni chcą jeść. ....

16. Proszę przekształcić zdania, dodając wyraz **może** lub **chyba**.

16. Rewrite these sentences adding the words **może** or **chyba**:

Jestem chora. Chyba jestem chora.

Marek jest chory. ....

Mama choruje na grypę. ....

Będziecie chorować. ....

Oni będą chorować. ....

To grypa. ....

Będę chory. ....

17. Proszę połączyć zdania zgodnie z tekstem lekcji.

17. Give responses to the following sentences as in the text:

Czy ty nie jesteś czasem chora? – Chyba tak.

Czy to przychodnia lekarska?	– A ja do innych chorych.
Co im dolega?	– Trzeba wezwać lekarza.
To chyba angina lub grypa...	– Wysoka gorączka, ból głowy i kaszel.
Już idę do apteki.	– Tak, przychodnia, słucham.

18. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 7. Proszę ułożyć zdania w takiej kolejności, by były zgodne z treścią lekcji.

18. Look carefully at Lesson 7. Put the following sentences into the correct order:

- [ ] Ma bardzo wysoką gorączkę: 38,7°C.
- [ ] Telefonuje do przychodni i zamawia wizytę domową.
- [ ] Pani doktor bada Magdę i mówi, że ona ma grypę.
- [ ] Marek wraca ze szkoły, bo też źle się czuje.
- [ ] Pani Bożena źle się czuje.
- [ ] Pan Krzysztof nie może przyjść do pracy, bo jego żona i córka są chore.
- [ ] Magda też jest chora.
- [ ] Synek pani Zielińskiej i pani Kowalska też chorują.
- [ ] Pani Bożena ma anginę.

19. Proszę zagrać rolę Magdy i odtworzyć dialog z panią doktor.

19. Fill in Magda's lines in her conversation with the doctor:

– Co ci dolega?

....

– Co jeszcze?

....

– I co jeszcze? Czy masz kaszel?

....

– Zaraz cię zbadam.

....

– Zdejmij piżamę. Muszę cię zbadać.

20. Proszę zagrać rolę pani Bożeny i odtworzyć dialog z panią doktor.

20. Fill in Bożena's lines in her conversation with the doctor:

– Jak się pani czuje?

....

– Proszę otworzyć usta. Niestety, angina... Muszę pani zapisać antybiotyk.

....

– Niestety, anginy nie można wyleczyć inaczej.

21. Jest pan(i) chory(a). Idzie pan(i) do lekarza. Proszę uzupełnić dialog.

21. You are ill and you go to a doctor. Complete the following dialogue:

– Jak pan się czuje?

....

– Czy ma pan gorączkę?

....

– Co pana boli?

....

– Czy boli pana gardło?

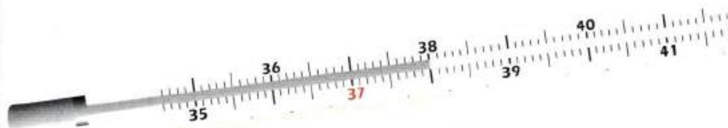
....

– Proszę się rozebrać. Muszę pana zbadać.

Magda Grzegorzewska
(Imię i nazwisko chorego)
W-wa, ul. Wesoła 4 m. 105
(adres chorego)
Płatne; bezpłatne - R, 10%, 30%, 100% (niepotrzebne skreślić) | Taksacja
Rp.
Aspiryna
1 op.

Żle się czuję dziś od rana,
jestem taka niewyspana,
czuję ciężar na żołądku,
coś jest ze mną nie w porządku.
    Nic się nie martw, to się zdarza.
    Idź spokojnie do lekarza.

Chyba pójdę do doktora,
muszę być poważnie chora.
Boli gardło, wyschła skóra,
skacze mi temperatura...
    Nic strasznego, to się zdarza.
    Idź spokojnie do lekarza.

Nie jem, nie śpię, kaszlę, kicham,
z trudem chodzę i oddycham,
tak mi jakoś szumi w głowie...
Szybko dzwoń po pogotowie!
    Przestań jęczeć, skończ ten lament!
    Musz tu pióro pisz testament!

Today I feel bad from the moment I got up [*lit.*: morning],/ I'm so sleepy [*lit.*: slept badly],/
I feel something [*lit.*: burden] in my stomach,/ something's wrong with me./ Don't you worry, this happens.
Be calm and go to (see) the doctor [*lit.*: go to see the doctor calmly].
I think I'll go and see the doctor,/ I must be seriously ill./ I've got a sore throat, my skin is dry,/ my temperature's going up and down [*lit.*: jumping].../ There's nothing to worry about [*lit.*: nothing terrible], it happens./ Be calm and go to (see) the doctor.
I can't eat, I can't sleep, I cough, I sneeze,/ I walk and breathe with difficulty,/ there's a buzzing in my head.../
Get the ambulance quickly!/ Stop moaning, stop that lament!/ Here's your pen, write your will!

RODZINA GRZEGORZEWSKICH

WESOŁYCH ŚWIĄT

MERRY CHRISTMAS

U GRZEGORZEWSKICH

KRZYSZTOF Jak to dobrze, że już święta! Wreszcie trochę odpocznę...
BOŻENA Rozumiem... Ty odpoczniesz, a ja sama wszystko przygotuję?
KRZYSZTOF Jesteś najlepszą gospodynią i zawsze wspaniale przygotowujesz święta. Po prostu wszystko robisz doskonale...
BOŻENA Nie wszystko! W tym roku nie będę robić wszystkiego sama!
KRZYSZTOF Co to jest?
BOŻENA Zobacz sam...
KRZYSZTOF Nic z tego nie rozumiem...
BOŻENA To przeczytaj, kochanie... Podzieliłam obowiązki sprawiedliwie. I tak najwięcej zajęć mam ja. Święta Bożego Narodzenia to przecież sprawa całej rodziny, prawda?
KRZYSZTOF „Tata: karp". Co to znaczy kochanie?
BOŻENA To znaczy, że masz kupić karpia na Wigilię.
KRZYSZTOF Co ty mówisz?! Karp? Czy to konieczne?
BOŻENA Oczywiście! Zawsze przecież mówisz, że bez karpia i choinki nie ma prawdziwych świąt.
KRZYSZTOF To może ja kupię choinkę, a ty karpia!
BOŻENA Choinkę kupią dzieci. A ja kupię śledzie, szynkę, bakalie, pomarańcze, pieczywo, majonez, grzyby, buraki... A poza tym upiekę sernik, piernik, keks. Chcesz się ze mną zamienić.
KRZYSZTOF Już dobrze... Kupię tego karpia... Proszę tylko o dokładne instrukcje. Jakiego karpia mam kupić?
BOŻENA Ma być dość duży i świeży. Proszę cię tylko, żeby nie był żywy!
KRZYSZTOF Duży... świeży... żywy... nie, nieżywy. Już nigdy nic nie powiem o karpiu...
BOŻENA Życzę ci sukcesów w robieniu zakupów!
KRZYSZTOF Dziękuję bardzo za takie życzenia...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* It's good it's Christmas! I'll get some rest at last... * I see... You'll have a rest, and I'll prepare everything by myself? * You're such a good cook [*lit.*: You're the best hostess] and you always prepare (everything for) Christmas beautifully. You do everything just perfectly... * Not everything! This year I'm not going to do everything by myself! * What's that? * See for yourself... * I can't make head or tail of it [*lit.*: I don't understand anything of that]... * Read it then, darling... I divided the duties in a fair way. Anyway, I've got the most work. Christmas after all is a family affair, isn't it? * "Dad: carp". What does that mean, darling? * It means you're to buy the carp for Christmas Eve. * What are you saying? Carp? Is it necessary? * Of course! You keep saying that it's not a real Christmas without carp and a Christmas tree. * So perhaps I'll buy the Christmas tree and you (will buy) the carp! * The children will buy the Christmas tree. I'll buy herring, ham, candied fruit, oranges, bread, mayonnaise, mushrooms and beetroot... And I'll have to make the cheesecake, the gingerbread and the fruitcake. Do you want to swap places with me? * OK then... I'll buy that carp... Only (give me) detailed instructions, please. What sort of carp am I to buy? * It's got to be fairly big and fresh. Only, please, not a live one! * Big... fresh... live... no, not live. I shall never say another word about carp!... * I wish you success in (your) shopping! * Thank you very much for your kind [*lit.*: such] wishes... *

U GRZEGORZEWSKICH

MAGDA Wszystkiego najlepszego z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku życzy Magda Grzegorzewska.
MAGDA Ta kartka jest najładniejsza! Wyślę ją do... Kasi.
– Wszystkiego najlepszego, dużo wspaniałych prezentów i szczęśliwego Nowego Roku życzy Magda Grzegorzewska.
MAREK Do kogo wysyłasz tyle kartek z życzeniami?
MAGDA Do koleżanek z obozu harcerskiego.
MAREK Do wszystkich?
MAGDA Nie, tylko do tych, które lubię.
MAREK A ile koleżanek lubisz?
MAGDA Dwadzieścia pięć, dwadzieścia sześć. Dwadzieścia siedem. I bardzo lubię składanie życzeń świątecznych!
MAREK A kupowanie choinki? Lubisz kupowanie choinki?
MAGDA Bardzo lubię kupowanie choinki!

MAREK To się ubieraj! Mamy mało czasu! Musimy kupić i ubrać choinkę, a ja chcę jeszcze komuś złożyć życzenia świąteczne...
MAGDA Komuś? Chyba wiem, komu...
– Kochana Marto... życzę ci wszystkiego najlepszego...
MAREK Nie życzę sobie, żebyś ze mnie żartowała!
KRZYSZTOF A ja życzę sobie spokoju! Chcę odpocząć po pracy, bo zaraz idę po zakupy! Muszę kupić karpia!
MAREK Ty kupisz karpia? Nic dobrego z tego nie wyniknie...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* Best wishes for Christmas and the New Year from Magda Grzegorzewska. * This card's the prettiest! I'll send it to... Kasia. * Best wishes, lots of lovely presents and a happy New Year from Magda Grzegorzewska. * Who are you sending all these (Christmas) cards [*lit.*: cards with wishes] to? * To my friends from the girl-guide camp. * To all of them? * No, only to those I like. * And how many (friends) do you like? * Twenty-five, twenty-six, twenty-seven. And I like wishing (people) Merry Christmas! * And (do you like) buying the Christmas tree? Do you? * I very much like buying the Christmas tree! * Get dressed then! We haven't got much time. We have to buy and decorate the (Christmas) tree, and also I want to wish somebody Merry Christmas... * Somebody? I think I know who... * Darling Marta... I wish you all the best... * I wish you wouldn't make fun of me. * And I wish [*lit.*: myself] I had some peace (and quiet)! I want to have a rest after work, I'm going shopping in a moment! I have to buy the carp! * You're going to buy the carp? This doesn't sound good... [*lit.*: No good will come of this...] *

STOP

BOŻENA Życzę ci sukcesów w robieniu zakupów!
KRZYSZTOF Dziękuję bardzo za takie życzenia.
MAGDA Wszystkiego najlepszego z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku życzy Magda.
MAGDA Wesołych Świąt i szczęśliwego Nowego Roku życzy Magda Grzegorzewska.
MAGDA Kochana Marto! Życzę ci wszystkiego najlepszego...
MAREK Nie życzę sobie, żebyś ze mnie żartowała!
KRZYSZTOF A ja życzę sobie spokoju!

PLAC PIŁSUDSKIEGO

MAGDA Marek! Popatrz! Jaki ładny wianuszek. Ale na pewno bardzo drogi...
MAREK Chodźmy już! Musimy wreszcie kupić choinkę!
MAGDA Co tu masz? Prezent?
– Prezent! Prezent! Prezent dla Marty!
MAREK Jesteś nieznośna! W przyszłym roku sam kupię choinkę!
MAGDA Przepraszam... Nie gniewaj się... Nie odezwę się już ani jednym słowem.
MAREK Już dobrze... Nie gniewam się. Chodź po tę choinkę.

PIŁSUDSKIEGO SQUARE

* Marek! Look! What a lovely decoration! But it's sure to be very expensive... * Let's go now! We have to buy the (Christmas) tree some time [*lit.*: at last]! * What have you got? A present? * A present! A present! A present for Marta! * You're unbearable! Next year I'll buy the Christmas tree myself! * Sorry. Don't be cross... I won't say another word. * OK... I'm not cross. Let's go and get that tree. *

PLAC Z CHOINKAMI

SPRZEDAWCA Choinki! Choinki! Świeże, piękne choinki!
MAGDA A może ta będzie dobra?
MAREK Choinka jest bardzo dobra, tylko nasze mieszkanie do niej nie pasuje...
MAGDA Jak będę dorosła, to kupię sobie taaaką wielką choinkę!
MAREK Oczywiście! Życzę ci, żebyś miała bogatego męża i pałac! Inaczej będziesz miała taką choinkę.
MAGDA O, ta jest ładna i nieduża.
MAREK Bierzemy!
– Ale ciężka!
SPRZEDAWCA Życzycie sobie tę choinkę?
MAREK Tylko nie wiemy, ile kosztuje.

SPRZEDAWCA Sto tysięcy. Piękna choinka, świeża, będzie długo stała!
MAGDA Bierzemy!
MAREK Bierzemy tę choinkę!
SPRZEDAWCA Czy życzy pan sobie, żeby zapakować drzewko?
MAREK Tak! Proszę zapakować.
SPRZEDAWCA Proszę! I życzę wesołych Świąt! Życzę, żeby choinka stała zielona aż do Trzech Króli!
MAGDA Dziękujemy bardzo! Panu też życzymy wszystkiego najlepszego z okazji Świąt!
SPRZEDAWCA Choinki! Choinki! Piękne choinki!
MAREK Ale ciężka... Chyba będzie za duża...
MAGDA Mogę ci pomóc!
MAREK Dam sobie radę sam!
– Proszę uważać!
MARTA To niech pan... Marek!
MAREK Przepraszam, Marta...
MARTA Ja też cię przepraszam... Dzień dobry, Magda.
MAGDA Dobry wieczór! Marek! Idziemy do domu! Muszę skończyć pisanie kartek z życzeniami!
MARTA Ja też wracam do domu. To idziemy razem!
MAREK Daj, pomogę ci...
MARTA Dwie choinki? To bardzo ciężkie!
MAREK Wcale nie!
MARTA Nie jest ci za ciężko?
MAREK Ależ skąd! Żaden problem!

A CHRISTMAS TREE MARKET

* Christmas trees! Christmas trees! Freshly-cut, beautiful Christmas trees! * Perhaps this one will be alright? * This tree is very good, only our apartment doesn't fit it... * When I grow up I'll buy myself suuuch a big tree! * Of course! May you have a rich husband and a palace! Otherwise you'll have a tree like that. * Oh, this one's pretty and not big. * Let's take (it). * It's heavy! * Do you want this tree? * Only we don't know how much it is. * A hundred thousand. A beautiful tree, freshly-cut, it'll last [*lit.*: stand] for a long time! * Let's take (it)! * We'll take that tree! * Do you want (me) to tie it up [*lit.*: pack it]? * Yes! Please [*lit.*: tie it up]. * Here you are! And I wish you a Merry Christmas! May this tree stay green till

Epiphany! * Thank you very much! We wish you all the best for Christmas too! * Christmas trees! Christmas trees! Beautiful Christmas trees! * It's so heavy... I suppose it's going to be too big... * I can help you! * I'll manage by myself. * I say! Please be careful! * You be careful... Marek! * Sorry Marta... * I'm sorry too... Hello, Magda. * Hello! Marek! Let's go home! I must finish writing (my) Christmas cards! * I'm going back home too. So let's go together! * Let me help you... * Two Christmas trees? That's very heavy. * Not at all! * Isn't it too heavy for you? * Not at all! No problem! *

MAGDA Bardzo lubię Święta Bożego Narodzenia. A Wigilia to najpiękniejszy dzień w całym roku!
MARTA Tak! Lubię ubierać choinkę, kupować prezenty, składać życzenia... Tak, święta to najprzyjemniejszy moment w całym roku...
MAREK Ja też bardzo lubię święta...

A STREET DECORATED FOR CHRISTMAS

* I like Christmas very much. And Christmas Eve is the most beautiful day in the whole year! * Yes! I like to decorate the Christmas tree, buy presents, wish (people) Merry Christmas... Yes, Christmas is the nicest moment in the whole year... * I also like Christmas very much... *

SKLEP Z RYBAMI

SPRZEDAWCZYNI Proszę, co podać?
KRZYSZTOF Karp!
SPRZEDAWCZYNI Ale jaki karp?
KRZYSZTOF Karp na Wigilię.
SPRZEDAWCZYNI Ale jakiego karpia pan sobie życzy? Mamy karpie zwykłe i królewskie, duże i małe, żywe i nieżywe... Do wyboru, do koloru! Czego pan sobie życzy?
KRZYSZTOF Poproszę... jednego karpia królewskiego. Dużego i świeżego.
SPRZEDAWCZYNI Ma być żywy czy nieżywy?
KRZYSZTOF Żywy... nieżywy... żywy... nieżywy... Zapomniałem...
– Żywy czy nieżywy?
MĘŻCZYZNA Moja żona zawsze życzy sobie żywego karpia.
KRZYSZTOF W takim razie ja też życzę sobie dużego, żywego, królewskiego karpia!

FISHMONGERS'

* Can I help you? * Carp! * But what sort of carp? * Carp for Christmas Eve. * But what sort of carp would you like? We've got ordinary carp, royal carp, big and small, live and not alive... Every possible variety [*lit.*: any choice, any colour]! What would you like? * Please...(can I have) one royal carp. Big and fresh. * Is it to be live or not alive? * Live... not alive... live... not alive... I've forgotten... * Live or not alive? * My wife always likes a live carp. * In that case I would also like a big, live, royal carp. *

NA ULICY

KRZYSZTOF Nie wiem, czy Bożena chce aż tak żywego karpia...
– Proszę się natychmiast uspokoić! Karp królewski, a taki niegrzeczny!

A STREET

* I don't know if Bożena wants such a "live" carp... * Please be quiet immediately! A royal carp and so naughty! *

MARTA Jesteś bardzo zmęczony?
MAREK Nie! Wcale nie jestem zmęczony!
– Idź do domu i powiedz mamie, że kupiliśmy choinkę!
MAGDA Ale...
MAREK Magda!

MAREK Jutro Wigilia... Chcę ci życzyć wesołych Świąt... Wszystkiego najlepszego, Marta...
MARTA Ja też mam coś dla ciebie... I chcę złożyć ci życzenia... Życzę ci wszystkiego, co tylko sobie wymarzysz.

KRZYSZTOF Mam karpia! Świeży, duży, królewski i bardzo żywy!

THE ENTRANCE TO THE APARTMENT BLOCK

* Are you very tired? * No, I'm not tired at all! * Go home and tell mum we've bought the Christmas tree! * But... * Magda! * Tomorrow's Christmas Eve. I want to wish you Merry Christmas... All the best, Marta... * I also have something for you... and I want to give you my (good) wishes... May all your dreams come true! * I've got a carp! Fresh, big, royal and very much alive! *

TOP

MAREK Życzę ci, żebyś miała bogatego męża i pałac!
SPRZEDAWCA I życzę wesołych Świąt! Życzę, żeby choinka stała zielona aż do Trzech Króli!
MAGDA Dziękujemy bardzo! I panu też życzymy wszystkiego najlepszego z okazji Świąt.
MAREK Chcę ci życzyć wesołych Świąt. Wszystkiego najlepszego, Marta.
MARTA Życzę ci wszystkiego, co tylko sobie wymarzysz.

BOŻENA Aaaaa!
MAREK Mamo! Co ci jest!?
KRZYSZTOF Co się dzieje?
MAGDA Z mamą jest coś niedobrze...
BOŻENA Tam! Tam! W wannie!
MAREK Co w wannie? O co chodzi?
BOŻENA W wannie pływa ryba! Taka wielka! Złota ryba!
KRZYSZTOF Karp królewski! Duży, świeży i żywy!
BOŻENA Nieżywy!
KRZYSZTOF Żywy! Bardzo żywy!
BOŻENA Ja nigdy nie kupuję żywego karpia! Czy ty nigdy nie słuchasz, co do ciebie mówię?! Ja nie chcę żywego karpia! Co ja zrobię z żywą rybą?

BOŻENA Co my teraz z nim zrobimy?
MAREK Tata zawsze mówi, że bez karpia nie ma prawdziwej Wigilii...
KRZYSZTOF Już nigdy nie powiem o karpiu ani słowa.
MAREK Dla babci... dla mamy... dla taty... dla Magdy... dla mnie... i dla niespodziewanego gościa...
MAGDA Czy będzie 13 potraw?
BOŻENA Niestety, tylko dwanaście... Trzynasta potrawa pływa w wannie...
– Brakuje tylko mamy...
KRZYSZTOF O, to na pewno ona.
BOŻENA Dobry wieczór, mamo. Co to?
BABCIA Karp w galarecie. Wiem, że Krzysztof bardzo lubi karpia, a ty, nienajlepiej robisz tę potrawę...

KRZYSZTOF Życzę ci, kochanie, wszystkiego najlepszego. Pociechy z dzieci, sukcesów w pracy, zdrowia i męża, który będzie uważnie słuchał twoich poleceń...
BOŻENA Mam najlepszego męża na świecie i nie życzę sobie żadnego innego... A tobie życzę zdrowia i awansu w pracy.
BABCIA Życzę ci, kochanie, dobrych stopni, miłych koleżanek i wspaniałych prezentów.

MAGDA Dziękuję, babciu! A ja tobie życzę zdrowia i szczęścia!
BABCIA Jestem bardzo szczęśliwa, że mam taką rodzinę.
BOŻENA Życzę ci, synku, doskonałych stopni, sukcesów w sporcie i ... pomyślności w sprawach osobistych. Wiesz, co mam na myśli?
MAREK A ja ci życzę, żebyś miała z nami jak najmniej kłopotów...
BOŻENA Kocham was i kocham kłopoty, które mam z wami!

MAGDA Jesteś gotowy?
MAREK Tak...
MAGDA Masz go?
BOŻENA Dzieci, gdzie idziecie?
MAREK My... na spacer z Bejem... Bej!
BOŻENA Tylko wracajcie szybko! Jest już bardzo późno...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ Aaaargh! ✱ Mum! What's the matter with you!? ✱ What's going on? ✱ Something wrong with mum... ✱ There! There in the bathtub! ✱ What about the bathtub? What's the matter? ✱ A fish is swimming around in the bath! That big! A gold fish! ✱ A royal carp! Big, fresh and live! ✱ Not live! ✱ Live! Very much alive! ✱ I never buy live carp! Don't you ever listen to what I say to you?! I don't want a live carp! What am I going to do with a live fish? ✱ What are we going to do with it? ✱ Dad always says it's not a real Christmas Eve without carp... ✱ I'll never say a word about carp again. ✱ For granny... for mum... for dad... for Magda... for me... and for an unexpected visitor... ✱ Will there be thirteen dishes? ✱ Only twelve, I'm afraid... The thirteenth dish is swimming around in the bath... ✱ Only mother's missing... ✱ That's her for sure. ✱ Hello, mum. What is it? ✱ Carp in aspic. I know that Krzysztof likes carp a lot, and you aren't particularly good at making it... ✱ I wish you all the best darling. Happiness [*lit.*: satisfaction] with your children, success [*lit.*: successes] in your work, (good) health and a husband who'll listen to your orders more attentively... ✱ I've got the best husband in the world and don't wish for any other... And to you I wish (good) health and promotion in your job... ✱ I wish you, darling, good marks (at school), nice friends and wonderful presents. ✱ Thank you granny! And I wish you (good) health and happiness! ✱ I'm very lucky to have such a (nice) family. ✱ I wish you, son, excellent marks (at school), success in sport and... happiness in your personal affairs. You know what I mean? ✱ And I wish you as few problems with us as possible... ✱ I love you and I love the problems I have with you! ✱ Are you ready? ✱ Yes... ✱ Got it? ✱ Children, where are you going? ✱ We... are taking Bej for a walk... Bej! ✱ Only come back soon! It's getting very late... ✱

W PARKU

MAGDA Jak myślisz, czy Bej będzie mówił ludzkim głosem o północy?
MAREK Tak... Razem z karpiem, w duecie...
MAGDA Ha ha. Gdzie go wypuścimy?
MAREK Nie wiem...
MAGDA Mam pomysł! To jest przecież karp królewski, prawda?
MAREK Tak... I co z tego?
MAGDA Musi więc pływać koło królewskiego pałacu...

A PARK

* What do you think? Will Bej speak in a human voice at midnight? * Yes... together with the carp... in a duet... * Where are we going to let it out? * I don't know... * I've got an idea! After all, it's a royal carp, isn't it? * Yes... So what? * Then it's got to swim near the royal palace... *

W PARKU ŁAZIENKOWSKIM

MAGDA Tak, to jest dobre miejsce dla królewskiej ryby! Wypuszczamy go!
– Do widzenia, karpiu! Wszystkiego najlepszego! I nie daj się już nikomu złapać!
MAREK No, możemy iść do domu. Bej!

THE ŁAZIENKI PARK

* Yes, that's a (very) good place for a royal fish! Let's let it out! * Bye-bye carp! All the best! And don't let anybody catch you again! * Well, we can go home. Bej! *

STOP

BABCIA Życzę ci kochanie dobrych stopni, miłych koleżanek i wspaniałych prezentów.
MAGDA Tobie, babciu, życzę zdrowia i szczęścia!
BOŻENA Życzę ci synku doskonałych stopni, sukcesów w sporcie i... pomyślności w sprawach osobistych.
MAREK Życzę ci, żebyś miała z nami jak najmniej kłopotów...
KRZYSZTOF Życzę ci, kochanie, wszystkiego najlepszego. Sukcesów w pracy, pociechy z dzieci i zdrowia.

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

8.1. SKŁADANIE ŻYCZEŃ

Z okazji świąt (Boże Narodzenie, Wielkanoc), a także z okazji imienin i urodzin Polacy składają sobie życzenia oraz obdarowują się drobnymi upominkami (*zob. też lekcję 11*).

Życzenia to bardzo często utarte formułki. Najpopularniejszą z nich jest **wszystkiego najlepszego**. Występuje ona w dopełniaczu, gdyż wiąże się z czasownikiem **życzyć**, który wymaga dopełnienia. Całe zdanie powinno brzmieć:

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

8.1. CONVEYING YOUR GOOD WISHES

At Christmas and Easter, and on birthdays and patron saints' feast days (namedays) Poles wish each other well and exchange small gifts (*see also Lesson 11*).

Wishes are usually fixed phrases. Perhaps the most popular formula is **wszystkiego najlepszego**. It appears in the genitive, because it is combined with the verb **życzyć** which requires an object in the genitive. The whole sentence should read as follows:

Życzę ci wszystkiego najlepszego.
I wish you all the best.

Nawet jeśli czasownik **życzyć** nie występuje w konkretnej wypowiedzi, całe życzenia powinny brzmieć tak, jak brzmiałyby, gdyby czasownik ten tam występował.

Składając życzenia na piśmie, piszemy:

Even if the verb **życzyć** does not appear in a given utterance, the whole phrase should read as if this verb was present.

When sending our greetings in writing, we may use one of the following expressions:

Wszystkiego najlepszego z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku
All the best for Christmas and the New Year from [*lit.*: wishes] Magda Grzegorzewska
życzy
Magda Grzegorzewska

Wesołych Świąt, dużo wspaniałych prezentów i szczęśliwego Nowego Roku
Merry Christmas, lots of lovely presents and a happy New Year from [*lit.*: wishes] Magda Grzegorzewska
życzy
Magda Grzegorzewska

Życzenia ustne różnią się między sobą, a ich tekst zależy od pomysłowości mówiącego:

Wishes expressed orally vary and their contents depends on the speaker's ingenuity:

I życzę wesołych świąt!
Panu też życzymy wszystkiego najlepszego z okazji świąt!
Życzę ci wszystkiego, co tylko sobie wymarzysz...
Życzę ci dobrych stopni, miłych koleżanek i wspaniałych prezentów.
Życzę ci, kochanie, wszystkiego najlepszego. Pociechy z dzieci, sukcesów w pracy, zdrowia i męża, który uważniej będzie słuchał twoich poleceń.

8.2. ODMIANA I SKŁADNIA CZASOWNIKA *ŻYCZYĆ* W CZASIE TERAŹNIEJSZYM

8.2. THE PRESENT TENSE OF THE VERB *ŻYCZYĆ*

Czasownik **życzyć** należy do podgrupy koniugacji **–ę**, **–isz**, czyli do tych czasowników, które zamiast **–i** w końcówce używają **–y**. Odmiana tego czasownika wygląda następująco:

The verb **życzyć** belongs to a subgroup of the **–ę**, **–isz** conjugation, i.e. to those verbs which instead of the **–i** ending take **–y**. The present tense of the verb **życzyć** is as follows:

1. (ja) życz–ę		1. (my) życz–ymy	
2. (ty) życz–ysz		2. (wy) życz–ycie	
3. on, pan ona, pani ono	życz–y	3. oni, państwo panowie one, panie	życz–ą

Składnia czasownika **życzyć** wygląda następująco:

The syntax of the verb **życzyć** is as follows:

życzę	komu?	czego?	z jakiej okazji?
	celownik zaimka osobowego Dat. of the personal pronoun	dopełniacz rzeczownika Gen. of the noun	z okazji + dopełniacz z okazji + Gen. np. święt e.g.
	np. ci e.g.	np. zdrowia e.g.	np. z okazji świąt e.g.

Całe zdanie powinno zatem brzmieć:

Thus the whole sentence should read as follows:

Z okazji świąt życzę ci zdrowia.
I wish you good health for Christmas/Easter.

Porównaj realizację tego schematu w żartobliwej wypowiedzi pana Krzysztofa:

Compare the jocular use of this formula by Krzysztof in Lesson 8:

A ja życzę sobie spokoju!

Proszę zwrócić uwagę, że czasownik **życzyć** występuje w lekcji 8. w dwu znaczeniach:

Note that the verb **życzyć** is used in two different meanings:

życzyć = składać życzenia
życzyć w wyrażeniu życzyć sobie = chcieć
życzyć in the expression życzyć sobie = chcieć (to wish, to want)

Oto przykłady na użycie czasownika **życzyć**:

Here are some examples of the use of the verb **życzyć**:

Życzycie sobie tę choinkę?
(Chcecie tę choinkę?)
Ale jakiego karpia pan sobie życzy?
(Ale jakiego karpia pan chce?)
Moja żona zawsze życzy sobie świeżego karpia.
(Moja żona zawsze chce świeżego karpia).

8.3. ODMIANA CZASOWNIKÓW W CZASIE TERAŹNIEJSZYM. PODSUMOWANIE

8.3. VERBS IN THE PRESENT TENSE: SUMMARY

Porównajmy odmianę w czasie teraźniejszym czasowników reprezentujących trzy koniugacje: czasownika **studiować (–ę, –esz)**, **myśleć (–ę, –isz)** i **rozumieć (–m, –sz)**:

Let us compare the present tense of the verbs representing the three conjugations: **studiować**, (**–ę, – esz**), **myśleć** (**–ę, –isz**) and **rozumieć (–m, –sz)**:

Liczba pojedyncza singular			
1. (ja)	studiuj–ę	myśl–ę	rozumie–m
2. (ty)	studiuj–esz	myśl–isz	rozumie–sz
3. on, pan ona, pani ono	studiuj–e	myśl–i	rozumie

Liczba mnoga plural			
1. (my)	studiuj–emy	myśl–imy	rozumie–my
2. (wy)	studiuj–ecie	myśl–icie	rozumie–cie
3. oni, państwo panowie one, panie	studiuj–ą	myśl–ą	rozumie–ją

Warto zwrócić uwagę, że wszystkie czasowniki kończą się w 2. os. l. poj. na **–sz** (z wyjątkiem **jesteś!**), w 1.os. l. mn. na **–my**, w 2. os. l. mn. na **–cie**, a w 3. os. l. mn. na **–ą**.
Świadomość tych prawidłowości powinna pomóc wam nie tylko w prawidłowej odmianie czasowników, ale także w prawidłowej pisowni ich form.
Temat czasowników może się zmieniać w czasie teraźniejszym, ale temat ten może mieć tylko dwie formy: jedną w 1. os. l. poj. i w 3. os. l. mn., drugą w innych formach. Dlatego wystarczy znać formy 1. i 2. os. l. poj., by prawidłowo odmienić każdy czasownik w czasie teraźniejszym.
Podana reguła nie dotyczy czasowników koniugacji **–m**, **–sz**, gdyż czasowniki te mają w 3. os. l. mn. temat poszerzony o **–j–** albo o **–dz–** (nie jest to więc temat podlegający alternacjom).

It is worth noting that all verbs end in **–sz** (excep for **jesteś!**) in the 2nd person singular, in **–my** i the 1st person plural, in **–cie** in the 2nd person plural, and in **–ą** in the 3rd person plural.
Bearing this regularity in mind should help you no only to inflect verbs correctly, but also to spel them correctly.

The stem of verbs may vary in the present tense but it can only have two forms: one for the 1st person singular and 3rd person plural, the othe for the other persons. For this reason it is suffi cient to know the forms of the 1st and the 2nd person singular in order to be able to inflect an verb in the present tense correctly.

This rule does not apply to the verbs of the –m **–sz** conjugation, because the stem of these verbs in the 3rd person plural is expanded by **–j–** o **–dz–**, hence it is not subject to alternations.

8.4. DOPEŁNIACZ LICZBY MNOGIEJ RZECZOWNIKÓW

8.4. THE GENITIVE PLURAL OF THE NOUN

Proszę porównać formy mianownika l.poj. z formami dopełniacza l.mn. rzeczowników:

Compare the nominative singular with the genitive plural of the following nouns:

	Mianownik l.poj. Nominative sing.		Dopełniacz l.mn. Genitive pl.	Końcówka ending
To jest	pan	Nie ma	panów	
	mąż		mężów	
	pies		psów	–ów
	prezent		prezentów	
	sukces		sukcesów	
	stopień		stopni	–i
	gość		gości	
	lekarz		lekarzy	–y
To jest	koleżanka	Nie ma	koleżanek	
	rodzina		rodzin	
	ryba		ryb	
	choinka		choinek	ϕ
	szynka		szynek	
	kartka		kartek	
	gospodyni		gospodyń	
	pani		pań	
	miłość		miłości	–i
	rzecz		rzeczy	–y
To jest	święto	Nie ma	świąt	
	słowa		słów	
	polecenie		poleceń	ϕ
	zdanie		zdań	

Jak widać, w dopełniaczu l.mn. dominują dwie końcówki **–ów** (w rodzaju męskim) i ϕ (w rodzaju żeńskim i nijakim)
Końcówka **–ów** występuje w rzeczownikach męskich zakończonych na spółgłoskę twardą. Rzeczowniki męskie i żeńskie, zakończone w mianowniku l.poj. na spółgłoskę miękką (**ś, ź, ć, dź, ń, l**) mają w dopełniaczu l.mn. końcówkę **–i**. Rzeczowniki męskie i żeńskie, zakończone w mianowniku l.poj. na spółgłoskę funkcjonalnie miękką (**c, cz, dz, rz, ż, sz**) mają w dopełniaczu l.mn. końcówkę **–y**.
Końcówkę zerową (ϕ) mają w dopełniaczu rzeczowniki nijakie i żeńskie, kończące się w mianowniku l.poj. na **–a**, **–i**. Ponieważ po odrzuceniu końcówek pozostaje sam temat kończący się często na grupę spółgłosek trudnych do wymówienia, w temacie zachodzą alternacje, mające tę wymowę ułatwić, np.:

As you can see, in the genitive plural two endings prevail: **–ów** (for masculine nouns) and ϕ (for feminine and neuter nouns).
The ending **–ów** appears in masculine nouns ending in a hard consonant. Masculine and feminine nouns with a soft consonant (**ś, ź, ć, dź, ń, l**) ending in the nominative singular take the ending **–i** in the genitive plural. Masculine and feminine nouns with a functionally soft consonant (**c, cz, dz, rz, ż, sz**) ending in the nominative plural take the ending **–y** in the genitive plural.

The ϕ ending can be observed in the genitive plural of neuter and feminine nouns ending in the nominative singular in **–a**, **–i**. The stem left after cutting off the ending often ends in a consonant cluster which is difficult to pronounce. Hence we find alternations whose aim is to make the pronunciation easier:

koleżank–a	koleżanek	ϕ : e
choink–a	choinek	ϕ : e
słow–o	słów	o : ó
święt–o	świąt	ę : ą
ręk–ę	rąk	ę : ą

Po odrzuceniu końcówki **–i** w rzeczownikach **pani, gospodyni** oraz **–e** w rzeczowniku **życzenie** pozostaje miękki temat, który zgodnie z polską pisownią pisze się **pań, gospodyń, życzeń**.

Oto dopełniacz l.mn. kilku rzeczowników nieregularnych:

After cutting off the ending **–i** in the nouns **pani, gospodyni**, and the ending **–e** in the noun **życzenie**, a soft stem is left which is spelt **pań, gospodyń, życzeń** in accordance with Polish orthography.
Below we give the genitive plural of some irregular nouns:

dzień	dni	przyjaciel	przyjaciół
tydzień	tygodni	brat	braci
miesiąc	miesięcy	ojciec	ojców
rok	lat	człowiek	ludzi

8.5. DOPEŁNIACZ LICZBY MNOGIEJ PRZYMIOTNIKÓW I ZAIMKÓW

8.5. THE GENITIVE PLURAL OF ADJECTIVES AND PRONOUNS

Proszę zwrócić uwagę na końcówki przymiotników występujących obok rzeczowników w dopełniaczu l.mn.

Note the endings of adjectives qualifying nouns in the genitive plural:

życzę ci {
wspaniałych prezentów
wesołych świąt
dobrych stopni
miłych koleżanek
drogich prezentów
}

Przymiotniki i zaimki, których temat kończy się na spółgłoskę twardą (z wyjątkiem **–k**, **–g**), mają w dopełniaczu l.mn. końcówkę **–ych**. Przymiotniki, których temat kończy się na spółgłoskę miękką oraz **–k**, **–g**, mają w dopełniaczu końcówkę **–ich**.
Proszę zwrócić uwagę na pisownię zaimków w dopełniaczu, np.:

Adjectives and pronouns whose stem ends in a hard consonant (except **–k**, **–g**) take the ending **–ych** in the genitive plural. Adjectives whose stem ends in a soft consonant or **–k**, **–g**, take the ending **–ich** in the genitive plural.
Note the spelling of the genitive of pronouns:

Nie ma tu tych moich koleżanek.
Nie widzę twoich rzeczy.

8.6. BIERNIK LICZBY MNOGIEJ RZECZOWNIKÓW MĘSKICH OSOBOWYCH

8.6. THE ACCUSATIVE PLURAL OF MASCULINE PERSONAL NOUNS

Biernik l.mn. rzeczowników męskich osobowych ma formy takie same, jak poznane w tej lekcji formy dopełniacza l. mn.:

The accusative plural of masculine personal nouns has the same forms as the genitive plural discussed above:

Jest tu dużo zagranicznych studentów. (dopełniacz l.mn.) (Gen. pl.)
Lubię zagranicznych studentów. (biernik l.mn.) (Acc. pl.)
Będzie tu dużo gości. (dopełniacz l.mn.) (Gen. pl.)
Lubię gości w domu. (biernik l.mn.) (Acc. pl.)
Nie lubię lekarzy. (dopełniacz l.mn.) (Gen. pl.)
Znam dobrze lekarzy. (biernik l.mn.) (Acc. pl.)

8.7. PROSZĘ ZAPAMIĘTAĆ

8.7. MEMORIZE THE FOLLOWING:

Święta Bożego Narodzenia to chyba najpopularniejsze polskie święta.
Christmas is perhaps the most popular Polish holiday.

A Wigilia to najpiękniejszy dzień w całym roku.
And Christmas Eve is the most beautiful day of the year.

Towarzyszy im wiele zwyczajów, do których należy spotykanie się całych rodzin i spędzanie świąt w gronie rodzinnym, łamanie się opłatkiem i składanie sobie życzeń, obdarowywanie się prezentami, przygotowywanie na Wigilię 13 dań (m.in. karpia), stawianie na stole dodatkowego talerza dla niespodziewanego gościa, ubieranie choinki, uczestnictwo we mszy o północy zwanej pasterką. Ślady tej polskiej atmosfery świąt występują w lekcji, podobnie jak przekonanie, że w Wigilię o północy zwierzęta mówią ludzkim głosem:

Christmas is associated with numerous customs, including family gatherings and spending the holiday in the family circle, breaking the Christmas wafer and exchanging good wishes with one another, giving and receiving presents, preparing thirteen traditional dishes, including carp, for the Christmas Eve feast, adding an extra place for an unexpected visitor, decorating the Christmas tree, and attending midnight mass which is known as **pasterka** [*lit.*: shepherds' mass; **pasterz** – shepherd]. We have tried in this lesson to convey something of the atmosphere of a Polish Christmas, for example, the belief that at midnight on Christmas Eve animals speak in human voices:

Bez karpia i choinki nie ma prawdziwych świąt!
Czy Bej będzie mówił ludzkim głosem o północy?

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania: 1. Read the following sentences aloud:

Wszystkiego najlepszego.
Wszystkiego najlepszego życzy Bożena.
Wszystkiego najlepszego z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku życzy Bożena.
Życzymy panu wszystkiego najlepszego z okazji świąt.

2. Proszę przeczytać następujące wyrazy: 2. Read the following words aloud:

myły	myli	mylę
pyły	pyli	w pyle
tyły	tyli	tyle
były	byli	byle
stały	stali	stale
mały	mali	małe
piły	pili	o pile

3. Proszę przeczytać następujące wyrazy: 3. Read the following words aloud:

tył	tyły
dym	dymy
był	były
pył	pyły
mył	myły
wył	wyły

4. Proszę wstawić odpowiednie formy czasownika **życzyć**.

4. Put in the correct form of the verb **życzyć**:

Wesołych świąt życzy Magda.

(my) .... Wam wszystkiego najlepszego.

Państwo Grzegorzewcy wszystkim .... wesołych świąt.

(ty) .... jej sukcesów w pracy.

Marek .... ci dobrych stopni.

(ja) .... państwu wesołych świąt.

(wy) .... mu sukcesów.

5. Proszę użyć dopełniacza l.mn. według wzoru:

5. Put in the correct form of the genitive plural according to the following pattern:

Czy tu są panowie? Nie, tu nie ma panów.

Czy tu są prezenty?	Nie, ...
Czy tu są goście?	Nie, ...
Czy tu są koleżanki?	Nie, ...
Czy tu są panie?	Nie, ...
Czy tu są ryby?	Nie, ...
Czy tu są choinki?	Nie, ...

6. Podanych przymiotników i rzeczowników proszę użyć w dopełniaczu l. mn.:

6. Put in the correct form of the following adjectives and nouns in the genitive plural:

(wesołe święta) Życzę ci wesołych świąt.

(radosne święta)	....
(piękne prezenty)	....
(dobre stopnie)	....

(drogie prezenty) ....
(wielkie sukcesy) ....
(miłe koleżanki) ....

7. Proszę użyć rzeczowników w dopełniaczu l. mn.

7. Put in the correct form of the following nouns in the genitive plural:

(bułki) Musisz kupić dużo bułek.

(pomidory) ....
(ogórki) ....
(rzodkiewki) ....
(cytryny) ....
(jabłka) ....
(banany) ....

8. Proszę użyć rzeczowników w dopełniaczu l.mn.

8. Put in the correct form of the following nouns in the genitive plural:

(minuta) Będę tam kilka minut.

Będziemy tam kilka .... (dzień)
Będziesz tam wiele .... (rok)
Ona będzie tam kilka .... (tydzień)
Pan będzie tam parę .... (miesiąc)
Będziecie tu kilka .... (godzina)
Państwo będą tam parę .... (chwila)
Będę tam tylko kilka .... (sekunda)

9. Proszę wstawić odpowiednie formy zaimków dzierżawczych:

9. Put in the correct form of the possesive pronoun:

Nie ma tu (nasz) naszych kolegów.

Czy nie ma tu (mój) .... prezentów?

Nie ma tam (nasz) .... gości?

Czy nie ma tu (twój) .... książek?

Nie ma tam (jej) .... słowników?

Czy nie ma tu (nasz) .... krawatów?

Nie ma tam (ich) .... kolegów?

10. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 8. Proszę zaznaczyć, które z tych zdań są prawdziwe:

10. Look carefully at Lesson 8. Are the following sentences true of false?

	Prawda	Nieprawda
Pan Krzysztof kupi karpia.		
Pani Bożena kupi choinkę.		
Marek pisze kartki z życzeniami.		
Marek i Magda idą kupić choinkę.		
Marek życzy Marcie wesołych świąt.		
Babcia przynosi karpia w galarecie.		
Marta wypuszcza karpia do stawu.		

11. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 8. Proszę potem ułożyć podane zdania w takiej kolejności, by były zgodne z treścią lekcji:

11. Look carefully at Lesson 8. Put the following sentences into the correct order:

☐ Magda pisze kartki z życzeniami.

☐ Pan Krzysztof kupuje w sklepie dużego, żywego karpia.

☐ Jest Wigilia.

☐ Marek i Magda idą do Łazienek i wypuszczają karpia do stawu.

	Jutro będą Święta Bożego Narodzenia.
	Ona życzy wszystkim wesołych Świąt i szczęśliwego Nowego Roku.
	Pani Bożena przygotowała 12 potraw.
	Pani Bożena będzie gotować, upiecze też sernik, piernik i keks.
	Potem idzie z Markiem po choinkę.
	Marek spotyka Martę.
	Trzynastą potrawę, karpia w galarecie, przynosi babcia.
	On daje jej prezent i życzy wesołych Świąt.
	Wszyscy łamią się opłatkiem i składają sobie życzenia.

12. Składa pan(i) życzenia rodzinie Grzegorzewskich. Proszę napisać, czego pan(i) życzy:

12. You give your good wishes to the Grzegorzewski family. What do you wish to

a) pani Bożenie. (Bożena?)

....

....

b) panu Krzysztofowi. (Krzysztof?)

....

....

c) Magdzie. (Magda?)

....

....

d) Markowi. (Marek?)

....

....

13. Proszę złożyć życzenia noworoczne: 13. Give your New Year's wishes to your:

a) mamie (mother)

....

....

b) nauczycielowi języka polskiego (Polish teacher)

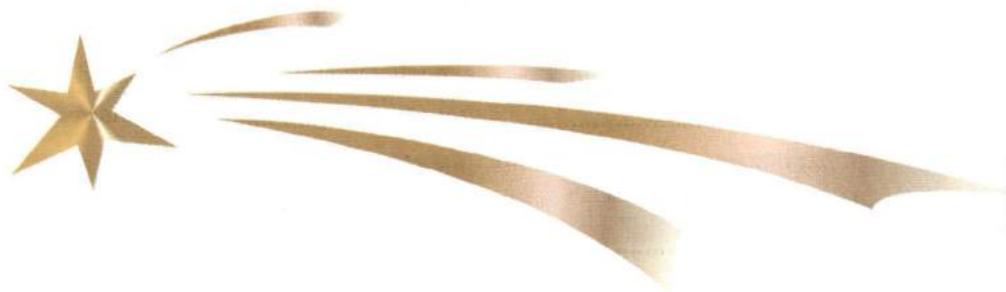
....

....

c) koledze/koleżance (male friend/female friend)

....

....

Kolęda – A Christmas carol
Bóg się rodzi

Bóg się rodzi, moc truchleje,
Pan niebiosów obnażony;
ogień krzepnie, blask ciemnieje,
ma granice – Nieskończony;
wzgardzony – okryty chwałą,
śmiertelny – król nad wiekami,
a Słowo Ciałem się stało
i mieszkało między nami   bis

Cóż masz, niebo, nad ziemiany?
Bóg porzucił szczęście Swoje,
wszedł między lud ukochany,
dzieląc z nim trudy i znoje.
Niemało cierpiał, niemało,
żeśmy byli winni sami,
a Słowo...   bis

Podnieś rękę, Boże Dziecię,
błogosław ojczyznę miłą,
w dobrych radach, w dobrym bycie
wspieraj jej siłę Swą siłą,
dom nasz i majętność całą,
i wszystkie wioski z miastami
a Słowo...   bis

9

WARSZAWA. WEJŚCIE DO HALI GŁÓWNEJ PORTU LOTNICZEGO

PODRÓŻUJĄCA RODZINKA

THE TRAVELLING FAMILY

U GRZEGORZEWSKICH

ZEGAR SŁONECZNY W ŁAZIENKACH

BOŻENA A więc powtarzamy... Tata odlatuje o godzinie ósmej dwadzieścia do Paryża...
KRZYSZTOF Dwadzieścia po ósmej...
BOŻENA Przecież to mówię! Ósma dwadzieścia rano. Na lotnisku musisz być pół godziny wcześniej, czyli o...
MAGDA O siódmej pięćdziesiąt!
KRZYSZTOF Za dziesięć ósma...
MAGDA Właśnie to mówię!
BOŻENA Teraz Magda i ja...
MAGDA Jedziemy w góry! Hurra! Jedziemy w góry!
MAREK A ja jadę na narty!
MAGDA My też jedziemy na narty!
KRZYSZTOF Jak tak lubię jeździć na nartach, a jadę na konferencję naukową.
BOŻENA Ale za to do Paryża! Nie narzekaj!
KRZYSZTOF Masz rację... Paryż to piękne miasto...
BOŻENA Nasz pociąg odjeżdża z Dworca Centralnego o dziewiątej siedem. Tu są dwa bilety i dwie miejscówki. Na dworcu musimy być dziesięć minut wcześniej...
MAGDA Za trzy minuty dziewiąta.
KRZYSZTOF A Marek? O której odjeżdża jego pociąg do Krakowa?
MAREK Dziesiąta piętnaście. Z Dworca Zachodniego.
BOŻENA Kwadrans po dziesiątej... Nie masz miejscówki, to pociąg osobowy. Musisz być na dworcu pół godziny wcześniej, żeby zająć miejsce siedzące.
MAREK Najwyżej będziemy stać!
BOŻENA Pięć godzin!? To długa podróż!
MAREK Mamo, nie jestem małym dzieckiem...
BOŻENA Musimy jutro wstać bardzo wcześnie. O szóstej rano!
– No, może dziesięć po szóstej... Muszę zamówić budzenie...

MAGDA A co z Bejem?
BOŻENA Nie martw się. O ósmej rano przyjdzie babcia i zabierze Beja.
– Halo! Czy to Biuro Zleceń? Chcę zamówić budzenie na szóstą rano.
– Na godzinę szóstą dziesięć rano. Mój numer 12-43-78.

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* So, let's repeat... Dad's taking off at eight twenty for Paris. * Twenty past eight... * Well, that's what I said [*lit.*: I'm saying]! Eight twenty in the morning. You've got to be at the airport half an hour earlier, that's at... * At seven fifty! * At ten to eight... * That's just what I said [*lit.*: I'm saying]! * Now Magda and I... * We're going to the mountains! Hooray! We're going to the mountains! * And I'm going skiing! * We're going skiing too! * I like skiing so much, but I'm going to an academic conference. * But to Paris! Don't complain! * You're right... Paris is a beautiful city... * Our train's leaving from the Central Station at 9:07. These [*lit.*: Here] are (our) two tickets and (our) two reserved seats. We have to be at the station ten minutes earlier... * At three minutes to nine. * And Marek? What time does his train leave for Cracow? * Ten fifteen. From the West Station. * Quarter past ten... You haven't got a reservation, it's a slow train. You'll have to be at the station half an hour earlier to get a seat. * If the worst comes to the worst we'll stand! * Five hours?! It's a long journey! * Mum, I'm not a baby... * We'll have to get up very early tomorrow. At six o'clock! * Well, perhaps at ten past six... I'll have to book a morning [*lit.*: wake-up] call. * And what about Bej? * Don't worry. Granny'll come at 8 o'clock and will take Bej. Hello! Is this the Special Calls Office? I want to book a morning call for six o'clock. * For six ten. My number is 12-43-78. *

STOP

BOŻENA Tata odlatuje o godzinie ósmej dwadzieścia do Paryża.
KRZYSZTOF Dwadzieścia po ósmej...
BOŻENA Nasz pociąg odjeżdża o dziewiątej siedem.
MAREK Dziesiąta piętnaście.
BOŻENA Kwadrans po dziesiątej.

BOŻENA Słucham...
URZĘDNICZKA Dzień dobry. Tu Biuro Zleceń. Jest godzina szósta dziesięć.
BOŻENA Która godzina?
URZĘDNICZKA Dziesięć po szóstej .
– Już jedenaście po szóstej, proszę pani.
BOŻENA Bardzo dziękuję...
– Krzysztof, wstawaj! Jest jedenaście po szóstej!
KRZYSZTOF Tak, tak... wstaję...
– Bardzo wcześnie...

BOŻENA Kochanie, czas wsta...
– Już nie śpisz?
MAGDA Przecież nasz pociąg odjeżdża już za trzy godziny!
BOŻENA Mamy jeszcze dużo czasu.
MAGDA Czy wiesz, która jest godzina?
BOŻENA Wiem, dwanaście po szóstej.
MAGDA Czternaście po szóstej! Mamy mało czasu. Na pewno się spóźnimy!

BOŻENA Dzień dobry! Dzień dobry!
MAREK Która godzina?!
BOŻENA Szósta piętnaście.
MAREK Dopiero kwadrans po szóstej? Tak wcześnie?
BOŻENA Jesteś taki sam, jak twój ojciec.
– Ojciec!

BOŻENA Krzysztof! Wstawaj! Jest szósta dwadzieścia! Za dwie godziny odlatuje twój samolot!
KRZYSZTOF Która godzina?!
BOŻENA Dwadzieścia po szóstej!
KRZYSZTOF Tak późno?!
MAGDA Na pewno się spóźnisz...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* Hello... * Good morning. This is the Special Calls Office. It's six ten. * What's the time? * Ten past six. * It's already eleven past six, Ma'am. * Thank you very much... * Krzysztof, get up! It's eleven past six! * Yes, yes... (I'm) getting up... * It's very early... * Darling, time to get... * Aren't you asleep? * Well, our train's leaving in just three hours! * We still have plenty of time... * Do you know what time it is? * I know, it's twelve past six. * Fourteen past six! We haven't much time. We're bound to be late! * Hello, hello! * What's the time? * Six fifteen. * Only a quarter past six? So early! * You're exactly the same as your father. * Father! * Krzysztof! Get up! It's six twenty! Your plane's taking off in two hours! * What's the time? * Twenty past six! * So late? * You're bound to be late... *

STOP

BOŻENA **Która godzina?**
URZĘDNICZKA **Dziesięć po szóstej.**
BOŻENA **Krzysztof wstawaj... Jest jedenaście po szóstej!**
KRZYSZTOF **Bardzo wcześnie...**
MAGDA **Czy wiesz, która jest godzina?**
BOŻENA **Wiem, dwanaście po szóstej.**
MAGDA **Czternaście po szóstej!**
BOŻENA **Krzysztof! Wstawaj! Jest szósta dwadzieścia!**
BOŻENA **Za dwie godziny odlatuje twój samolot!**
KRZYSZTOF **Która godzina?!**
BOŻENA **Dwadzieścia po szóstej!**
KRZYSZTOF **Tak późno?!**

U GRZEGORZEWSKICH

KRZYSZTOF Dziesięć po siódmej... Może zdążę...
– Paszport... jest... Bilet... jest.... Pieniądze, są...

BOŻENA Nie, nie mogę znaleźć naszych biletów i miejscówek. Może ty je masz?
KRZYSZTOF Jakie bilety?
BOŻENA Na pociąg do Zakopanego.
KRZYSZTOF Tak... Do Zakopanego... Czyje bilety?
MAGDA Tata chyba jeszcze śpi! Dwa bilety na ekspres do Zakopanego. Druga klasa, ze zniżką, dla niepalących. Moje miejsce jest przy oknie.
KRZYSZTOF Wiesz wszystko!
MAGDA Wiem, że się spóźnisz na samolot. I wiem, że nie ma naszych biletów.
KRZYSZTOF Są!
MAGDA Widzę tylko jeden bilet...
KRZYSZTOF Rzeczywiście...
BOŻENA Przecież to bilet Marka! Spójrz tylko: pociąg osobowy, Warszawa-Kraków, odjazd o dziesiątej piętnaście... Szukaj dalej. Musisz gdzieś mieć te bilety...
– Lepiej jedź już na lotnisko...
MAGDA Aaa! Tu są nasze bilety! Bej je zjada!
KRZYSZTOF Życzę wam ładnej pogody i dużo śniegu. Do widzenia!
BOŻENA Nie martw się. Kupimy nowe bilety.
MAGDA Na pewno nie będzie miejscówek...

BOŻENA Czy to informacja kolejowa?
URZĘDNICZKA Tak, informacja kolejowa. Słucham?
BOŻENA O której godzinie odjeżdża najbliższy pociąg do Zakopanego?
URZĘDNICZKA O godzinie dziewiątej zero siedem. Ekspres.
BOŻENA A następny?
URZĘDNICZKA O godzinie dwunastej piętnaście, pociąg pośpieszny. A o trzynastej czterdzieści osiem pociąg osobowy.
BOŻENA Dziękuję bardzo... O której przyjeżdża do Zakopanego pociąg pośpieszny?
URZĘDNICZKA Będzie pani w Zakopanem o siedemnastej dwadzieścia trzy.
BOŻENA Dziękuję bardzo. Do widzenia.
– Mamy kilka pociągów do wyboru...
MAGDA Ale nie mamy biletów. I miejscówek...
MAREK Kiedy będzie śniadanie?
MAGDA Może chcesz zjeść bilet?

THA GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ Ten past seven... Perhaps I'll make it. ✱ Passport... here... ticket ... here... money... here. ✱ No, I can't find our tickets and reservations. Perhaps you've got them? ✱ Which tickets? ✱ For the train to Zakopane. ✱ Yes... to Zakopane... Whose tickets? ✱ I think dad's still asleep! Two tickets for the express train to Zakopane. Second class, reduced rate (tickets) for non-smokers. My seat's by the window. ✱ You know everything! ✱ I know that you'll be late for your plane. I also know that we haven't got our tickets. ✱ Here they are! ✱ I can see only one ticket! ✱ That's right... ✱ But it's Marek's ticket! Just look: slow train, Warsaw-Cracow, departure at ten fifteen... Go on looking for them. You must have these tickets somewhere... ✱ You'd better get started for the airport. ✱ Aah... Here are our tickets! Bej's eating them! ✱ I wish you good weather and lots of snow. Good bye! ✱ Don't worry. We'll buy new tickets. ✱ I bet there won't be any reservations... ✱ Is that railway information? ✱ Yes, railway information speaking. Can I help you? ✱ What time is the next train for Zakopane? ✱ At 9:07. An express train. ✱ And the next? ✱ At twelve fifteen, a fast one. And at thirteen forty-eight, a slow one. ✱ Thank you very much... What time does the fast train arrive in Zakopane? ✱ You'll be in Zakopane at seventeen twenty-three. ✱ Thank you very much. Good-bye. ✱ We've several trains to choose from... ✱ But we haven't got tickets. And reservations... ✱ What time will breakfast be? ✱ Perhaps you'd like to eat a ticket? ✱

DWORZEC CENTRALNY W WARSZAWIE

BABCIA Przepraszam bardzo, która jest godzina?
MĘŻCZYZNA Nie widzi pani?
BABCIA Za dziesięć minut mam być u syna! Spóźnię się!

BABCIA O której będzie następny autobus?
PASAŻER Kto to wie... Kursuje co dziesięć minut...

BABCIA Na Ursynów, tylko szybko. Za dziesięć minut muszę być na miejscu...
TAKSÓWKARZ Trzeba wcześniej wychodzić z domu...

A STREET

* Excuse me, what's the time? * Can't you see?... * I must be at my son's in ten minutes! I'll be late! * What time's the next bus? * Who knows... It runs every ten minutes... * To Ursynów, but quickly! I've got to be there in ten minutes... * You should leave home earlier... *

U GRZEGORZEWSKICH

BOŻENA Poczekaj na babcię, zaraz na pewno przyjdzie.
MAREK Tak.
BOŻENA I weź ciepły sweter.
MAREK Tak.
BOŻENA I pisz często listy.
MAREK Tak.
MAGDA I nie złam nogi!
MAREK Tobie życzę tego samego! Przecież to ty nie umiesz jeździć na nartach!
MAGDA Mamo! On się ze mnie śmieje!
BOŻENA Uspokójcie się!
– Czy pamiętasz, o której odjeżdża twój pociąg?
MAREK Dziesiąta piętnaście. Pamiętam doskonale.

MAREK Teraz mogę jechać...
BABCIA Nie lubię tego zwierzaka! Robię to tylko dla ciebie, kochanie, żebyś mógł pojechać w góry...
MAREK Wiem, babciu...
BABCIA Na drogę...
– Dla ciebie nic nie mam!

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* Wait for granny, she's sure to be here in a moment. * Yes. * And take a warm sweater. * Yes. * And write [*lit.*: letters] frequently. * Yes. * And don't break your leg! * And I wish the same to you! Specially as you can't ski! * Mum, he's mocking me! * Stop it you two! * Do you remember what time your train leaves? * Ten fifteen. I remember perfectly well. * Now I can go... * I don't like that creature! I'm doing this only for you darling, so that you can go to the mountains... * I know, Granny... * For the road... * I haven't got anything for you! *

DWORZEC CENTRALNY

BOŻENA Czy są jeszcze miejscówki na ekspres do Zakopanego?
KASJERKA Niestety, już nie ma...
BOŻENA Kiedy odjeżdża następny pociąg do Zakopanego?
KASJERKA O godzinie dwunastej piętnaście.
BOŻENA Czy to pociąg pośpieszny?
KASJERKA Tak, pociąg pośpieszny.
BOŻENA Poproszę dwa bilety na ten pociąg.
KASJERKA Normalne czy ulgowe?
BOŻENA Jeden normalny, drugi ulgowy. Druga klasa.
KASJERKA Proszę bardzo. Oto pani bilety.
BOŻENA Ile płacę?
KASJERKA Dwieście trzydzieści trzy tysiące pięćset dwadzieścia złotych.

MĘŻCZYZNA Przepraszam, która godzina?
BOŻENA Za pięć dziewiąta.
MĘŻCZYZNA Ósma pięćdziesiąt pięć...
BOŻENA Mamy jeszcze sporo czasu do odjazdu pociągu.
MAGDA Chodźmy na lody!
BOŻENA Na lody? W zimie?
MAGDA Oczywiście! Na dworze jest mróz i lód i w brzuchu też będę mieć lody!
BOŻENA Nic z tego! Możemy iść na ciepłą herbatę i ciastka. Jest dopiero dziewiąta, mamy dużo czasu.
MAGDA Mamy dużo czasu na duże ciastko!
BOŻENA Dobrze. Zostawimy bagaże w przechowalni i pójdziemy do kawiarni na ciastka, duże ciastka.
MAGDA I małe lody, dobrze?

AT THE CENTRAL STATION

* Are there any seats left for the express train to Zakopane? * I'm sorry, there aren't any... * What time does the next train to Zakopane leave? * At twelve fifteen. * Is it a fast train? * Yes. it's a fast train. * Two tickets for that train please. * Normal or at the reduced rate? * One normal, one at the reduced rate, second class. * Here you are your tickets. * How much is it? * Two hundred and thirty-three thousand, five hundred and twenty zloty. * Excuse me, what's the time? * Five to nine. * Eight fifty-five... * We still have plenty of time before the train goes [*lit.*: the departure]. * Let's go and have an ice cream! * Ice cream? In winter? * Of course! There's frost and ice outside and I'll have ice cream [*lit.*: ices] in my tummy too. * No way! We can go and have some hot tea and cakes. It's only nine, we've plenty of time. * We've plenty of time for a big cake! * OK. We'll leave our luggage at the left-luggage counter and go to a café for cakes, big cakes. * And a small ice cream, OK? *

BUKOWINA

MAGDA Mamo, w autobusie z Zakopanego do Bukowiny kierowca chciał od ciebie czternaście tysięcy złotych lub jeden złoty czterdzieści groszy za bilet.
BOŻENA Pierwszego stycznia tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego piątego roku nastąpiła denominacja złotego. To znaczy, że nowe pieniądze mają niższe nominały. Skreślono cztery zera. Popatrz. Dziesięć tysięcy, skreślamy cztery zera i co jest? Jeden złoty. Albo pięćset tysięcy. Skreślamy cztery zera i jest...

MAGDA Pięćdziesiąt złotych.
BOŻENA Właśnie. Kierowca zażądał za bilet czternaście tysięcy, a po denominacji jeden złoty czterdzieści groszy, czyli tyle samo.
MAGDA Mamy teraz bardzo mało pieniędzy...
BOŻENA Za wszystko płaciliśmy milionami i tysiącami złotych, a teraz będziemy płacić złotówkami i groszami, ale te pieniądze są warte tyle samo.
MAGDA Ale jak mam skreślać te zera?
BOŻENA Żebyś niczego nie musiała skreślać Narodowy Bank Polski zrobił nowe pieniądze. Banknoty i monety.
MAGDA To te tysiące są już nieważne?
BOŻENA Są ważne. Przez dwa lata, do trzydziestego pierwszego grudnia tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego szóstego roku będą w obiegu i stare, i nowe pieniądze. W sklepach, w autobusach, wszędzie. Można będzie płacić i starymi, i nowymi pieniędzmi.
MAGDA A potem stare pieniądze będą już nieważne?
BOŻENA Potem jeszcze przez dziesięć lat będzie można je wymieniać w banku. Nikt nie straci na wymianie. Ale myślę, że za dwa lata w obiegu będą tylko nowe pieniądze.
MAGDA Ja znam tylko stare tysiące i w nich umiem liczyć.
BOŻENA Popatrz na nowe monety: jeden grosz, dwa, pięć, dziesięć, dwadzieścia, pięćdziesiąt, jeden złoty, dwa, pięć złotych i banknoty: dziesięć złotych, dwadzieścia złotych i...
MAGDA Pięćdziesiąt złotych.
BOŻENA Właśnie, pięćdziesiąt. Potem jeszcze będą banknoty stuzłotowe i dwustu.

BUKOWINA

* Mum, the driver on the bus from Zakopane to Bukowina wanted [*lit.*: from you] 14,000 zloty or one zloty forty grosh for a ticket. * On 1 January 1995 the zloty re-denomination came into effect. This means that old banknotes were replaced by new [*lit.*: the face value of the banknotes was decreased]. Four zeros were crossed out. Look. Ten thousand. We cross out four zeros and what is (left)? One zloty. Or five hundred thousand. We cross out four zeroes and get... * Fifty zloty. * Exactly. The driver wanted fourteen thousand zloty for the ticket, (or) after the re-denomination, one zloty forty grosh which is the same. * We have very little money now... * We used to pay for everything with millions and thousands of zlotys and now we will be paying with zlotys and grosh, but this (new) money is worth the same. * But how do I cross these zeros out? * The National Bank of Poland made new money so that you wouldn't have to cross out anything. Notes and coins. * So these thousand notes are no longer valid? * They are valid. (Both) the old

and the new money will be in circulation for (another) two years, until 31 December 1996. In shops, buses, everywhere. You will be able to pay with (both) old and new money. * And then the old money will be invalid? * Then for another ten years it will be possible to change it in the bank. No one will lose (anything) [*lit.*: on the exchange]. But I think that in two years' time only the new money will be in circulation. * I only know the old money and can count in it. * Look at the new coins: one grosh, two grosh, five grosh, ten grosh, twenty grosh, fifty grosh, one zloty, two zloty, five zloty, and the notes: ten zloty, twenty zloty and... * Fifty zloty. * Exactly, fifty. Then there are going to be hundred zloty and two hundred zloty notes. *

STOP

BANKNOTY – **dziesięć złotych, dwadzieścia złotych, pięćdziesiąt złotych.**
MONETY – **grosz, dwa grosze, pięć groszy, dziesięć groszy, dwadzieścia groszy pięćdziesiąt groszy;**
złoty, dwa złote i pięć złotych.

POLANA

GÓRAL Hej! Dzieci! Pocie do bacy, ku ognisku, pocie! Cosik wom opowiem. Słuchojcie dzieci, kiedyście przysli i chcecie mnie posłuchać, to wom opowiem. W 1900 roku w zakopiańskiej gminie zrobił ksiondz Kacerewski z wójtem posiedzenie. Gdzie lud zakopiański licnie zgromadzony, gadał ksiondz do ludzi, jakie plany momy. Żeby krzyz postawić, hań na Giewoncie skali. Hej, niech ze on sie wznosi ku tej boskiej hali. Hamerskie zelazo, hań w Kuźnicach momy, cemuzby ten krzyz miał być niepostawiony. I według projektu austryjackiego było wykonanie całości krzyza tego. I potem ksiondz probosc razem z procesyjom nieśli krzyz na Giewont, jak na Kalwaryje. Nieśli go górami, nieśli go perciami, na samym wiersycku, hań skrencali śrubami. Zakopiański gazda nijak nie nazwany, przez niego był ten krzyz wbetonowany. I potem ksiondz probosc świentom mowe głosił, zeby kozdy górol ten krzyz w sercu nosił. Choćbyś był daleko, hen, tam za oceanem wspomnijze se, wspomnij o tym Zakopanem. O tym Zakopanem, Podhala przyrodzie, krzyzu na Giewoncie i dunajeckiej wodzie.*

*/ Opowiadanie w gwarze podhalańskiej.

A GLADE

✱ *A local character is talking to a group of young tourists by the fire. He uses the local dialect which is difficult for an unaccustomed ear to understand. He tells the children a story about the cross on Giewont peak in Zakopane, which looks over the beautiful valley. In 1900 the local parish priest and the wójt, the head of the community, suggested to a large gathering of local inhabitants that a cross be erected on top Giewont. The Zakopane folk accepted the plan, and the cross, made to an Austrian design with iron from the local foundry was carried in a solemn procession to the summit, as if to Calvary, where it was screwed together and placed in a concrete base. Then the priest preached a sermon calling on all the mountain people to carry that cross in their hearts, no matter how far away they might find themselves, even if it was on the other side of the ocean* [in the United States, where many local inhabitants emigrated in search of a better life – translator's note]. *They should remember Zakopane, the scenery in the region of Podhale, the cross at the peak of Giewont and the Dunajec river.* ✱

ZAKOPANE. POMNIK SABAŁY – GAWĘDZIARZA I PIEŚNIARZA LUDOWEGO

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

9.1. LICZEBNIKI PORZĄDKOWE

9.1. ORDINAL NUMBERS

Aby odpowiedzieć po polsku na pytanie:

In order to answer in Polish the question

Która jest godzina?

trzeba znać liczebniki porządkowe.
Oto one:

you should know the ordinal numbers, which are as follows:

Liczba number	Liczebnik główny cardinal number	Liczebnik porządkowy ordinal number	
1	jeden	pierwszy,	pierwsza
2	dwa	drugi,	druga
3	trzy	trzeci,	trzecia
4	cztery	czwarty	
5	pięć	piąty	
6	sześć	szósty	
7	siedem	siódmy	
8	osiem	ósmy	
9	dziewięć	dziewiąty	
10	dziesięć	dziesiąty	
11	jedenaście	jedenasty	
12	dwanaście	dwunasty	
13	trzynaście	trzynasty	
14	czternaście	czternasty	
15	piętnaście	piętnasty	
16	szesnaście	szesnasty	
17	siedemnaście	siedemnasty	
18	osiemnaście	osiemnasty	
19	dziewiętnaście	dziewiętnasty	
20	dwadzieścia	dwudziesty	
21	dwadzieścia jeden	dwudziesty pierwszy	

Poza liczebnikami **pierwszy**, **drugi** liczebniki porządkowe są tworzone od liczebników głównych, o czym świadczy podobieństwo początkowych części obu liczebników np.:

Apart from the numerals **pierwszy** and **drugi** the ordinal numbers are formed from cardinal numbers, hence the initial part of both types of numerals is similar, e.g.

dziewięć	dziewiąty
piętnaście	piętnasty

Liczebniki porządkowe zachowują się w zdaniach tak jak przymiotniki. Znaczy to, że mają taki sam przypadek, rodzaj i liczbę jak rzeczownik, do którego się odnoszą. Ponieważ rzeczownik **godzina** jest rodzaju żeńskiego, określając czas (podając godzinę) używamy liczebników porządkowych w rodzaju żeńskim.

In sentences the ordinal numbers behave like adjectives, i.e. they agree with the nouns they qualify with respect to their case, gender and number.
As the noun **godzina** (hour) is feminine, the ordinal numbers going with it will be feminine.

9.2. PYTANIE O CZAS

9.2. ENQUIRING ABOUT THE TIME

Pytanie o dokładny czas:

Enquiring about the exact time:

Która (jest) godzina?

Pytanie o czas zdarzeń:

Enquiring about the time of some event:

O której godzinie odjeżdża pociąg do Krakowa?

Pytanie o czas dzielący moment mówienia do czasu konkretnego zdarzenia:

Enquiring about the time between making an appointment and the actual event:

Za ile (godzin, minut) odlatuje twój samolot?

9.3. INFORMACJA O CZASIE: GODZINA

W odpowiedzi na pytanie: **Która godzina?** możemy usłyszeć następujące informacje:

9.3. INFORMATION ABOUT THE TIME: THE ACTUAL HOUR

In answer to the question **Która godzina?** we may receive the following information:

Język urzędowy formal	Czas time	Język potoczny informal
szósta piętnaście	6:15	piętnaście po szóstej kwadrans po szóstej
szósta dwadzieścia	6:20	dwadzieścia po szóstej
siódma dziesięć	7:10	dziesięć po siódmej
siódma pięćdziesiąt	7:50	za dziesięć ósma
ósma	8:00	ósma
ósma dziesięć	8:10	dziesięć po ósmej
ósma pięćdziesiąt pięć	8:55	za pięć dziewiąta
dziesiąta piętnaście	10:15	piętnaście po dziesiątej kwadrans po dziesiątej
dziesiąta trzydzieści	10:30	wpół do jedenastej
czternasta dwadzieścia pięć	14:25	dwadzieścia pięć po drugiej za pięć wpół do trzeciej
osiemnasta	18:00	szósta po południu

Przede wszystkim trzeba pamiętać, że w Polsce obowiązuje 24-godzinny system czasowy. Jest to widoczne w urzędowych informacjach o czasie, nadawanych przez radio oraz na dworcach.
Informacje podawane w języku urzędowym są oparte na prostym, stale powtarzającym się schemacie składniowym:

6:15
(Jest godzina) szósta (i) piętnaście (minut), w którym podaje się tylko godzinę w postaci liczebnika porządkowego w rodzaju żeńskim i minuty.

It is important to remember that in Poland the 24-hour time system prevails. This is reflected in official information about the time as announced on the radio and at railway stations.
Information given in formal language is based on a simple syntactic pattern that recurs again and again:

6:15
(Jest godzina) szósta (i) piętnaście (minut), where only the hour is given in the form of an ordinal number in the feminine and the number of minutes is expressed by the cardinal.

W języku potocznym godzina dzieli się na połowy:

In colloquial speech the hour is divided into two halves:

6:30
wpół do siódmej
15:30
wpół do czwartej

i cztery części zwane **kwadransem**:

and four parts known as **kwadrans**:

6:15
kwadrans po szóstej
6:45
za kwadrans siódma

Podając czas przestrzega się w języku potocznym dwu reguł:
a) od 1 do 29 minut po całej godzinie jest wyrażane za pomocą liczby minut, przyimka **po**, po którym występuje pełna godzina w miejscowniku,
b) od 1 do 29 minut do całej godziny jest wyrażane za pomocą przyimka **za**, liczby minut i całej następnej godziny.

In colloquial speech when telling the time one should observe two rules:
(a) from 1 to 29 minutes after the full hour is expressed by the number of minutes, followed by the preposition **po** and the full hour in the locative.

(b) from 1 to 29 minutes to the full hour is expressed by the preposition **za**, the number of minutes and the next full hour.

Oto pełne zdania z tymi informacjami:

The full sentences with this kind of information read as follows:

7:10

(Jest) **dziesięć** (minut) **po** (godzinie) **siódmej.**

X	(minut)	po	(godzinie)	n –ej

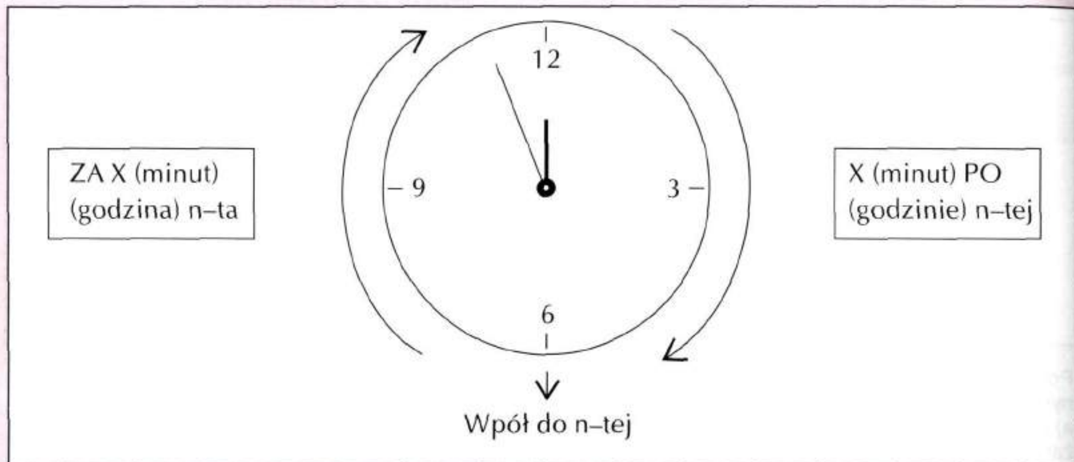
8:55

(Jest) **za pięć** (minut) (godzina) **dziewiąta.**

za X	(minut)	(godzina)	n –a

Na zegarze wygląda to tak:

And this is how various times appear on the clock face:

9.4. INFORMACJA O CZASIE ZDARZEŃ

9.4. INFORMATION ABOUT THE TIME OF AN EVENT

Ponieważ pytanie o czas zdarzeń brzmi:

An enquiry about the time of an event can be expressed in the following way:

O której (godzinie) odjeżdża pociąg do Krakowa?

Odpowiadając na nie, przyjmujemy składnię pytania i mówimy:

When answering such an enquiry we use the same pattern:

Pociąg do Krakowa odjeżdża o godzinie siódmej.

Język urzędowy formal	Czas time	Język potoczny informal
o (godzinie) dziesiątej	10:00	o dziesiątej
o dziesiątej dziesięć	10:10	dziesięć po dziesiątej
o dziesiątej trzydzieści	10:30	o wpół do jedenastej
o dziesiątej czterdzieści	10:40	za dwadzieścia jedenasta

W języku urzędowym obowiązuje tu zawsze ten sam schemat:

In formal registers the same pattern always applies:

o (godzinie) n–ej X (minut)
o wpół do n–ej (godziny)

Poza tym odpowiedź na pytanie: **O której godzinie...?** nie różni się od odpowiedzi na pytanie: **Która godzina?**

Apart from this the answer to the question: **O której godzinie...?** does not differ from the answer to the question **Która godzina?**

9.5. UŻYCIE LICZEBNIKÓW Z RZECZOWNIKAMI

9.5. THE USE OF NUMERALS WITH NOUNS

Liczebniki **jeden, dwa** mają różne formy w zależności od rodzajów rzeczowników, z którymi się łączą, np.

The numbers **jeden, dwa** have different forms depending on the gender of nouns they accompany, e.g.

jeden student	dwu studentów
jedna studentka	dwie studentki, dwie godziny
jedno dziecko	dwoje dzieci
jedno słowo	dwa słowa

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania: 1. Read the following sentences aloud:

Dziewiąta siedem.
Nasz pociąg odjeżdża o dziewiątej siedem.
O której jest pociąg do Zakopanego?
O której godzinie odjeżdża pociąg do Zakopanego?
O której przyjeżdża do Zakopanego pociąg pośpieszny?

2. Proszę przeczytać następujące słowa, zwracając uwagę na opozycję **sz i ś (si)**:

2. Read the following words aloud, paying attention to the oppposition **sz : ś (si)**:

szał	siał	wiesz	wieś
szata	siata	gdzież	gdzieś
szyła	siła	któż	ktoś
noszy	nosi	cóż	coś
proszę	prosię	nóż	noś
myszy	mysi	masz	maź
kosz	koś	staż	Staś

3. Proszę przeczytać następujące słowa, zwracając uwagę na opozycję **ż(rz): ź(zi)**:

3. Read these words aloud, paying attention to the opposition **ż(rz) : ź(zi)**:

wiążę	na wiązie	róża	Rózia	leżę	lezie
włażę	o właziee	wierzę	wiezie	ważę	o wazie
burza	buzia	żuł	ziół	wożę	o wozie

4. Proszę przeczytać następujące słowa, zwracając uwagę na opozycję **cz : ć/ci**:

4. Read these words aloud, paying attention to the opposition **cz : ć(ci)**:

czy	ci	maczek	Maciek
doczekać	dociekać	życzę	życie
czeszę się	cieszę się	leczycie	lecicie
paczka	paćka	bicz	bić
byczy	by ci	płacz	płać

5. Proszę przeczytać następujące słowa, zwracając uwagę na opozycję **dż : dź(dzi)**:

5. Read these words aloud, paying attention to the opposition **dż: dź (dzi)**:

zagnieżdżę	o gnieździe
dżonka	dzionka
dżem	dzień
dżuma	dziób
jeżdżę	o jeździe
drożdże	o droździe
brużdżę	o bruździe

6. Trudnym ćwiczeniem fonetycznym jest liczenie po polsku, zwłaszcza używanie liczebników od 11 do 20, gdyż jest dużo głosek **sz, ż, rz, cz, ś, ź, ć, dź**. Proszę przeczytać uważnie następujące liczebniki:

6. Counting in Polish is a difficult phonetic exercise. Particularly difficult are the numbers from 11 to 20 because of the sounds like **sz, ż. rz, cz, ś, ź, ć, dź.** Read the following numbers aloud:

a) 11, 20, 12, 18, 13, 19, 16, 14, 17, 15

b)

12	20	200
13	30	300
14	40	400
15	50	500
16	60	600
17	70	700
18	80	800
19	90	900

7. Proszę odpowiedzieć oficjalnie na pytanie: **Która godzina?**

7. Answer the question **Która godzina?** in a formal way:

6:00	10:00	8:00	18:00	20:00
22:00	17:00	12:00	7:00	9:00
11:00	13:00	14:00	5:00	15:00

8. Proszę odpowiedzieć na pytanie: **Która godzina?**

8. Answer the question **Która godzina?**

6:30	10:30	8:30	18:30	20:30
22:30	17:30	12:30	7:30	9:30
11:30	13:30	14:30	5:30	15:30

9. Proszę odpowiedzieć na pytanie: **Która godzina?**

9. Answer the question **Która godzina?**

6:10	10:20	8:05	18:15	2:25
22:08	17:18	12:28	7:12	9:19
11:03	13:13	14:07	5:17	15:22

10. Proszę odpowiedzieć na pytanie: **Która godzina?**

10. Answer the question **Która godzina?**

6:35	10:55	8:45	18:50	20:40
22:38	17:58	14:48	7:52	9:51
11:33	13:43	14:57	5:47	15:37

11. Używając danych z ćwiczenia 7., proszę odpowiedzieć nieoficjalnie na pytanie: **Która godzina?**

11. Answer the question **Która godzina?** in an informal way using the examples from Exercise 7:

....

....

....

....

12. Proszę odpowiedzieć na pytanie:
O której odjeżdża pociąg do Warszawy?

12. Answer the question
O której odjeżdża pociąg do Warszawy?

6:20 ....
7:10 ....
9:15 ....
10:25 ....
12:30 ....
15:35 ....
16:40 ....
17:45 ....
18:50 ....
19:55 ....

13. Proszę odpowiedzieć na pytania:

13. Answer the following questions:

O której pan(i) wstaje? ....
O której pan(i) je śniadanie? ....
O której pan(i) idzie do pracy? ....
O której pan(i) je obiad? ....
O której pan(i) je kolację? ....
O której pan(i) ogląda telewizję? ....

14. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 9.
Proszę powiedzieć, które z tych zdań
są prawdziwe:

14. Look carefully at Lesson 9.
Are the following sentences
true or false?

	Prawda	Nieprawda
Pan Krzysztof odlatuje do Paryża o 8:12.		
Pani Bożena i Magda mają odjechać z dworca o 9:07.		

	Prawda	Nieprawda
Marek odjeżdża z dworca o 10:50.		
Pani Bożena wstaje o 6:10.		
Pani Bożena i Magda idą do kawiarni na lody.		
Pani Bożena i Magda odjeżdżają o 12:15.		

15. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 9. Proszę ułożyć zdania w takiej kolejności, by były zgodne z treścią lekcji:

15. Look carefully at Lesson 9. Put the following sentences into the correct order:

- [ ] Pani Bożena wstaje o 6:10.
- [ ] Pan Krzysztof je śniadanie i jedzie na lotnisko.
- [ ] Do domu państwa Grzegorzewskich przyjeżdża babcia.
- [ ] Potem idą do kawiarni na herbatę i ciastko.
- [ ] Jutro zaczynają się ferie zimowe.
- [ ] Pani Bożena budzi Marka i męża.
- [ ] Biletów nie ma, bo zjadł Bej.
- [ ] Babcia zostaje z psem.
- [ ] Pani Bożena jedzie z Magdą do Zakopanego, Marek jedzie z kolegami na narty, a pan Krzysztof odlatuje do Paryża na konferencję.
- [ ] Magda już nie śpi.

16. Proszę zapytać kolegę, o której są pociągi:

16. Ask your friend from the class what time the following trains arrive:

a)	z Krakowa do Warszawy	6:20,	7:10,	9:15
b)	z Warszawy do Krakowa	6:50,	8:00,	9:45
c)	z Warszawy do Szczecina	5:20,	8:30	
d)	z Warszawy do Gdańska	6:25,	11:30	
e)	z Warszawy do Zakopanego	9:07,	12:15,	13:48

17. Proszę zamówić budzenie według wzoru. Koleżanka gra telefonistkę z Biura Zleceń.

17. Book a morning call according to the following pattern. Your friend can act as the telephonist from the Special Calls Office.

– Dobry wieczór. Biuro Zleceń. Słucham.

– Dobry wieczór. Chcę zamówić budzenie na godzinę 6:00.

– Proszę bardzo. Jaki numer?

– Mój numer 12-43-78.

– Numer 12-43-78. Budzenie o 6:00. Przyjęłam.

18. Używając wzoru z ćwiczenia 17. proszę zamówić budzenie:

18. Using the pattern from Exercise 17 book a morning call.

na godzinę	5:00	z numeru	66-53-44
for	5:30	Your number is	21-98-55
	6:30		22-39-33
	7:00		33-76-40
	4:30		44-35-11

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

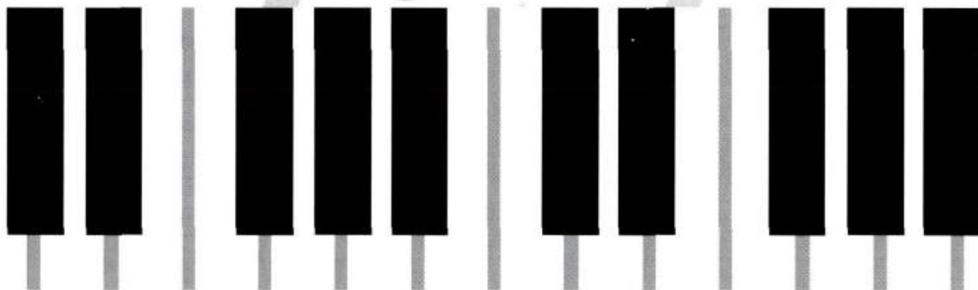
Mam w domu dwa zegary
i jeden duży budzik,
a mimo to co rano
nie mogę się obudzić.

Szósta trzydzieści – pora wstawać,
za kwadrans siódma – stygnie kawa,
siódma – autobus mi ucieka,
ósma piętnaście – szef już czeka...

Chociaż uwijam się jak mogę
i rano, i wieczorem,
to nigdy, nigdzie, w żaden sposób
nie mogę zdążyć w porę.

Przed siódmą randkę mam w teatrze,
od piątej wciąż na zegar patrzę,
szósta – wybiegam jak szalony,
siódma – i jestem znów spóźniony.

Do ludzi punktualnych
los zawsze się uśmiecha,
a ja się wiecznie spóźniam,
już mam takiego pecha.
I tylko w samotności
rozmyślam czasem skrycie,
że już najwyższa pora,
by skończyć z takim życiem!

I've got two clocks at home/ and one big alarm clock,/ and despite of that every morning/ I cannot wake up.
Six thirty – time to get up,/ quarter to seven – the coffee's getting cold,/ seven – the bus's gone [*lit.*: is escaping]/ quarter past eight – the boss is waiting...
Though I bustle about as (best) I can/ in the morning and in the evening,/ never, nowhere in no way/ can I make it in time.
Before seven I have a date at the theatre,/ from five I keep looking at the clock,/ six – I run out like a madman,/ seven – again I'm late.

Fortune always smiles at the punctual,/ and I am eternally late,/ that's my bad luck./ And only in my solitude/ do I sometimes secretly reflect,/ that it's high time/ to put an end to such life!

10

ZAKOPANE. WYCIĄG NA KASPROWYM WIERCHU

KTO JEST LEPSZY? WHO'S BETTER?

PRZED GÓRALSKĄ CHATĄ

ZAKOPANE. TRASA ZJAZDOWA

MAGDA Jak tu pięknie!
BOŻENA Tak, kochanie! Nie ma chyba piękniejszego miejsca.
MAGDA A Alpy? Na zdjęciach też wyglądają bardzo pięknie...
BOŻENA Alpy są bardzo piękne, ale, moim zdaniem,Tatry są najpiękniejsze! Spójrz tylko!
MAGDA Ta góra jest bardzo wysoka. Czy to najwyższy szczyt w Tatrach?
BOŻENA Tak, to są Rysy. To bardzo wysoka góra, najwyższa w polskich Tatrach. Tamten szczyt jest jeszcze wyższy.
MAGDA Jeszcze wyższy?
BOŻENA Tak, to najwyższy szczyt w całych Tatrach, Gerlach. Jest za granicą Polski, na Słowacji.
MAGDA A ta góra? Myślę, że jest jeszcze wyższa.
BOŻENA Nie, kochanie, jest niższa. Jest tylko bliżej i dlatego wygląda na wyższą. Gerlach i Rysy są dalej...
MAGDA Cieszę się, że tu spędzamy ferie. To będą najwspanialsze ferie w najpiękniejszych górach, niedaleko najwyższego szczytu Polski!

IN FRONT OF A MOUNTAIN COTTAGE

✱ How beautiful (it is) here! ✱ Yes, darling! I can't imagine anything [*lit.*: Perhaps there isn't any place] more beautiful. ✱ And the Alps? In the photographs they also look very beautiful... ✱ The Alps are very beautiful, but in my opinion the Tatras are the most beautiful! Just look! ✱ That mountain is very high. Is it the highest peak in the Tatras? ✱ Yes, it's Rysy. It's a very high mountain, the highest of the Polish Tatra Mountains. That peak (over there) is even higher. ✱ Even higher? ✱ Yes, it's Gerlach, the highest peak in the whole of the Tatras. It's beyond the Polish border, in Slovakia. ✱ And that mountain? I think that it's even higher. ✱ No, darling, it's lower. Only it's nearer and that's why it looks higher. Gerlach and Rysy are farther away... ✱ I'm glad we're spending my (winter) school break here. This is going to be the most wonderful (winter) holiday of my life in the most beautiful mountains, near the highest peak in Poland! ✱

BOŻENA No! Jesteśmy na miejscu. To jest mała górka, w sam raz dla kogoś takiego, jak ty!
MAGDA Mam jeździć tutaj?! Mam zjeżdżać z tej dużej góry?
BOŻENA To nie jest duża góra! To jest mała górka! To jest najmniejsza górka w całej okolicy!
MAGDA Czy naprawdę nie ma gdzieś jeszcze mniejszej?
BOŻENA Nie, nie ma. Ta jest najmniejsza. No, przypinaj narty!
MAGDA Chyba wolę iść na spacer, mamo...
BOŻENA Magdusiu!
MAGDA Mam stracha... Taka wielka góra. Prawie tak duża, jak Rysy!
BOŻENA Patrz, jakie małe dzieci zjeżdżają z tej góry! Mniejsze od ciebie!
MAGDA Może są mniejsze, ale na pewno są starsze!
BOŻENA Dość gadania! Idziemy! Zobaczysz, że to nic trudnego! Popatrz! Tak trzeba stawiać nogi!
MAGDA Te narty są na pewno za długie. Inni mają krótsze narty... I są starsi... I więksi...
BOŻENA Magdusiu! Szybciej!
MAGDA Na pewno złamię nogę... Albo stanie się coś jeszcze gorszego...

A SKI SLOPE FOR BEGINNERS

✱ Here we are. This is a little hill, just for somebody like you! ✱ Am I meant to ski here?! Am I meant to go down that big mountain? ✱ It's not a big mountain! It's a small hill! It's the smallest hill in the vicinity! ✱ Are you sure there isn't [*lit.*: isn't there really] an even smaller one somewhere? ✱ No, there isn't. This one's the smallest. Come on, put your skis on! ✱ I'd rather go for a walk, mum... ✱ Magdusia! ✱ I'm scared... Such a big mountain. Almost as big as Rysy! ✱ Look, such small children and they're going down this hill! Smaller than you! ✱ They may be smaller, but I bet they're older! ✱ Stop it! Let's go! You'll see that it's not so difficult! Look! That's the way to put your feet! ✱ I think these skis are too long. The others have shorter skis... and they're older... and bigger... ✱ Magdusia! Faster! ✱ I'm sure to break my leg... Or something even worse will happen... ✱

MAGDA Ale wysoko...
BOŻENA Chyba żartujesz!
MAGDA Wcale nie żartuję...
BOŻENA Kochanie, nie rób mi wstydu... Przecież wiesz, że jestem dobrą narciarką.
MAGDA I niech tak zostanie! Wcale nie chcę być lepsza od ciebie! Możesz zostać najlepszą narciarką w rodzinie Grzegorzewskich!
MAGDA Aaaaa! Mamo!
BOŻENA Kochanie! Uważaj! Trzymaj narty prosto! Nie machaj rękami!
MAGDA Mamo jadę!
BOŻENA Nic ci nie jest, kochanie? Początki zawsze są trudne.
MAGDA Ja czuję się dobrze... Ale nie można tego powiedzieć o mojej narcie.
BOŻENA No, cóż... masz teraz krótszą nartę.

A SKI SLOPE FOR BEGINNERS

✱ (It's) so high!... ✱ You must be joking!... ✱ I'm not joking at all... ✱ Darling, don't embarrass me!... You know, don't you, that I'm a good skier. ✱ And (long) may you remain so! I don't in the least want to be better than you ! You may continue to be the best female skier in the Grzegorzewski family! ✱ Aaaargh! Mum! ✱ Darling! Be careful! Keep your skiis straight! And don't wave your arms about! ✱ Mum, I'm moving! ✱ Are you alright, darling? The beginning's [*lit.*: the beginnings are] always the most difficult. ✱ I'm feeling alright... But the same cannot be said about my ski. ✱ Well... you have a shorter ski now. ✱

STOP

MAGDA Jak tu pięknie!
BOŻENA Tak, córeczko! Nie ma chyba piękniejszego miejsca!
MAGDA Alpy? Na zdjęciach też wyglądają bardzo pięknie...
BOŻENA Alpy są bardzo piękne, ale Tatry są moim zdaniem najpiękniejsze!
MAGDA Ta góra jest bardzo wysoka. Czy to najwyższy szczyt w Tatrach?
BOŻENA Tak, to są Rysy. To bardzo wysoka góra, najwyższa w polskich Tatrach.

BOŻENA **Tamten szczyt jest jeszcze wyższy.**
MAGDA **Jeszcze wyższy?**
BOŻENA **Tak, to najwyższy szczyt w całych Tatrach, Gerlach.**
MAGDA **A ta góra? Myślę, że jest jeszcze wyższa.**
BOŻENA **Nie, kochanie, jest niższa.**
BOŻENA **Jest tylko bliżej i dlatego wygląda na wyższą.**
BOŻENA **To nie jest duża góra! To jest mała górka!**
BOŻENA **To jest najmniejsza górka w całej okolicy!**
MAGDA **Czy naprawdę nie ma gdzieś jeszcze mniejszej?**
BOŻENA **Przecież wiesz, że jestem dobrą narciarką.**
MAGDA **Wcale nie chcę być lepsza od ciebie!**

KUŹNICE – STACJA KOLEJKI LINOWEJ

MAREK Ale długa kolejka...
KUBA Długa? Wcale nie taka długa. Za godzinę będzie jeszcze dłuższa.
MACIEK Ale to i tak najdłuższa kolejka w moim życiu... Nie lubię stać w kolejkach.
KUBA A jeździć na nartach lubisz? No! To nie narzekaj! Popatrzmy lepiej na dziewczyny, szybciej minie czas...
KUBA Patrz! Ta jest ładna...
MACIEK Rzeczywiście, ładna... Ale tamta w czerwonej opasce jest chyba ładniejsza...
MAREK A ja wiem, która jest najładniejsza! Marta!
MARTA Cześć, Marek!
MAREK Sąsiadka...
KUBA Ładne masz sąsiadki...
MAREK Najładniejsze w całej Warszawie!
– Cześć, Marta! Ciągle się spotykamy – w Warszawie, w Tatrach...
MARTA Poznajcie się... To jest Paweł.
PAWEŁ Cześć! Też stoisz w kolejce?
MAREK Tak, z kolegami... Chyba długo trzeba stać...
PAWEŁ My już zaraz jedziemy. Spotkamy się na górze?

MAREK Pewnie tak... To do zobaczenia.
PAWEŁ Marta! Już nasza kolej!
KUBA Bardzo ładna, to fakt... Ale zajęta!
MACIEK Ten facet, który z nią jest... Chyba od ciebie starszy, co?
KUBA I przystojniejszy!
MAREK Głupie żarty! To tylko znajoma!
KUBA Dobra znajoma?
MACIEK Dobra, lepsza czy może... najlepsza?
MAREK Na pewno lepsza, niż wasze dowcipy!

KUŹNICE: THE CABLE CAR STATION

✱ What a long queue... ✱ Long? It's not that long. In an hour it'll be even longer. ✱ But still it's the longest queue (I've ever seen) in my life... I don't like [*lit.*: to stand in a queue] queueing. ✱ But you like skiing, eh? Well, don't complain then! Let's look at the girls, the time will pass quicker... ✱ Look! That one's pretty... ✱ Yes, that's right, pretty... And the one with the red head band is perhaps prettier... ✱ And I know which one's the prettiest ! Marta! ✱ Hi, Marek! ✱ A neighbour... ✱ You've got pretty neighbours... ✱ The prettiest in the whole of Warsaw! ✱ Hi, Marta! We keep meeting – in Warsaw, in the Tatras... ✱ You haven't met each other [*lit.*: Meet each other]... This is Paweł. ✱ Hi! Queueing too? ✱ Yes, with (my) friends... It looks like a long wait [*lit.*: a long time to queue]. ✱ We'll be going soon... Shall we meet at the top? ✱ Yes, perhaps... Well, see you... ✱ Marta! It's our turn already! ✱ Very pretty, that's true... But taken! ✱ This guy, who's with her... (He's) older than you, I suppose, isn't he? ✱ And better looking! ✱ Give over [*lit.*: Silly jokes]! She's just an acquaintance! ✱ A good acquaintance? ✱ Good, better or perhaps... the best? ✱ Better than your jokes anyway! ✱

KASPROWY WIERCH

KUBA Niezłe masz narty, Marek...
MAREK Dobre, ale ty masz chyba lepsze...
KUBA Najlepsze narty ma Maciek. I najlepiej z nas jeździ!
MACIEK Ale za to mam najgorsze buty... No co, chłopaki, jedziemy?
KUBA Doskonały śnieg! Wspaniale się jeździ!
MACIEK Ale nie wszystkim... Patrzcie!
PAWEŁ To te narty... Źle nasmarowane...
MAREK Złej tanecznicy przeszkadza rąbek przy spódnicy...

MARTA Nic ci nie jest, Paweł?
PAWEŁ Nic... Tylko nie mam kijków... Nie będę mógł zjeżdżać...
KUBA Proszę się nie martwić... Zaopiekujemy się Martą... Naprawdę będzie miała dobrą opiekę...
MACIEK Dobrą? Co ty mówisz!? Najlepszą!
MAREK Możesz się nie martwić i spokojnie wracać do hotelu... Po zapasowe kijki.... Jedziesz, Marta?
MARTA Naprawdę, dobrze się czujesz?
PAWEŁ Doskonale!
MARTA To spotkamy się w hotelu... Cześć!

ON THE KASPROWY SLOPE

* Your skis aren't bad at all, Marek... * They're) good, but you've got better ones, I think... * Maciek's got the best skis. And he's the best skier [*lit.*: skis the best] of all of us! * But I've got the worst boots... Well, guys, let's go! * Great snow! Fantastic skiing! * But not for everybody... Look! * It's the skis... Badly waxed... * A bad workman blames his tools [*lit.*: a bad ballet dancer blames the hem of her skirt]... * (I hope there's) nothing wrong Paweł? * Nothing... only I haven't got ski-sticks... I won't be able to go downhill... * (Please) don't worry... We'll look after Marta... We'll take good care of her... * Good? What are you saying?! The best! * You don't have to worry: you can return to the hotel with an easy mind... to get spare ski-sticks... Are you coming Marta? * Are you alright, really? * Perfect! * So see you at the hotel... Cheerio! *

DROGA DO KUŹNIC

MACIEK Ale ma szczęście ten Marek... Taka ładna dziewczyna...
KUBA I dobrze jeździ na nartach... Najlepiej z nas wszystkich!
MACIEK To prawda...
MAREK Doskonale jeździsz na nartach...
MARTA Przyjeżdżam do Zakopanego co roku... Trzeba rozpoczynać naukę jazdy w dzieciństwie, wtedy są dobre efekty...
MAREK Moja siostra właśnie uczy się jeździć... Są razem z moją mamą w Bukowinie...
MARTA A mój brat właśnie schodzi z Kasprowego...
MAREK Twój brat? Jaki brat?

MARTA Paweł... To mój brat... Cioteczny...
– Marek! Czemu się śmiejesz?
MAREK To jest twój brat?
MARTA Tak... I co w tym takiego zabawnego?
MAREK Skoro to jest twój brat, to bardzo mu współczuję!

ON THE WAY TO KUŹNICE

✱ Lucky Marek... Such a pretty girl... ✱ And a good skier too... The best of us all! ✱ That's true... ✱ You ski terribly well... ✱ I come to Zakopane every year... When you start practicing as a child, you get [*lit.*: you have to start learning to ski in childhood then the effects are] really good... ✱ My sister's just learning... She's with my mum at Bukowina... ✱ And my cousin [*lit.*: brother]'s just climbing down the Kasprowy peak... ✱ Your cousin? What cousin? ✱ Paweł... He's my cousin... my first cousin. ✱ Marek! Why are you laughing? ✱ Is he your cousin? ✱ Yes... And what's so funny about that? ✱ If he's your cousin, I sympathize with him very much! ✱

STOP

MAREK Ale długa kolejka...
KUBA Długa? Wcale nie taka długa. Za godzinę będzie jeszcze dłuższa.
MACIEK Ale to i tak najdłuższa kolejka w moim życiu...
KUBA Patrz! Ta jest ładna.
MACIEK Rzeczywiście ładna... Ale tamta jest chyba ładniejsza...
MAREK Ja wiem, która jest najładniejsza!
KUBA Ładne masz sąsiadki...
MAREK Najładniejsze w całej Warszawie!
MAREK To tylko znajoma!
KUBA Dobra znajoma?
MACIEK Dobra, lepsza czy... najlepsza?
KUBA Masz niezłe narty, Marek...
MAREK Dobre, ale ty masz chyba lepsze...
KUBA Najlepsze narty ma Maciek.
KUBA Maciek najlepiej z nas jeździ!
MACIEK Ale za to mam najgorsze buty...

MAGDA Kulig! Prawdziwy, góralski kulig! To naprawdę coś wspaniałego!
BOŻENA Tak! I jest taka ładna pogoda! Taki piękny dzień!
MAGDA Najpiękniejszy z całych ferii! Popatrz na choiny! Jakie wysokie! Ta jest chyba najwyższa...
BOŻENA Piękny głos ma ten góral. Taki mocny i czysty.
MAGDA Ale góralska gwara jest taka śmieszna! Czasem nic z tego nie rozumiem, co do mnie mówią...
BOŻENA Nie jest śmieszna – jest po prostu inna. Może według górali my mówimy śmieszniej?
– Głośniej! Proszę śpiewać głośniej!
MAGDA To najprzyjemniejszy dzień z całych ferii.
BOŻENA Żałuję tylko, że ty nadal nie umiesz jeździć na nartach...
MAGDA Trudno, mamusiu! Ty zostaniesz najlepszą narciarką w rodzinie Grzegorzewskich, a ja będę najlepszą łyżwiarką w naszej rodzinie!
BOŻENA Chyba rzeczywiście musi tak już zostać... Ale zaraz, zaraz... Przecież Marek ćwiczy jazdę na nartach! Może stać się lepszym narciarzem ode mnie!
MAGDA Marek na pewno będzie gorszy od ciebie.
BOŻENA Tata jeszcze gorszy, a ty...
MAGDA ...ja najgorsza!
BOŻENA Ale za to kulig mamy wspaniały!

A SLEDGE PARTY

✱ A sledge party! A real mountain sledge party! This really is something fantastic! ✱ Yes! And the weather's so nice! Such a lovely day! ✱ The loveliest in (my) [*lit.*: whole] winter holiday! Look at (those) firtrees! How high (they are)! *That one's perhaps the highest...* ✱ *This [lit.: mountain] man has got a beautiful voice.* So strong and clear. ✱ But the mountain dialect is so funny! Sometimes I don't understand at all what they're saying to me... ✱ It's not funny – it's just different. Perhaps our way of talking sounds [*lit.*: is] funnier to the ears of the mountain people? ✱ Louder! Please sing louder! ✱ This was the nicest day of the whole *winter holiday.* ✱ *I'm only sorry that you still can't ski...* ✱ *Too bad, mum! You'll remain the best skier in* the Grzegorzewski family, and I'll be the best skater in our family! ✱ It seems that it really will have to remain like that... But... I say! But Marek's practicising his skiing! He may become a better skier than I! ✱ Marek is sure to be worse than you. ✱ Dad (will be) even worse, and you... ✱ ...(and I'll be) the worst! ✱ *But anyway we have a wonderful sledge party!* ✱

ZAKOPANE. KOŚCIÓŁ OJCÓW MARIANÓW ZBUDOWANY PRZEZ MIEJSCOWYCH ARTYSTÓW

PAWEŁ Wracam do hotelu. Idziesz ze mną, Marta?
MAREK Jeszcze jest bardzo wcześnie...
PAWEŁ Wcześnie? Raczej późno! Przecież wiesz, że wyjeżdżam.
MAREK Wyjeżdżasz? Do Warszawy?
PAWEŁ Tak... Drogi są śliskie. Muszę wyjechać o drugiej, albo jeszcze wcześniej... Do widzenia.
MARTA Cześć!
WSZYSCY Cześć!

MAREK Paweł wyjeżdża, więc... zostajesz sama?
MARTA Jutro przed południem przyjeżdżają...
MAREK Twoi rodzice?
MARTA Nie. Moje dwie siostry cioteczne.
MACIEK i KUBA Ładne?
MARTA Bardzo ładne! Dużo ładniejsze ode mnie!
KUBA Przyjeżdżają pociągiem?
MARTA Tak. Muszę czekać na nie na dworcu.
MACIEK i KUBA Bardzo chętnie poczekamy z tobą!
MAREK A narty? Jesteśmy tu po to, żeby jeździć na nartach! Narty są najważniejsze!
KUBA Nie, nie! Musimy pomóc Marcie i jej siostrom!
MACIEK Koniecznie!

ZAKOPANE: A CAFÉ

✱ I'm going back to the hotel. Are you coming with me, Marta? ✱ It's still very early... ✱ Early? (You mean) rather late! You know that I'm leaving. ✱ (You're) leaving? For Warsaw? ✱ Yes... The roads are icy. I have to leave at two, or even earlier... Good-bye. ✱ Bye! ✱ Bye! ✱ Paweł's leaving, so... you'll be staying on by yourself? ✱ Tomorrow around midday there'll be (somebody) coming... ✱ Your parents? ✱ No. My two cousins. ✱ ✱ (Are they) pretty? ✱ Very pretty! Much prettier than I! ✱ Coming by train? ✱ Yes. I have to wait for them at the station. ✱ ✱ We'll be delighted to wait with you! ✱ And skiing? We're here to ski! Skiing is what matters most! ✱ No, no! We have to help Marta and her cousins! ✱ Absolutely! ✱

KUBA I naprawdę są ładniejsze od ciebie?
MARTA Dużo ładniejsze! Są najładniejsze w całej naszej rodzinie!
MACIEK Czy dobrze jeżdżą na nartach?
MARTA Lepiej *ode mnie!*

MARTA Wagon numer 5!
– To są właśnie moje siostry cioteczne, Kasia i Basia.
KUBA Są od ciebie młodsze...
MACIEK Dużo młodsze...
MARTA Ale ładniejsze, prawda?

ZAKOPANE: THE RAILWAY STATION

* And really prettier than you? * Much prettier! They're the prettiest in all our family! * Do they ski well? * Better than I do! * Carriage number 5! * Here are my cousins, Kasia and Basia. * They're younger than you... * Much younger... * But prettier, aren't they? *

STOP

BOŻENA Taki piękny dzień!
MAGDA Najpiękniejszy z całych ferii!
MAGDA Góralska gwara jest taka śmieszna!
BOŻENA Może według górali my mówimy jeszcze śmieszniej?
MAGDA Marek na pewno będzie gorszy od ciebie!
BOŻENA Tata jeszcze gorszy, a ty...
MAGDA ...a ja najgorsza!
MACIEK Ładne?
MARTA Bardzo ładne! Ładniejsze ode mnie!
MACIEK Czy dobrze jeżdżą na nartach?
MARTA Lepiej ode mnie!

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

10.1. STOPNIOWANIE PRZYMIOTNIKÓW

Cechy wyrażane przez przymiotniki mogą występować w większym lub mniejszym natężeniu, zwłaszcza jeśli porównujemy ze sobą różne osoby lub rzeczy. Do wyrażenia stopnia natężenia cechy służy stopniowanie przymiotników.
W języku polskim występują trzy stopnie:

10.1. THE COMPARISON OF ADJECTIVES

The qualities expressed by adjectives may have different degrees of intensity, particularly when we compare persons or things. The degree of intensity of some quality is expressed by means of the comparison of adjectives. In Polish there are three degrees of comparison:

1. równy,	1. *positive*
2. wyższy,	2. comparative
3. najwyższy.	3. superlative

Stopień wyższy przymiotników tworzymy, dodając sufiksy **–szy**, **–ejszy**, do tematu fleksyjnego przymiotnika w stopniu równym, np.:

The comparative degree is formed by adding the suffixes: **–szy**, **–ejszy**, to the inflectional stem of the adjective in the positive degree:

jasn–y	jaśni–ejszy	s:ś, n:ń
ciemn–y	ciemni–ejszy	n:ni
dług–i	dłuż–szy	g:ż
krót –ki	krót–szy	
młod–y	młod–szy	
star–y	star–szy	
przystojn–y	przystojni–ejszy	n:ni
piękn–y	piękni–ejszy	n:ni
wspaniał–y	wspanial–szy	ł:l
przyjemn–y	przyjemni–ejszy	n:ni
wys –oki	wyż–szy	s:ż

nis–k–i	niż–szy	s:ż
ładn–y	ładni–ejszy	n:ni
brzyd–k–i	brzyd–szy	

Proszę zwrócić uwagę, że podana poprzednio reguła jest modyfikowana w przypadku przymiotników kończących się sufiksem **–ki**, **–eki**, **–oki**. Stopień wyższy od tych przymiotników tworzony jest po odrzuceniu całego sufiksu, a nie samej tylko końcówki fleksyjnej (**–k–i**, **–ek–i**, **–ok–i**).
Sufiks **–ejszy** dodajemy w stopniu wyższym wtedy, gdy temat przymiotnika kończy się na grupę spółgłosek. Przyrostek **–ejszy** zmiękcza ostatnią spółgłoskę (czasem całą grupę spółgłoskową), o czym świadczą zaznaczone alternacje.
Niektóre przymiotniki stopniują się nieregularnie:

Note that the above rule is modified in the case of adjectives ending in the suffix **–ki**, **–eki**, **–oki**. The comparative degree of these adjectives is formed by cutting off the whole suffix, not just the inflectional ending (**–k–i**, **–ek–i**, **–ok–i**), and adding the appropriate comparative suffix.
The suffix **–ejszy** is added in the comparative degree when the stem of the adjective ends in a consonant cluster. The suffix **–ejszy** softens the last consonant (sometimes the whole cluster), as indicated by the alternations marked above.
The comparison of some adjectives is irregular:

dobry (good)	lep–szy
zły (bad)	gor–szy
duży (big)	więk–szy
mały (small)	mniej–szy

Stopień najwyższy tworzy się, dodając do formy przymiotnika w stopniu wyższym, przedrostek (prefiks) **naj–**, np.:

The superlative degree is formed by adding the prefix **naj–** to the comparative degree of the adjective:

dłuższy	naj– dłuższy
krótszy	naj– krótszy
młodszy	naj– młodszy
starszy	naj– starszy
przystojniejszy	naj– przystojniejszy
piękniejszy	naj– piękniejszy
lepszy	naj– lepszy
gorszy	naj– gorszy

Niektóre przymiotniki nie dają się stopniować w ten sposób. Wówczas większe natężenie cechy wyraża się słowami **bardziej**, **najbardziej**, mniejsze zaś natężenie cechy – słowami **mniej**, **najmniej**, np.:

Some adjectives do not form their higher degrees by suffixation. The comparative and superlative are expressed by the words **bardziej** (more), and **najbardziej** (the most). The lower degrees are expressed by the words **mniej** (less), and **najmniej** (the least):

interesujący	–	bardziej interesujący	–	najbardziej interesujący
interesujący	–	mniej interesujący	–	najmniej interesujący

10.2. SKŁADNIA PRZYMIOTNIKÓW W STOPNIU RÓWNYM, WYŻSZYM I NAJWYŻSZYM

10.2. THE SYNTAX OF ADJECTIVES IN THE POSITIVE, COMPARATIVE AND SUPERLATIVE DEGREES

Porównując dwie osoby lub rzeczy, używamy następujących konstrukcji syntaktycznych:

When comparing two persons or things, we use the following syntactic constructions:

w stopniu równym:

in the positive degree:

tak (samo) + przymiotnik + **jak** + rzeczownik w mianowniku
Adjective — Noun Nom.

Marek jest tak przystojny jak Kuba.
Marek is as handsome as Kuba.
Marek jest tak samo przystojny jak Kuba.
Marek is just as handsome as Kuba.

w stopniu wyższym:

in the comparative degree:

przymiotnik + **od(e)** + rzeczownik w dopełniaczu
Adjective — Noun Gen.

przymiotnik + **niż** + rzeczownik w mianowniku
Adjective — Noun Gen.

Marek jest wyższy od Maćka. Marek jest wyższy niż Maciek. Marek is taller than Maciek.

w stopniu najwyższym: | in the superlative degree:

przymiotnik + **z(e)** + rzeczownik w dopełniaczu Adjective Noun Gen.

Marek jest najwyższy z nich. Marek is the tallest of them. Marek jest najwyższy z chłopców. Marek is the tallest of the boys.

Nie zawsze obie porównywane rzeczy są wyrażane w zdaniu. Czasami wynikają one z kontekstu, np.:

The two things compared are not always explicitly expressed in the sentence. Sometimes the comparison transpires from the context:

To będą najwspanialsze ferie w najpiękniejszych górach, niedaleko najwyższego szczytu Polski. These are going to be the most wonderful holidays in the most beautiful mountains not far from the highest peak in Poland.

Mówiąc, to Magda ma na myśli: | What Magda means by saying this, is:

najwspanialsze ferie ze wszystkich ferii the most wonderful winter holiday from of all winter holidays najpiękniejsze góry ze wszystkich gór the most beautiful mountains of all mountains najwyższy szczyt ze wszystkich szczytów Polski the highest peak of all the peaks in Poland

A oto inne przykłady z lekcji 10.:

Here are some other examples from Lesson 10:

To jest najmniejsza górka w całej okolicy,
(Ta góra jest) prawie taka duża jak Rysy.
(Te dzieci) może są mniejsze, ale na pewno starsze (ode mnie).
Wcale nie chcę być lepsza od ciebie.
Taki piękny dzień! Najpiękniejszy z całych ferii.
Marek może stać się lepszym narciarzem ode mnie.
Marek na pewno będzie gorszy od ciebie.
(Siostry cioteczne są) bardzo ładne! Dużo ładniejsze ode mnie.

10.3. STOPNIOWANIE PRZYSŁÓWKÓW

Przymiotniki wyrażają natężenie cechy osoby lub rzeczy, przysłówki natomiast – natężenie jakiejś akcji. Przysłówki – podobnie jak przymiotniki – mogą wyrażać natężenie większe lub mniejsze, co także jest sygnalizowane za pomocą ich stopniowania. Odróżnia się stopień równy, wyższy i najwyższy.
Stopień wyższy przysłówków tworzy się, dodając sufiks **–ej** (zamiast morfemów **–o**, **–e** charakterystycznych dla stopnia równego). Stopień wyższy przysłówków zakończonych w stopniu równym na **–ko**, **–eko**, **–oko** tworzy się po odrzuceniu tych morfemów, np.:

10.3. THE COMPARISON OF ADVERBS

Adjectives denote the intensity of a quality belonging to a person or thing, adverbs denote the intensity of an action. Like adjectives, adverbs may denote a higher or lower degree of intensity, which is also indicated through comparison. Three degrees are distinguished in the comparison of adverbs: positive, comparative and superlative.
The comparative degree is formed by replacing the morphemes **–o**, **–e**, which are characteristic of the positive degree, with the suffix **–ej**. The comparative degree of adverbs ending in the positive degree in **–ko**, **–eko**, **–oko** is formed by cutting off these morphemes, and adding the suffix:

wcześni–e	(early)	wcześni–ej	
późn–o	(late)	później–ej	n:ni
dal–ek–o	(far)	dal–ej	
blis–k–o	(near)	bliż–ej	s:ż
woln–o	(slowly)	wolni–ej	n:ni
tani–o	(cheaply)	tani–ej	
drog–o	(dearly)	droż–ej	g:ż

Następujące przysłówki stopniują się nieregularnie:

The following forms are irregular:

dobrze (well)	lepiej (better)
źle (badly)	gorzej (worse)
dużo (much, many)	więcej (more)
mało (little, few)	mniej (less)

Stopień najwyższy przysłówków tworzy się, dodając do stopnia wyższego prefiks **naj–**, np.:

The surperlative is formed by adding the prefix **naj–**:

wcześniej	naj– wcześniej
później	naj– później
dalej	naj– dalej
bliżej	naj– bliżej
lepiej	naj– lepiej
gorzej	naj– gorzej

Niektóre przysłówki nie stopniują się w opisany sposób. Wówczas wyższe natężenie akcji wyrażane jest słowami **bardziej**, **najbardziej**, a mniejsze – słowami **mniej**, **najmniej**, np.

Some adverbs cannot form their higher degrees in the manner described above. The comparative and superlative are then expressed by the words **bardziej** and **najbardziej**, and the lower degrees, by the words, **mniej** and **najmniej**:

Marek mówi interesująco, ale Marta mówi bardziej interesująco.
Marek speaks in an interesting manner, but Marta speaks in a more interesting manner.

10.4. SKŁADNIA PRZYSŁÓWKÓW W STOPNIU RÓWNYM, WYŻSZYM, NAJWYŻSZYM

10.4. THE SYNTAX OF ADVERBS IN THE POSITIVE, COMPARATIVE AND SUPERLATIVE DEGREES

Przysłówków używa się w zdaniu zgodnie z następującymi schematami syntaktycznymi:

Adverbs are used in the sentence according to the following syntactic patterns:

w stopniu równym:

in the positive degree:

czasownik	+	**tak (samo)**	+	przysłówek	+	**jak**	+	rzeczownik w mianowniku
Verb				Adverb				Noun Nom.

Marta jeździ na nartach tak dobrze jak Marek.
Marta jeździ na nartach tak samo dobrze jak Marek.
Marta can ski as well as Marek.

w stopniu wyższym: in the comparative degree:

czasownik	+	przysłówek	+	**od**	+	rzeczownik w dopełniaczu
Verb		Adverb				Noun Gen.

czasownik	+	przysłówek	+	**niż**	+	rzeczownik w mianowniku
Verb		Adverb				Noun Nom.

Marek jeździ na nartach lepiej od Magdy.
Marek jeździ na nartach lepiej niż Magda.
Marek can ski better than Magda.

w stopniu najwyższym: in the superlative degree:

czasownik	+	przysłówek	+	**z(e)**	+	rzeczownik w dopełniaczu
Verb		Adverb				Noun Gen.

Pani Bożena jeździ na nartach najlepiej z całej rodziny.
Bożena is the best skier of the whole family.

A oto inne przykłady z lekcji 10.: Here are some other examples from Lesson 10:

(Marek) dobrze jeździ na nartach. Najlepiej z nas wszystkich.
Najlepsze narty ma Maciek. I najlepiej z nas jeździ.
Popatrzmy lepiej na dziewczyny, szybciej minie czas.
Czy dobrze jeżdżę na nartach? – Lepiej ode mnie!

10.5. KONSTRUKCJE Z WYRAZEM *CORAZ*

Jeśli obserwujemy wzrost natężenia cechy tej samej osoby, rzeczy lub akcji, wyrażamy to po polsku za pomocą konstrukcji z wyrazem **coraz**, po którym występuje przymiotnik lub przysłówek w stopniu wyższym, np.:

10.5. CONSTRUCTIONS WITH THE WORD *CORAZ*

If we observe an increase in the degree of intensity of some feature denoting the same person, thing or action, we use the construction with the word **coraz** (increasingly, ever more, more and more, better and better etc.) followed by an adjective or adverb in the comparative degree:

Coraz lepiej mówię po polsku.
I can speak Polish better and better.

Coraz więcej rozumiem po polsku.
I understand more and more Polish.

Magda jest coraz milsza.
Magda is becoming sweeter and sweeter.

Kolejka jest coraz dłuższa.
The queue is getting longer and longer.

10.6. MIEJSCOWNIK LICZBY POJEDYNCZEJ I MNOGIEJ RZECZOWNIKÓW

Proszę porównać formy mianownika i miejscownika występujące w tabeli:

10.6. NOUNS IN THE LOCATIVE SINGULAR AND PLURAL

Compare the nominative and locative forms in the table below:

Mianownik Nominative			Miejscownik Locative
To jest	Kraków.	Teraz jesteśmy	w Krakowi–e
	Lublin.		w Lublini–e
	Berlin.		w Berlini–e
	Szczecin.		w Szczecini–e
	Poznań.		w Poznani–u
	Gdańsk.		w Gdańsk–u
To jest	Warszawa.	Teraz jesteśmy	w Warszawi–e
	Praga.		w Pradz–e

Mianownik Nominative		Miejscownik Locative	
To jest	Polska. Bukowina. klasa. Gdynia. Łódź. praca.	Teraz jesteśmy	w Polsc–e w Bukowini–e w klasi–e w Gdyn–i w Łodz–i w prac–y
To jest	Zabrze. miasto.	Teraz jesteśmy	w Zabrz–u w mieści–e
To są	góry. Katowice.	Teraz jesteśmy	w gór–ach w Katowic–ach

Jak widać, najczęstszą końcówką w miejscowniku l.poj. jest końcówka **–e**, której towarzyszy alternacja spółgłosek, a czasem także samogłosek:

As you can see the most frequent ending for the locative singular is **–e**, which is accompanied by consonant alternations, and sometimes by vowel alternations:

Spółgłoski kończące temat rzeczowników
stem-final consonants of nouns

	męskich, żeńskich i nijakich masculine, feminine and neuter												żeńskich feminine		
w mianowniku Nominative	p	b	m	f	w	s	z	n	t	d	r	ł	k	g	ch
w miejscowniku Locative	pi	bi	mi	fi	wi	si	zi	ni	ci	dzi	rz	l	c	dz	sz

Formy (Forms)		Alternacje samogłosek (Vowel alternations)
mianownika (Nominative)	miejscownika (Locative)	
Marek	o Mark–u	e : ϕ
miasto	w mieści–e	a : e
Kraków	w Krakowi–e	ó : o
kościół	w kościel–e	ó : e
anioł	o aniel–e	o : e

Miejscownik l.poj. rzeczowników męskich i nijakich tworzymy, dodając do tematu zakończonego na spółgłoskę twardą (z wyjątkiem **–k**, **–g**, **–ch**) końcówkę **–e**, która zmiękcza poprzedzające ją spółgłoski. We wszystkich innych przypadkach dodajemy końcówkę **–u** (tzn. w tematach zakończonych na **–k**, **–g**, **–ch**, spółgłoskę miękką lub funkcjonalnie miękką).
Wyjątkami od tej reguły są rzeczowniki **pan, syn, dom**, które tworzą miejscownik nieregularnie:

In the locative singular, masculine and neuter nouns whose stems end in a hard consonant (except **–k**, **–g**, **–ch**) take the ending **–e**, which softens the preceding consonants. In all other cases the ending **–u** is added (i.e. to the stems ending in **–k**, **–g**, **–ch**, and in soft or functionally soft consonants).

The nouns **pan, syn, dom**, are exceptions to this rule and their locative form is irregular:

o panu
o synu
w domu

Miejscowniki l.poj.rzeczowników żeńskich tworzymy dodając do tematu zakończonego na spółgłoskę twardą (włącznie ze spółgłoskami **–k**, **–g**, **–ch**) końcówkę **–e**, która zmiękcza poprzedzające ją spółgłoski. Jeśli temat rzeczowników żeńskich kończy się na spółgłoskę miękką (**ś, ź, ć, dź, ń, j, l**), w miejscowniku dodajemy końcówkę **–i**. Jeśli temat kończy się na spółgłoskę funkcjonalnie miękką (**c, dz, sz, ż, rz, cz, dż**), dodajemy końcówkę **–y**.
Miejscownik l.mn. wszystkich rzeczowników charakteryzuje się końcówką **–ach**.
*Uwaga: nazwy niektórych polskich miast takich jak **Katowice** są wyrazami w liczbie mnogiej i dlatego zawsze mówimy **w Katowicach**.*

The locative singular of feminine nouns whose stem ends in a hard consonant (including **–k**, **–g**, **–ch**) is formed by adding the ending **–e**, which softens preceding consonants. If the stem of feminine nouns ends in a soft consonant (**ś, ź, ć, dź, ń, j, l**) we add the ending **–i** in the locative. If the stem ends in a functionally soft consonant (**c, dz, sz, ż, rz, cz, dż**) we add the ending **–y**.
All nouns take the **–ach** ending in the locative plural.

*N.B. The names of some Polish towns such as **Katowice** are in the plural and for this reason we always say **w Katowicach**.*

10.7.
MIEJSCOWNIK LICZBY POJEDYNCZEJ I MNOGIEJ PRZYMIOTNIKÓW I ZAIMKÓW

Proszę zwrócić uwagę na końcówki przymiotników, łączących się z rzeczownikami w miejscowniku:

10.7.
THE LOCATIVE SINGULAR AND PLURAL OF ADJECTIVES AND PRONOUNS

Note the endings of adjectives qualifying nouns in the locative case:

Jesteśmy w ładnym mieście.
Jesteśmy w polskim mieście.
Jesteśmy w naszej stolicy.
Jesteśmy w polskiej stolicy.
Jesteśmy w wysokich górach.
Jesteśmy w polskich górach.

Przymiotniki i zaimki rodzaju męskiego mają w miejscowniku l.poj. końcówkę **–ym** (w tematach zakończonych na spółgłoskę twardą z wyjątkiem **–k**, **–g**).
Przymiotniki i zaimki rodzaju żeńskiego mają w miejscowniku l.poj. końcówkę **–ej**, która zmiękcza **–k** i **–g**, co zapisujemy **–ki**, **–gi**, np.:
w polski –ej stolicy.
W miejscowniku l.mn. wszystkie przymiotniki i zaimki mają końcówkę **–ych** (po spółgłosce twardej z wyjątkiem **–k**, **–g**) lub **–ich** (po tematach miękkich i **–k**, **–g**).

Masculine adjectives and pronouns in the locative singular take the ending **–ym** (when their stem ends in a hard consonant, except **–k**, **–g**).
Feminine adjectives and pronouns in the locative singular take the ending **–ej**, which softens **–k** and **–g**, (now spelt **–ki**, **–gi**), e.g.,
w polski –ej stolicy.
In the locative plural all adjectives and pronouns take the ending **–ych** (when their stem ends in a hard consonant, except **–k**, **–g**) or **–ich** (when their stem ends in a soft consonant or **–k**, **–g**).

10.8.
FUNKCJE SYNTAKTYCZNE MIEJSCOWNIKA (CZĘŚĆ I)

Miejscownik, jak wskazuje na to jego nazwa, służy do wyrażania miejsca, gdzie toczy się akcja. Występuje wtedy wraz z przyimkami **w(e)**, **na**, **przy**, **po**, np.:

10.8.
SYNTACTIC FUNCTIONS OF THE LOCATIVE (PART I)

The locative case, as the name indicates, denotes the location of an action. It is preceded by the prepositions **w/e/**, **na**, **przy**, **po**:

Pracuję w Warszawie.
Jestem w Polsce.
Jesteśmy w górach.
Studiujemy na uniwersytecie.

Miejscownik służy także do wyrażania obiektu, o którym się mówi lub myśli. Występuje wówczas z przyimkiem **o**, np.:

The locative case also pertains to an object one is talking or thinking about. In such contexts it is preceded by the preposition **o**:

Marek myśli o Marcie.
Myślimy o domu.
Oni mówią o Polsce.

10.9. MIEJSCOWNIK ZAIMKÓW OSOBOWYCH

10.9. THE LOCATIVE OF PERSONAL PRONOUNS

Mianownik Nominative	ja	ty	on	ona	ono	my	wy	oni	one
Miejscownik Locative	o mnie	o tobie	o nim	o niej	o nim	o nas	o was	o nich	

10.10. PYTANIE O FORMY MIEJSCOWNIKA

10.10. QUESTIONS INVOLVING THE LOCATIVE

Jesteśmy w Warszawie.	Gdzie jesteśmy?
Marek był w Katowicach?	Gdzie był Marek?
Studiujemy na uniwersytecie.	Gdzie studiujecie?
Marek myśli o Marcie.	O kim myśli Marek?
Oni mówią o Polsce.	O czym oni mówią?
One są w pięknych górach.	W jakich górach one są?
Spaceruję po pięknym mieście.	Po jakim mieście spacerujesz?

Gdzie pracujesz?	Pracuję w Warszawie.
Gdzie pan pracuje?	Pracuję w Katowicach.
Gdzie państwo są?	Jesteśmy w górach.
Gdzie jesteś?	Jestem w Polsce.
O kim Marek myśli?	O Marcie. Marek myśli o Marcie.
O czym on myśli?	O wakacjach w górach. On myśli o wakacjach w górach.
O kim mówicie?	O pani Wierzbickiej. Mówimy o pani Wierzbickiej.
O czym mówisz?	O egzaminach. Mówię o egzaminach.
W jakim mieście jesteśmy?	Jesteśmy w ładnym mieście.
W jakiej szkole się uczysz?	W podstawowej. Uczę się w szkole podstawowej.

KASPROWY WIERCH. GÓRNA STACJA KOLEJKI LINOWEJ

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania:

1. Read the following sentences aloud:

To bardzo wysoka góra.
Najwyższa góra w polskich Tatrach.
To bardzo wysoka góra, najwyższa w polskich Tatrach.
Ta jest ładna.
Ale tamta jest chyba ładniejsza.
Ta jest ładna, ale tamta jest chyba ładniejsza.

2. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na opozycję **s : sz(ż):**

2. Read the following words aloud, paying attention to the opposition **s : sz (ż):**

wąs	wąż	nosy	noszy	kos	kosz
sum	szum	sok	szok	bez	beż
kosa	kosza	syn	szyn	wiąz	wiąż

3. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na opozycję **z : ż(rz):**

3. Read these words aloud, paying attention to the opposition **z : ż(rz):**

ze	że	zegar	rzeka
zebra	żebra	poza	pożar
zona	żona	zadanie	żądanie
łoza	loża	bzyk	brzeg
wazę	ważę	gzyms	grzyb
kozę	korzę się	powozy	położy
gaza	gaża	zupa	żupan

4. Proszę przeczytać następujące wyrazy, proszę zwrócić uwagę na opozycję **c : cz**:

4. Read the following words aloud, paying attention to the opposition **c : cz:**

na ręce	ręczę
w męce	męczę
wieńce	wieńczę
końce	kończę
lecę	leczę
pieca	piecza
płacą	płaczą

5. Proszę przeczytać następujące zdania:

5. Read the following sentences aloud:

Czy on tu jest?	Czy on to ma?
Czy oni tam są?	Czy wy to wiecie?
Czy to tu?	Czy tak, czy nie?
Czy to tak?	Tak, czy nie?

6. Proszę uzupełnić ćwiczenia według wzoru:

6. Fill in the blanks according to the following pattern:

Warszawa jest w Polsce.

Praga jest w ....
Bratysława jest na ....
Kijów jest na ....
Mińsk jest na ....
Wilno jest na ....
Moskwa jest w ....
Berlin jest w ....
Rzym jest we ....
Paryż jest we ....
Londyn jest w ....
Nowy Jork jest w ....

7. Proszę uzupełnić ćwiczenia według wzoru:

7. Fill in the blanks according to the following pattern:

Dzisiaj jestem w Warszawie. Jutro będę w Krakowie. (Kraków)

Dzisiaj jestem w Warszawie. .... (Lublin)

.... (Berlin)

.... (Gdańsk)

.... (Rzeszów)

.... (Katowice)

.... (Poznań)

.... (Paryż)

.... (Londyn)

.... (Nowy Jork)

.... (Montreal)

8. Proszę odpowiedzieć na pytania według wzoru:

8. Answer these questions according to the following pattern:

Myślisz o Marku? Nie, nie myślę o nim.

Czy Marek myśli o Marcie? Nie, ...

Czy Magda myśli o psie? Nie, ...

Czy myślisz o Marku i Magdzie? Nie, ...

Czy myślicie o nas? Nie, ...

Czy oni myślą o mnie? Nie, ...

Czy myślisz o Grzegorzewskich? Nie, ...

9. Proszę uzupełnić ćwiczenia według wzoru:

9. Fill in the blanks according to the following pattern:

Rano lecę do Tokio. Wieczorem będę w Tokio.

Rano lecę do Sztokholmu.	....
Rano lecę do Rygi.	....
Rano lecę do Pekinu.	....
Rano lecę do Seulu.	....
Rano lecę do Kurytyby.	....
Rano lecę do Kopenhagi.	....
Rano lecę do Madrytu.	....
Rano lecę do Rzymu.	....
Rano lecę do Adelajdy.	....
Rano lecę do Tunisu.	....

10. Proszę uzupełnić ćwiczenia według wzoru:

10. Complete the exercise according to the following pattern:

Czy Marek jest zakochany w Krysi? Nie w niej, ale w Marcie (Marta).

Czy Zosia jest zakochana w Piotrze?	....	(Paweł)
Czy Andrzej jest zakochany w Marysi?	....	(Ewa)
Czy Agnieszka jest zakochana w Jurku?	....	(Adam)
Czy Waldek jest zakochany w Kasi?	....	(Ania)
Czy Jola jest zakochana w Jurku?	....	(Rysiek)
Czy Grzegorz jest zakochany w Kindze?	....	(Danuta)

11. Proszę wstawić odpowiednie formy przymiotników. 11. Put in the correct form of the adjective:

Marek jest niższy (niski) niż Adam, a Piotr najniższy z nich.

Jurek jest .... (wysoki) niż Adam, a Paweł jest .... z nich.
Ewa jest .... (miła) niż Krysia, a Jola jest .... z nich.
Marek jest .... (przystojny) niż Piotr, a Jurek jest .... z nich.
Danusia jest .... (ładna) niż Ewa, a Agnieszka jest .... z nich.
Adam jest .... (inteligentny) niż Marek, a Paweł jest .... z nich.
Danusia jest .... (pracowita) niż Ala, a Ewa jest .... z nich.
Kasia jest .... (ambitna) niż Piotr, a Agnieszka jest .... z nich.
Gdańsk jest .... (piękny) niż Poznań, a Kraków jest .... z nich.
Łódź jest .... (duży) niż Kraków, a Warszawa jest .... z nich.

12. Proszę wstawić odpowiednie formy przymiotników. 12. Put in the correct form of the adjective:

Adam jest najniższy (niski) z całej klasy.

Ewa jest .... (wysoki) z całej grupy.
Piotr jest .... (dobry) z całej klasy.
Kasia jest .... (piękny) z całej grupy.
Stefan jest .... (zły) z całej klasy.
Dorota jest .... (mały) z całej grupy.
Ryszard jest .... (młody) z całej klasy.
Kinga jest .... (miły) z całej grupy.
Andrzej jest .... (stary) z całej klasy.

13. Proszę wstawić odpowiednie formy przymiotników. | 13. Put in the correct form of the adjective:

Stefania jest coraz brzydsza (brzydki).

Paweł jest	....	(silny).
Agata jest	....	(miły).
Dziadek jest	....	(stary).
Pogoda jest	....	(dobry).
Język polski jest	....	(trudny).
Wymowa polska jest	....	(łatwy).
Warszawa jest	....	(piękny).
Owoce są	....	(drogi).
Warzywa są	....	(tani).
Noce są	....	(krótki).

14. Proszę wstawić odpowiednie formy przysłówków. | 14. Put in the correct form of the adverb:

Piszę po polsku szybciej (szybko) niż ty.

Mówię po francusku	....	(dobrze) niż ty.
Rozumiem po słowacku	....	(dużo) niż on.
Piszesz po angielsku	....	(wolno) niż ja.
Ona mówi po polsku	....	(źle) niż on.
Ty kończysz zadania	....	(wcześnie) niż ja.
Przychodzę do biblioteki	....	(późno) niż ty.
On robi zwykle	....	(mało) niż ty.
Ona śpiewa po polsku	....	(ładnie) niż ja.

15. Proszę wstawić odpowiednie formy przysłówków.

15. Put in the correct form of the adverb:

Wygra ten, kto napisze najszybciej (szybko).

Wygra ten, kto napisze .... (dużo).
Wygra ten, kto powie .... (dobrze).
Wygra ten, kto zrobi .... (wcześnie).
Wygra ten, kto kupi .... (tanio).
Wygra ten, kto rzuci .... (daleko).

16. Proszę wstawić odpowiednie formy przysłówków.

16. Put in the correct form of the adverb:

Mówię po polsku coraz lepiej (dobrze).

Rozumiem po polsku .... (dużo).
Wymawiam polskie zdania .... (ładnie).
Piszesz po polsku .... (szybko).
On czyta po polsku .... (źle).
Pracujecie w domu .... (mało).
Chodzę spać .... (późno).
Teraz wstaję .... (wcześnie).

117. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 10. Proszę połączyć zdania zgodnie z tekstem lekcji:

17. Look carefully at Lesson 10. Give responses to the following sentences as in the text:

Żałuję tylko, że nadal nie umiesz jeździć na nartach... – Trudno mamusiu!

To będą najwspanialsze ferie
w najpiękniejszych górach,
To jest najmniejsza górka w całej okolicy.
To jest twój brat?
Prawdziwy góralski kulig!
Tak! I jest taka ładna pogoda!

Czy naprawdę nie ma gdzieś jeszcze
mniejszej?
niedaleko najwyższego szczytu Polski.
To naprawdę coś wspaniałego!
Taki piękny dzień!
Tak... I co w tym takiego zabawnego?

18. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 10. Proszę ułożyć zdania w takiej kolejności, by były zgodne z treścią lekcji:

18. Look carefully at Lesson 10. Put the following sentences into the correct order:

- [ ] Pani Bożena uczy Magdę jeździć na nartach.
- [ ] Jadą kolejką na Kasprowy Wierch.
- [ ] Paweł jest starszy i przystojniejszy niż Marek.
- [ ] Wieczorem pani Bożena i Magda są na góralskim kuligu.
- [ ] One są ładniejsze niż Marta, ale są od niej dużo młodsze.
- [ ] Pani Bożena jest z Magdą w Tatrach.
- [ ] Magda boi się jeździć.
- [ ] Marek spotyka Martę.
- [ ] Dlatego Marek jest zazdrosny o Martę.
- [ ] Góry, górale i kulig bardzo podobają im się.
- [ ] Razem oglądają panoramę Tatr, która jest piękna.
- [ ] Marek jest z kolegami w Zakopanem.
- [ ] Ona jest tu z Pawłem.
- [ ] Kiedy Paweł złamał kijki i wrócił do hotelu, Marta powiedziała, że on jest jej kuzynem (bratem ciotecznym).
- [ ] Paweł wyjeżdża do Warszawy, a Marta czeka na dwie kuzynki.

19. Proszę dokończyć podane wypowiedzi:

19. Complete the following dialogues:

Alpy są bardzo piękne, ale Tatry ....
To są Rysy. To bardzo wysoka góra, ...
To najwyższy szczyt w całych Tatrach, Gerlach. Jest ....
Możesz zostać ....
Nie lubię stać w kolejkach. A ....
Masz niezłe narty, Marek... Dobre, ...
Ale góralska gwara jest taka śmieszna!
Nie jest śmieszna, ...
Ładna? – Bardzo ładna! Dużo ....

Tatusiu mój kochany,
jesteśmy w Zakopanem.
Tatusiu, tu jest świetnie!
Mam najładniejsze narty
i jeżdżę nawet lepiej
od Marka i od Marty.
Z największych gór zjeżdżałam
i wcale się nie bałam!
Tu jest najpiękniej w świecie!
Tatusiu mój kochany,
jesteśmy w Zakopanem.
To wprost nie do pojęcia!
Jak wrócę do Warszawy,
to ci pokażę zdjęcia!
Tatusiu, tu jest ślicznie,
po prostu fantastycznie!
I tak się opaliłam,
że aż mi złazi skóra!
Ja nie chcę jeszcze wracać!
Ja wolę zostać w górach!
Całusów sto tysięcy,
a może jeszcze więcej!

Magda

My darling dad,/ we are in Zakopane./ Dad, it's great here!/ I have the nicest skis/ and I ski even better than Marek and Marta./ I went down the biggest mountains/ and I wasn't afraid at all!/ It's the most beautiful (place) in the world!/ It beats everything [*lit.*: cannot be comprehended]!/ When I come back to Warsaw,/ I'll show you the photos!/ Dad it's lovely here,/ simply fantastic!/ and I've got so brown,/ that my skin is peeling!/ I don't want to come back yet!/ I want to stay in the mountains!/ A hundred thousand kisses,/ or maybe even more!/ Magda

II

STRUMIEŃ GÓRSKI U PODNÓŻA TATR

PREZENT URODZINOWY

A BIRTHDAY PRESENT

ZAKOPANE – KRUPÓWKI

GIEWONT

MARTA Uwielbiam lody. Mogę jeść je przez cały rok, nawet zimą! Dziękuję!
MAREK Cieszę się...
MARTA Za godzinę mam obiad! A muszę jeszcze kupić kartki pocztowe! Chodźmy do księgarni!
MAREK Dziękuję bardzo!
MARTA Za co?
MAREK Za przypomnienie! Ja muszę kupić nie tylko kartki...
MARTA A co jeszcze?
MAREK Prezent dla mojej mamy... Za dwa dni ma urodziny...
MARTA Bardzo lubię kupowanie prezentów!
MAREK A ja bardzo tego nie lubię! I nie umiem kupować prezentów, szczególnie dla kobiet.
MARTA A dla mężczyzn umiesz?
MAREK Dla mężczyzn też nie umiem... Wydaje mi się, że w ogóle nie umiem kupować prezentów...
MARTA A dostawać prezenty lubisz?
MAREK Oczywiście! Chyba każdy lubi dostawanie prezentów.
MARTA Więc jeśli chcesz kiedyś dostać prezent od swojej mamy, to teraz ty musisz kupić dla niej prezent! Zresztą kupowanie prezentów dla kobiet jest bardzo proste...
MAREK Proste... Nie jestem tego pewien...
MARTA Możesz kupić mamie kosmetyk, jedwabną chustkę, portfelik, książkę, coś z biżuterii...
MAREK Dwieście, trzysta, czterysta, pięćset, pięćset pięćdziesiąt... Czterysta tysięcy muszę zostawić na podróż powrotną.
MARTA Zostaje więc aż sto pięćdziesiąt tysięcy! To całkiem sporo! Zaraz coś kupimy, tylko najpierw pójdziemy do księgarni po kartki!
MAREK Pomożesz mi w kupowaniu prezentu dla mamy?
MARTA Jasne! Coś ci się należy ode mnie za te pyszne lody...

ZAKOPANE: KRUPÓWKI STREET

✱ I love ice cream, I could eat it all year round, even in winter! Thanks! ✱ I'm glad... ✱ I'm having lunch in an hour's time! And I still have to buy postcards! Let's go to a bookshop! ✱ Thank you very much! ✱ What for? ✱ For reminding (me)! I have to buy something besides postcards... ✱ What [*lit.*: else]? ✱ A present for my mother... It's [*lit.*: she has] her birthday in two days... ✱ I very much like buying presents ! ✱ And I very much don't like it! And I don't know how to buy presents, particularly for women. ✱ And (presents) for men? Do you know how to? ✱ I don't either... It seems [*lit.*: to me] I don't know how to buy presents at all... ✱ And do you like getting presents? ✱ Of course! I suppose everybody likes getting presents. ✱ So if you want to get a present from your mum sometime, you have to buy her one now! Anyway buying presents for women is very simple... ✱ Simple... I'm not so sure... ✱ You could buy your mum some cosmetics, a silk scarf, a wallet, a book, something in the jewelry line... ✱ Two hundred, three hundred, four hundred, five hundred, five hundred and fifty... I have to keep four hundred thousand for (my) return journey. ✱ Then you still have a hundred and fifty thousand left! That's quite a lot! We'll buy something in a moment, only let's go first to the bookshop to get postcards! ✱ Will you help me in buying a present for my mum? ✱ Sure! You deserve something from me for that delicious ice cream... ✱

ZAKOPANE – KSIĘGARNIA

MARTA Chciałabym zobaczyć widokówki z Tatr i Zakopanego...
SPRZEDAWCZYNI Proszę bardzo. Mamy duży wybór pocztówek.
MARTA Ta kartka jest bardzo ładna. Ile kosztuje?
SPRZEDAWCZYNI Ta widokówka kosztuje trzy tysiące.
MARTA Bardzo ładna, ale dość droga. A ta mniejsza?
SPRZEDAWCZYNI Ta kartka jest tańsza. Kosztuje tysiąc pięćset złotych.
MARTA Ma pani inne kartki?
SPRZEDAWCZYNI Nie, to wszystkie widokówki, jakie mamy .
MARTA Poproszę tę... tę... i tę... i może dwie takie karty...
SPRZEDAWCZYNI Trzy karty po tysiąc pięćset złotych i dwie po trzy tysiące... Płaci pani dziesięć tysięcy pięćset złotych.
– Płaci pani w kasie.
MARTA A gdzie jest kasa?
SPRZEDAWCZYNI W środku.

ZAKOPANE: A BOOKSHOP

✱ I'd like to have a look at (some) postcards of the Tatras and Zakopane. ✱ Here you are. We've a large selection of postcards. ✱ This postcard's very pretty. How much is it? ✱ This postcard is three thousand. ✱ Very pretty, but rather expensive. And that smaller one? ✱ That one's cheaper. It costs one thousand five hundred zloty. ✱ Have you got any other cards? ✱ No, that's all we've got. ✱ Can I have this and this and this and perhaps... two of these (cards)... ✱ Three cards at one thousand five hundred zloty each and two at three thousand each. That's [*lit.:* you pay] ten thousand five hundred zloty. ✱ You pay at the cash-desk. ✱ And where's the cash-desk? ✱ Inside. ✱

ZAKOPANE – CEPELIA

MARTA Może kupisz mamie broszkę?
MAREK Broszkę? Nie wiem, czy mama lubi nosić broszki...
MARTA Może portfel?
MAREK Ma trzy portfele. Kupuję jej portfel co roku.
MARTA Zobacz, Marek, jakie ładne obrazki... Od razu widać, że to prezent z Zakopanego. Macie nowe mieszkanie, przyda się coś ładnego na ścianę.
MAREK Rzeczywiście, są bardzo ładne... Ale pewnie bardzo drogie...
MARTA Musimy zapytać...
SPRZEDAWCZYNI Czym mogę służyć?
MAREK Chciałbym zobaczyć ten obrazek.
SPRZEDAWCZYNI To obrazek ręcznie malowany na szkle...
MARTA Bardzo ładny. Ile kosztuje?
SPRZEDAWCZYNI Trzysta dwadzieścia pięć tysięcy.
MAREK Dziękuję, jest bardzo ładny, ale za drogi dla mnie. Nie ma pani czegoś tańszego?
SPRZEDAWCZYNI To wyrób sztuki ludowej! Nie może być tańszy.
MARTA Rozumiemy, ale nie mamy tyle pieniędzy...
SPRZEDAWCZYNI Niestety, ten jest najtańszy... Inne są jeszcze droższe...
MAREK I co? Nadal twierdzisz, że kupowanie prezentów to proste zajęcie?
MARTA Tak.
MAREK Tak?
MARTA Pod warunkiem, że się ma dużo pieniędzy...

ZAKOPANE: THE 'CEPELIA' FOLK CRAFT SHOP

* Perhaps you (could) buy your mother a brooch? * A brooch? I don't know if my mother likes [*lit.*: to wear] brooches... * Perhaps a wallet? * (She's) got three wallets. I buy her a wallet every year. * Look, Marek, what lovely pictures... You can see immediately that it's a present from Zakopane. You've got a new apartment, you could do with something pretty on the wall. * Yes, that's right, they are very pretty... But very expensive, [*lit.*: surely]... * We have to ask... * Can I help you? * I'd like to have a look at this picture. * This picture is hand-painted on glass... * Very nice. How much is it? * Three hundred and twenty-five thousand. * (No) thank you, it's very pretty but too expensive for me. Don't you have something cheaper? * That's a folk art product! You can't expect it to [*lit.*: it can't] be cheaper. * We understand but we haven't got that much money... * I'm sorry, this one's the cheapest... The other pictures are even more expensive... * So? Do you still claim that buying presents is a simple job? * Yes? * Yes. * Provided one has a lot of money... *

MARTA Chciałabym zobaczyć widokówki z Zakopanego i Tatr...
SPRZEDAWCZYNI Proszę bardzo... Mamy duży wybór pocztówek.
MARTA Ta jest bardzo ładna. Ile kosztuje?
SPRZEDAWCZYNI Ta widokówka kosztuje trzy tysiące.
MARTA Bardzo ładna, ale dość droga. A ta mniejsza?
SPRZEDAWCZYNI Ta kartka jest tańsza. Kosztuje tysiąc pięćset złotych.
MARTA Poproszę tę... tę... i tę... i może dwie takie karty...
SPRZEDAWCZYNI Płaci pani dziesięć tysięcy pięćset złotych.
SPRZEDAWCZYNI Płaci pani w kasie.
MARTA A gdzie jest kasa?
SPRZEDAWCZYNI W środku.
SPRZEDAWCZYNI Czym mogę służyć?
MAREK Chciałbym zobaczyć ten obrazek.
MAREK Bardzo ładny. Ile kosztuje?
MAREK Dziękuję, jest bardzo ładny, ale za drogi.
MAREK Nie ma pani czegoś tańszego?
SPRZEDAWCZYNI To wyrób sztuki ludowej! Nie może być tańszy.

BUKOWINA – PENSJONAT

BOŻENA Może jednak pójdziemy do lekarza?
MAGDA Nie mamo, już czuję się dużo lepiej... Po prostu poleżę dziś w łóżku...
BOŻENA Ale jest taka piękna pogoda!
MAGDA Więc nie przejmuj się, mamo, i idź na narty!
BOŻENA Ale...
MAGDA Żadne ale!

BUKOWINA: A BOARDING HOUSE

* Perhaps we'll go to (see) a doctor after all? * No mum, I'm feeling much better now... I'll simply stay in bed today... * But the weather's so lovely! * Then don't worry, mum, and go skiing! * But... * No buts! *

BUKOWINA – SKLEP

SPRZEDAWCZYNI Proszę, czym mogę służyć?
MAGDA Szukam prezentu dla mojej mamy. Czegoś ładnego i niedrogiego.
SPRZEDAWCZYNI A ile masz pieniędzy?
– Widzę, że całkiem sporo...
MAGDA Nie tak dużo...
– Czterdzieści, czterdzieści pięć, pięćdziesiąt, sześćdziesiąt, sześćdziesiąt jeden, dwa, trzy... Mam sześćdziesiąt trzy tysiące złotych!
SPRZEDAWCZYNI Może... to?
MAGDA Ile kosztuje ta broszka?
SPRZEDAWCZYNI Sześćdziesiąt tysięcy...

MAGDA Ładna... Ale może ma pani coś innego w podobnej cenie?
SPRZEDAWCZYNI To pudełeczko jest ładne i niedrogie. Można w nim trzymać kolczyki lub pierścionki...
MAGDA Niestety, mama ma już podobne pudełko. O! To mi się podoba!
SPRZEDAWCZYNI Co? Proszę mi pokazać?
MAGDA O, to! To zwierzę!
SPRZEDAWCZYNI Rozumiem. Chodzi ci o barana? Wspaniały baran z owczej wełny, doskonała pamiątka z gór.
MAGDA Jest śliczny... A ile kosztuje?
SPRZEDAWCZYNI Sześćdziesiąt osiem tysięcy złotych.
MAGDA To dla mnie za drogo... Szkoda... Mamie bardzo by się spodobał...
– Mam! Mam jeszcze pięć tysięcy!
SPRZEDAWCZYNI Czyli razem masz akurat sześćdziesiąt osiem tysięcy złotych!
MAGDA Poproszę tego barana! Ile płacę?
SPRZEDAWCZYNI Sześćdziesiąt osiem tysięcy, proszę pani...
MAGDA Proszę tylko zapakować. To prezent.

OBRAZ MALOWANY NA SZKLE

BUKOWINA: A SHOP

* Can I help you? * I'm looking for a present for my mum. Something nice and inexpensive. * And how much money have you got? * I can see that (it's) quite a lot... * Not so much... * Forty, forty five, fifty, sixty, sixty one, two, three... I've got sixty three thousand zloty! * Perhaps... this? * How much is this brooch? * Sixty thousand... * Nice... But perhaps you've got something else [*lit.*: different] at a similar price? * This little box's nice and inexpensive. One can keep rings or earrings in it... * Unfortunately mum's got a similar box. Oh, I like that! * What? Please show me... * Oh, that! That animal! * I see. You mean that ram? A wonderful ram (made) of sheep wool, a perfect souvenir from the mountains. * It's lovely... And how much is it? * Sixty-eight thousand zloty. * That's too expensive for me... Pity... Mum would like it very much... * I've got (the money)! I've still got five thousand zloty! * So altogether you've got exactly sixty-eight thousand zloty! * I'll have that ram, please! How much is it [*lit.*: do I pay]? * Sixty-eight thousand, ma'am... * Please wrap it up nicely. It's a present. *

BUKOWINA – ULICA

BOŻENA A co ty tu robisz?
MAGDA Bo ja... Bo ja już się całkiem dobrze czuję.
BOŻENA No tak... Ja umieram z niepokoju o moje chore dziecko, a chore dziecko tymczasem spaceruje sobie w najlepsze!
MAGDA Cały dzień czuję się dobrze... Tylko... To jeszcze dwa dni, ale... Wszystkiego najlepszego z okazji urodzin, mamo!

BUKOWINA: A STREET

* And what are you doing here? * Because I... Because I'm feeling fine now. * I see [*lit.*: well... yes]... I'm dying of anxiety about my sick child, and meanwhile the sick child is walking about as if nothing had happened! * I've been alright all day... Only... It's still two days, but... Many happy returns of the day, mum! *

BOŻENA Zapraszam cię na urodzinowe obżarstwo!
MAGDA Naprawdę, mogę wybrać to, na co mam ochotę?
BOŻENA Co byś chciała najbardziej?
MAGDA Ciastka!
– Szarlotkę, makowiec i sernik z galaretką.
BOŻENA Bardzo proszę... Czy coś jeszcze?
MAGDA Może... sok pomarańczowy?
BOŻENA Duży czy mały?
MAGDA Duży.
BOŻENA A dla mnie kawę... Małą... Zapłacimy za to grube tysiące, ale co tam.
MAGDA Urodziny to naprawdę doskonała rzecz. Nawet jeśli to są urodziny mamy!

BUKOWINA: AN ICE-CREAM PARLOUR

✱ I'm inviting you to a big birthday eat-in! ✱ Really, may I choose whatever I [*lit.*: feel] like? ✱ What would you like best? ✱ Cakes! ✱ An apple tart, poppy seed cake and cheese cake with jelly. ✱ You are welcome... Anything else? ✱ Perhaps... orange juice? ✱ Large or small? ✱ Large. ✱ And coffee for me... A small one... We'll pay a fortune [*lit.*: fat thousands] for it, but what the hell... ✱ A birthday's really a great thing. Even if it's mum's birthday! ✱

STOP

SPRZEDAWCZYNI Proszę, czym mogę służyć?
MAGDA Szukam prezentu dla mojej mamy. Czegoś ładnego i niedrogiego.
MAGDA Ile kosztuje ta broszka?
SPRZEDAWCZYNI Sześćdziesiąt tysięcy...
MAGDA Ładna... Ale może ma pani coś innego w podobnej cenie?
MAGDA Poproszę o tego barana! Ile płacę?
SPRZEDAWCZYNI Sześćdziesiąt osiem tysięcy, proszę pani...
MAGDA Proszę ładnie zapakować! To prezent!
BUFETOWA Proszę, co mam podać?

MAGDA Poproszę szarlotkę, makowiec i sernik z galaretką.
MAGDA Czy jest może... sok pomarańczowy?
BUFETOWA Duży czy mały?

WARSZAWA – MUZEUM

KRZYSZTOF Grzegorzewski, słucham?... A, to ty... Cześć! Wyjazd do Paryża? Tak, bardzo udany, tylko zbyt krótki. Jutro? Nie, w góry po Bożenę i Magdę jadę pojutrze. Zaraz, sprawdzę w kalendarzu...
– Katastrofa! Nie, dziś nie mam czasu, jutro nie mam czasu, wcale nie mam czasu! Cześć!
MARIA Dobrze się czujesz?
KRZYSZTOF To już jutro... A pojutrze zobaczę się z nią w górach...
MARIA Bardzo dobrze się składa, złożysz jej życzenia...
KRZYSZTOF Ale prezent!
MARIA Jak to, nie masz dla niej prezentu?
– A coś z Paryża? Nie masz dla niej prezentu z Paryża?
KRZYSZTOF Wiesz, jak mało czasu jest na takiej naukowej konferencji? Trzy dni wykładów, potem samolot i już jestem w Warszawie!
– Mam!
MARIA Chyba jednak nie masz...
KRZYSZTOF Nie umiem kupować prezentów. Musisz poradzić mi, co kupić Bożenie na urodziny...

WARSAW: THE MUSEUM

✱ Grzegorzewski speaking?... Aaah, it's you... Hi! The trip to Paris? Yes, very successful, only too short. Tomorrow? No, I'm going to the mountains to collect Bożena and Magda the day after tomorrow. Hang on a second, let me check in the calendar... ✱ [*lit.:* Disaster!] No, I don't have time today, I don't have time tomorrow, I don't have time at all! Bye! ✱ Are you alright? ✱ It's tomorrow... And the day after tomorrow I'll see her in the mountains... ✱ That's just perfect. You'll (be able to) wish her (happy birthday). ✱ But the present! ✱ What? You don't have a present? ✱ How about something from Paris? Don't you have a present for her from Paris? ✱ You know how little time there is at these academic conferences? Three days of lectures, then an airplane and here I am back in Warsaw! ✱ I've got it! ✱ I'm afraid you don't really... ✱ I don't know how to buy presents. You'll have to advise me what to buy for Bożena's birthday... ✱

KRZYSZTOF Nie widzę tu nic na prezent dla Bożenki...
MARIA Jesteś w błędzie. Jest tu dużo ładnych rzeczy. Przepraszam bardzo, czy są jedwabne apaszki?
SPRZEDAWCZYNI Dodatki do strojów leżą tam. Czy interesuje panią jakiś określony kolor?
MARIA Może... coś w tonacji brązowej?
– Krzysztof!
KRZYSZTOF Tak?
MARIA Kupujemy prezent dla twojej żony...
– Może kupisz taką apaszkę? Która ci się podoba?
KRZYSZTOF Wszystkie są ładne.
MARIA Jaka jest ich cena?
SPRZEDAWCZYNI Te dwie są po trzysta pięćdziesiąt tysięcy, ta kosztuje pięćset osiemdziesiąt, a ta jest najdroższa. Sześćset dwadzieścia tysięcy.
KRZYSZTOF Ile? W takim razie żadna mi się nie podoba!
SPRZEDAWCZYNI To najmodniejszy wzór. Prosto z Paryża...

WARSAW: A BOUTIQUE

* I can't see anything (suitable) for a present for Bożenka... * You're mistaken. There are lots of lovely things. Excuse me, are there any silk scarfs? * The accessories are (*lit.*: lie) over there. Are you interested in any particular colour? * Perhaps... something brownish? * Krzysztof! * Yes? * We're buying a present for your wife... * Perhaps you'd buy a scarf like that? Which one do you like? * All (of them) are nice. * How much do they cost? * These two are three hundred and fifty thousand each, this one is five hundred and eighty, and this one's the most expensive. Six hundred and twenty thousand. * How much? In that case I don't like any of them! * This is the latest style [*lit.*: most fashionable pattern]. Straight from Paris... *

BUKOWINA – PENSJONAT

KRZYSZTOF Halo! Halo!
MAGDA Tata!
BOŻENA Cześć, kochanie. Jak droga?
KRZYSZTOF Dobrze. Nie jest nawet ślisko... Ładnie wyglądacie. Jak tam Magda, jeździsz już dobrze na nartach?
– Wszystkiego najlepszego z okazji urodzin, kochanie!
BOŻENA Dziękuję, kochanie! Jaka śliczna! Prosto z Paryża?
KRZYSZTOF Najmodniejszy wzór. Prosto z Paryża!
MAGDA O! To jest na pewno z Paryża! Dziękuję!

BUKOWINA: THE BOARDING HOUSE

* Hello! hello! * Dad! * Hello, darling. How was (your) journey? * Fine. It's not even icy... You (both) look lovely. How are you Magda, are you a good skier by now? * Many happy returns of the day, darling! * Thanks, darling. How lovely! Straight from Paris? * The latest style. Straight from Paris! * Oh! That's definitely from Paris! Thanks! *

BUKOWINA

MAGDA Do widzenia góry! Do widzenia!

BUKOWINA

* MAGDA : Bye bye mountains! Bye! *

MARIA Przepraszam bardzo, czy są jedwabne apaszki?

SPRZEDAWCZYNI Dodatki do strojów leżą tam. Czy panią interesuje jakiś określony kolor?

MARIA Może kupisz taką chustkę? Która ci się podoba?

KRZYSZTOF Wszystkie są ładne.

MARIA Jaka jest ich cena?

SPRZEDAWCZYNI Te dwie są po trzysta pięćdziesiąt tysięcy. Ta kosztuje pięćset osiemdziesiąt.

SPRZEDAWCZYNI A ta jest najdroższa. Sześćset dwadzieścia tysięcy.

BUKOWINA. DOM LUDOWY. TYPOWY, DREWNIANY DOM W STYLU ZAKOPIAŃSKIM

KOMENTARZ GRAMATYCZNY I KOMUNIKACYJNY

11.1. TEMAT FLEKSYJNY WYRAZÓW ODMIENNYCH

W trakcie poznawania odmiany wyrazów w języku polskim uwagę studentów zwracają końcówki. Są one nowymi elementami, których trzeba się nauczyć, gdyż w nich zawarta jest informacja o przypadku, liczbie i rodzaju wyrazu odmiennego, bo to one wiążą się z jego funkcją syntaktyczną.

Tymczasem temat to ta stała część wyrazu, która powoduje, że wszystkie formy fleksyjne (rzeczowniki mają ich po 14) są formami tego samego wyrazu, że wszystkie formy tego samego wyrazu zachowują to samo znaczenie.

Taka jest funkcja tematu – stałej, choć zmieniającej się części każdego wyrazu odmiennego. Zmiany w temacie ograniczają się do jego ostatniej sylaby i dotyczą wymiany spółgłosek i samogłosek. Zmiany te nie wywołują u Polaków poczucie, że chodzi wciąż o ten sam wyraz, mający wciąż to samo znaczenie. Gorzej jest z obcokrajowcami, dla których różne formy wyrazów krótkich, jednosylabowych, wyglądają jak osobne, nieznane wyrazy.

Dlatego w lekcji 11. poświęcamy uwagę tematom fleksyjnym wyrazów odmiennych. Chcemy pokazać, co i w jakim zakresie zmienia się w temacie, a co pozostaje niezmienne.

Zmiany w tematach prześledzimy na przykładzie mianownika, dopełniacza i miejscownika l. poj. oraz dopełniacza l. mn.:

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

11.1. THE INFLECTIONAL STEM

When familiarizing yourself with the inflection of Polish words you must pay attention to the endings. These have to be learnt because they contain information about the case, number and gender of the inflected word, and in this way indicate its syntactic function.

The stem is the part of the word which remains unchanged, which ensures that all the inflectional forms (the noun has fourteen) belong to the same word, and thus have a constant meaning.

This is the function of the stem – a constant and at the same time changeable part of every inflected word. Changes in the stem are confined to the last syllable and involve vowel and consonant alternations. Despite these alternations, native speakers feel that they are dealing with the same word with an unvarying meaning. Unfortunately, it frequently happens that the different forms of short, single-syllabled words look like different words to foreigners.

For this reason, we devote some attention to inflectional stems in this lesson, and show what is changed in the stem, and what remains unchanged.

We can observe alternations in the stem in the nominative, genitive and locative of the singular and in the genitive of the plural of nouns:

Wyrazy Words	Mianownik l. poj. Nom. sing.	Dopełniacz l. poj. Gen. sing.	Miejscownik l. poj. Loc. sing.	Dopełniacz l. mn. Gen. pl.
Marek	Marek –ϕ	Mark –a	Mark –u	Mark –ów
pies	pies –ϕ	ps –a	psi –e	ps –ów
wybór	wybór –ϕ	wybor –u	wyborz –e	wybor –ów
dzień	dzień –ϕ	dni –a	dni –u	dń –i
kasa	kas –a	kas –y	kasi –e	kas –ϕ
chustka	chustk –a	chustk –i	chustc –e	chustek –ϕ
pani	pań –i	pań –i	pań –i	pań –ϕ
miłość	miłość –ϕ	miłość –i	miłość –i	miłość –i
rzecz	rzecz –ϕ	rzecz –y	rzecz –y	rzecz –y
ciastko	ciastk –o	ciastk –a	ciastk –u	ciastek –ϕ
zdanie	zdani –e	zdani –a	zdani –u	zdań –ϕ
ten	ten	t –ego	t –ym	t –ych
ładny	ładn –y	ładn –ego	ładn –ym	ładn –ych
polski	polsk –i	polski –ego	polsk' –im	polsk –ich

W tabeli wyrazy nie zawsze są pisane zgodnie z polską ortografią. Zakończenie tematów pisano bowiem tak, by oddać ich wymowę. Wymowa ostatniej głoski jest ważna, gdyż wybór jednej z kilku końcówek zależy od:

– głoski kończącej temat,
– znaczenia wyrazu,
– zwyczaju.

Bardzo ważna jest forma dopełniacza l. poj., bo temat powtarza się we wszystkich przypadkach poza mianownikiem i czasami biernikiem l. poj.

Inne przypadki mogą do postaci tematu znanej z dopełniacza dodać typowe dla siebie alternacje. Dlatego wybrano miejscownik l. poj., dla którego typowa jest palatalizacja tematu przed końcówką **–e,** oraz dopełniacz l. mn., w którym występuje rozbicie grup spółgłoskowych przez wstawne (ruchome) **e** przed końcówką –ϕ.

Największe zmiany występują w temacie dwu rzeczowników: **pies** i **dzień**. Z trzech dźwięków tworzących w mianowniku temat wyrazu (**p'es**) w dopełniaczu pozostaje tylko jeden (**s**). Inne ulegają

The words in the table are not all written exactly in accordance with Polish spelling. The spelling of the stem endings is to draw attention to their pronunciation. The pronunciation of the final sound is important, because the choice of ending depends on:

– the final sound of the stem,
– the meaning of the word,
– customary usage.

The form of the genitive singular is very important, because the form which the stem takes here is also found in all other cases besides the nominative and occasionally the accusative singular.

With the other cases, further changes may be made to the genitive stem when the case ending is added. For this reason we included the locative singular, which causes palatalization of the stem before the ending **–e**. Likewise, in the genitive plural consonant clusters are broken up by the insertion of epenthetic **e** before the ending –ϕ.

The most striking changes are found in the stems of two nouns: **pies** and **dzień**. Of the three sounds

alternacjom: **p' : p (pi:p), e : ϕ**. Podobnie jest w wyrazie **dzień**: z trzech dźwięków składających się na temat mianownika (**dźeń**), w dopełniaczu bez zmian pozostaje jeden (**ń**), bo inne ulegają alternacjom: **dź : d (dzi : d), e : ϕ**.

Z drugiej strony musimy zauważyć, że wiele tematów pozostaje niezmiennych we wszystkich formach (**pani, miłość, kochanie, rzecz, zdanie**).

Typowe dla polskiej fleksji jest zjawisko pośrednie: większa część tematu powtarza się, a zmianie ulega tylko jeden lub dwa elementy:

which compose the nominative of the stem /**p'es**/ only /**s**/ remains in the genitive. The others undergo alternations: **p' : p (pi : p), e : ϕ**. Likewise, in the word **dzień** only /**ń**/ remains unchanged in the genitive, while the other sounds undergo alternations: **dź : d (dzi : d), e : ϕ**.

On the other hand, many stems remain unchanged throughout their declension (**pani, miłość, kochanie, rzecz, zdanie**).

The declension of most words lies somewhere between these two extremes: the main part of the stem is unchanged and only one or two elements undergo alternations:

Tematy stems			Alternacje alternations	Liczba elementów stałych (głosek) no. of constant elements (sounds)
Marek –	//	Mark –	e : ϕ	4
wybór –	//	wyborz –	ó : o, r : rz	3
kas –	//	kasi –	s : si	2
chustk –	//	chustk' –	k : k', k : c, e : ϕ	4
ciastk –	//	ciastek –	e : ϕ	5
ładn –	//	ładn' –	n : ń	3
polsk' –	//	polsc –	k' : c	3

Na osobną uwagę zasługuje zaimek wskazujący **ten**. Jego temat w przypadkach poza mianownikiem składa się z jednej spółgłoski (**t–**), która bez końcówki nie jest nawet sylabą. To tłumaczy, dlaczego temat mianownika został rozszerzony o nietypowe elementy. W trakcie rozwoju języka polskiego dodano je, aby ratować niejako formę mianownika.

Przy okazji warto spojrzeć na wyraz **pani** i uświadomić sobie, że w kilku różnych przypadkach może wystąpić identyczna forma.

Special attention should be paid to the demonstrative pronoun **ten**. Its stem consists of the consonant **t**, which, without an ending, is not even a syllable. This explains why the stem of the nominative was expanded by adding untypical elements. These were tacked on in the course of the development of Polish in order to maintain the distinctness of the nominative.

It is also worth noting that in the word **pani** the same form appears in a number of different cases.

11.2. ZAIMKI NIEOKREŚLONE TYPU *KTOŚ, COŚ*

W języku polskim występuje kategoria zaimków zwanych nieokreślonymi, które cechuje morfem **–ś**, dodawany do zaimka pytającego, np. **kto? co?**

11.2. INDEFINITE PRONOUNS LIKE *KTOŚ* (SOMEBODY), *COŚ* (SOMETHING)

There is a category of pronoun in Polish called indefinite pronouns. These are formed by adding the morpheme **–ś** to interrogative pronouns, e.g. **kto? co?**

Zaimek **ktoś** oznacza 'ktoś nieokreślony, nie wiem kto'. Zaimek **coś** oznacza 'co nieokreślone, nie wiem co'.
Do kategorii tej należy więcej znanych wam zaimków, np. **gdzieś** (nie wiem gdzie), **jakiś** (nie wiem jaki) itd.
Zaimki **ktoś**, **coś** odmieniają się jak zaimki pytające, a morfem **-ś** znajduje się zawsze na końcu słowa, np. **kogoś**, **czegoś**. Objaśniając znaczenie zaimków **ktoś**, **coś** podano, że mówiący nie wie, o kogo lub o co chodzi. Dokładnie rzecz biorąc, używając tych zaimków, mówiący albo naprawdę nie wie, albo też woli udawać, że nie wie, o kogo lub o co chodzi, np.:

The pronoun **ktoś** means 'somebody undefined, I don't know who'. The pronoun **co** means 'something undefined, I don't know what'.
Other examples that you are familiar with are **gdzieś** (I don't know where), and **jakiś** (I don't know what kind).
The pronouns **ktoś**, **coś** are inflected like interrogative pronouns and the morpheme **-ś** is always found at the end of the word, e.g. **kogoś**, **czegoś**. When explaining the meaning of the pronouns **ktoś**, **coś** we said that the speaker does not know what person or thing is being talked about. More precisely, the person who uses these pronouns really does not know, or wishes to pretend that (s)he does not know what person or thing is being talked about, e.g.

Zaraz coś kupimy.
Czy coś jeszcze?
A coś z Paryża?

11.3. WYRAŻENIA TYPU *COŚ ŁADNEGO, KTOŚ MIŁY*

Zdarza się, że ktoś szuka nieokreślonego przedmiotu, mając wyobrażenie o jakiejś jego cesze. Do wyrażenia takich sytuacji służą konstrukcje typu **coś ładnego**. Składa się na nią zaimek **coś** i przymiotnik w dopełniaczu, np.:

11.3. EXPRESSIONS LIKE *COŚ ŁADNEGO, KTOŚ MIŁY*

Sometimes it happens that somebody is looking for some object which is undefined, but which has one more or less definite characteristic. Constructions like **coś ładnego** are used to express such situations. They are composed of the pronoun **coś** and an adjective in the genitive:

Nie ma pani czegoś tańszego?
Szukam prezentu dla mojej mamy. Czegoś ładnego i niedrogiego.
Może ma pani coś innego?
Przyda się coś ładnego na ścianę.
Coś dobrego ci się należy ode mnie...

Podobną konstrukcję tworzy zaimek **ktoś** z przymiotnikiem w tym samym przypadku co zaimek, np.:

A similar construction is formed by means of the pronoun **ktoś** with an adjective in the same case as the pronoun:

Ktoś miły tu będzie. (M. – Nom.)
Szukam czegoś pięknego. (D. – Gen.)
Czekam na kogoś wspaniałego. (B. – Acc.)

*Uwaga: przymiotniki łączące się z **coś, ktoś** są zawsze rodzaju męskiego (niezależnie od płci osoby, o której może myśleć mówiący). Tak więc **Szukam kogoś pięknego** może znaczyć **Szukam jakiejś pięknej dziewczyny** albo **Szukam jakiegoś pięknego chłopca**.*
Proszę powtórzyć informację o wyrażeniach typu **coś do picia** (zob. 5.1.).

*N.B. Adjectives combined with **coś, ktoś** are always masculine (regardless of the sex of the person that the speaker has in mind). And so **Szukam kogoś pięknego** may mean **Szukam jakiejś pięknej dziewczyny** or **Szukam jakiegoś pięknego chłopca**.*
Look again at the section about expressions like **coś do picia** (see 5.1.).

11.4. CELOWNIK LICZBY POJEDYNCZEJ I MNOGIEJ RZECZOWNIKÓW

11.4. THE DATIVE SINGULAR AND PLURAL OF THE NOUN

Celownik należy do przypadków używanych rzadziej w polszczyźnie. Są jednak pozycje syntaktyczne, w których tylko ten przypadek może wystąpić i dlatego trzeba znać jego formy i funkcje.
Proszę porównać formy mianownika i celownika liczby pojedynczej:

The dative is not so common in Polish. However, there are syntactic positions which can only be filled by this case and for this reason it is necessary to know its forms and functions.
Compare the forms of the nominative and dative of the singular:

	Mianownik Nominative		Celownik Dative
To jest	Marek	Kupuję prezent	Mark–owi.
	profesor.		profesor–owi.
	syn.		syn–owi.
	brat.		brat–u.
	ojciec.		ojc–u.
To jest	mama.	Kupuję prezent	mami–e.
	Magda.		Magdzi–e.
	Marta.		Marci–e.
	matka.		matc–e.
	babcia.		babc–i.
To jest	dziecko.	Kupuję prezent	dzieck–u.

Rzeczowniki męskie mają w celowniku l. poj. końcówkę **–owi** z wyjątkiem kilku rzeczowników, które mają końcówkę **–u**, np.: **panu**, **bratu**, **ojcu**, **psu**, **kotu**.
Celownik rzeczowników żeńskich ma formy identyczne z formami miejscownika, które poznaliście w lekcji 10. (zob. 10.6.).
Rzeczowniki nijakie mają w celowniku końcówkę **–u**. Rzeczowniki wszystkich rodzajów mają w celowniku l. mn. jedną końcówkę **–om** :

Masculine nouns have the ending **–owi** in the dative singular, with the exception of a few nouns which have the ending **–u**, e.g. **panu**, **bratu**, **ojcu**, **psu**, **kotu**.
The dative of feminine nouns is identical to the locative, whose forms we came across in Lesson 10 (see 10.6.).
Neuter nouns have the ending **–u** in the dative.
All genders have the ending **–om** in the dative plural:

Kupuję prezenty synom i córkom.
Kupujemy prezenty dzieciom.

11.5. CELOWNIK LICZBY POJEDYNCZEJ I MNOGIEJ PRZYMIOTNIKÓW I ZAIMKÓW

11.5. THE DATIVE SINGULAR AND PLURAL OF ADJECTIVES AND PRONOUNS

Proszę zwrócić uwagę na formę przymiotników i zaimków określających rzeczowniki w celowniku:

Here are some examples of adjectives and pronouns qualifying nouns in the dative:

Kupuję prezent mojemu synowi.
Kupujemy prezent naszemu profesorowi.
Kupujesz prezent swojej matce.
Kupujecie prezenty swojemu dziecku.
Kupujemy prezenty naszym dzieciom.

Przymiotniki i zaimki rodzaju męskiego i nijakiego mają w celowniku l. poj. końcówkę **–emu**.
Przymiotniki i zaimki rodzaju żeńskiego mają w celowniku l. poj. końcówkę **–ej** .
W celowniku l. mn. wszystkie przymiotniki i zaimki mają końcówkę **–ym** po spółgłosce twardej (z wyjątkiem **–k**, **–g**) i końcówkę **–im** po spółgłoskach miękkich i **–k**, **–g**.
Celownik zaimków osobowych został podany w lekcji 7. (zob. 7.8.).

Masculine and neuter adjectives and pronouns have the ending **–emu** in the dative singular.
Feminine adjectives and pronouns have the ending **–ej** in the dative singular.
In the dative plural, all adjectives and pronouns have the ending **–ym** after a hard consonant (with the exception of **–k**, **–g**), and the ending **–im** after soft consonants and **–k**, **–g**.
The dative of personal pronouns was presented in Lesson 7 (see 7.8.).

11.6. FUNKCJE SYNTAKTYCZNE CELOWNIKA

11.6. THE SYNTACTIC FUNCTIONS OF THE DATIVE

Celownik występuje jako dopełnienie dalsze przy niektórych czasownikach:

The dative functions as the indirect complement with some verbs:

kupuję	co? prezent	komu? mamie
daję	co? chustkę mleko	komu? żonie kotu
mówię	co? to	komu? panu
życzę	komu? ci	czego? wszystkiego dobrego
pomagam	komu? Markowi	w czym? w zakupach

Ponieważ odbiorcami tych czynności są osoby albo istoty żywe (zwierzęta), jako przykładów form celownika (zob. 11.4.) używano tylko rzeczowników osobowych lub żywotnych.
W 7.8. podano przykład innej funkcji celownika: wyraz w celowniku wyraża osobę, która odczuwa jakiś stan psychiczny lub fizyczny, która coś czuje, np.:

Because the beneficiaries of these actions are persons or living creatures (animals) only personal or animate nouns were used in examples of the forms of the dative (see 11.4.).
In 7.8. we observed another function of the dative: the word in the dative denotes a person who experiences a psychological or physical state, or who feels something:

Jest mi zimno.	I feel cold.
Jest ci przyjemnie.	You are pleased.
Film podoba nam się.	We like the film.

Oczywiście w konstrukcjach tych zamiast zaimków mogą wystąpić rzeczowniki, np.:

Of course nouns can also appear in these constructions instead of pronouns:

Markowi jest zimno.	Marek feels cold.
Mamie jest gorąco.	Mum feels hot.
Magdzie jest przyjemnie.	Magda is pleased.

11.7. SPOSOBY PYTANIA O CELOWNIK RZECZOWNIKÓW, PRZYMIOTNIKÓW I ZAIMKÓW

11.7. QUESTIONS INVOLVING THE DATIVE OF NOUNS, ADJECTIVES AND PRONOUNS

Komu kupujesz prezent? For whom are you buying a present?	Markowi kupuję prezent. I'm buying a present for Marek.
Komu kupujecie prezent? For whom are you buying a present?	Mamie kupujemy prezent. We're buying a present for Mum.
Komu dajesz prezent? To whom are you giving a present?	Dziecku daję prezent. I'm giving a present to the child.
Czemu się przyglądasz? At what are you looking?	Przyglądam się psom. I'm looking at the dogs.
Kupujemy prezent nowemu koledze. We're buying a present for our new friend.	Któremu (jakiemu) koledze kupujecie prezent? For which friend are you buying a present?
Kupuję prezent dobrej koleżance. I'm buying a present for my good female friend	Której (jakiej) koleżance kupujesz prezent? For which female friend are you buying a present?
Kupujemy prezent naszemu profesorowi. We're buying a present for our professor.	Czyjemu profesorowi kupujecie prezent? For whose professor are you buying a present?
Kupuję prezent naszej mamie. I'm buying a present for our mum	Czyjej mamie kupujesz prezent? For whose mum are you buying a present?

11.8. ZAKUPY (CZĘŚĆ II)

11.8. SHOPPING (PART II)

Z podstawowymi wyrażeniami dotyczącymi zakupów, zwłaszcza zakupów artykułów spożywczych, zapoznaliście się w lekcji 5. (zob. 5.1. i 5.2.). W lekcji 11. wracamy do robienia zakupów, które wiążą się z czyjąś pomocą i radą.

We met basic expressions connected with shopping, especially shopping for groceries, in Lesson 5 (see 5.1. and 5.2.). We now return to this subject, dealing this time with purchases which require somebody's help and advice.

Prosimy więc zwrócić uwagę na przygotowania do zakupów (co kupić?) i wybieranie najlepszego towaru, np.:

The following examples illustrate the preliminary stage of shopping (what to buy?) and the choosing of the best items.

Przygotowanie do zakupów:

The preliminary stage:

– Nie wiem, co kupić mamie na urodziny.
– Możesz kupić mamie kosmetyk, jedwabną chustkę, portfelik, książkę, coś z biżuterii.
– Może kupisz mamie broszkę?
– Broszkę? Nie wiem, czy mama lubi nosić broszki...
– Może portfel?
– Ma trzy portfele. Kupuję jej portfel co roku.

Wybieranie towaru:

The choosing of the item:

– Zobacz, Marek, jakie ładne obrazki... Od razu widać, że to prezent z Zakopanego. Macie nowe mieszkanie, przyda się coś ładnego na ścianę.
– Rzeczywiście. Bardzo ładne... Ale pewnie bardzo drogie...
– Szukam prezentu dla mojej mamy. Czegoś ładnego i niedrogiego.
– A ile masz pieniędzy?
– Mam 63 000 zł.
– Może... to.
– Ile kosztuje ta broszka?
– 60 000 zł.
– Ładna... ale może ma pani coś innego w podobnej cenie?
– To pudełeczko jest ładne i niedrogie.
– Niestety, mama ma już podobne pudełko.
– O! To mi się podoba!
– Co? Proszę mi pokazać.
– O, to. To zwierzę.
– Rozumiem. Chodzi ci o barana? Wspaniały baran z owczej wełny, doskonała pamiątka z gór.

Proszę znaleźć w tekście fragment pokazujący, jak wybierają prezenty Marek i pan Krzysztof Grzegorzewski.

Find for yourself the passage in the text where Marek and Mr Krzysztof Grzegorzewski choose presents.

11.9. PROŚBA O POMOC

11.9. ASKING FOR HELP

Ogólna prośba o pomoc w robieniu czegoś, co wynika z sytuacji:

Asking for help in the doing of something which arises out of the context:

Nieformalna: Informal:	Formalna: Formal:
Czy możesz mi pomóc?	Czy może mi pan pomóc? Czy może mi pani pomóc?

Prośba o pomoc w robieniu czegoś konkretnego:

Asking for help in the doing of something concrete:

Nieformalna: Informal:	Formalna: Formal:
Pomożesz mi w kupowaniu prezentu dla mamy? Jasne.	Czy może mi pani pomóc w wyborze prezentu? Czy może mi pan pomóc w naprawie samochodu?

Jeśli dzieje się nam coś bardzo złego i potrzebujemy pomocy jakiegoś człowieka, krzyczymy:

If something awful happens to us and we need somebody's help we shout:

Ratunku! Pomocy!

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać podane zdania. Proszę zwrócić uwagę na intonację.

1. Read the following sentences aloud, paying attention to the intonation:

A dostawać prezenty lubisz?
Pomożesz mi w kupowaniu prezentu?
Może kupisz broszkę?
Nie ma czegoś tańszego?
Ale może ma pani coś innego w podobnej cenie?

2. Proszę przeczytać podane zdania. Proszę zwrócić uwagę na wymowę grup **trz, drz**:

2. Read these sentence aloud, paying attention to the pronunciation of the consonant clusters **trz, drz**:

trzeba	na wietrze	drzèwo	we wiadrze
trzyma	utrzesz	drzwi	udrzesz
trzeszczy	zatrzymam	drzemać	podrzemię

3. Proszę przeczytać podane wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na wymowę **trz, cz, drz, dż, sz**:

3. Read the following words, paying: attention to the pronunciation of **trz, cz, drz, dź, sz**:

wietrzny	wieczny	młodszy	moczy
trzy	czy	starszy	starczy
trzech	Czech	gładszy	płaczu
utrze	uczę	słodszy	skoczy
otrzyma	oczyma	rzadszy	raczy
krótszy	kruczy	odszedł	oczkiem
na drzewie	w dżemie	wypatrzę	wypaczę
drzemie	o dżemie	spiętrzony	spieczony

4. Proszę wstawić celownik podanych rzeczowników.

4. Put the following nouns into the dative:

Magda chce kupić prezent mamie (mama).

Andrzej chce kupić prezent .... (siostra).
Bożena chce kupić prezent .... (brat).
Kasia chce kupić prezent .... (matka).
Paweł chce kupić prezent .... (ojciec).
Kuba chce kupić prezent .... (kolega).
Zosia chce kupić prezent .... (koleżanka).
Krzysztof chce kupić prezent .... (żona).
Ewa chce kupić prezent .... (mąż).

5. Do podanych zdań proszę wstawić celownik przymiotników i zaimków.

5. Put the following adjectives and pronouns into the dative:

Magda kupuje prezent swojej (swoja) mamie.

Andrzej kupuje prezent .... (moja) babci.
Bożena kupuje prezent .... (twój) dziadkowi.
Kupujemy prezent .... (nasz) nauczycielowi.
Czy wy kupujecie prezent .... (wasz) panu dyrektorowi?
Kupcie jakiś prezent .... (twoja) dziewczynie.
Czy kupiliście prezent .... (mój) chłopcu?
Kupiłaś prezent .... (nasz) rodzicom?
Czy oni kupili prezent .... (wasz) lektorom?

6. Do podanych zdań proszę wstawić rzeczownik w celowniku.

6. Put the dative forms into the following sentences:

Dam prezent Markowi , a ty dasz Magdzie

Dam prezent .... (Bożena), a ty dasz .... (Adam).
Dam prezent .... (Ryszard), a ty dasz .... (Ewa).
Dam prezent .... (Jurek), a ty dasz .... (Ola).
Dam prezent .... (Elka), a ty dasz .... (Piotr).

7. W przykładach z ćwiczenia 4. proszę zastąpić rzeczowniki zaimkami.

7. Replace the nouns from Exercise 4 with pronouns:

Magda chce jej kupić prezent.

....

....

....

....

....

....

....

....

8. Podane zdania proszę uzupełnić rzeczownikami w celowniku l. mn.

8. Put the following nouns into the dative plural:

Ten prezent damy rodzicom (rodzice).

Ten prezent dacie .... (kolega; chłopiec; profesor).

Ten prezent dasz .... (koleżanka; dziewczynka).

Ten prezent damy .... (dziecko; nauczyciel).

Ten prezent dacie .... (pani).

9. Do podanych zdań proszę wstawić odpowiednie formy zaimków.

9. Put the correct form of the following pronouns into these sentences:

To dasz mnie (ja), a tamto jej (ona).

To dacie	....	(my),	a tamto	....	(oni).
To damy	....	(wy),	a tamto	....	(one).
To dam	....	(ty),	a tamto	....	(one).
To da	....	(on),	a tamto	....	(ja).
To damy	....	(pan),	a tamto	....	(pani).
To damy	....	(państwo),	a tamto	....	(wy).

10. Do podanych zdań proszę wstawić odpowiednie formy zaimków.

10. Put the correct form of the following pronouns into these sentences:

Jest mi zimno. A tobie (ty)?
Jest mi ciepło. A .... (wy)?
Jest mi gorąco. A .... (on)?
Jest mi przyjemnie. A .... (pan)?
Jest mi chłodno. A .... (pani)?
Jest nam tu dobrze. A .... (państwo)?
Jest mi gorąco. A .... (ona)?
Mnie jest zimno, a .... (wy) nie.
Tobie jest gorąco, a .... (oni) nie.

11. Proszę wstawić odpowiednie formy zaimków.

11. Put in the correct form of the pronouns:

Nie umiem kupować prezentów. Proszę mi pomóc.

Nie umiemy kupować prezentów. ....
Nie umiecie kupować prezentów. Muszę ....
Nie umiesz kupować prezentów. Muszę ....
On nie umie kupować prezentów. ....
Ona nie umie kupować prezentów. ....
Oni nie umieją kupować prezentów. ....

12. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 11. Proszę powiedzieć, które z tych zdań są prawdziwe.

12. Look carefully at Lesson 11. Are the following sentences true or false?

	Prawda	Nieprawda
Marek chce kupić prezent mamie.		
Marta pomaga Magdzie wybrać prezent.		
Magda jest chora i dlatego leży w łóżku.		

	Prawda	Nieprawda
Magda kupiła mamie barana.		
Pani Bożena ma za dwa dni imieniny.		
Pan Krzysztof kupił żonie prezent w Paryżu.		
Cała rodzina wraca samochodem do Warszawy.		

13. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 11. i ułożyć zdania w takiej kolejności, aby były zgodne z treścią lekcji.

13. Look carefully at Lesson 11. Put the following sentences into the correct order:

- [ ] Marek nie umie kupować prezentów i dlatego Marta pomaga mu.
- [ ] W sklepie kupuje barana z wełny.
- [ ] Pan Krzysztof wrócił z Paryża, ale nie kupił prezentu żonie.
- [ ] Razem wracają do Warszawy.
- [ ] Marta i Marek spacerują po Zakopanem.
- [ ] Magda nie idzie na narty.
- [ ] Kiedy spotyka mamę, daje jej prezent i życzy wszystkiego najlepszego.
- [ ] W Warszawie kupuje jedwabną chustkę z Paryża.
- [ ] Ona chce kupić kartki, a on prezent mamie.
- [ ] Mama myśli, że ona jest chora, a ona chce kupić prezent mamie.
- [ ] One idą do kawiarni na ciastka.
- [ ] Pan Krzysztof przyjechał po żonę i córkę.

14. Proszę dokończyć podane wypowiedzi:

14. Complete the following dialogues:

Bardzo lubię kupowanie prezentów. – A ja ....
A dostawać prezenty lubisz? – Oczywiście! Chyba ....
Dziękuję, jest bardzo ładny, ale ....
Szukam prezentu dla mojej mamy. Czegoś ....
Nie umiem kupować prezentów. Musisz ....
Może kupisz taką chustkę? Która ....

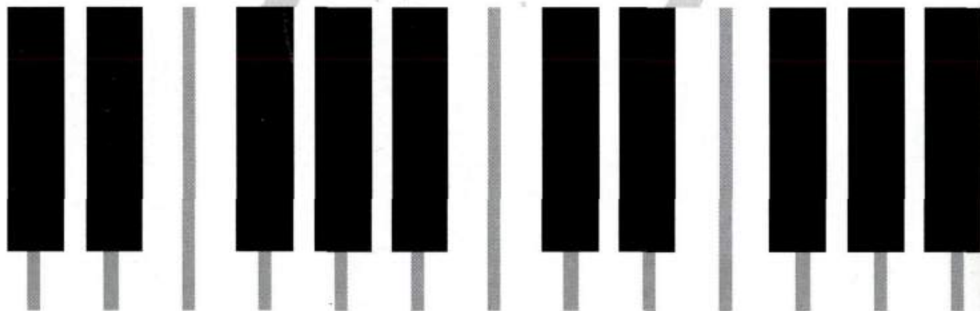

WNĘTRZE STAREGO PODHALAŃSKIEGO KOŚCIOŁA

Jestem taki roztrzęsiony,
prezent kupić chcę dla żony,
a to wszystko z tej przyczyny,
że są żony urodziny.
Może obrus lub serwetkę?
Może złotą bransoletkę?
Futro z norek lub pierścionek
też ucieszy pańską żonę.
Ja bym wolał coś ładnego,
gustownego i skromnego.
Lepiej pójdę stąd czym prędzej,
niezbyt wiele mam pieniędzy.

Może kupię żonie kwiatek,
jakąś różę albo bratek?
Może zrobię sobie zdjęcie,
żeby żonie dać w prezencie?
Już zmęczony jestem troszkę.
Chyba kupię żonie broszkę.
Bardzo ładna to ozdoba,
mojej żonie się spodoba.
Jestem już zadowolony,
dobry prezent mam dla żony.
Najważniejsze zaś, że żona
będzie też zadowolona.

I'm so shaken,/ I want to buy a present for (my) wife,/ all this for the (simple) reason,/ that it's my wife's birthday./ Perhaps a tablecloth or a napkin?/ Perhaps a gold bracelet?/ A mink coat or a ring/ will also please your wife./ I'd prefer something pretty,/ in good taste and unostentatious./ I'd better leave here quickly,/ I don't have too much money. Perhaps I could buy my wife a flower,/ a rose or a pansy?/ Perhaps I'll have a photo taken of myself,/ to give my wife as a present?/ I'm a bit tired,/ I think I'll buy (my) wife a brooch./ It's a lovely ornament,/ my wife will like it./ I'm pleased now,/ I've got a good present for my wife./ What is most important is that my wife/ will be also pleased.

WARSZAWA. HOTEL „VICTORIA" PRZY PLACU IM. JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

WITAMY W WARSZAWIE

WELCOME TO WARSAW

DWORZEC CENTRALNY

HOTEL „HOLIDAY INN"

SPIKERKA Pociąg pośpieszny ze Lwowa do Warszawy wjedzie na tor trzeci przy peronie drugim. Wagony z numerami 1, 2, 3 zatrzymują się w sektorze pierwszym.
KRZYSZTOF Michał! Michał!
MICHAŁ Krzysztof! Krzysztof! Witaj!
KRZYSZTOF Cieszę się, że wreszcie jesteś w Warszawie! Gdzie jest twój bagaż?
MICHAŁ Mam tylko jedną małą walizkę...

THE CENTRAL STATION

* The fast train from Lvov to Warsaw is arriving at track three, platform two. Carriages number one, two and three stop at sector one. * Michał! Michał! * Krzysztof! Krzysztof! * Hello! * I'm glad you're in Warsaw at last! Where's your luggage? * I've only got one small suitcase... *

PARKING PRZED DWORCEM

MICHAŁ Muszę znaleźć miejsce na nocleg...
KRZYSZTOF Masz już zarezerwowany pokój w hotelu.
MICHAŁ Dziękuję ci bardzo. Czy to pokój jednoosobowy?
KRZYSZTOF Oczywiście! Pokój jednoosobowy, z łazienką. Zaraz pojedziemy do hotelu. Jak podróż?
MICHAŁ Dość męcząca. Zjem coś i chętnie odpocznę...
KRZYSZTOF Zapraszam cię więc na obiad! Jedziemy!

A PARKING LOT IN FRONT OF THE STATION

* I've got to find somewhere to stay... * We've booked you a room [*lit.*: you have a room booked] in a hotel. * Thank you very much. Is it a single room? * Of course! A single room with a bathroom. We'll go to the hotel in a moment. What was your journey like? * Quite exhausting. I'll eat something and (then I'll be glad to) have a rest... * Let me invite you to lunch then! Let's go! *

HOTEL EUROPEJSKI

MICHAŁ Czy daleko stąd do centrum?
KRZYSZTOF Nie. Blisko do centrum, a jeszcze bliżej na Stare Miasto. Hotel Europejski znajduje się w bardzo dobrym punkcie.

HOTEL EUROPEJSKI

* Is it far to the centre from here? * No. (It's) close to the centre, and even closer to the Old Town. The Hotel Europejski's very conveniently located. *

RECEPCJA HOTELOWA

MĘŻCZYZNA Czy są wolne miejsca?
RECEPCJONISTKA Czy mają państwo zarezerwowany pokój?
MĘŻCZYZNA Niestety nie...
RECEPCJONISTKA Bardzo mi przykro. Wszystkie miejsca są już zarezerwowane...
KOBIETA Jaka szkoda! To ładny hotel i położony w dobrym punkcie...
RECEPCJONISTKA Właśnie dlatego mamy wielu stałych gości, którzy zawsze się u nas zatrzymują i rezerwują wcześniej miejsca...
KRZYSZTOF Dzień dobry. Czy jest rezerwacja na nazwisko Michał Kalicki?
RECEPCJONISTKA Tak. Pan Michał Kalicki ze Lwowa. Jednoosobowy pokój z łazienką na pięć dni.
KRZYSZTOF Cieszę się, wszystko się zgadza jak w zegarku!

RECEPCJONISTKA Witamy w naszym hotelu. Proszę o pana paszport.
KRZYSZTOF Mój? Ale to pokój nie dla mnie, tylko dla kolegi.
RECEPCJONISTKA W takim razie proszę o pana paszport.
– Pokój trzysta dwadzieścia dwa.
MICHAŁ Które piętro?
RECEPCJONISTKA Trzecie. Życzymy panu miłego pobytu w Warszawie.
MICHAŁ Na pewno będzie miły! Co ja mówię – już jest miły.

THE HOTEL RECEPTION DESK

* Are there any vacancies? * Do you have a booking? * No, I'm afraid not... * I'm very sorry. All (our) rooms are reserved... * What a shame! Such a nice hotel and so well located... * That's why we have (so) many regular guests. They always stay with us and book their rooms in advance... * Hello. Is there a reservation in the name of Michał Kalicki? * Yes. Mr. Michał Kalicki from Lvov. A single room with a bathroom for five days. * I'm glad, everything is OK [*lit.*: like clockwork]. * Welcome to our hotel. May I have your passport, please. * Mine? But the room isn't for me, it's for my colleague. * In that case, may I ask for your passport. * Room 322. * Which floor? * The third. We wish you a pleasant stay in Warsaw. * I'm sure it's going to be pleasant! What am I saying – it already is pleasant. *

POKÓJ W HOTELU

MICHAŁ Bardzo ładny pokój z pięknym widokiem...
KRZYSZTOF Tak, ten hotel nie jest bardzo nowoczesny, ale za to pięknie położony...
MICHAŁ Pokój jest wygodny, z łazienką i telewizorem. Dziękuję ci za rezerwację...
KRZYSZTOF Śniadanie oczywiście wliczone jest do rachunku!
MICHAŁ Do śniadania mam jeszcze wiele godzin. Teraz chętnie zjem obiad. I to duży obiad!
KRZYSZTOF Na pewno chcesz się przebrać po podróży! Poczekam na ciebie przy recepcji i pójdziemy na obiad.
MICHAŁ Gdzie zjemy obiad?
KRZYSZTOF Proponuję ci hotelową restaurację. Jest znana z dobrej kuchni.
MICHAŁ Za dziesięć minut będę gotowy. A już teraz jestem głodny jak wilk!

THE HOTEL ROOM

✱ A very nice room with a lovely view... ✱ Yes, this hotel's not very modern, but it's beautifully situated... ✱ The room's comfortable, with a bathroom and a television set. Thank you for booking (it for me)... ✱ Breakfast is of course included in the price [*lit.*: the bill]! ✱ It's a long time [*lit.*: I've got many hours] to breakfast. I'll be glad to eat some lunch now. [*lit.*: I'll eat some lunch with pleasure]. And a big lunch too! ✱ You ('ll) certainly want to change after the journey! I'll wait for you by the reception desk and we'll go to lunch. ✱ Where are we going to eat lunch? ✱ I suggest [*lit.*: to you] the hotel restaurant. It's famous for it's good cuisine. ✱ I'll be ready in ten minutes. And I'm starving! [*lit.*: And now I'm already as hungry as a wolf!] ✱

MICHAŁ Muszę znaleźć miejsce na nocleg...
KRZYSZTOF Masz już zarezerwowany pokój w hotelu.
MICHAŁ Czy to pokój jednoosobowy?
KRZYSZTOF Tak. Pokój jednoosobowy, z łazienką.
MICHAŁ Czy daleko stąd do centrum?
KRZYSZTOF Nie. Hotel Europejski znajduje się w bardzo dobrym punkcie.
MĘŻCZYZNA Czy są wolne miejsca?
RECEPCJONISTKA Czy mają państwo zarezerwowany pokój?
MĘŻCZYZNA Niestety nie...
RECEPCJONISTKA Bardzo mi przykro... Wszystkie miejsca są już zarezerwowane.
KRZYSZTOF Czy jest rezerwacja na nazwisko Michał Kalicki?
RECEPCJONISTKA Tak. Pan Michał Kalicki ze Lwowa. Jednoosobowy pokój z łazienką na pięć dni.
RECEPCJONISTKA Witamy w naszym hotelu. Proszę o pana paszport.
RECEPCJONISTKA Pokój numer trzysta dwadzieścia dwa.
MICHAŁ Które piętro?
RECEPCJONISTKA Trzecie. Życzymy panu przyjemnego pobytu w Warszawie.
MICHAŁ Bardzo ładny pokój z pięknym widokiem...
KRZYSZTOF Tak, ten hotel nie jest bardzo nowoczesny, ale za to pięknie położony.
MICHAŁ Pokój jest wygodny, z łazienką i telewizorem.
KRZYSZTOF Śniadanie oczywiście wliczone jest do rachunku!

KRZYSZTOF Czy nadal jesteś głodny jak wilk?
MICHAŁ Nawet bardziej! Co możesz mi polecić?
KRZYSZTOF Ta restauracja specjalizuje się w potrawach kuchni polskiej.
– Co zamawiamy?
MICHAŁ Na przekąskę zjem... śledzia w śmietanie.
KRZYSZTOF Ja też. Podają tu bardzo dobrego śledzia!
MICHAŁ Potem... barszcz czerwony z pasztecikiem.
KRZYSZTOF Ja zjem żurek z białą kiełbasą...
MICHAŁ Nie wiem tylko, co zamówić na drugie danie.
KRZYSZTOF Polecam ci pieczeń wołową z buraczkami i kopytkami. To moje ulubione danie!
MICHAŁ Dobrze! Możemy więc prosić kelnera...
KELNER Słucham, co mam panom podać?
KRZYSZTOF Najpierw przekąski... Prosimy dwie porcje śledzia w śmietanie, do tego pieczywo i masło.
KELNER Dwa razy śledź w śmietanie...
KRZYSZTOF Jeden barszcz z pasztecikiem i jeden żurek z białą kiełbasą...
KELNER A na drugie danie?
KRZYSZTOF Poprosimy o dwie porcje pieczeni wołowej!
KELNER Z buraczkami i kopytkami?
KRZYSZTOF Oczywiście!
KELNER A co podać do picia?
MICHAŁ Może... dwa kieliszki czerwonego wina? Wypijemy za nasze spotkanie.
KRZYSZTOF Tak. Dwa kieliszki dobrego, czerwonego wina i do tego dwie butelki wody mineralnej. Tylko dobrze schłodzonej.
KELNER Za chwilę podam panom przekąski...
MICHAŁ Czy ja dobrze zrozumiałem? Będziemy jedli pieczeń wołową z burakami i nóżkami?
KRZYSZTOF Z nóżkami? Nie, galareta z nóżek to przekąska, a my na przekąskę zjemy śledzie.
MICHAŁ Ale tu napisane jest wyraźnie: Pieczeń wołowa z buraczkami i...

KRZYSZTOF Z kopytkami, nie z nóżkami! Kopytka to rodzaj klusek!
MICHAŁ No, jestem spokojniejszy...
– Bardzo dobre te...
KRZYSZTOF ... kopytka.
MICHAŁ Właśnie, kopytka... Coraz bardziej podoba mi się w Warszawie... Dobry hotel, świetny obiad, ładne kobiety...
KRZYSZTOF Tak? Gdzie?
MICHAŁ Za tobą siedzi bardzo ładna blondynka...
– Podoba ci się?
KRZYSZTOF Tak... Już chyba dwadzieścia lat...
MICHAŁ Chyba mój polski nie jest najlepszy... Dwadzieścia lat? Chyba dwadzieścia minut...
KRZYSZTOF Jednak dwadzieścia lat... Ta ładna blondynka, przyjacielu, to... moja żona.
– Zastanawiam się tylko, kim jest ten przystojny mężczyzna...
MICHAŁ Cóż, nie jest to na pewno jej mąż...
KRZYSZTOF Kiepski dowcip...
BOŻENA Krzysztof? Co ty tu robisz?!
KRZYSZTOF Zastanawiam się, co ty tu robisz... I co robi tu ten pan...
BOŻENA Ten pan? Przecież to mój kuzyn z Poznania, Piotr! Nie pamiętasz go z naszego ślubu?
PIOTR O, proszę, mam nawet zdjęcie! Tu jest Bożenka, tu mąż Bożenki, to znaczy... pan, a tutaj – ja!
KRZYSZTOF Cóż... ludzie się zmieniają...

THE HOTEL RESTAURANT

✱ Are you still starving? ✱ You bet! [*lit.*: Even more!] What can you recommend [*lit.*: to me]? ✱ This restaurant specializes in Polish dishes. ✱ What are we going to order? ✱ For starters I'll have... herring with sour cream. ✱ So will I. They serve very good herring here! ✱ Then... red borscht with a vol-au-vent. ✱ I'll have zhurek [*white borscht – translator's note*] with white sausage. ✱ Only I don't know what to order for the main course. ✱ I can recommend the roast beef with beetroot and *kopytka* [*lit.*: little hoofs]. It's my favourite dish! ✱ OK! Let's call the waiter... ✱ Can I help you? ✱ First, starters... Two portions of herring with cream, please, and (some) bread and butter. ✱ Two portions of herring with cream... ✱ One borscht

with a vol-au-vent and one zhurek with white sausage... ✱ And for the main course? ✱ Two portions of roast beef please! ✱ With beetroot and *kopytka*? ✱ Of course! ✱ And what would you like to drink? ✱ Perhaps... two glasses of red wine? We'll drink to our reunion. ✱ Yes. Two glasses of good, red wine and two bottles of mineral water to go with it. But well chilled. ✱ I'll get your starters in a moment... ✱ Have I understood right? We're going to eat roast beef with beetroot and *nóżki* [*lit.: little feet, trotters – translator's note*]? ✱ With *nóżki*? No, *nóżki* in aspic is a starter, and as our starter we'll be having herring [*lit.*: herrings]. ✱ But it says here clearly... ✱ Roast beef with beetroot and... ✱ And hoofs, not trotters! Hoofs are a sort of dumpling! ✱ Well, that's reassured me... ✱ Very nice these... ✱ *...kopytka.* ✱ Yes, exactly, *kopytka*... I like Warsaw more and more... A good hotel, lovely lunch, attractive women... ✱ Yes? Where? ✱ There's a very pretty blonde sitting behind you... ✱ Do you like (her)? ✱ Yes... (I've liked her) for about twenty years. ✱ I suppose my Polish isn't the best... Twenty years? You mean twenty minutes... ✱ No, no [*lit.*: still] twenty years... This pretty blonde, my friend, is... my wife. ✱ I'm only wondering who that good-looking man is... ✱ Well, obviously it's not her husband... ✱ A poor joke... ✱ Krzysztof? What are you doing here? ✱ I wonder what you're doing here... And what's this gentleman doing here? ✱ This gentleman? But this is my cousin from Poznań, Piotr! Don't you remember him from our wedding? ✱ Oh, here you are, I've even got a photo! Here's Bożenka, here's Bożenka's husband, that's... you, and that's me here! ✱ Well, well... (Young) people do change... ✱

HOTEL EUROPEJSKI PRZY KRAKOWSKIM PRZEDMIEŚCIU

MICHAŁ **Co możesz mi polecić?**
KRZYSZTOF **Ta restauracja specjalizuje się w potrawach kuchni polskiej.**
KRZYSZTOF **Co zamawiamy?**
MICHAŁ **Na przekąskę zjem... śledzia w śmietanie.**
KELNER **Słucham, co mam panom podać?**
KRZYSZTOF **Prosimy dwie porcje śledzia w śmietanie, do tego pieczywo i masło.**
KELNER **A na drugie danie?**
KRZYSZTOF **Prosimy o dwie porcje pieczeni wołowej.**
KELNER **A co podać do picia?**
MICHAŁ **Może... dwa kieliszki czerwonego wina.**

RESTAURACJA HOTELOWA

PIOTR Jest pan w Warszawie po raz pierwszy? I jak się panu podoba nasza stolica?
MICHAŁ Jeszcze nie wiem. Na razie podoba mi się hotel, polska kuchnia i żona mojego przyjaciela.
BOŻENA Bardzo pan miły...
MICHAŁ Proszę mi mówić po imieniu...
BOŻENA Już późno! Muszę iść, za godzinę wraca z wycieczki Magda. Na pewno będzie zmęczona i głodna.
KRZYSZTOF Nie napijesz się z nami kawy? Chcemy iść na Stare Miasto do kawiarni...
BOŻENA Innym razem... Michale, zapraszam cię do nas, do domu. Robię całkiem dobrą kawę... Zapłacisz nasz rachunek, kochanie?
PIOTR O nie! Jesteś moim gościem i ja płacę za nasz obiad!
KRZYSZTOF A ty, Michale jesteś moim gościem i za nasz obiad ja płacę!
BOŻENA Do widzenia, Piotrze. Cieszę się z naszego spotkania... Pozdrów ciocię Helę.
– Do zobaczenia u nas w domu. Zapraszam jutro na kawę...
MICHAŁ Z wielką przyjemnością...
KELNER Słucham?
KRZYSZTOF Proszę o rachunek.

PIOTR Ja też proszę o rachunek.
KRZYSZTOF Może też przyjdziesz jutro do nas na kawę?
PIOTR Dziękuję bardzo za zaproszenie, ale już dziś muszę wracać do Poznania. Za godzinę mam pociąg. Może innym razem?
KRZYSZTOF Koniecznie musisz nas odwiedzić! Mam nadzieję, że nie gniewasz się na mnie... Jestem trochę zazdrosny o Bożenę...
PIOTR Doskonale to rozumiem...

THE HOTEL RESTAURANT

✱ Are you in Warsaw for the first time? And how do you like our capital? ✱ I don't know yet. For the time being I like the hotel, the Polish cuisine and my friend's wife. ✱ You're very nice... ✱ Please call me Michał [*lit*.: by my first name]... ✱ It's late. I've got to go. Magda's coming back from an excursion in an hour. She's bound to be tired and hungry. ✱ Won't you have coffee with us? We want to go to the Old Town to a café... ✱ Some other time... Michał, (I'd like to) invite you to our house. I make quite good coffee... Will you pay our bill, darling? ✱ Oh no! You're my guest and I'm paying for our lunch! ✱ And you Michał, are my guest and I pay for our lunch! ✱ Bye, Piotr. I'm delighted to have met you [*lit*.: with our meeting]... Send my regards to Aunt Hela. ✱ See you at our place. Come to coffee tomorrow... ✱ I'll be delighted [*lit*.: with great pleasure]... ✱ Can I help you? ✱ The bill, please. ✱ For me too, please. ✱ Perhaps you too would come tomorrow for coffee to us? ✱ Thank you very much for the invitation, but I have to go back to Poznań today. My train is [*lit*.: I have a train] in an hour. Perhaps some other time? ✱ You simply must come to visit us! ✱ I hope you're not angry with me... I'm a bit jealous of Bożena... ✱ I can well understand it... ✱

STAROMIEJSKA KAWIARNIA

MICHAŁ O, tam jest wolny stolik...
KRZYSZTOF Mam ochotę na kawę i dobre ciastko. A ty?
MICHAŁ Przede wszystkim mam ochotę na kawę! Jestem trochę senny, trudy podróży dają o sobie znać.
KRZYSZTOF A ciastko? Podają tu bardzo dobre ciastka...
MICHAŁ Bardzo lubię ciastka... Chyba za bardzo... Nawet to widać.
KRZYSZTOF Widać, widać... Ale mimo to zjem wielkie ciastko!

KELNERKA Dzień dobry. Co panom podać?
KRZYSZTOF Poproszę dwie kawy.
KELNERKA Małe czy duże?
KRZYSZTOF Dla mnie mała kawa ze śmietanką.
MICHAŁ A dla mnie mała kawa bez śmietanki.
KELNERKA Czy podać coś jeszcze?
KRZYSZTOF Jakie ciastka może nam pani polecić?
KELNERKA Mamy bardzo dobry tort orzechowy, szarlotkę i sernik z bakaliami.
KRZYSZTOF Co dla ciebie, Michał?
MICHAŁ Poproszę tort orzechowy.
KRZYSZTOF Prosimy jeden tort orzechowy i jeden sernik.
– Łakomstwo to straszna wada.
MICHAŁ Straszna? Ja uważam, że bardzo przyjemna...
– Bardzo dobra kawa, bardzo dobry tort i...
KRZYSZTOF ...i bardzo ładne dziewczyny.
MICHAŁ Skąd wiesz?
KRZYSZTOF Widzę, że się rozglądasz dokoła...
MICHAŁ Warszawa jest pełna ładnych kobiet i dziewcząt... Na przykład dziewczyna, która siedzi tam...
– Dlaczego się śmiejesz? Przecież to nie jest tym razem twoja żona!
KRZYSZTOF Nie... to nie jest... moja żona... Ale czy widzisz tego chłopca, który siedzi razem z tą ładną dziewczyną?
MICHAŁ Tak, widzę?
KRZYSZTOF Czy nie jest do mnie podobny?
MICHAŁ Nie. A dlaczego o to pytasz?
KRZYSZTOF Bo to mój syn... i jego dziewczyna.
MICHAŁ To okropne! Czy ty znasz wszystkie najładniejsze dziewczyny w tym mieście?
KRZYSZTOF Chyba tak...
MICHAŁ Najgorsze jest to, że one są już zajęte!

A CAFÉ IN THE OLD TOWN

✱ There's a free table over there... ✱ I feel like some coffee and a good cake. And you? ✱ More than anything else I feel like (some) coffee! I'm a bit sleepy, it's all that travelling [*lit.*: the pains of travel are making themselves felt]. ✱ And (what about) a cake? They serve very good cakes here... ✱ I like cakes very much... perhaps too much... It even shows. ✱ It does, it does... But in spite of that I'll have a huge cake! ✱ Hello, can I help you? ✱ Two coffees please. ✱ Large or small? ✱ For me a small coffee with cream. ✱ And for me a small coffee without cream. ✱ Anything else? ✱ Which cakes would you recommend [*lit.*: to us]? ✱ We've got a very good nut cake, apple tart and cheesecake with dried fruit. ✱ What will you have [*lit.*: what for you] Michał? ✱ Nut cake, please. ✱ One nut cake and one cheesecake, please. ✱ Greediness is a terrible vice. ✱ Terrible? I think it's very nice... ✱ Very good coffee, very good cake and... ✱ ...and very pretty girls. ✱ How do you know? ✱ I can see that you're looking around... ✱ Warsaw's full of pretty women and girls... For example the girl sitting over there... ✱ Why are you laughing? She's not your wife, is she? ✱ No... she's not my wife... But do you see the boy who's sitting with that pretty girl? ✱ Yes, I do? ✱ Isn't he like me? ✱ No. And why do you ask [*lit.*: about that]? ✱ Because he's [*lit.*: it's] my son... and (that's) his girlfriend. ✱ That's awful! Do you know all the pretty [*lit.*: prettiest] girls in this town? ✱ Yes, I suppose so... ✱ The worst thing is that they're all taken! ✱

KRZYSZTOF **Proszę o rachunek.**
PIOTR **Ja też proszę o rachunek.**
KELNERKA **Dzień dobry. Co panom podać?**
KRZYSZTOF **Poproszę dwie kawy.**
KELNERKA **Małe czy duże?**
KELNERKA **Czy podać coś jeszcze?**
KRZYSZTOF **Jakie ciastka może nam pani polecić?**
KELNERKA **Mamy bardzo dobry tort orzechowy, szarlotkę i sernik z bakaliami.**

STARE MIASTO

MICHAŁ Kawa była rzeczywiście bardzo dobra.
KRZYSZTOF A tort?
MICHAŁ Tort był jeszcze lepszy!
– Teraz mam ochotę na chwilę odpoczynku. Chyba wrócę do hotelu...
KRZYSZTOF Naprawdę? A ja myślałem, że masz ochotę na spacer z ładną dziewczyną...
MICHAŁ Ładne dziewczyny nie zwracają na mnie niestety uwagi...
– ...i dlatego na pocieszenie muszę zjeść lody!
KRZYSZTOF Naprawdę masz ochotę na lody?
MICHAŁ Oczywiście! Łakomstwo to bardzo przyjemna wada. Jakie lody może mi pani polecić?
SPRZEDAWCZYNI Wszystkie są bardzo smaczne.
MICHAŁ A które są najsmaczniejsze?
SPRZEDAWCZYNI Polecam panu lody brzoskwiniowe i bakaliowe.
MICHAŁ Poproszę jedną porcję lodów brzoskwiniowych i jedną porcję lodów bakaliowych.
KRZYSZTOF Zjesz dwie porcje lodów?
MICHAŁ O nie! Ty zjesz jedną porcję, a ja drugą!
KRZYSZTOF Masz rację! Łakomstwo to bardzo przyjemna wada.

* The coffee was very good indeed. * And the cake? * The cake was even better! * Now I feel like a little rest. Perhaps I'll go back to the hotel... * Really? And I thought you (would) feel like a walk with a pretty girl... * Unfortunately pretty girls don't pay any attention to me... * ...and so as a consolation I'll eat some ice cream! * Really, you feel like an ice cream? * Of course! Greediness is a very pleasant vice. Which ice cream do you recommend? * They're all delicious! * And which are the most delicious? * I recommend the peach, and the fruit and nut ice cream. * One peach and one fruit and nut ice cream, please. * Will you eat two helpings? * Oh, no! You'll eat one and I'll eat the other! * You're right! Greediness is a very pleasant vice. *

HOTEL „BRISTOL" PRZY KRAKOWSKIM PRZEDMIEŚCIU

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

12.1. WOŁACZ LICZBY POJEDYNCZEJ RZECZOWNIKÓW

Podobnie jak celownik, wołacz należy do rzadziej używanych przypadków, są jednak takie sytuacje, kiedy nie możemy się bez niego obejść.

Proszę porównać formy mianownika i wołacza:

12.1. THE VOCATIVE SINGULAR OF NOUNS

Like the dative, the vocative is not used so much, but there are situations when we need it.

Compare the forms of the nominative and the vocative:

	Mianownik Nominative	Wołacz Vocative
To jest	pan Krzysztof.	Panie Krzysztofie!
	pan profesor.	Panie Profesorze!
	pan dyrektor.	Panie Dyrektorze!
	pan dziekan.	Panie Dziekanie!
	Marek.	Marku!
	tatuś.	Tatusiu!
	Staś.	Stasiu!
To jest	pani Bożena.	Pani Bożeno!
	pani profesor.	Pani Profesor!
	pani dyrektor.	Pani Dyrektor!
	pani dziekan.	Pani Dziekan!
	mama.	Mamo!
	Marta.	Marto!
	Krysia.	Krysiu!
	Kasia.	Kasiu!
To jest	dziecko.	Dziecko!

Końcówki wołacza l. poj. rodzaju męskiego są podobne do końcówek miejscownika l. poj. tego rodzaju (zob. 10.6.). Jest jednak kilka wyjątków od tej reguły, na które proszę zwrócić uwagę:

The endings of the vocative singular masculine are similar to the endings of the locative singular masculine (see 10.6.). However, there are a few exceptions to this rule:

Mianownik Nominative	Miejscownik Locative	Wołacz Vocative
pan	o panu	panie!
chłopiec	o chłopcu	chłopcze!
ojciec	o ojcu	ojcze!
syn	o synu	synu!
Bóg	o Bogu	Boże!
człowiek	o człowieku	człowiecze!

Wołacz rzeczowników rodzaju nijakiego jest zawsze równy mianownikowi.
Rzeczowniki rodzaju żeńskiego mają w wołaczu końcówkę **–o**, jeśli w mianowniku kończy się na **–a** (np. **Bożeno! mamo! Marto!**). Wyjątkiem od tej reguły są imiona zdrobniałe kończące się w mianowniku na **–sia**, **–zia**, **–cia**, **–nia**, które mają w wołaczu końcówkę **–u** (np. **Krysiu!, Kasiu!**). Rzeczowniki żeńskie zakończone w mianowniku na **–i** lub spółgłoskę miękką mają w wołaczu końcówkę **–i** (np. **Pani!**). Rzeczowniki żeńskie zakończone na spółgłoskę funkcjonalnie miękką mają w wołaczu końcówkę **–y** (np.: **nocy!**).
Szczególną uwagę zwracamy na wołacz tworzony od imion zdrobniałych, popularnych w Polsce (por. 1.5.), np.:

The vocative of neuter nouns is always the same as the nominative.
Feminine nouns which end in **–a** in the nominative have the ending **–o** in the vocative, e.g. **Bożeno! mamo! Marto!** Diminutive names which end in **–sia**, **–zia**, **–cia**, **–nia** are an exception, taking **–u** in the vocative, e.g. **Krysiu! Kasiu!** Feminine nouns which end in **–i** or a soft consonant in the nominative take the ending **–i** in the vocative, e.g. **Pani!** Feminine nouns which end in a functionally soft consonant have the ending **–y** in the vocative, e.g. **nocy!**
You should pay particular attention to the vocative of diminutive names which are so popular in Poland (see 1.5.):

Jan	Jasio, Jaś	Jasiu!
Krzysztof	Krzysio, Krzyś	Krzysiu!
Tadeusz	Tadzio	Tadziu!
Józef	Józio	Józiu!
Maria	Marysia	Marysiu!
Katarzyna	Kasia	Kasiu!
Magdalena	Madzia	Madziu!

Ewa	Ewunia	Ewuniu!
Anna	Ania	Aniu!

W języku polskim zauważalna jest tendencja do zastępowania wołacza mianownikiem (np.: **Marek!** zamiast **Marku!**, **Magda!** zamiast **Magdo!**), w małym stopniu dotyczy ona jednak imion zdrobniałych zakończonych na **–sia**, **–zia**, **–cia**, **–dzia**, **–nia**.
Przymiotniki i zaimki rzadko używane w wołaczu, mają formy równe mianownikowi, np. **Mój Boże! Dobry Boże! Szanowny Panie! Szanowna Pani! Drogi Krzysiu! Droga Basiu! Kochany Tatusiu! Kochana Mamusiu!**

There is a tendency in Polish to replace the form of the vocative with that of the nominative, e.g. **Marek!** instead of **Marku!**, **Magda!** instead of **Magdo!** However, this rarely happens with diminutive names ending in **–sia**, **–zia**, **–cia**, **–dzia**, **–nia**. Adjectives and pronouns are rarely used in the vocative, and their form is the same as that of the nominative, e.g. **Mój Boże! Szanowny Panie! Szanowna Pani! Drogi Krzysiu! Droga Basiu! Kochany Tatusiu! Kochana Mamusiu!**

12.2. UŻYCIE WOŁACZA

Proszę zwrócić uwagę na to, że przykłady, zwłaszcza podane na początku tej lekcji, nie wiążą się z żadnymi strukturami zdaniowymi. Nie jest to sprawa przypadkowa w tej lekcji. Funkcją rzeczowników w wołaczu nie jest rozwijanie czy uzupełnianie zdania nowymi informacjami, ale kierowanie konkretnych zdań do konkretnych odbiorców będących członkami grup słuchaczy, np.:

12.2. THE USE OF THE VOCATIVE

Note that the examples, especially those given at the beginning of the lesson, are not connected with any syntactic structure. This is not accidental. The function of the vocative is not to develop the sentence or add new information to it, but to draw the attention of certain members of the group of listeners to particular sentences, e.g.

Michale, zapraszam cię do nas, do domu.

(jest to zaproszenie skierowane tylko do Michała, a nie np. do Piotra)

(the invitation is addressed only to Michał, not e.g. to Piotr)

Do widzenia, Piotrze.

(Bożena żegna tylko Piotra, a nie np. Michała i Krzysztofa).

(Bożena says good-bye to Piotr only, not to e.g. Michał and Krzysztof) .

Wołacz służy także do wyrażania stopnia bliskości między rozmówcami. Stąd tak częste używanie zdrobnień, oznaczających sympatię i bliskość między rozmówcami.

The vocative also expresses the degree of closeness which exists between the speakers. For this reason it is often used with diminutives.

Zdarza się to jednak także w innych sytuacjach, np.:

However, the vocative is also used in other situations:

Ta ładna blondynka, przyjacielu, to... moja żona.
Zapłacisz nasz rachunek, kochanie?
Wszystkiego najlepszego z okazji urodzin, kochanie!
Dziękuję, kochanie!

Są takie sytuacje, które wymagają używania wołacza. Dzieje się tak zawsze, gdy zaczynając przemówienie zwracamy się do wszystkich słuchaczy, np.:

There are certain situations where the vocative must be used. This is the case when we are addressing a crowd at the beginning of a speech, e.g.

Szanowni Państwo! Szanowne Panie! Szanowni Panowie!

Czasami zwracając się do słuchaczy, chcemy wyróżnić osobę najbardziej szanowaną i często przewodniczącą zebraniu. Mówimy wówczas np.:

When making a speech, we sometimes begin by directly addressing the most important person present, e.g. the chairman of the meeting:

Panie Dyrektorze! Szanowni Państwo!
Panie Dziekanie! Panie i Panowie!

*Uwaga: Użycie wołacza wyznacza w języku polskim granicę między użyciem nieoficjalnym języka a użyciem oficjalnym, między językiem mówionym a pisanym. Proszę pamiętać, że wszelka uroczystość i oficjalność wymagają wołacza tak, jak wymaga go język pisany. Marek, który zawsze mówi do siostry **Magda!**, pisząc list do niej, napisze **Droga Magdo!** Podobnie Magda napisze do niego **Kochany Marku!** Oni oboje napiszą do rodziców **Kochani Rodzice!***

*N.B. The use of the special vocative form marks the borderline between the unofficial and official language, between the written and spoken language. Remember that during ceremonies and official functions, and in writing, the vocative must be used, not the nominative. Marek, who always addresses his sister as **Magda!** in speech, uses the form **Droga Magdo!** when writing to her. Likewise, Magda begins her letter to him with **Kochany Marku!** Both of them would use the form **Kochani Rodzice!** when writing to their parents.*

12.3. ZMIANA KONTAKTU Z *PAN* NA *TY*

Język polski wymaga ustalenia, czy kontakt, który nawiązujemy z drugim człowiekiem, ma charakter nieoficjalny czy oficjalny (zob. 1.7.). Możliwa jest jednak zmiana kontaktu oficjalnego na nieoficjalny, czyli przejście od formy **pan** do formy **ty**. Zmiana kontaktu może mieć charakter zwykłej propozycji np.:

12.3. GOING FROM *PAN* TO *TY*

In Polish we must decide whether our contacts with another person are official or unofficial (see 1.7.). However, it is possible to change our relations from the official to the unofficial level, i.e. go from the form **pan** to **ty**. You can make such a change by a casual suggestion:

– Na razie podoba mi się hotel, polska kuchnia i żona mojego przyjaciela.
– Bardzo pan miły.
– Proszę mi mówić po imieniu...

może też mieć charakter bardziej uroczysty, połączony z wypiciem bruderszaftu, kiedy to dwie osoby piją po kieliszku alkoholu, całują się i od tej chwili mówią sobie po imieniu, np.:

Alternatively, the change can be marked by the ceremony of drinking *bruderschaft*, when the two parties drink a glass of alcohol, kiss and from that moment on call each other by their first names:

– Czy możemy mówić sobie po imieniu?
– Będzie mi bardzo miło.
– Zosia.
– Piotr.

– Czy moglibyśmy wypić bruderszaft?
– Z przyjemnością.
– Staszek jestem.
– A ja – Janek.

12.4. FUNKCJE SYNTAKTYCZNE NARZĘDNIKA (CZĘŚĆ II)

Funkcją syntaktyczną narzędnika, o której nie było mowy w 3.4., jest wyrażanie dodatków do po-

12.4. THE SYNTACTIC FUNCTION OF THE INSTRUMENTAL (PART II)

Another function of the instrumental, which we did not mention in 3.4., is to express foods which

trawy zasadniczej. Narzędnik występuje wtedy po przyimku **z**, np.: **barszcz z pasztecikiem**, **żurek z kiełbasą**, **pieczeń z buraczkami**, **kawa ze śmietanką**.

accompany the main item. The instrumental is preceded by the preposition **z**, e.g., **barszcz z pasztecikiem**, **żurek z kiełbasą**, **pieczeń z buraczkami**, **kawa ze śmietanką**.

12.5. USŁUGI: HOTEL

12.5. SERVICES: HOTELS

Pytanie o wolny pokój:

Asking if there is a free room:

– Czy są wolne miejsca?
– Niestety, nie.
– Czy ma pan wolny pokój jednoosobowy?
– Z łazienką czy bez?
– Czy ma pan wolny pokój dwuosobowy?
– Tak, z łazienką i telewizorem.

Jeśli pokój został zarezerwowany wcześniej, zgłaszając się do hotelu, mówimy:

If the room has been reserved beforehand, we speak as follows when we go to the hotel desk:

– Czy jest rezerwacja na nazwisko Michał Kalicki?
– Tak.
– Mam rezerwację w tym hotelu. Moje nazwisko Kalicki. Michał Kalicki.
– Tak, jest.

Pytania o dodatkowe usługi świadczone przez hotel:

We can ask about additional services provided by the hotel:

– Czy śniadanie wliczone jest do ceny pokoju?
– Oczywiście.
– Gdzie można zjeść śniadanie?
– W kawiarni.
– Czy w hotelu jest restauracja?
– Tak, na parterze. Czynna od godz. 12:00.

12.6. USŁUGI: KAWIARNIA I RESTAURACJA

Trzy najważniejsze posiłki, które spożywają Polacy, to śniadanie, obiad i kolacja. Najważniejszym posiłkiem jest obiad. Najmniejszy obiad składa się z zupy i drugiego dania. Obiady uroczyste są większe i składają się z kilku dań, które noszą następujące nazwy:

12.6. SERVICES: CAFÉS AND RESTAURANTS

The three main meals eaten by Poles are breakfast, dinner (= lunch) and supper. The most important meal is dinner. Usually it consists of a soup and a main course. Special dinners are bigger and consist of a few courses. The courses are:

przekąska	(śledź w śmietanie)
pierwsze danie	zupa (barszcz czerwony z pasztecikiem i żurek z białą kiełbasą)
drugie danie	(pieczeń wołowa z kopytkami i z buraczkami)
napoje	(napoje alkoholowe, alkohol: dwa kieliszki czerwonego wina, napoje bezalkoholowe: dwie butelki wody mineralnej)
deser	(tort orzechowy i sernik, mała kawa ze śmietanką, mała kawa bez śmietanki)

Krzysztof zamawia kilka dań, bo jest to pierwszy obiad jego przyjaciela, Michała, w Polsce. Poza tym Michał dwa razy mówi, że: **jest głodny jak wilk**.
Jest polskim zwyczajem to, że kiedy w restauracji lub kawiarni jest kilka osób, jedna z nich ustala, co chcą zamówić obecni, a potem ona zamawia dla wszystkich. W restauracji tak zachowuje się Krzysztof, który czuje się gospodarzem. On też płaci za obiad.
Proszę zapamiętać pytanie pana Krzysztofa o to, co chciałby jeść i pić Michał: **Co zamawiamy?**

Krzysztof orders a few courses, because this is his friend's Michał first dinner in Poland. Furthermore, Michał says twice that he is **głodny jak wilk** (starving).
When eating out, the normal custom is for one person to find out what everybody wants and to order for them all. This is what Krzysztof does because he is the host. He also pays for the meal. Note how Krzysztof asks Michał what he would like to eat and drink: **Co zamawiamy?**

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania: 1. Read the following sentences aloud:

Wszystko się zgadza.
Cieszę się, że wszystko się zgadza.
Trzysta dwadzieścia pięć.
Pokój numer trzysta dwadzieścia pięć.
Jednoosobowy pokój.
Jednoosobowy pokój z łazienką.
Proszę o jednoosobowy pokój z łazienką. Na pięć dni.

2. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na wymowę **ś (si), ź (zi)**: 2. Read these words aloud, paying attention to the pronunciation of ś(si), ź(zi):

sikorka	zima
silnik	zimno
siła	zielono
siny	ziemia
siostra	ziemniak
siodło	zioło
siedem	ziewam
siódemka	ziół
siusia	ziółko
siadam	ziarno
siatka	zionie
prosi	gryzie
do Zosi	wiezie
zasiada	zazieleni się
przynosi	przywozi

3. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na wymowę **ć (ci)**:

3. Read the following words aloud, paying attention to the pronunciation of **ć(ci)**:

ci ładni	cisza	ciupaga
ci wspaniali	ciśnienie	ciężar
ci młodzi	cios	cienki
ci starzy	ciocia	ciało
ci głupi	ciemno	ciągle
ci źli	ciasno	cielę

4. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na wymowę **dź (dzi)**:

4. Read the following words aloud, paying attention to the pronunciation of **dź(dzi)**:

dzień	wiedzie
dziąsło	jedzie
dziecko	po wodzie
dźwig	o modzie
dziarski	młodzi
podział	prowadzi
dziobać	zawadzi
dziękuję	Władziu
dziwić się	Włodziu
wiedzieć	na zachodzie

5. Podanych wyrazów proszę użyć w wołaczu według wzoru:

5. Put these words into the vocative according to the following pattern:

(Marek) Marku, telefon do ciebie!

(Madzia) ....

(mama) ....

(tata) ....

(pan profesor) ....

(pan dyrektor) ....

(pani profesor) ....
(pani dyrektor) ....
(pan dziekan) ....
(pani Ewa) ....
(pan Paweł) ....

6. Podanych wyrazów proszę użyć w wołaczu według wzoru:

6. Put these words into the vocative according to the following pattern:

(Jaś) Niestety, Jasiu, nie masz racji!

(Krzyś) ....
(Tadzio) ....
(Józio) ....
(Piotruś) ....
(Władzio) ....
(Wojtuś) ....

(Marysia) ....
(Kasia) ....
(Madzia) ....
(Ewunia) ....
(Wiesia) ....
(Ania) ....

7. Podanych wyrazów proszę użyć w wołaczu według wzoru:

7. Put these words into the vocative according to the following pattern:

(pan Krzysztof) Oczywiście, panie Krzysztofie, ma pan rację.

(pan Tadeusz) ....
(pan Józef) ....
(pan Piotr) ....
(pan Andrzej) ....
(pan Władek) ....
(pan Wojtek) ....
(pani Maria) ....
(pani Ewa) ....
(pani Agnieszka) ....

(pani Halina) ....

(pani Zofia) ....

(pani Barbara) ....

8. Proszę skorzystać z karty restauracyjnej i podać, co chce pan(i) na obiad. Proszę zamówić obiad u kelnera.

8. Order dinner making use of a menu.

....

....

9. Proszę skorzystać z karty restauracyjnej i podać, co chce pan(i) na kolację.

9. Order supper making use of a menu.

....

....

....

10. Zaprosił(a) pan(i) kolegę na obiad. Proszę ustalić, co zamówi pan(i) dla was.

10. You have invited a friend to dinner. Decide between yourselves what you are going to order.

....

....

....

11. Zaprosił(a) pan(i) kogoś do kawiarni. Proszę ustalić, co zamówi pan(i) dla was.

11. You have invited somebody to a café. Decide between yourselves what you are going to order.

....

....

....

12. Po obiedzie poszedł pan(i) z gościem do kawiarni. Proszę podać, co zamówi pan(i) do picia.

12. After dinner you take your guest to a café. Order something to drink.

....

....

....

13. Przed kolacją poszedł (szła) pan(i) z gościem do kawiarni. Proszę podać, co zamówi pan(i) dla was.

13. Before supper you take a guest to a café. Order something to drink.

....

....

....

14. Proszę zaprosić kolegę do domu na kawę.

14. Ask you friend home for coffee.

....

....

15. Proszę zarezerwować telefonicznie tani pokój dla siebie na jedną noc.

15. Telephone a hotel to book a cheap room for yourself for one night.

....

....

16. Proszę zarezerwować telefonicznie pokój dla siebie i kolegi na tydzień.

16. Telephone a hotel to book a room for yourself and your friend for a week.

....

....

17. Ma pan(i) rezerwację w hotelu. Proszę zgłosić się do hotelu i sprawdzić rezerwację. Kolega występuje w roli recepcjonisty.

17. You have a reservation in a hotel. Go to the hotel and check your reservation. Your friend can act as the reception clerk.

....

....

....

....

18. Przychodzi pan(i) do hotelu i wynajmuje pokój, kolega występuje jako recepcjonista.

18. You come to a hotel and ask for a room. Your friend can act as the reception clerk.

....

....

....

....

19. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 12. Proszę zaznaczyć, które z tych zdań są prawdziwe, a które nie.

19. Look carefully at Lesson 12. Are the following sentences true or false?

	Prawda	Nieprawda
Michał ma dwuosobowy pokój w hotelu.		
Michał mieszka w pokoju nr 232.		
Pan Krzysztof zaprasza Michała na obiad.		
W restauracji jest pani Bożena z kolegą.		
Pani Bożena zaprasza Michała do domu.		
Pan Krzysztof jest zazdrosny o żonę.		
W kawiarni jest Marek z Martą.		
Michałowi podobają się polskie kobiety.		

20. Proszę dokładnie obejrzeć lekcję 12. Proszę ułożyć podane zdania w takiej kolejności, by były zgodne z treścią lekcji.

20. Look carefully at Lesson 12. Put the following sentences into the correct order:

- [ ] Michał ma zarezerwowany pokój w hotelu Europejskim.
- [ ] Po obiedzie idą do kawiarni.
- [ ] Michał Kalicki przyjeżdża do Warszawy.
- [ ] Pan Krzysztof zaprasza go na obiad.
- [ ] W kawiarni jest Marek z Martą.
- [ ] Michał to przyjaciel pana Grzegorzewskiego, który czeka na niego na dworcu.
- [ ] W restauracji spotykają panią Bożenę z kuzynem z Poznania.
- [ ] Michałowi podoba się Warszawa i polskie kobiety.

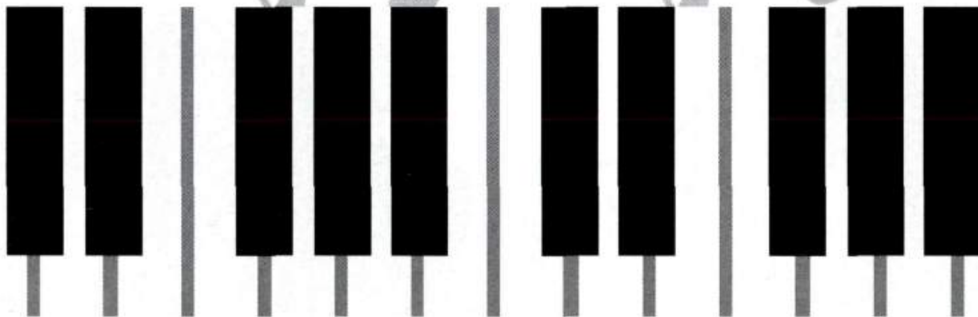

WARSZAWA. ŁAZIENKI. WIDOK NA PAŁAC NA WYSPIE

Nareszcie jestem w Warszawie,
wspaniale się tutaj bawię.
Siedzę już od godziny,
patrzę na ładne dziewczyny,
patrzę na piękną Starówkę,
zaraz napiszę pocztówkę.
Nareszcie jestem w Warszawie,
wspaniale się tutaj bawię.
Lubię warszawskie ulice,
ogrody i kamienice,
lubię też Plac Zamkowy,
wesoły i kolorowy.

Nareszcie jestem w Warszawie
wspaniale się tutaj bawię.
Lubię Katedrę i Rynek
i każdą ładną dziewczynę.
Wszystko jest tutaj wspaniałe.
Chcę tu zamieszkać na stałe.
Nareszcie jestem w Warszawie,
wspaniale się tutaj bawię.
Nareszcie jestem w Warszawie,
wspaniale się tutaj bawię.
Nareszcie jestem w Warszawie,
wspaniale się tutaj bawię.

At last I'm in Warsaw,/ (and) enjoying myself tremendously.
I've been sitting (here) for an hour already,/ looking at pretty girls,/ looking at the beautiful Old Town,/ I'll write a postcard right away.
At last I'm in Warsaw,/ (and) enjoying myself tremendously.
I like the Warsaw streets,/ the gardens and buildings,/ I also like Plac Zamkowy/ (it's) lively and colourful.
At last I'm in Warsaw,/ (and) enjoying myself tremendously.
I like the Cathedral and the Market Square /and every pretty girl./ Everything is great here./ I want to stay here for good.
At last I'm in Warsaw,/ (and) enjoying myself tremendously. (x3)

13

WARSZAWA. RYNEK STAREGO MIASTA

MUSIMY SIĘ LEPIEJ POZNAĆ

WE MUST GET TO KNOW EACH OTHER BETTER

U GRZEGORZEWSKICH

WARSZAWA. BARBAKAN

MICHAŁ Dzień dobry. Ja do państwa Grzegorzewskich...
MAGDA Dzień dobry! Ja też jestem Grzegorzewska – Magda Grzegorzewska. Proszę wejść.
BOŻENA Witamy! Proszę, rozbierz się i wejdź!
MICHAŁ Piękne kwiaty dla pięknej kobiety...
BOŻENA Dziękuję bardzo... Magdusiu, musisz wstawić kwiaty do wazonu, bo zwiędną...
– Krzysztofa nie ma, przyjdzie za chwilę. Zapraszam do pokoju...
MICHAŁ Bardzo u was ładnie...
BOŻENA Mieszkamy tu dopiero kilka miesięcy, mieszkanie nie jest jeszcze całkiem urządzone. Musimy jeszcze kupić kilka mebli.
MICHAŁ Według mnie już jest bardzo ładnie...
KRZYSZTOF Przepraszam za spóźnienie.
– Powinienem chyba wstawić butelkę do lodówki...
BOŻENA Powinieneś też zmienić buty.
KRZYSZTOF Ach, te żony... Ciesz się, Michał, że nie jesteś żonaty.
MICHAŁ Wcale się nie cieszę! I myślę, że powinienem się jak najszybciej ożenić!
BOŻENA Najlepiej z Polką...
MICHAŁ Bardzo chętnie! Polki są bardzo ładne...
BOŻENA Muszę przygotować kawę... Zostawiam was na chwilę samych...
– Tylko pięć dni? Będziesz w Warszawie tylko pięć dni? To bardzo krótko...
MICHAŁ Wiem, a tyle rzeczy powinienem zobaczyć.
KRZYSZTOF Stare Miasto już znasz. Musisz koniecznie zobaczyć Zamek Królewski, powinieneś także zwiedzić Łazienki i Pałac w Wilanowie.
MICHAŁ Koniecznie! Chcę także zobaczyć Muzeum Narodowe i Muzeum Plakatu.
BOŻENA Nie wiem, czy na wszystko starczy czasu...

MICHAŁ A koncerty? Czy są w Warszawie teraz jakieś ciekawe koncerty muzyki współczesnej? Wiesz przecież, że polska muzyka współczesna bardzo mnie interesuje...
KRZYSZTOF Pamiętam! I zobacz, co mam dla ciebie.
– Bilety na koncert muzyki Krzysztofa Pendereckiego...
MICHAŁ To wspaniale! Dziękuję ci! Muszę koniecznie iść na ten koncert!
BOŻENA Kto to może być?
MAGDA Ja otworzę, mamusiu...
MICHAŁ Jaka grzeczna dziewczynka... Musicie być z niej dumni...
BOŻENA Dzieci przy gościach zawsze są wyjątkowo grzeczne.
ANNA Dzień dobry, dzień dobry, dzień dobry... O, przepraszam, macie gościa, na pewno przeszkadzam.
BOŻENA Pozwól, Anno, przedstawię ci Michała. To kolega Krzysztofa, Michał Kalicki ze Lwowa. A to moja siostra, Anna...
ANNA Miło mi pana poznać. Pochodzi pan ze Lwowa? To podobno piękne miasto... Chciałabym je zwiedzić...
MICHAŁ Serdecznie zapraszam...
ANNA Naprawdę? Bardzo pan miły... Doskonale mówi pan po polsku...
MICHAŁ Moi rodzice są Polakami, jak wielu mieszkańców Lwowa.
BOŻENA Aniu, napijesz się kawy?
KRZYSZTOF Albo szampana?
ANNA Och nie, nie chcę robić wam kłopotu... Ale potrzebuję waszej pomocy...
BOŻENA O co chodzi?
ANNA Jutro w Filharmonii koncert muzyki Pendereckiego. Ale nie ma już biletów! A ja koniecznie muszę być na tym koncercie! Czy nie znacie kogoś, kto może załatwić chociaż jeden bilet?
– Macie bilety!?
KRZYSZTOF Mamy dwa bilety. Michał ma iść na koncert z Bożeną, ale jeśli ty...
ANNA Błagam cię! Ja po prostu muszę iść na ten koncert!
BOŻENA Skoro musisz...
ANNA Będzie mi bardzo miło iść z panem do Filharmonii.
MICHAŁ Mnie również...
ANNA Nie chcę wam przeszkadzać... Do widzenia...
MICHAŁ Twoja siostra jest bardzo ładna... Muszę ją bliżej poznać...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* Hello. I came to see Mr and Mrs Grzegorzewski... * Hello! I'm a Grzegorzewska too. Magda Grzegorzewska. Please come in. * Welcome! Please take off your coat and come in! * Beautiful flowers for a beautiful woman... * Thank you very much... Magdusia, you must put the flowers into a vase, otherwise they'll wither... * Krzysztof is out, he'll be back in a moment. Shall we go to the (living) room [*lit.*: I invite you to the room]... * (It's) lovely here... * We've been living here for a few months only, the apartment isn't quite decorated yet. We've got to buy a few (more) pieces of furniture. * I think [*lit.*: in my opinion] it's very nice as it is... * I'm sorry to be late. * I suppose I should put the bottle into the fridge... * You should take off [*lit.*: change] your shoes. * Ah, wives [*lit.*: these wives]... You should be glad Michał, that you're not married. * I'm not glad at all! And I think I should get married as soon as possible! * Preferably to a Polish girl ... * I'd love to [*lit.*: most willingly]! Polish women are very pretty... * I must make [*lit.*: prepare] the coffee... I'll leave you alone for a moment... * Only five days? You'll be in Warsaw only five days? That's very short... * I know, and there are so many things to see. * You've been to [*lit.*: you know] the Old Town already. You absolutely must see the Royal Castle, and you should also visit Łazienki and the palace in Wilanów. * Absolutely! I also want to see the National Museum and the Poster Museum. * I doubt whether there'll be enough time... * And concerts? Are there any interesting concerts of contemporary music at the moment in Warsaw? You know that I am interested in Polish contemporary music... * I remember! And see what I've got for you. * Tickets for a concert of Krzysztof Penderecki's music... * That's great! Thank you! I simply must go that concert. * Who could that be? * I'll open (the door), mum... * What a well-behaved girl... You must be proud of her... * Children are always exceptionally good with visitors. * Hello, hello, hello... Oh, I am sorry, you've got a visitor, I suppose I'd better be going [*lit.*: I'm disturbing you]. * Anna, allow me to introduce Michał to you. This is Krzysztof's colleague, Michał Kalicki from Lvov. And this is my sister Anna... * Pleased to meet you. You come from Lvov? They say it's a beautiful town... I wish I could visit it... * You'd be welcome... * Really? You're very kind... You speak very good Polish... * My parents are Polish, like so many inhabitants of Lvov. * Ania, would you like some coffee? * Or champagne? * Oh, no, I don't want to be any trouble to you... But I need your help... * What's the matter? * Tomorrow there's a concert at the Philharmonic Hall of Penderecki's music. But the tickets are all sold out! And I absolutely have to go to [*lit.*: be at] that concert! Do you know anybody who could arrange even one ticket (for me)? * You've got tickets!? * We've got two tickets. Michał is to go to that concert with Bożena, but if you... * I beg you! I simply have to go to that concert! * If you have to... * It'll be a pleasure to go with you to the Philharmonic Hall... * It'll be a pleasure for me... * (Well,) I mustn't [*lit.*: don't want to] disturb you... Bye-bye... * Your sister is very pretty... I have to get to know her better... *

STOP

BOŻENA **Magdusiu, musisz wstawić kwiaty do wazonu, bo zwiędną...**
BOŻENA **Musimy jeszcze kupić kilka mebli...**
KRZYSZTOF **Powinienem chyba wstawić butelkę do lodówki...**
BOŻENA **Powinieneś też zmienić buty...**

KRZYSZTOF **Musisz koniecznie zobaczyć Zamek Królewski.**
MICHAŁ **Chcę także zobaczyć Muzeum Narodowe.**
KRZYSZTOF **Powinieneś także zwiedzić Łazienki i Pałac w Wilanowie.**
MICHAŁ **I Muzeum Plakatu.**
MICHAŁ **Muszę koniecznie iść na ten koncert!**
ANNA **A ja koniecznie muszę być na tym koncercie!**

PLAC ZAMKOWY

MICHAŁ Muszę koniecznie kupić ten album! Jest bardzo piękny... I co ze zwiedzaniem Zamku Królewskiego?
KRZYSZTOF Muszę ci przekazać niemiłą wiadomość... Wszystkie bilety na dzisiaj są już sprzedane. Powinniśmy przyjść wcześniej...
MICHAŁ To trochę psuje nasze plany, prawda? Jutro mamy zwiedzać Wilanów... Trudno, musimy zmienić plany...
KRZYSZTOF Niestety tak...
MICHAŁ Pani Anna!
ANNA Znów się spotykamy! To chyba przeznaczenie!
MICHAŁ Ja też tak myślę. To musi być przeznaczenie.
ANNA Zwiedzacie Stare Miasto?
KRZYSZTOF I niestety musimy zmienić plany – nie ma już w kasie biletów na Zamek Królewski.
ANNA Nie ma biletów? Przecież Michał musi koniecznie obejrzeć Zamek! Ja to załatwię!
KRZYSZTOF Ale jak?
ANNA Musicie chwilę poczekać! Zaraz wracam!
MICHAŁ Interesująca kobieta... Koniecznie muszę ją bliżej poznać...
KRZYSZTOF Będziesz miał okazję... Przecież jutro idziecie razem na koncert. Ale powinieneś uważać.

MICHAŁ **Muszę koniecznie kupić ten album!**
KRZYSZTOF **Muszę ci przekazać niemiłą wiadomość...**
KRZYSZTOF **Powinniśmy przyjść wcześniej.**
MICHAŁ **Trudno, musimy zmienić plany.**
ANNA **Przecież Michał musi koniecznie obejrzeć Zamek!**
ANNA **Już trzecia? Od kwadransa powinnam być w galerii. Muszę już iść.**
BOŻENA **Musisz dokładnie umyć sałatę i pomidory. Powinnaś też obrać ogórki.**
MAGDA **Ja też muszę się zakochać!**
BOŻENA **Chyba powinnaś z tym trochę poczekać.**

ULICA W CENTRUM

ANNA Bardzo nam się śpieszy. Musimy zdążyć na koncert.
KIEROWCA Bardzo mi przykro. Muszę czekać, aż ruszą samochody przede mną.
MICHAŁ Czy nie może pan jechać inną drogą?
KIEROWCA Niestety nic nie mogę zrobić...
ANNA Musimy iść pieszo! Jeśli będziemy iść szybko, powinniśmy zdążyć!
MICHAŁ Powinniśmy poprosić Krzysztofa, żeby nas odwiózł...
ANNA Powinniśmy się pośpieszyć! Mamy tylko piętnaście minut do rozpoczęcia koncertu!
MICHAŁ Nic pani nie jest?
ANNA Ze mną wszystko w porządku, ale mój but...
MICHAŁ I co teraz zrobimy? Takie eleganckie buty.
ANNA Wysokie obcasy nie są już modne!
MICHAŁ Jest pani niezwykłą kobietą pani Anno... Chciałbym codziennie chodzić z panią na koncerty...
ANNA Nie mam nic przeciwko temu...
KIEROWCA Do Filharmonii, jak sądzę?
ANNA Tak, ale szybko! Powinniśmy jeszcze zdążyć...
KIEROWCA Powinniście poczekać w samochodzie.
ANNA Ma pan rację...
MICHAŁ A pani ma nowe buty...

A STREET IN THE CITY CENTRE

* We're in a great hurry. We must be in time for the concert. * I'm very sorry. I have to wait for the cars in front of me to start. * Can't you take a different route? * Sorry, I can't do anything... * We'll have to walk (then)! If we walk quickly we should make it! * We should have asked Krzysztof to give us a lift... * We'd better hurry up! We've only got fifteen minutes till the beginning of the concert! * Are you alright? * I'm OK, but my shoe... * (Oh dear) what'll we do [*lit.*: now]? Such elegant shoes. * High heels are no longer in fashion! * You are an extraordinary woman, Anna... I wish I could go to concerts with you every day... * I'd have no objection... * The Philharmonic Hall, I presume? * Yes, but quickly! We should still be in time... * You should have waited in the car. * You're right... * And the lady has new shoes... *

WARSZAWA. ULICA ŚWIĘTOJAŃSKA ŁĄCZĄCA PLAC ZAMKOWY Z RYNKIEM STAREGO MIASTA

PRZED FILHARMONIĄ

MICHAŁ Wspaniały koncert! Chciałbym przyjść do Filharmonii jeszcze nie raz! Żałuję, że wyjeżdżam już w niedzielę.
ANNA W niedzielę? Przecież to pierwszy dzień Świąt Wielkanocnych!
MICHAŁ Wiem, ale niestety muszę być we Lwowie już w poniedziałek. Część świąt spędzę więc w pociągu.
ANNA Szkoda... Ale mam doskonały pomysł! W sobotę pójdziemy razem oglądać groby!
MICHAŁ Groby?
ANNA To wspaniały zwyczaj związany ze Świętami Wielkiej Nocy. We wszystkich kościołach przygotowuje się groby Jezusa Chrystusa, a ludzie tego dnia chodzą od kościoła do kościoła i oglądają je.
MICHAŁ To bardzo ciekawe.
ANNA Jesteśmy więc umówieni?
MICHAŁ Oczywiście, pani Anno...
ANNA Wieczór jest taki piękny... Powinniśmy pójść na spacer...

IN FRONT OF THE PHILHARMONIC HALL

* Great concert! I'd like to come to the Philharmonic Hall again and not just once! I'm sorry I'm leaving on Sunday * On Sunday? But it's Easter Sunday [*lit.*: first day of Easter]! * I know, but unfortunately I have to be in Lvov by Monday. So I shall spend part of the holiday on the train. * A pity... But I've a marvellous idea! On Saturday we'll go together to visit Christ's sepulchre. * Christ's sepulchre? * It's a beautiful custom connected with Easter. In every church a replica of Christ's sepulchre is set up, and people go from church to church to look at them. * That's very interesting. * So we have a date? * Of course, Pani Anna... * The evening is so beautiful... We should go for a walk... *

KRAKOWSKIE PRZEDMIEŚCIE

MICHAŁ Szkoda, że mój pobyt w Warszawie jest tak krótki...
ANNA Ja też żałuję. Ale mam nadzieję, że się jeszcze kiedyś zobaczymy?
MICHAŁ Na pewno! Do widzenia, Anno!
ANNA Do widzenia!
MICHAŁ Zobaczymy się... Musimy się zobaczyć...

KRAKOWSKIE PRZEDMIEŚCIE

* Pity my stay in Warsaw is so short... * I'm sorry too. But I hope that we shall meet again some time? * Surely! Good bye Anna! * Good bye! * We'll meet (again)... We must meet (again)... *

ANNA **Jest już późno. Musimy złapać taksówkę.**
ANNA **Bardzo nam się śpieszy. Musimy zdążyć na koncert.**
KIEROWCA **Bardzo mi przykro. Muszę czekać, aż ruszą samochody przede mną.**
ANNA **Powinniśmy się pośpieszyć!**
MICHAŁ **Powinniśmy poprosić Krzysztofa, żeby nas odwiózł...**
ANNA **Powinniśmy jeszcze zdążyć!**
KIEROWCA **Powinniście poczekać w samochodzie.**

PRZED DWORCEM CENTRALNYM

KRZYSZTOF Musimy się niestety już pożegnać. Za kwadrans mam ważne spotkanie.
MICHAŁ Za kwadrans? Powinieneś się więc pośpieszyć.
KRZYSZTOF Do zobaczenia!
MICHAŁ Muszę ci jeszcze raz podziękować. Pobyt w Warszawie był naprawdę wspaniały.
KRZYSZTOF Jeśli tak podoba ci się nasze miasto, musisz tu wrócić!
MICHAŁ Tak... Muszę tu wrócić.

IN FRONT OF THE CENTRAL STATION

* We have to say good-bye now. I have an important appointment in a quarter of an hour. * In a quarter of an hour? You should hurry up then. * So long! * I must thank you once again. (My) stay in Warsaw was really great. * If you like our city so much, you must come back here! * Yes... I must come back here. *

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

13.1. ODMIANA NIEREGULARNEGO CZASOWNIKA *POWINIEN, POWINNA*

13.1. THE INFLECTION OF THE IRREGULAR VERB *POWINIEN, POWINNA*

Etymologicznie rzecz biorąc, formy **powinien, powinna** nie były czasownikiem i dlatego nie mają bezokolicznika. Formy te odmieniają się przez osoby, a w funkcji końcówek osobowych występują końcówki czasu przeszłego:

Historically speaking, the forms **powinien, powinna** were not verbs and hence do not have an infinitive. These forms are inflected for person, with the endings of the past tense acting as the personal endings:

Liczba pojedyncza / Singular

	rodzaj męski (masculine)	rodzaj żeński (feminine)	rodzaj nijaki (neuter)
1. (ja)	powinien -e -m	powinna -m	
2. (ty)	powinien -e -ś	powinna -ś	
3. on, pan	powinien $-\phi$		
ona, pani		powinna $-\phi$	
ono			powinno $-\phi$

Liczba mnoga / Plural

	rodzaj męskoosobowy (masculine personal)	rodzaj niemęskoosobowy (non-masculine personal)
1. (my)	powinni -śmy	powinny -śmy
2. (wy)	powinni -ście	powinny -ście
3. oni, państwo, panowie	powinni $-\phi$	
one, panie		powinny $-\phi$

Form tego czasownika używa się udzielając rad albo wtedy, gdy mówimy o konieczności lub czyichś obowiązkach. Czasownik **powinien**, **powinna** łączy się z bezokolicznikami innych czasowników.

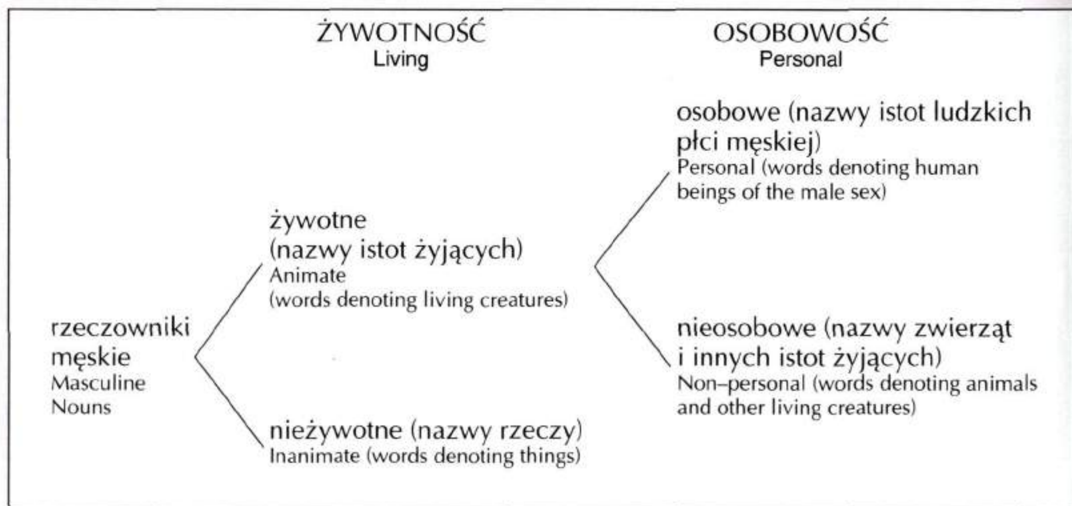
This verb is used when giving advice or when we speak of necessity, or of somebody's obligations. The verb **powinien**, **powinna** is combined with the infinitives of other verbs.

13.2. RODZAJE W LICZBIE POJEDYNCZEJ I MNOGIEJ: RODZAJ MĘSKOOSOBOWY

W lekcji 1. (zob. 1.11.) powiedzieliśmy, że przymiotniki mają w liczbie pojedynczej trzy rodzaje: męski, żeński, nijaki. Ten podział jest zachwiany w liczbie mnogiej, w której są tylko dwa rodzaje: męskoosobowy i niemęskoosobowy zwany też żeńsko–rzeczowym. Ten podział na dwa rodzaje w liczbie mnogiej narusza w dużym stopniu podział znany z liczby pojedynczej: rodzaj niemęskoosobowy mają nie tylko przymiotniki żeńskie i nijakie w liczbie pojedynczej, ale także duża część przymiotników męskich. Dzieje się tak dlatego, że rzeczowniki męskie są dzielone na dwie dodatkowe kategorie:

13.2. GENDER IN THE SINGULAR AND PLURAL: MASCULINE PERSONAL GENDER

In Lesson 1 (see 1.11.) we noted that adjectives have three genders in the singular: masculine, feminine and neuter. This distinction is lost in the plural, where only two genders are found: masculine personal and non-masculine personal, also called the feminine-object gender. This division into two genders in the plural upsets to a considerable extent the division familiar to us from the singular: not only feminine and neuter adjectives are non-masculine personal in the plural, but also a large part of masculine adjectives. This happens because masculine nouns are divided into two further categories:

Przymiotniki jako wyrazy określające rzeczowniki dublują kategorie gramatyczne rzeczownika i dlatego muszą one odzwierciedlać ten podział. Oto jak wygląda jego przełożenie na rodzaje przymiotnika:

Adjectives, which are words qualifying the noun, reflect its grammatical categories and so must observe the above division. This is how the gender distinction is expressed in the adjective:

<table>
<tr><th colspan="4">Liczba pojedyncza
singular</th><th>Liczba mnoga
plural</th></tr>
<tr><td rowspan="5">RODZAJE
Genders</td><td rowspan="3">męski
masculine</td><td rowspan="2">nie-żywotne
inanimate</td><td>osobowe
personal</td><td>męskoosobowy
masculine personal</td></tr>
<tr><td>nieosobowe
non-personal</td><td rowspan="4">niemęskoosobowy
non-masculine personal</td></tr>
<tr><td colspan="2">żywotne
animate</td></tr>
<tr><td colspan="3">żeński
feminine</td></tr>
<tr><td colspan="3">nijaki
neuter</td></tr>
</table>

Powyższy wykres dobrze pokazuje niesymetryczność podziału na rodzaje w liczbie pojedynczej i mnogiej.

Z podziałem tym zetknęli się państwo poznając zaimki osobowe. W 3. os. l. poj. są trzy zaimki: **on** (r. m.), **ona** (r. ż.) i **ono** (r. n.). Tymczasem w 3. os. l. mn. są tylko dwa zaimki: **oni** (rodzaj męskoosobowy) i **one** (rodzaj niemęskoosobowy).

Odpowiednikami zaimka **oni** są wyrazy **panowie** i **państwo**. Wyraz **panowie** odnosi się do grupy mężczyzn. Wyraz **państwo** odnosi się do grupy *mieszanej, złożonej z mężczyzn i kobiet*. Najmniejsza taka grupa to małżeństwo (**pani + pan**), największa zaś – to grupa x kobiet i jeden pan.

Czasownik **powinien**, **powinna** ma w liczbie pojedynczej trzy rodzaje: męski, żeński i nijaki, w liczbie mnogiej zaś – tylko dwa: męskoosobowy i niemęskoosobowy.

Zwracamy na to uwagę, bo od tej chwili będziemy mieć do czynienia z kategorią rodzaju – także przy omawianiu czasowników w większym stopniu niż dotąd.

The above table illustrates the total assymetry of the division into genders in the singular and plural. You also met this division when learning the forms of the personal pronouns. There are three pronouns in the 3rd person singular: **on** (masculine), **ona** (feminine) and **ono** (neuter). On the other hand, in the plural there are only two pronouns: **oni** (masculine personal) and **one** (non-masculine personal). The words **panowie** and **państwo** correspond to the pronoun **oni**. The word **panowie** refers to a group of men. The word **państwo** refers to a mixed group, composed of men and women. The smallest group of this sort is a (married) couple (**pani** + **pan**), the largest is a group of x women and one man.

The verb **powinien**, **powinna** has three genders in the singular: masculine, feminine and neuter, but only two in the plural: masculine personal and non-masculine personal. We draw attention to this fact, because from now on we will be dealing with the category of gender to a greater extent (also when discussing verbs).

Proszę przypomnieć sobie, że z podziałem na rodzaj męskoosobowy i niemęskoosobowy zetknęli się państwo także w lekcji 6. (zob. 6.6.), kiedy była mowa o mianowniku i bierniku liczby mnogiej rzeczowników męskich nieosobowych, żeńskich i nijakich. Wtedy jednak nie użyto terminów „męskoosobowy" i „niemęskoosobowy".

Recall that you came across the division into masculine personal and non-masculine personal in Lesson 6 (see 6.6.), when we were discussing the nominative and accusative plural of non-personal masculine nouns, feminine nouns and neuter nouns. However, the terms 'masculine personal' and 'non-masculine personal' were not used in that chapter.

13.3. WYRAŻENIA TYPU *JAK NAJSZYBCIEJ*

Każda akcja może mieć swoje większe lub mniejsze natężenie. Czasami chcemy jednak podkreślić, że chodzi o to, by akcja miała największe natężenie z możliwych. Do wyrażenia tej właściwości akcji służą specjalne konstrukcje złożone z wyrazu **jak** i odpowiedniego przysłówka w stopniu najwyższym (zob. 10.3.) np.:

13.3. EXPRESSIONS LIKE *JAK NAJSZYBCIEJ*

Every action can have a greater or lesser intensity. Sometimes, however, we wish to emphasize that the action should have the greatest possible intensity. In order to express this property of the action there are special constructions composed of the word **jak** and the appropriate adverb in the superlative degree (see 10.3.):

(zrobić coś) jak najszybciej
(zrobić coś) jak najlepiej
(kupić coś) jak najtaniej
(sprzedać coś) jak najdrożej

Powinienem się jak najszybciej ożenić!	I should get married as soon as possible!
Proszę przyjechać jak najszybciej.	Please come as soon as possible.
Musisz zrobić kawę jak najszybciej.	You must make the coffee as quickly as possible.

13.4. WYRAŻANIE KONIECZNOŚCI

Do wyrażania konieczności służy czasownik **musieć**, którego odmianę w czasie teraźniejszym przedstawiono w 7.1. Konieczność wyrażana w połączeniu czasownika **musieć** z innym czasownikiem może być wzmocniona przysłówkami **koniecznie**, **jak najszybciej** itd. np.:

13.4. EXPRESSING NECESSSITY

The verb **musieć** is used to express necessity. We presented the inflection of this verb in the present tense in 7.1. When necessity is expressed by means of the verb **musieć** combined with another verb it may be strengthened by an adverb such as **koniecznie**, **jak najszybciej** etc.:

Magdusiu, musisz wstawić kwiaty do wazonu, bo zwiędną...
Musisz koniecznie zobaczyć Zamek Królewski.
Muszę koniecznie iść na ten koncert!
A ja koniecznie muszę być na tym koncercie!
Ja po prostu muszę iść na ten koncert!
Muszę ją bliżej poznać.
Koniecznie muszę ją bliżej poznać!
Muszę koniecznie kupić ten album. Jest bardzo piękny.
Przecież Michał musi koniecznie obejrzeć Zamek.
Jest już późno. Musimy złapać taksówkę.

A oto jak wygląda dyskusja na temat konieczności pomocy między panią Bożeną a Magdą:

Observe discussion on the subject of the necessity of helping between Bożena and Magda:

– Musisz mi pomóc!
– Muszę? Czy to naprawdę konieczne?
– Tak, musisz. Mam tylko dwie ręce i nie mogę zrobić w domu wszystkiego.
– Rozumiem... To co mam zrobić?
– *Musisz dokładnie umyć sałatę i pomidory. Powinnaś też obrać ogórki.*

Jak wynika z ostatniego przykładu, w języku potocznym zamiast czasownika **musieć** używa się czasownika **mieć**, który wyraża konieczność w sposób mniej kategoryczny. Przykłady wówczas wyglądałyby następująco:

As the last example shows, the verb **mieć** is used *in colloquial speech instead of the verb* **musieć**. This expresses necessity in a less categorical manner. The following examples illustrate this usage:

– To co mam zrobić?
– Masz dokładnie umyć sałatę i pomidory. Masz też obrać ogórki.

13.5. PROŚBA O RADĘ

Jeśli nie wiemy, jak się zachować w danej sytuacji, co zrobić, zwykle prosimy kogoś o radę.

13.5. ASKING FOR ADVICE

When we don't know how to behave in a given situation, what to do, we usually ask somebody for

W tym celu używa się następujących zdań:

their advice. The following sentences are employed for this purpose:

Sytuacja nieformalna informal	Sytuacja formalna formal
Jak myślisz, co robić?	Jak pan(i) myśli, co robić?
What do you think, what to do?	
Co mi radzisz?	Co mi pan(i) radzi?
What's your advice?	
Doradź mi coś.	Proszę mi coś doradzić.
Advise me something.	
Chciałem cię prosić o radę.	Chciałem panią (pana) prosić o radę.
I'd like to ask you for advice.	
Nie wiem, co robić. I don't know what to do.	Nie wiem, co powinienem zrobić. I don't know what I should do.

Jak widać, prosząc o radę używamy zdań, w których występuje odpowiedni czasownik **(do)radzić**, **(do)radzę**, **(do)radzisz** albo wyrażenie z rzeczownikiem **rada**, np. **prosić o radę**. Czasami jednak prośba o radę wynika z samej sytuacji. Kiedy ktoś mówi: **Nie wiem, co zrobić**, wynika z tego, że potrzebuje pomocy i rady.

As can be seen, when asking for advice we either use sentences containing the appropriate verb (**do–radzić**, **do–radzę**, **do–radzisz**), or else an expression with the noun **rada**, e.g., **prosić o radę**. Sometimes, however, it is obvious from the context that advice is being sought. When somebody says **Nie wiem, co zrobić** we know that (s)he is looking for help and advice.

13.6. UDZIELANIE RAD – DORADZANIE

Rady, których udzielamy, mogą zachęcać do działania, ale mogą nas też do tego działania zniechęcać. Doradzanie i odradzanie różnią się trochę językowo w polszczyźnie. Różnice te poznamy później.
Oto jakich środków językowych używa się doradzając zrobienie czegoś:

13.6. GIVING ADVICE

Advice can either encourage us to do something or else discourage us from doing it. In Polish, there is a slight linguistic distinction between the two kinds of advice. We shall discuss this distinction later.
Here are the linguistic devices used to encourage somebody to do something:

Sytuacja nieformalna informal	Sytuacja formalna formal
Radzę ci pójść do lekarza.	Radzę pani (panu) pójść do lekarza.
I suggest you should go to the doctor.	
Myślę, że powinieneś pójść do lekarza.	Myślę, że powinien pan pójść do lekarza.
I think you should go to the doctor.	
Musisz pójść do lekarza.	Musi pan(i) pójść do lekarza.
You must go to the doctor.	
Powinieneś pójść do lekarza. Powinnaś pójść do lekarza.	Powinien pan pójść do lekarza. Powinna pani pójść do lekarza.
You should go to the doctor.	
Moim zdaniem, powinieneś pójść do lekarza.	Według mnie, powinien pan pójść do lekarza.
In my opinion you should go to the doctor.	
Dlaczego nie pójdziesz do lekarza?	Dlaczego nie pójdzie pan do lekarza?
Why don't you go to the doctor?	

Radząc, mówiący może podkreślać, że to jest jego rada i wtedy używa czasownika **radzić**, **radzę**, **radzisz**, może też zaznaczyć, że to jest tylko jego zdanie, które nie musi obowiązywać wszystkich (**moim zdaniem**, **według mnie**). Radząc, mówiący może stwierdzić konieczność zrobienia czegoś, co jest mniejsze w wypadku użycia czasownika **powinieneś,** a większa w wypadku użycia czasownika musisz, np.:

The speaker may wish to emphasize that this is his advice in which case he uses the verb **radzić**, **radzę**, **radzisz**. He may also wish to convey the information that this is only his opinion and that not everybody has to agree with him (**moim zdaniem, według mnie**). The person giving advice may also wish to express the necessity of doing something; the degree of necessity is diminished when we use **powinieneś** and magnified when we use **musisz**:

– A tyle rzeczy powinienem zobaczyć.
– Musisz koniecznie zobaczyć Zamek Królewski, powinieneś też zwiedzić Łazienki i pałac w Wilanowie.

– Koniecznie muszę ją bliżej poznać...
– Będziesz miał okazję... Przecież jutro idziecie razem na koncert. Ale powinieneś uważać.
– Dlaczego?
– Siostra mojej żony to... niezwykła kobieta.

13.7. WYRAŻANIE CZASU – DNI TYGODNIA

13.7. EXPRESSING TIME: THE DAYS OF THE WEEK

Dni tygodnia days of the week	Kiedy? when?
poniedziałek	w poniedziałek
wtorek	we wtorek
środa	w środę
czwartek	w(e) czwartek
piątek	w piątek
sobota	w sobotę
niedziela	w niedzielę

Wyjeżdżam już w niedzielę.
Niestety, muszę być we Lwowie już w poniedziałek.
W sobotę pójdziemy razem oglądać groby.

Uwaga: Nazwy dni tygodnia w języku polskim piszemy zawsze małą literą.

N.B. In Polish the names of the days of the week are spelt with a small initial letter.

13.8. WYRAŻANIE CZASU – CZĘŚCI DNIA

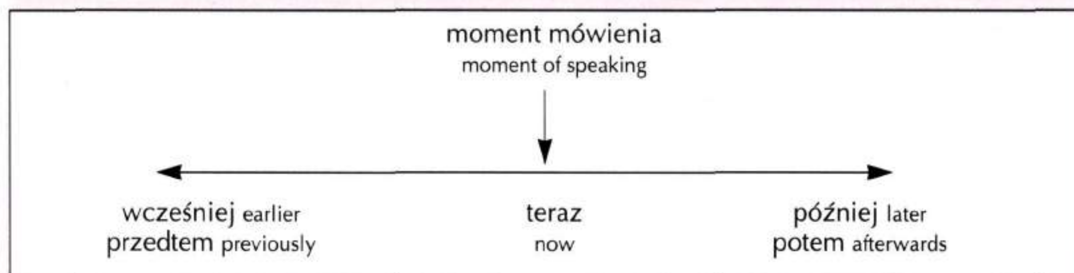
13.8. EXPRESSING TIME: THE PARTS OF THE DAY

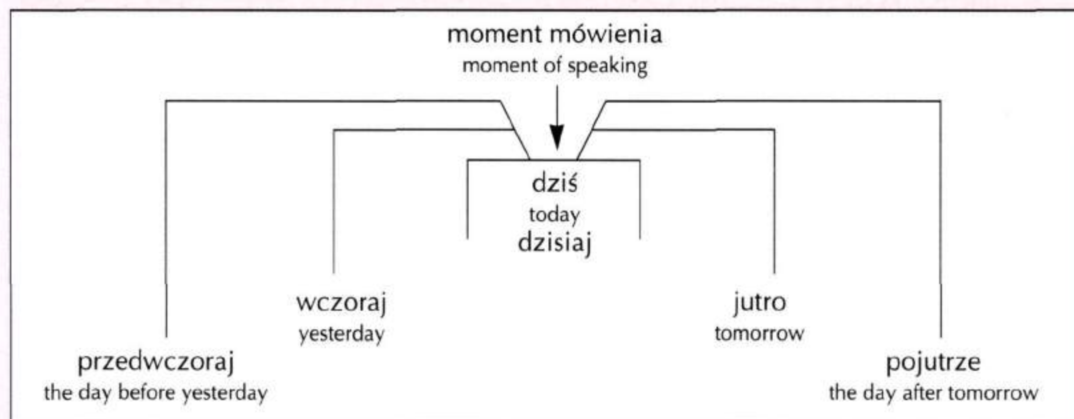
dzień	noc
południe	północ
12:00 A.M.	12:00 P.M.

dzień:	noc:
rano (7–9 A.M.)	
przed południem (9-12 A.M.)	przed północą (10-12 P.M.)
w południe (12:00 A.M.)	o północy (12:00 P.M.)
po południu (12:00–5-6 P.M.)	po północy (1-3 A.M.)
wieczorem (5-6 P.M.–8-9 P.M.)	nad ranem (4-6 A.M.)

13.9. WYRAŻANIE CZASU: *TERAZ, WCZEŚNIEJ, PÓŹNIEJ*

13.9. EXPRESSING TIME: *TERAZ, WCZEŚNIEJ, PÓŹNIEJ*

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania: 1. Read the following sentences aloud:

Musisz zobaczyć Zamek.
Musisz koniecznie zobaczyć Zamek Królewski.
Powinieneś zwiedzić Łazienki.
Powinieneś także zwiedzić Łazienki i pałac w Wilanowie.
Czy starczy czasu?
Czy na wszystko starczy czasu?

2. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na wymowę **ę, ą**: 2. Read the following words aloud, paying attention to the pronunciation of **ę, ą**:

mięso	wąsko
język	wiązanie
często	brąz
męża	mąż
gęsto	wąż
wężyk	kąsać
węszyć	pląsać
męski	pąsowy
więzienie	sąsiad

3. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na wymowę **ą** na końcu wyrazów: 3. Read the following words aloud, paying attention to the pronunciation of **ą** at the end:

piją	matką
palą	ławką
robią	torbą
biegną	złotą
kropią	wąską
mówią	smutną

4. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na wymowę **ę** na końcu wyrazów.

4. Read the following words aloud, paying attention to the pronunciation of **ę** at the end:

piję	matkę
palę	ławkę
robię	torbę
biegnę	tę
kropię	mapę
mówię	kropkę

5. Proszę wstawić odpowiednią formę czasownika **powinien.**

5. Put in the correct form of the verb **powinien**:

Michale, powinieneś zobaczyć Zamek.

(my, r. męskoosobowy)	....	jeszcze zwiedzić Łazienki.
(ty, r. żeński)	....	pojechać do Wilanowa.
(wy, r. niemęskoosobowy)	....	zwiedzić Stare Miasto.
Pani	....	zwiedzić Zamek Królewski.
Oni	....	pojechać do Łazienek.
Pan	....	pojechać do Żelazowej Woli.
One	....	pójść na koncert Pendereckiego.
(ja, r. męski)	....	jeszcze pojechać na uniwersytet.
(ja, r. żeński)	....	pójść do Teatru Wielkiego.
(my, r. niemęskoosobowy)	....	dobrze poznać Warszawę.

6. Proszę wstawić odpowiednią formę czasownika **musieć**.

6. Put in the correct form of the verb **musieć**:

(ja) Muszę pojechać na uniwersytet.

W poniedziałek (wy) .... zwiedzić Zamek Królewski.

We wtorek (my) .... zobaczyć Stare Miasto.

W środę (ty) .... pojechać do Łazienek.

W czwartek Michał .... obejrzeć pałac w Wilanowie.

W piątek państwo .... zwiedzić Muzeum Narodowe i pójść na koncert.

W sobotę (ja) .... pojechać z wami do Żelazowej Woli.

W niedzielę (my) .... pójść na obiad do państwa Grzegorzewskich.

7. Do zdań z ćwiczenia 6. proszę wstawić odpowiednie formy czasownika **mieć**.

7. Put the correct form of the verb **mieć** into the sentences from Exercise 6:

(ja) Mam pojechać na uniwersytet.

....

....

....

....

....

....

....

8. Do zdań z ćwiczenia 6. proszę wstawić odpowiednie formy czasownika **powinien**.

8. Put the correct form of the verb **powinien** into the sentences from Exercise 6:

(ja) Powinienem pojechać na uniwersytet.

....

....

....

....

....

....

....

Powinnam pojechać na uniwersytet.

....

....

....

....

....

....

....

9. Proszę zrobić plan swoich zajęć na najbliższy tydzień.

9. Draw up a plan for the coming week.

poniedziałek	
wtorek	
środa	
czwartek	
piątek	
sobota	
niedziela	

10. Używając planu zajęć z ćwiczenia 9., proszę napisać, co **musi** pan(i) zrobić w najbliższym tygodniu.

10. Using your plan from Exercise 9, describe your activities using the verb **musieć.**

....

....

....

....

....

....

....

....

11. Proszę wstawić odpowiednią formę według wzoru:

11. Put in the correct form according to the following pattern:

Przyjedź jak najszybciej (szybko).

Chcę kupić jajka .... (tanio).

Chciałbym sprzedać jabłka .... (drogo).

Proszę cię, powiedz to	....	(dobrze).
Proszę powtórzyć to	....	(wolno).
Ona chce wyglądać	....	(ładnie).
On chciałby przyjechać tu	....	(wcześnie).
Chcemy oddać zadania	....	(późno).
Chciałbyś powiedzieć po polsku	....	(dużo).
Mam zły akcent i chcę mówić	....	(mało).
Chcecie nauczyć się polskiego	....	(szybko).

12. Państwa przyjaciele mają kłopoty. Proszę udzielić im rady:

12. Your friends have problems. Advise them what to do:

a) Codziennie boli mnie głowa. Nie wiem już, co robić.

....

....

b) Za 5 minut koncert. Chyba już nie zdążę.

....

....

c) Nie znam dobrze Warszawy. Jak myślisz, co powinienem zobaczyć?

....

....

d) Bardzo boję się egzaminu z historii. Jak myślisz, co robić?

....

....

e) Nie mam w Polsce znajomych. Chciałbym kogoś poznać. Co mi radzisz?

....

....

13. Proszę dokończyć zdania: 13. Complete the following sentences:

Codziennie rano ....

W południe ....

Po południu lubię ....

Wieczorem często ....

Przed północą ....

W nocy ....

14. Proszę uważnie zobaczyć lekcję 13. Proszę zaznaczyć, które z tych zdań są prawdziwe.

14. Look carefully at Lesson 13. Are these sentences true or false?

	Prawda	Nieprawda
Mieszkanie Grzegorzewskich nie jest urządzone.		
Michał chce się szybko ożenić.		
Pan Krzysztof radzi Michałowi, co musi zobaczyć.		
Pani Anna kupiła bilety na koncert.		
Pani Anna załatwiła bilety do Zamku.		
Magda lubi pomagać i gotować.		
Michał idzie z Bożeną na koncert.		

15. Proszę uważnie zobaczyć lekcję 13. Proszę ułożyć podane zdania w takiej kolejności, by były zgodne z treścią lekcji:

15. Look carefully at Lesson 13. Put the following sentences into the correct order:

☐ Ma dla niego dwa bilety na koncert Pendereckiego.
☐ Krzysztof proponuje jej, żeby poszła na koncert z Michałem.
☐ Niestety, nie ma biletów.
☐ Jest późno, więc jadą taksówką.
☐ Michał jest u państwa Grzegorzewskich.
☐ Do Grzegorzewskich przychodzi Anna.

☐ Michał chętnie pójdzie z nią, bo ona podoba mu się.
☐ Spotykają Annę, która załatwia im bilety.
☐ W sobotę Anna pokazuje Michałowi kościoły.
☐ Pan Krzysztof radzi mu, co powinien zobaczyć w Warszawie.
☐ Ona szuka biletów na koncert Pendereckiego.
☐ Michał i Krzysztof chcą zwiedzić Zamek.
☐ Wieczorem Anna i Michał idą na koncert.
☐ W niedzielę Michał musi być we Lwowie.

KWIECIEŃ/APRIL '95

PONIEDZIAŁEK MONDAY	WTOREK TUESDAY	ŚRODA WEDNESDAY	CZWARTEK THURSDAY	PIĄTEK FRIDAY	SOBOTA SATURDAY	NIEDZIELA SUNDAY
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

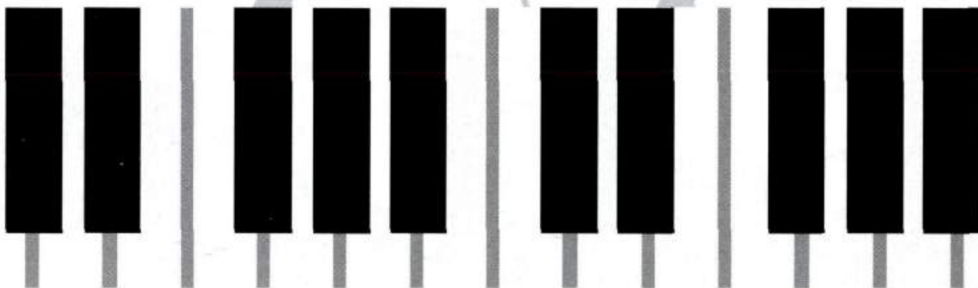

POMNIK JANA KILIŃSKIEGO NA STARYM MIEŚCIE W WARSZAWIE

– Przyjechałam do Warszawy
by załatwić różne sprawy.
Czy pan może mi powiedzieć,
co w Warszawie można zwiedzić?
–Chętnie panią oprowadzę,
i pokażę, i doradzę!
Może wsiądźmy do taksówki.
Zaczynamy od Starówki!
Bardzo lubię plac Zamkowy,
bo jest taki kolorowy!
– Jakie piękne te uliczki,
te gołębie, kamieniczki!
Chętnie wzięłabym dorożkę,
przejechałabym się troszkę.

– To jest Ogród Botaniczny,
– Jest ogromnie romantyczny!
Zaraz obok są Łazienki
Są tam śliczne kawiarenki,
widzisz, tu jest Szlak Królewski,
tu jest Chopin, tu Sobieski,
i muzeum w Wilanowie...
–Trochę mi się kręci w głowie...
Czy możemy gdzieś posiedzieć?
Resztę jutro można zwiedzić.
– Świetnie, chodźmy gdzieś na kawę.
–Polubiłam dziś Warszawę...

I came to Warsaw/ to settle various matters./ Can you tell me, sir,/ what one can see in Warsaw?
I'll be delighted to take you round,/ and show you (things) and give you advice!
Maybe we should take a taxi./ We shall start from the Old Town!/ I love Plac Zamkowy,/ it's so colourful!/ How lovely these little streets are,/ these pigeons, these little houses!/ I'd love to take a horse-drawn cab,/ to have a little ride.
This is the Botanical Garden,/ it's extremely romantic!/ Next to it is the Łazienki (Park)/ There are lovely cafes there,/ see, here's the Royal Route,/ here's Chopin, here's Sobieski,/ and the Museum at Wilanów...

I feel a bit giddy.../ Could [*lit.*: can]) we sit down somewhere for a moment?/ We can see the rest tomorrow.
Great, let's go somewhere to have cofee./ I've come to like Warsaw today...

14

WARSZAWA. HALA GŁÓWNA DWORCA CENTRALNEGO

ROZSTANIA I POWROTY

PARTINGS AND REUNIONS

U GRZEGORZEWSKICH

BOŻENA Nie ma mnie w domu! Nie mam czasu!
– To na pewno pani Wierzbicka...
– Co ci jest? Co się stało?
ANNA Właśnie muszę ci o tym opowiedzieć... Po to przyszłam...
BOŻENA Ale powiedz, co się stało?
ANNA Chyba... Chyba...
BOŻENA Co chyba?
ANNA Chyba się zakochałam w Michale...
BOŻENA Powiedz mi, jak to się stało?
ANNA Poznałam go u was w domu...
BOŻENA Pamiętam, to było... tydzień temu.
ANNA Osiem dni temu! Dokładnie pamiętam! Tego samego dnia wieczorem spotkałam Michała i Krzysztofa na Placu Zamkowym.
BOŻENA Tak, zwiedzali wtedy Stare Miasto.
ANNA Już wtedy bardzo mi się spodobał. Dwa dni później poszliśmy razem na koncert.
BOŻENA Rzeczywiście, byliście razem na koncercie w Filharmonii. Michał wrócił tego dnia do domu w dziwnym stanie...
ANNA Naprawdę? Opowiedz mi, jak to było!
BOŻENA Michał był bardzo zamyślony, nie słyszał, co do niego mówiliśmy... Krzysztof powiedział mi tego wieczoru żartem, że chyba Michał się zakochał...
ANNA To niemożliwe! Naprawdę Krzysztof tak powiedział?
BOŻENA Tak. Powiedział, że teraz Michał na pewno znów przyjedzie do Warszawy...
– Anna... Anna!
ANNA Tak?
BOŻENA Zachowujesz się tak samo jak on! Nic nie słyszysz! Michał zaprosił cię do Lwowa... Jedziesz tam?

ANNA Tak, zaprosił mnie, ale nie wiem, co mam zrobić... Nie chcę być natrętna. A jeśli zaprosił mnie tylko z uprzejmości?
BOŻENA Musisz pojechać, żeby się o tym przekonać! Koniecznie!
ANNA Skoro mi radzisz...
BOŻENA Musisz podziękować Krzysztofowi. To przecież on was poznał!
ANNA Kupił bilety do Filharmonii, poszedł na Stare Miasto wtedy, gdy ja tam byłam...
BOŻENA Zaprosił Michała do Polski...
ANNA I ożenił się z tobą!
BOŻENA Ale to było dziewiętnaście lat temu!
ANNA Wiem, że to było dziewiętnaście lat temu! Ale gdyby nie ożenił się z tobą dziewiętnaście lat temu, ja nie poznałabym Michała osiem dni temu!
BOŻENA Ty naprawdę się zakochałaś...
MAGDA Co?! Co się stało?
ANNA Zakochałam się...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ I'm not in! I've no time! ✱ That'll be Mrs. Wierzbicka [*lit.*: Mrs. Wierzbicka for sure]... ✱ What's the matter [*lit.*: with you]? What happened? ✱ I just have to talk to you [*lit.*: tell you about it]... That's why I've come... ✱ Tell (me), what happened? ✱ I suppose... I suppose... ✱ What I suppose? ✱ I suppose I've fallen in love with Michał... ✱ Tell me how it happened... ✱ I met him at your place... ✱ I remember, it was... a week ago. ✱ Eight days ago! I remember exactly! The same day in the evening I met Michał and Krzysztof at Castle Square. ✱ Yes, they were visiting the Old Town. ✱ I already liked him very much [*lit.*: at that time]. Two days later we went to the concert together. ✱ Right, you were at the concert in the Philharmonic Hall. Michał returned home that day in a strange state... ✱ Really? Tell me what he [*lit.*: it] was like! ✱ Michał was very preoccupied, didn't hear what we were saying to him... Krzysztof said to me that evening jokingly that Michał seemed to have fallen in love... ✱ It can't be! Did Krzysztof really say so? ✱ Yes. He said that now Michał would certainly come to Warsaw again... ✱ Anna... ✱ Anna!... ✱ Yes? ✱ You behave in the same way as he did! You don't hear anything! Michał invited you to Lvov... Are you going (to go) there? ✱ Yes, he invited me, but I don't know what to do... I don't want to be obtrusive. And what if he invited me just out of courtesy? ✱ You have to go there in order to find out! (Go) by all means! ✱ If that's your advice... ✱ You must thank Krzysztof. He was the one who introduced you to each other! ✱ Bought tickets to the Philharmonic Hall, went to the Old Town at the same time that I was there... ✱ Invited Michał to Poland... ✱ And married you! ✱ But that was nineteen years ago! ✱ I know it was nineteen years ago! But if he hadn't married you nineteen years ago, I wouldn't have met Michał eight days ago! ✱ You've really fallen in love... ✱ What?! What happened? ✱ I've fallen in love... ✱

BOŻENA Powiedz mi, jak to się stało?
ANNA Poznałam go u was w domu...
BOŻENA Pamiętam, to było... tydzień temu.
ANNA Osiem dni temu! Tego samego dnia spotkałam Michała i Krzysztofa na placu Zamkowym.
BOŻENA Tak, zwiedzali wtedy Stare Miasto.
ANNA Już wtedy bardzo mi się podobał. Dwa dni później poszliśmy razem na koncert.
BOŻENA Musisz podziękować Krzysztofowi. To przecież on was poznał!
ANNA Kupił bilety do Filharmonii. Poszedł na Stare Miasto wtedy, gdy ja tam byłam...
BOŻENA Zaprosił Michała do Polski.
ANNA I ożenił się z tobą.
BOŻENA Ale to było dziewiętnaście lat temu.
ANNA Wiem, że to było dziewiętnaście lat temu.

MUZEUM

KRZYSZTOF Nie ma mnie w pracy. Nie mam czasu.
– Muzeum Wojska Polskiego, Grzegorzewski przy telefonie, słucham.
MICHAŁ To ty, Krzysztof?
KRZYSZTOF Tak, Krzysztof Grzegorzewski. Kto mówi?
MICHAŁ Nie poznajesz mnie? Mówi Michał!
KRZYSZTOF Michał? Cześć! Co u ciebie? Jak dojechałeś do domu?
MICHAŁ Dobrze, ale wydaje mi się, że to było sto lat temu...
KRZYSZTOF Sto lat temu? Wyjechałeś z Warszawy cztery dni temu!
MICHAŁ Ale już mam ochotę wrócić. Muszę ci coś powiedzieć! Krzysztof, osiem dni temu stało się coś niezwykłego...
KRZYSZTOF Osiem dni temu? Co się stało osiem dni temu? Mów wyraźniej!
MICHAŁ Tego dnia przyjechałem do Warszawy...

KRZYSZTOF Wiem, pamiętam! Następnego dnia byłeś u nas w domu, a potem poszliśmy na Stare Miasto.
MICHAŁ To stało się wcześniej.
KRZYSZTOF Nic nie rozumiem!
MICHAŁ Przywiozłeś mnie do waszego domu i przyszła Anna.
KRZYSZTOF Pamiętam, później spotkaliśmy ją na Starym Mieście.
MICHAŁ Właśnie tego dnia to się stało.
KRZYSZTOF Ale co?
MICHAŁ Zakochałem się w Annie.
KRZYSZTOF Co takiego?!
MICHAŁ Powiedziałem ci wyraźnie – osiem dni temu zakochałem się w siostrze twojej żony, Annie.
– Czy to takie zabawne? To jest naprawdę poważna sprawa. Nigdy nie byłem tak zakochany. No, może jeden raz, ale to było dwadzieścia lat temu...
KRZYSZTOF Kiedy przyjeżdżasz do Warszawy?
MICHAŁ Ja? Do Warszawy? Po co?
KRZYSZTOF Na ślub oczywiście!
MICHAŁ Żartujesz ze mnie. Przecież Anna nic nie wie o tym!
KRZYSZTOF Nie powiedziałeś jej?
MICHAŁ Nie powiedziałem... Bałem się, że będzie się śmiała.
KRZYSZTOF Poczekaj chwilę, mam drugi telefon. – Grzegorzewski, słucham?
BOŻENA Krzysztof! Stało się coś niezwykłego! Godzinę temu była u mnie Anna.
MICHAŁ Ja też mam drugi telefon!
ANNA Michał? Tu mówi Anna. Dzwonię z dworca. Jutro będę we Lwowie. Muszę powiedzieć ci coś ważnego.
MICHAŁ Ja też muszę ci coś powiedzieć!
KRZYSZTOF Halo! Halo! Jeszcze chwilę temu miałem dwa połączenia, a teraz ani jednego...
MICHAŁ Halo! Jesteś tam, Krzysztof? Anna!
– Rozmawiałem z nią tylko kilka sekund...
ANNA Michał! Halo, słyszysz mnie? Nie zdążyłam mu powiedzieć, o której godzinie przyjeżdżam...
BOŻENA Krzysztof, Anna zakochała się w Michale! Nic nie słychać...

THE MUSEUM

✱ I'm not in my office. I've no time. ✱ The Polish Army Museum, Grzegorzewski speaking. ✱ Is that you, Krzysztof? ✱ Yes, Krzysztof Grzegorzewski. Who's speaking? ✱ Don't you recognize me? It's Michał [*lit.* : It's Michał speaking]. ✱ Hi, Michał! How are you doing? How was the journey [*lit.*: How did you get home]? ✱ OK, but it seems to me as if [*lit.*: that] it was a hundred years ago... ✱ A hundred years ago? You left Warsaw four days ago! ✱ But I already feel like coming back. I must tell you something! Krzysztof, eight days ago something extraordinary happened... ✱ Eight days ago? What happened eight days ago? Can you be more explicit? [*lit.*: speak more clearly!] ✱ That day I arrived in Warsaw... ✱ I know, I remember. The next day you were at our house, and then we went to the Old Town. ✱ This happened earlier. ✱ I don't understand at all! ✱ You brought me to your house and Anna came. ✱ I remember, and we met her later at the Old Town. ✱ It happened that very day. ✱ But what? ✱ I fell in love with Anna. ✱ What? ✱ You heard me – eight days ago I fell in love with your wife's sister, Anna. ✱ What's [*lit.*: Is it] so funny? This really is a serious matter. I've never been so much in love. Well, perhaps once, but that was twenty years ago... ✱ When are you coming to Warsaw? ✱ Me? To Warsaw? Whatever for? ✱ For the wedding of course! ✱ You're pulling my leg. After all, Anna doesn't even know anything about it! ✱ Didn't you tell her? ✱ I didn't... I was afraid she would laugh. ✱ Wait a moment, I have another call. ✱ Grzegorzewski speaking. ✱ Krzysztof! Something extraordinary has happened! Anna came [*lit.*: was] to see me an hour ago. ✱ I also have another call! ✱ Michał? Anna here. I'm calling from the station. I'll be in Lvov tomorrow. I've got something important to tell you. ✱ I also have something to tell you! ✱ Hello! Hello! Just a moment ago I had two calls, and there's nobody [*lit.*: now not even one]. ✱ Hello! Are you (still) there, Krzysztof? Anna! ✱ I talked to her only for a few seconds... ✱ Michał! Hello, can you hear me? I didn't manage to tell him what time I was arriving... ✱ Krzysztof, Anna fell in love with Michał! I can't hear anything... ✱

STOP

KRZYSZTOF Michał? Cześć! Co u ciebie? Jak dojechałeś do domu?
MICHAŁ Dobrze, ale wydaje mi się, że to było sto lat temu.
KRZYSZTOF Sto lat temu?! Wyjechałeś z Warszawy cztery dni temu!
MICHAŁ Ale już mam ochotę wrócić. Krzysztof, osiem dni temu stało się coś niezwykłego.
MICHAŁ To się stało osiem dni temu. Zakochałem się w Annie.
KRZYSZTOF Co się stało?
MICHAŁ Powiedziałem ci wyraźnie – osiem dni temu zakochałem się w siostrze twojej żony, Annie.

MICHAŁ **Nigdy nie byłem taki zakochany. No, może jeden raz, ale to było dwadzieścia lat temu.**
KRZYSZTOF **Co się stało osiem dni temu?**
MICHAŁ **Tego dnia przyjechałem do Warszawy.**
KRZYSZTOF **Grzegorzewski, słucham?**
BOŻENA **Godzinę temu była u mnie Anna.**

OSIEDLE

MAREK Marta?!
MARTA Nie poznajesz mnie? Cześć, Marek...
MAREK Pomogę ci...
– Dawno cię nie widziałem...
MARTA Tak, nie było mnie w Warszawie prawie trzy tygodnie.
MAREK Tak długo? A gdzie byłaś?
MARTA Spędziłam dwa tygodnie u cioci w Paryżu. Potem przez tydzień byłam u babci. Spędziłam u niej Święta. Dopiero tydzień temu wróciłam do domu.
MAREK Ja nigdzie nie wyjeżdżałem. Zazdroszczę ci podróży do Paryża. Ty miesiąc temu byłaś na wieży Eiffla, a ja w Warszawie.
MARTA Miesiąc temu byłam... w Wersalu. Wysłałam do ciebie kartkę z Paryża. Nie dostałeś jej?
MAREK Nie! Kiedy ją wysłałaś?
MARTA Zaraz, zaraz... Do Paryża przyjechałam piętnastego marca i następnego dnia wysłałam kartkę. To było prawie cztery tygodnie temu!
– Muszę już iść...
MAREK Ja też. Mama czeka z obiadem.
MARTA To cześć...
MAREK Cześć...

MAREK Może pójdziemy razem do kina?
MARTA Bardzo chętnie, ale na jaki film?
MAREK Może na... *Listę Schindlera?*
MARTA Niestety, widziałam już ten film dwa dni temu. Może na... *Tańczącego z wilkami*?
MAREK Byłem na nim tydzień temu! To może wybierzemy razem się na lody?
MARTA Lody jadłam wczoraj, dwa dni temu, trzy dni temu, miesiąc temu...
– Ale mogę je jeść codziennie!
MAREK Wspaniale! Jesteśmy umówieni!

THE HOUSING ESTATE

* Marta?! * Don't you recognize me? Hello, Marek... * Let me [*lit.*: I'll help you]... * I haven't seen you for a long time... * Yes, I've been away from Warsaw for almost three weeks. * That long? Where have you been? * I spent two weeks at my aunt's in Paris. Then I was at my granny's for a week. I spent Easter with her. I returned home only a week ago. * I didn't go anywhere. I envy you your trip to Paris. A month ago you were at Tour Eiffel, and I was in Warsaw. * A month ago I was... at Versailles. I sent you a postcard from Paris. Didn't you get it? * No! When did you send it? * Hang on, hang on... I arrived in Paris on 15 March and sent you a postcard the next day. That was almost four weeks ago! * I must go now... * So must I. Mum's waiting with dinner. * So long then... * So long... * Perhaps we (could) go to the cinema together? * I'd love to [*lit.*: with pleasure], but which film shall we (go to) see? * Perhaps... "Schindler's List"? * Sorry, I saw that film two days ago. Perhaps "Dances with Wolves" * I went to see it a week ago! Well, perhaps we'll go to have an ice cream [*lit.*: together]? * I had ice cream yesterday, two days ago, three days ago, a month ago... * But I can eat ice cream every day! * Great! So it's a date! *

KLATKA SCHODOWA

MAREK „Paryż jest piękny, ale tęsknię za domem. A także za jednym z sąsiadów. Pozdrowienia! Marta. PS. Bardzo cię lubię, M."
MAREK Musiałem czekać cztery tygodnie, żeby to przeczytać. Gdybym dostał tę kartkę wcześniej, pojechałbym za Martą na koniec świata... no, może na koniec Polski...

THE LOBBY

✱ "Paris is beautiful, but I miss home. And also one of my neighbours. Regards! Marta. PS. I am very fond of you. M." ✱ I had to wait four weeks to read this. If I'd got this postcard earlier, I would have followed Marta to the (other) end of the earth... well, *perhaps to the (other) end of Poland* ✱

WARSZAWA. KRAKOWSKIE PRZEDMIEŚCIE. POMNIK NAJWIĘKSZEGO POETY ADAMA MICKIEWICZA

MAREK Mamo! Dwie minuty temu spotkało mnie coś wspaniałego!
BOŻENA Coś wspaniałego? A co? Może się zakochałeś?
MAREK Skąd wiesz?
KRZYSZTOF Dzisiaj jest taki dzień. Wszyscy się zakochują.
MAREK O czym wy mówicie?
MAGDA O miłości. Ciocia Ania się zakochała.
MAREK Ciocia Ania? To niemożliwe!
BOŻENA Zakochała się osiem dni temu. Dokładnie wtedy.
MAREK Ale w kim?
KRZYSZTOF W Michale. A on zakochał się w niej. Też osiem dni temu.
MAREK To dobrze się składa. A skąd o tym wiecie?
BOŻENA Ja dowiedziałam się trzy godziny temu. Anna tu była.
KRZYSZTOF A ja dowiedziałem się dwie i pół godziny temu. Michał zadzwonił do mnie.
BOŻENA A dwie godziny temu Anna wsiadła do pociągu i pojechała do Lwowa.
MAREK To dlaczego jesteście tacy zmartwieni?!
MAGDA Mama powiedziała, że ciocia Ania była już zakochana wiele razy.
MAREK Nie wiedziałem o tym...
BOŻENA Pierwszy raz ciocia Ania zakochała się trzydzieści lat temu. Była zakochana trzy dni. Później zakochała się w koledze ze szkoły. To było... dwadzieścia dziewięć lat temu.
MAREK Jak długo to trwało?
BOŻENA Długo... Prawie miesiąc. Potem zakochała się w innym koledze ze szkoły.
KRZYSZTOF Była zakochana prawie cały rok! Mieli nawet wziąć ślub.
BOŻENA Trzy dni przed ślubem Anna zmieniła zdanie. Zakochała się znowu.
MAREK To było... dwadzieścia osiem lat temu?
BOŻENA Tak. Była zakochana kilka tygodni. Potem powiedziała, że już nigdy się nie zakocha.
MAGDA I jak długo nie była zakochana?
BOŻENA Przez trzy lata. Dwadzieścia pięć lat temu...
MAREK Nie kończ, wszystko już wiem!

BOŻENA Rozumiesz teraz, że jesteśmy zaniepokojeni...

MAREK Może tym razem będzie inaczej...

KRZYSZTOF Po trzydziestu latach? Trudno mi w to uwierzyć...

BOŻENA Mam nadzieję, że ty będziesz inny.

MAREK Oczywiście! Przecież zakochałem się pierwszy raz!

KRZYSZTOF Anna była w twoim wieku, kiedy zakochała się pierwszy raz... Trzydzieści lat temu...

BOŻENA Nie! Wtedy była dużo młodsza...

MAREK Uspokoiłaś mnie... Już bałem się, że to może być tradycja w naszej rodzinie...

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ Mum! Two minutes ago something wonderful happened to me! ✱ Something wonderful? But what? Perhaps you fell in love? ✱ How do you know? ✱ Today is one of those days. Everybody's falling in love. ✱ What are you talking about? ✱ About love. Aunt Ania fell in love. ✱ Aunt Ania? It can't be (true)! ✱ (She) fell in love eight days ago. Exactly (then). ✱ But who with? ✱ With Michał. And he fell in love with her. Also eight days ago. ✱ That's a happy coincidence! And how do you know? ✱ I learned (about it) three hours ago. Anna was here. ✱ And I (learned about it) two and a half hours ago. Michał rang me up. ✱ And two hours ago Anna got on the train and went to Lvov. ✱ So why are you so upset?! ✱ Mum said that Aunt Ania was in love many times. ✱ I didn't know that... ✱ Aunt Ania fell in love for the first time thirty years ago! She was in love three days. Then she fell in love with a school friend. That was... twenty nine years ago. ✱ How long did it last? ✱ A long time... Almost a month. Then she fell in love with another school friend. ✱ She was in love for almost a year! They were even (going) to get married. ✱ Three days before the wedding Anna changed her mind. Fell in love again. ✱ That was... twenty-eight years ago? ✱ *Yes. She was in love for a few weeks. Then she said she would never fall in love again.* ✱ *And for how* long was she out of love? ✱ For three years. Twenty-five years ago... ✱ Don't go on [*lit.*: don't finish], I already know everything! ✱ Now you understand why we are so worried... ✱ Perhaps this time it'll be different... ✱ After thirty years? I find it difficult to believe... ✱ I hope you'll be different. ✱ Of course! After all I've fallen in love for the first time! ✱ Anna was your age when she fell in love for the first time... Thirty years ago... ✱ No! She was much younger then... ✱ You've set my mind at rest... I was afraid that it ran in the family... ✱

STOP

MAREK Dawno cię nie widziałem...
MARTA Tak, nie było mnie w Warszawie prawie trzy tygodnie...
MAREK Tak długo? A gdzie byłaś?
MARTA Spędziłam dwa tygodnie u cioci w Paryżu. Potem przez tydzień byłam u babci. Spędziłam u niej Święta. Dopiero tydzień temu wróciłam do domu.
MAREK Ty miesiąc temu byłaś na wieży Eiffla, ja w Warszawie.
MARTA Miesiąc temu byłam w Wersalu.
MAREK Byłem u ciebie w domu raz czy dwa razy trzy tygodnie temu.
MARTA A ja wysłałam do ciebie kartkę z Paryża. Nie dostałeś jej?
MARTA Do Paryża przyjechałam 15 marca i następnego dnia wysłałam kartkę. To było prawie cztery tygodnie temu!
MAGDA Ciocia Ania się zakochała!
MAREK Ciocia Ania? To niemożliwe!
BOŻENA Zakochała się osiem dni temu.
MAREK A w kim?
KRZYSZTOF W Michale. A on zakochał się w niej. Też osiem dni temu.
MAREK Skąd o tym wiecie?
BOŻENA Ja dowiedziałam się trzy godziny temu.
KRZYSZTOF A ja dowiedziałem się dwie i pół godziny temu.

MIESZKANIE GRZEGORZEWSKICH

BOŻENA Halo?!
MICHAŁ Tu mówi Michał.
BOŻENA Słabo cię słyszę! Mów wyraźnie i głośno!
MICHAŁ Dobrze!
BOŻENA Czy Anna dojechała szczęśliwie?
MICHAŁ Tak, jest tutaj. Przyjechała godzinę temu! Czy mogę rozmawiać z Krzysztofem?
BOŻENA Oczywiście! Oddaję mu słuchawkę.

BOŻENA To Michał. Ciekawa jestem, co się stało.
KRZYSZTOF Michał? Cześć!
MICHAŁ Dobry wieczór! Jest u mnie Anna.
KRZYSZTOF Tak, wiem.
MICHAŁ Postanowiliśmy wziąć ślub! Czy będziesz naszym świadkiem?
KRZYSZTOF Oczywiście... Ale czy dobrze się zastanowiłeś? Przecież znasz Annę od ośmiu dni!
MICHAŁ To zupełnie wystarczy. Kocham ją i ona mnie kocha. Anna chce porozmawiać z siostrą.
KRZYSZTOF Oddaję słuchawkę Bożenie. Do widzenia, Michał, życzę szczęścia!
– Biorą ślub!
BOŻENA Słucham.
ANNA Bożena? Wychodzę za mąż!
BOŻENA Znowu?
ANNA Nie śmiej się ze mnie! Jestem zakochana!
BOŻENA Tak samo, jak trzydzieści lat temu, jak dwadzieścia lat temu, jak dziesięć lat temu?
ANNA Tak jak nigdy w życiu! Czy będziesz moim świadkiem na ślubie?
BOŻENA Oczywiście. Życzę szczęścia!
ANNA Jutro będę w Warszawie, omówimy szczegóły...
BOŻENA Czekamy na ciebie! Cześć!
– Nigdy w życiu nie była tak zakochana.
KRZYSZTOF Może tym razem to prawda?

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ Hello?! ✱ This is Michał. ✱ I can hardly hear you! Speak loud and clear! ✱ OK! ✱ Did Anna get there safely? ✱ Yes, she's here. She arrived an hour ago! May I speak to Krzysztof? ✱ (Yes) of course! I'll put you on to him. ✱ It's Michał. I wonder what has happened. ✱ Michał? Hi! ✱ Good evening! Anna's here with me. ✱ Yes, I know. ✱ We've decided to get married! Will you act as [*lit.*: be] our witness? ✱ Of course... But have you given it enough thought? After all you've known Anna only for eight days! ✱ That's long [*lit.*: quite] enough. I love her and she loves me. Anna wants to talk to (her) sister. ✱ I'll put her on to Bożena. Bye Michał, I wish (you) happiness! ✱ (They're) getting married! ✱ Yes? ✱ Bożena? I'm getting married. ✱ Again? ✱ Don't laugh at me! I'm in love! ✱ Like thirty years ago, like twenty years ago, like ten years ago? ✱ As never before in my life! Will you act as my witness at the marriage ceremony? ✱ Of course. I wish (you) happiness! ✱ I'll be in Warsaw tomorrow, we'll discuss the details... ✱ We'll be expecting you! So long! ✱ *She's never been so much in love in her life.* ✱ Perhaps this time it's true? ✱

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

14.1. TWORZENIE CZASU PRZESZŁEGO CZASOWNIKÓW

Wszystkie czasowniki tworzą czas przeszły od tematu bezokolicznika według tego samego wzoru. Temat bezokolicznika otrzymujemy po odrzuceniu morfemu bezokolicznika **–ć**. Do tematu bezokolicznika, który – podobnie jak temat fleksyjny czasowników – może podlegać alternacjom, dodajemy morfemy tworzące formy czasu przeszłego w liczbie pojedynczej i mnogiej.

Formy czasu przeszłego są nacechowane co do rodzaju: mają one trzy rodzaje w liczbie pojedynczej i dwa rodzaje w liczbie mnogiej (zob. 13.2.).

Tworzenie czasu przeszłego pokażemy na przykładzie czasownika **być**:

BYĆ
morfem bezokolicznika **–ć**
temat bezokolicznika **by–**

Czas przeszły
liczba pojedyncza

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

14.1. FORMING THE PAST TENSE OF THE VERB

The past tense is formed for all verbs from the infinitive stem. We obtain the infinitive stem by removing the infinitive marker **–ć**. We add the appropriate forms of the past tense singular and plural to the infinitive stem (this is subject to alternations, just like inflectional stems).

The forms of the past tense are marked for gender: there are three genders in the singular and two in the plural (see 13.2.).

We illustrate how the past tense is formed by means of the verb **być**:

BYĆ
infinitive ending **–ć**
infinitive stem **by–**

Past tense
singular

	rodzaj męski masculine	rodzaj żeński feminine	rodzaj nijaki neuter
1. (ja)	by –łem	by –łam	
2. (ty)	by –łeś	by –łaś	
3. on, pan	by –ł		
ona, pani		by –ła	
ono			by –ło

liczba mnoga — plural

	rodzaj męskoosobowy masculine personal	rodzaj niemęskoosobowy non–masculine personal
1. (my)	by –liśmy	by –łyśmy
2. (wy)	by –liście	by –łyście
3. oni, państwo, panowie	by –li	
one, panie		by –ły

Morfemy tworzące czas przeszły zostały tu ukazane w postaci morfemów, które trzeba dodać do tematu, by utworzyć potrzebną formę. Warto zapamiętać, *że końcówkami osobowymi form czasu* przeszłego są kolejno **–m, –ś, –ϕ, –śmy, –ście,** –ϕ, trzeba także zwrócić uwagę, że końcówką 2. os. l. poj. czasu przeszłego jest zawsze **–ś**, gdy końcówki 2. os. l. poj. czasu teraźniejszego miały na końcu **–sz** (z wyjątkiem **jesteś**).
Morfemy tworzące czas przeszły *mają swoje funkcje*, co widać na przykładzie analizy formy **byłaś**:

In the above table we give the forms which are added to the stem to form the past tense. You should bear in mind, however, that the personal *endings for the past tense are* **–m, –ś,** –ϕ, **–śmy, –ście**, –ϕ. Note also that the ending for the 2nd person singular past tense is **–ś**, while the ending for the 2nd person singular present tense is **–sz** (except for **jesteś**).
The forms which are added to the infinitive stem *can be divided into morphemes*, each of which has its own function. This can be seen by analyzing the form **byłaś**:

by	**ł**	**a**	**ś**
temat bezokolicznika infinitive stem	morfem czasu przeszłego past tense marker	morfem rodzaju żeńskiego feminine marker	końcówka 2. os. l. poj. personal ending, 2nd pers. sing.

Aby sprawdzić funkcjonowanie modelu tworzenia czasu przeszłego, pokażemy formy czasu przeszłego *trzech czasowników*: **mieć** (w r. m.), **przepraszać** (w r. ż.) i **mówić** (w r. m.):

In order to see how our rules for forming the past tense work let us consider the past tense of three verbs: **mieć** (masculine forms), **przepraszać** (feminine forms), and **mówić** (masculine forms):

liczba pojedyncza — singular

	rodzaj męski masculine	rodzaj żeński feminine	rodzaj męski masculine
1. (ja)	mia –łem	przeprasza –łam	mówi –łem
2. (ty)	mia –łeś	przeprasza –łaś	mówi –łeś
3. on, pan	mia –ł		mówi –ł
ona, pani		przeprasza –ła	
ono			

liczba mnoga — plural

1. (my)	mie –liśmy	przeprasza –łyśmy	mówi –liśmy
2. (wy)	mie –liście	przeprasza –łyście	mówi –liście
3. oni, państwo, panowie	mie –li		mówi –li
one, panie		przeprasza –ły	

14.2. ODMIANA CZASOWNIKÓW RUCHU *IŚĆ, JECHAĆ* W CZASIE PRZESZŁYM

W paragrafie 14.1. powiedziano, że formy czasu przeszłego wszystkich czasowników tworzą się według tego samego modelu. Jest to stwierdzenie prawdziwe nawet wtedy, gdy temat bezokolicznika przybiera postać nieregularną w czasie przeszłym. Tak, właśnie dzieje się z bezokolicznikiem **iść**:

14.2. THE INFLECTION OF THE VERBS OF MOTION *IŚĆ, JECHAĆ* IN THE PAST TENSE

In 14.1. we said that all verbs form their past tense in the same way. Sometimes, however, the infinitive stem is irregular in the past tense, as in the case of **iść**:

	rodzaj męski masculine	rodzaj żeński feminine	rodzaj nijaki neuter
1. (ja)	szed –łem	sz –łam	
2. (ty)	szed –łeś	sz –łaś	
3. on, pan	szed –ł		
ona, pani		sz –ła	
ono			sz –ło

	rodzaj męskoosobowy masculine personal	rodzaj niemęskoosobowy non–masculine personal
1. (my)	sz –liśmy	sz –łyśmy
2. (wy)	sz –liście	sz –łyście
3. oni, państwo, panowie	sz –li	
one, panie		sz –ły

Nieregularność odmiany czasownika **iść** w czasie przeszłym polega na tym, że formy czasu przeszłego tego czasownika tworzy się od dwu postaci tematu: **szed–** (r. m.) i **sz–** (inne rodzaje).
Analogicznie do czasownika **iść** odmieniają się w czasie przeszłym pochodzące od niego czasowniki **dojść**, **przejść** i **przyjść** (zob. 4.3.), np.:

The irregularity in the inflection of the verb **iść** in the past tense is due to the fact that the forms of this tense are added to two stems: **szed–** (masculine) and **sz–** (other genders).
The past tense is formed in the same way for derivatives of **iść**: **dojść**, **przejść**, **przyjść** (see 4.3.):

dojść	doszedłem, doszedłeś doszłam, doszłaś	
przejść	przeszedłem, przeszedłeś przeszłam, przeszłaś	
przyjść	przyszedłem, przyszedłeś przyszłam, przyszłaś	etc.

Czasownik **jechać**, jak też pochodzące od niego czasowniki **dojechać**, **przyjechać**, **przejechać** (zob. 4.3.) odmieniają się w czasie przeszłym regularnie:

The verb **jechać** and its derivatives **dojechać**, **przyjechać**, **przejechać** (see 4.3.) are inflected regularly in the past tense:

jechać	jechałem, jechałeś jechałam, jechałaś	
dojechać	dojechałem, dojechałeś dojechałam, dojechałaś	
przejechać	przejechałem, przejechałeś przejechałam, przejechałaś	
przyjechać	przyjechałem, przyjechałeś przyjechałam, przyjechałaś	etc.

14.3. ASPEKT CZASOWNIKÓW

Omawiając tworzenie form trybu rozkazującego (zob. 7.4.), zwróciliśmy uwagę na to, że w języku polskim są dwie grupy czasowników: takie czasowniki, których formy czasu teraźniejszego oznaczają czas teraźniejszy, i takie, których formy czasu teraźniejszego oznaczają czas przyszły. Teraz wracamy do tego podziału, aby przyjrzeć mu się bliżej.

Podział czasowników polskich na dwie grupy bierze się stąd, że poza nazwaniem czynności czasowniki polskie wyrażają równocześnie jej aspekt, tzn. mówią o tym, czy czynność nazywaną czasownikiem należy rozumieć jako zakończoną, czyli taką, która została doprowadzona do końca i osiągnęła swój cel, czy też należy ją rozumieć jako nie zakończoną, tzn. taką, która jeszcze trwa i dlatego nie osiągnęła swego celu. Jeśli np. czytam książkę i mam zamiar przeczytać ją całą, to trwającą czynność czytania wyrażam czasownikiem **czytać** (**czytam**), zaś czynność skończoną wyrażam czasownikiem **przeczytać** (**przeczytałem**). Podobnie jest z czasownikiem **robić**, który

14.3. VERBAL ASPECT

When we were discussing the form of the imperative (see 7.4.), we remarked that there are two groups of verbs in Polish: those whose present tense forms indicate the present tense, and those whose present tense forms indicate the future tense. We now return to these two groups and examine them more closely.

The division of Polish verbs into two groups is due to the fact that verbs express not only the action in question but also its aspect. What this means is that the form of the verb tells us whether the action should be regarded as complete, i.e. whether it has been finished and reached its goal, or whether it should be regarded as incomplete, i.e. whether it is still going on and hence has not reached its goal. If, for example, I am reading a book and intend to read it to the end, I express the ongoing action of reading by means of the verb **czytać** (**czytam**), and express the completed action by means of the verb **przeczytać** (**przeczytałem**). The same is true of the verb **robić**, which expresses an ongoing action, and hence one which

wyraża czynność trwającą, a więc nie skończoną. Czynność skończoną wyraża czasownik **zrobić**.
Jak więc widać, większość czasowników angielskich będzie mieć po dwa odpowiedniki w języku polskim: jeden wyrażający czynność skończoną, zwany czasownikiem dokonanym, drugi wyrażający czynność trwającą, a więc nie skończoną, zwany czasownikiem niedokonanym.
Terminy, używane w języku angielskim, wyraźnie pokazują, że tylko czynność skończona, taka, która osiągnęła swój rezultat, jest uważana za doskonałą (*perfective*). Czynność trwająca, nie doprowadzona do końca, jest niedoskonała (*imperfective*).
Ponieważ prawie każda czynność może być w języku polskim albo dokonana, albo niedokonana, aspekt jest wyrażany przez każde zdanie, także zdanie wypowiedziane w izolacji. W wypowiedzi jednak poszczególne czynności wchodzą w relacje, na które zwraca uwagę czas i aspekt odpowiednich czasowników, np.:

is not complete. The verb **zrobić** expresses a completed action.
As you can see, the majority of English verbs will have two counterparts in Polish: one expressing a completed action, (perfective verb), and one expressing an ongoing action, and hence one which is not complete (imperfective verb). The terms which are used in English explicitly show that only a completed action, one which has reached its goal, is regarded as perfective. An ongoing action, which has not been completed, is imperfective.
Because almost every action can be either perfective or imperfective in Polish, aspect is part of every sentence, even those uttered in isolation. However, the various actions of an utterance form a relation with each other which is indicated by the tense and aspect of the respective verbs:

Wczoraj robiłem zadanie, kiedy przyszedł kolega.
Yesterday evening I was doing the assignment when my friend came.

Wczoraj wieczorem zrobiłem zadanie, a potem słuchałem radia.
Yesterday evening I did the assignment and then I listened to the radio.

Wczoraj wieczorem zrobiłem zadanie, a potem wysłuchałem programu o Polakach we Lwowie.
Yesterday evening after I had done the assignment I listened to the (whole) programme on the Poles in Lvov.

Wszystkie czynności są wyrażone w tych zdaniach w czasie przeszłym, bo wszystkie działy się **wczoraj**. W zdaniu pierwszym czynność główna jest niedokonana, bo mówiący wykonywał ją jeszcze, gdy jego kolega **przyszedł** (czynność dokonana). Kolega przyszedł tam, dokąd **szedł**. W zdaniu drugim czynność pierwsza została zakończona (**zrobiłem**), a dopiero potem została zaczęta druga czynność, przedstawiona tu jako nie zakończona (niedokonana). W zdaniu trzecim kolejność czynności jest podobna (**zrobiłem, a potem wysłu-**

All the actions in these sentences are in the past tense, because they all took place yesterday. In the first sentence the main action is imperfective because the speaker was still perfoming it when his friend arrived (perfective action – the friend arrived (**przyszedł**) at the place hę was going to (**szedł**)). In the second sentence the first action was completed (**zrobiłem**) and only then was the second action begun, which is presented here as an incomplete action (imperfective). In the third sentence the sequence of actions is similar (**zrobiłem**

chałem), ale czynność druga jest przedstawiona jako dokonana, bo słuchałem konkretnego programu od początku do końca.

a potem wysłuchałem), but the second action is presented as being complete, because the speaker listened to a particular programme from beginning to end.

14.4. ASPEKT A CZASY

14.4. ASPECT AND TENSE

Czas teraźniejszy oznacza czynność równoczesną z chwilą mówienia (a więc jeszcze nie zakończoną). Dlatego też tylko czasowniki niedokonane mają czas teraźniejszy (taki, kiedy formy czasu teraźniejszego mają znaczenie czasu teraźniejszego).
Czasowniki niedokonane mają zatem trzy czasy w języku polskim: przeszły, teraźniejszy i przyszły.
Czasowniki dokonane mają tylko dwa czasy: przeszły i przyszły. Czas przyszły czasowników dokonanych nie jest przy tym trudny, gdyż tworzy się go tak jak formy czasu teraźniejszego czasowników niedokonanych. Trzeba pamiętać, że formy czasu teraźniejszego czasowników dokonanych mają jednak znaczenie czasu przyszłego, np.:

The present tense indicates an action taking place at the time of speaking and hence incomplete. This means that only imperfect verbs can be used in the present tense (i.e., when the forms of the present tense actually indicate the present moment). Imperfective verbs have three tenses in Polish: past, present and future.
Perfective verbs have only two tenses: past and future. The future tense of perfective verbs presents few difficulties, since it is formed in the same way as the present tense of imperfective verbs. You must remember that the present tense forms of perfective verbs have a future meaning, e.g.

	Czas teraźniejszy present tense	Czas przyszły future tense	Czas przeszły past tense
pisać	pisz–ę	będę pisać	pisa–łem
napisać	–	napisz–ę	napisa–łem

Kiedy mówimy o czynności przeszłej, wiemy, czy została ona zakończona, czy też nie. Jeśli została zakończona, używamy czasownika dokonanego, jeśli nie została zakończona – używamy czasownika niedokonanego.
Czynność teraźniejszą mogą wyrażać tylko czasowniki niedokonane.
Kiedy mówimy o czynności przyszłej, nie wiemy, czy zostanie ona zakończona, czy nie. W tej sytuacji bardzo ważny jest punkt widzenia mówiących, którzy mają tendencję do ujmowania wielu akcji jako zakończonych w przyszłości.

When speaking of an action in the past, we know whether it has been completed or not. If it has been completed we use a perfective verb, if not, an imperfective verb.
Only imperfective verbs can express an action which is taking place at the moment of speaking.
When speaking about an action in the future, we do not know whether it will be completed or not. In this situation, the point of view of the speaker is very important. There is a tendency to regard future actions expressed by the perfective verb as complete.

Używanie czasownika dokonanego albo niedokonanego zależy także od kontekstu syntaktycznego i od zwyczaju, np.: akcja, która jest powtarzana regularnie, jest wyrażana w języku polskim przez czasowniki niedokonane:

The choice of perfective or imperfective verb also depends on the syntactic context and on convention, e.g. an action which is repeated regularly is expressed in Polish by means of an imperfective verb:

Codziennie czytam prasę.
Codziennie piszę zadanie domowe.

Tabela ukazuje zależność między aspektem i czasami w języku polskim:

The table below shows the relation between aspect and tense in Polish:

	Czasy Tenses		
	przeszły past	teraźniejszy present	przyszły future
Niedokonany imperfective	+ (pisa–łem)	+ (pisz–ę)	+ (będę pisać)
Dokonany perfective	+ (napisa–łem)	–	+ (napisz–ę)

14.5. TWORZENIE CZASOWNIKÓW DOKONANYCH OD CZASOWNIKÓW NIEDOKONANYCH

Wcześniej powiedziano, że większość czasowników angielskich będzie mieć po dwa odpowiedniki w języku polskim: czasownik niedokonany i czasownik dokonany. Nie znaczy to, że prawie każdy czasownik angielski będzie tłumaczony na dwa odmiennie brzmiące czasowniki polskie, gdyż czasowniki dokonane i niedokonane brzmią podobnie, a różni je albo prefiks, albo sufiks i alternacje, np.:

14.5. THE FORMATION OF PERFECTIVE VERBS FROM IMPERFECTIVE VERBS

We said earlier that the majority of English verbs have two counterparts in Polish: an imperfective and a perfective verb. Fortunately, this does not mean that almost every English verb has to be translated using two completely different Polish verbs, since perfective and imperfective verbs have a very similar shape and differ only in the presence of a prefix, or of an infinitive stem–suffix and alternations:

czytać; czytam, czytasz
przeczytać; przeczytam, przeczytasz

pisać; piszę, piszesz
napisać; napiszę, napiszesz

robić; robię, robisz
zrobić; zrobię, zrobisz

Tylko w kilku wypadkach jednemu czasownikowi angielskiemu odpowiadają dwa różnobrzmiące czasowniki.
Teraz podajemy czasowniki występujące w lekcji 14., zwracając uwagę na to, w jaki sposób tworzy się czasowniki dokonane od niedokonanych. Czasowniki podaje się w takiej kolejności, w jakiej wystąpiły w lekcji.

Only in a few cases do we find two completely different Polish verbs corresponding to a single English verb.
We now present the verbs which appear in Lesson 14, paying special attention to the way in which perfective verbs are formed from imperfective ones. The verbs are presented in the order in which they appeared in the lesson.

I. Czasowniki dokonane tworzone przez dodanie prefiksu do czasowników niedokonanych:

I. Perfective verbs formed by adding a prefix to imperfective verbs:

podobać się spodobać się		dzwonić zadzwonić	
	robić zrobić		jeść zjeść
dziękować podziękować		tęsknić zatęsknić	
	żenić się ożenić się		lubić polubić
rozumieć zrozumieć		czytać przeczytać	
	niepokoić się zaniepokoić się		martwić się zmartwić się

Czasowniki dokonane (dk) należące do tej grupy używają tych samych końcówek, tworząc formy czasu teraźniejszego, jakich używają czasowniki niedokonane (ndk).
W wypadku czasowników z tej grupy bardzo łatwo jest rozpoznać czasownik dokonany: jest nim czasownik dłuższy o prefiks.

The perfective (pf.) verbs in this group have the same endings as the imperfective (impf.) verbs have in the present tense.
It is very easy to recognize the perfective verbs in this group: they contain a prefix.

II. Czasowniki dokonane tworzone przez wymianę sufiksów tematu bezokolicznika :

II. Perfective verbs formed by changing the suffix of the infinitive stem:

stać się dk (pf)
stawać się ndk (impf)
zakochać się dk (pf)
zakochiwać się ndk (impf)
poznać dk (pf)
poznawać ndk (impf)
zachować się dk (pf)
zachowywać się ndk (impf)
przekonać się dk (pf)
przekonywać się ndk (impf)
kupić dk (pf)
kupować ndk (impf)
wydać się dk (pf)
wydawać się ndk (impf)
zdążyć dk (pf)
zdążać ndk (impf)
spędzić dk (pf)
spędzać ndk (impf)
dostać dk (pf)
dostawać ndk (impf)
zmienić dk (pf)
zmieniać ndk (impf)
oddać dk (pf)
oddawać ndk (impf)
namyślić się dk (pf)
namyślać się ndk (impf)
wystarczyć dk (pf)
wystarczać ndk (impf)
zapamiętać dk (pf)
zapamiętywać ndk (impf)

III. Czasowniki dokonane tworzone przez wymianę sufiksu tematu bezokolicznika i alternację:

III. Perfective verbs formed by changing the suffix of the infinitive stem involving alternations:

opowiadać ndk (impf)
opowiedzieć dk (pf)
spotykać ndk (impf)
spotkać dk (pf)
zwiedzać ndk (impf)
zwiedzić dk (pf)
wracać ndk (impf)
wrócić dk (pf)
zapraszać ndk (impf)
zaprosić dk (pf)
postanawiać ndk (impf)
postanowić dk (pf)
przywozić ndk (impf)
przywieźć dk (pf)
omawiać ndk (impf)
omówić dk (pf)
pomagać ndk (impf)
pomóc dk (pf)
wracać ndk (impf)
wrócić dk (pf)

wysyłać ndk (impf) wysłać dk (pf)	dowiadywać się ndk (impf) dowiedzieć się dk (pf)
wybierać się ndk (impf) wybrać się dk (pf)	uspokajać ndk (impf) uspokoić dk (pf)
umawiać się ndk (impf) umówić się dk (pf)	zamawiać ndk (impf) zamówić dk (pf)

IV. Czasowniki dokonane są tworzone od innego rdzenia niż czasowniki niedokonane:

IV. Perfective verbs formed from different roots than imperfective verbs:

mówić ndk (impf) powiedzieć dk (pf)	przychodzić ndk (impf) przyjść dk (pf)
przyjeżdżać ndk (impf) przyjechać dk (pf)	widzieć ndk (impf) zobaczyć dk (pf)
dojeżdżać ndk (impf) dojechać dk (pf)	brać ndk (impf) wziąć dk (pf)
wyjeżdżać ndk (impf) wyjechać dk (pf)	wychodzić ndk (impf) wyjść dk (pf)

V. Czasowniki mające tylko aspekt niedokonany:

V. Verbs which only have imperfective aspect:

być; jestem, jesteś	słyszeć; słyszę, słyszysz
chcieć; chcę, chcesz	słuchać; słucham, słuchasz
mieć; mam, masz	zazdrościć; zazdroszczę, zazdrościsz
czekać; czekam, czekasz	życzyć; życzę, życzysz
musieć; muszę, musisz	pamiętać; pamiętam, pamiętasz
iść; idę, idziesz	śmiać się; śmieję się, śmiejesz się
jechać; jadę, jedziesz	rozmawiać; rozmawiam, rozmawiasz
widzieć; widzę, widzisz	znać; znam, znasz
radzić; radzę, radzisz	żalić się; żalę się, żalisz się
bać się; boję się, boisz się	żartować; żartuję, żartujesz

VI. Czasowniki mające tylko aspekt dokonany:

VI. Verbs which only have perfective aspect:

pojechać; pojadę, pojedziesz	poradzić; poradzę, poradzisz
pójść; pójdę, pójdziesz	zechcieć; zechcę, zechcesz

*Uwaga: Chociaż czasowniki **jechać** ndk – **pojechać** dk, **iść** ndk – **pójść** – dk, **radzić** ndk – **poradzić** dk, **chcieć** – ndk – **zechcieć** dk nie stanowią z lingwistycznego punktu widzenia tzw. par aspektowych (grupy dwu czasowników, które różnią się tylko aspektem), w wielu podręcznikach łączy się je w pary, gdyż pomaga to w zapamiętywaniu ich aspektu.*

*N.B. The verbs **jechać** (impf.) – **pojechać** (pf.), (impf.) – **pójść** (pf.), **radzić** (impf.) – **poradzić** (pf.), **chcieć** (impf.) – **zechcieć** (pf.) do not constitute, from the linguistic point of view, aspectual pairs (pairs of verbs which differ only in their aspect). However, many textbooks treat them as pairs, since this makes it easier to remember their aspect.*

14.6. LOKALIZACJA CZYNNOŚCI W PRZESZŁOŚCI: KONSTRUKCJE TYPU *TYDZIEŃ TEMU*

14.6. LOCATING ACTIONS IN THE PAST: CONSTRUCTIONS LIKE *TYDZIEŃ TEMU*

Używając czasów, lokalizujemy czynności w stosunku do chwili mówienia. Dlatego czas przeszły wyraża wszystkie czynności przeszłe niezależnie od tego, czy odbyły się one tydzień, miesiąc, czy rok temu.
Jeśli z jakichś powodów chcemy powiedzieć dokładnie, kiedy czynność przeszła miała miejsce, używamy konstrukcji typu **miesiąc temu**. Budowa konstrukcji jest następująca:

When we use tenses, we locate actions in relation to the moment of speaking. For this reason, the past tense expresses all actions in the past, regardless of whether they took place a week, a month, or a year ago.
If for some reason we wish to state precisely when an action in the past took place, we use a construction like **miesiąc temu**. The construction is formed in the following way:

1 dzień		1 tydzień	
2,3,4 dni	+ **temu**	2,3,4 tygodnie	+ **temu**
5 dni		5 tygodni	
1 miesiąc		1 rok	
2,3,4 miesiące	+ **temu**	2,3,4 lata	+ **temu**
5 miesięcy		5 lat	

To było... tydzień temu.
To było osiem dni temu.
Ale to było dziewiętnaście lat temu!
To było sto lat temu.
Wyjechałeś z Warszawy cztery dni temu.
Co się stało osiem dni temu?

Ponieważ w tekście lekcji 14. jest dużo takich przykładów, proszę wyszukać inne przykłady na użycie konstrukcji typu **tydzień temu**.

Because there are many such examples in the text of Lesson 14, you should look for other examples of the use of the construction of the **tydzień temu** type.

WARSZAWA. BIBLIOTEKA NARODOWA

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania:

1. Read the following sentences aloud:

Poszliśmy razem na koncert.
Dwa dni później poszliśmy razem na koncert.
Dwie i pół godziny temu.
A ja dowiedziałem się dwie i pół godziny temu.
To dobrze się składa.
Przyjechałam 15 marca.
Do Paryża przyjechałam 15 marca.
Cztery tygodnie temu.
To było cztery tygodnie temu.

2. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na wymowę liter **ę, ą**:

2. Read the following words aloud, paying attention to the pronunciation of the letters ę, ą:

dębu [dembu]	głąb [głomp]
głębia [głembia]	dąb [domp]
prędko [prentko]	kąt [kont]
pięć [pieńć]	wędka [weŋtka]
ręka [reŋka]	pączek [poŋczek]
węgla [weŋgla]	wziąć [wziońć]
ręki [reŋki]	mąka [moŋka]
węgiel [weŋgiel]	mąki [moŋki]

3. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na wymowę **ą, ę** jak **o, e**.

3. Read the following words aloud, paying attention to the fact that **ą, ę** are pronounced as **o, e**:

pisnął	pisnęli	pisnęła
krzyknął	krzyknęli	krzyknęła
klął	klęli	klęła
spiął	spięli	spięła
mlasnął	mlasnęli	mlasnęła
ziewnął	ziewnęli	ziewnęła

4. Proszę uzupełnić podane zdania formami czasu przeszłego czasownika **być**.

4. Put in the correct form of the verb **być** in the past tense:

(my, r. niemęskoosobowy). Wczoraj byłyśmy w domu.

Wczoraj (my, r. męskoosobowy) .... na uniwersytecie.
Krystyna .... tam z Jurkiem.
Andrzej .... z Kasią.
Czy ty (r. męski) .... też tam?
Ja tam .... do godziny 15:00.
Czy wy (r. męskoosobowy) .... potem w kawiarni?

5. Proszę uzupełnić podane zdania formami czasu przeszłego czasownika **przyjechać**.

5. Put in the correct form of the verb **przyjechać** in the past tense:

Michał przyjechał do Warszawy.

(ja, r. żeński) .... do Łodzi na studia filmowe.
Pan Nowak .... do Szczecina na dwa dni.
Pani Kasia .... do Gdańska na wakacje.
(my, r. niemęskoosobowy) .... do Warszawy na zakupy.
(my, r. męskoosobowy) .... do Polski na studia.

Czy państwo .... do Poznania na zakupy?
Czy wy tu .... na studia?
Czy ty (r. męski) .... do Lublina na spotkanie?

6. Proszę uzupełnić podane zdania formami czasu przeszłego czasownika **pójść**.

6. Put in the correct form of the verb **pójść** in the past tense:

Magda poszła do sklepu po zakupy.
Wczoraj rano (ja, r. męski) .... do kiosku po gazety.
Wy (r. męskoosobowy) .... do parku na spacer.
Czy państwo .... z wami do parku?
Pan Michał .... zwiedzić Zamek.
Pani Anna .... z nim na koncert.
Czy ty (r. żeński) .... z nim do kiosku?
Wczoraj wieczorem (my, r. męskoosobowy) .... do kina.

7. Proszę uzupełnić podane zdania formami czasu przeszłego czasownika **mieć**.

7. Put in the correct form of the verb **mieć** in the past tense:

Marek miał bilety na koncert.
Czy ty (r. żeński) .... bilety na koncert?
My (r. męskoosobowy) .... bilety na koncert?
Państwo .... bilety na koncert.
Ja (r. żeński) .... bilety na koncert.
Ja (r. męski) .... bilety na koncert.
Pani Anna .... bilety na koncert.
Ty (r. męski) .... bilety na koncert.

8. Proszę uzupełnić podane zdania odpowiednimi formami czasownika **mieć**.

8. Put in the correct form of the verb **mieć**:

Marek miał psa, ale już nie ma

My (r. męskoosobowy) .... w domu kota, ale już ....

Państwo .... w domu psa, ale już ....

Pani Nowak .... w domu kota, ale już ....

Wy (r. niemęskoosobowy) .... w domu psa, ale już ....

Ja (r. męski) .... w domu rybki, ale już ....

Ja (r. żeński) .... w domu kota, ale już ....

Ty (r. męski) .... w domu psa, ale już ....

9. Proszę uzupełnić podane zdania odpowiednimi formami czasownika **być**.

9. Put in the correct form of the verb **być**:

Andrzej był studentem, ale już nie jest.

My .... studentami, ale już ....

Oni .... studentami, ale już ....

One .... studentkami, ale już ....

Ty .... studentką, ale już ....

Ja .... studentem, ale już ....

On .... studentem, ale już ....

Ona .... studentką, ale już ....

Wy .... studentami, ale już ....

10. Proszę uzupełnić podane zdania odpowiednią formą aspektową czasowników.

10. Put in the correct form of the verb, choosing between perfective or imperfective aspect:

Kiedy byłem w domu, (szedł, przyszedł) szedł do mnie Andrzej.

Kiedy (czytałem, przeczytałem) .... książkę, (telefonował, zatelefonował) .... do mnie Paweł. (mówił, powiedział) ...., że jutro

będzie ciekawy koncert. Paweł (kupował, kupił) .... bilety na koncert i chciał mnie (zapraszać, zaprosić) .... (zgadzam się, zgodziłem się) .... z przyjemnością. Jutro (idę, pójdę) .... z nim na ten ciekawy koncert.

11. Proszę użyć czasowników niedokonanych według wzoru:

11. Put in the imperfective form of the verb according to the following pattern:

Napisałeś zadanie? – Właśnie kończę pisać

Zjadłeś zupę? ....
Wypiłeś herbatę? ....
Zrobiłeś ćwiczenie? ....
Przeczytaliście artykuł? ....
Napisaliście zadanie? ....
Opowiedziałeś mu to? ....

12. Proszę odpowiedzieć na pytania z ćwiczenia 11. według wzoru

12. Answer the questions from Exercise 11 according to the following pattern:

Napisałeś zadanie? – Jeszcze nie. Dopiero zacząłem pisać.

Jeszcze nie. ....
Jeszcze nie. ....
Jeszcze nie. ....
Jeszcze nie. ....
Jeszcze nie. ....
Jeszcze nie. ....

13. Proszę użyć czasowników dokonanych i niedokonanych według wzoru:

13. Put in the perfective and imperfective forms of the verb according to the following pattern:

Piszesz, piszesz i nie możesz napisać

Czytasz, ...

Robisz, ...

Jesz, ...

Kupujesz, ...

Oddajesz, ...

Opowiadasz, ...

Wracasz, ...

Wysyłasz, ...

Wybierasz, ...

Mówisz, ...

14. Proszę uzupełnić zdania według wzoru:

14. Complete these sentences according to the following pattern:

Byłem w Warszawie (2) dwa dni temu

Byliśmy w Warszawie (5) ....

Państwo byli w Warszawie (3) ....

Andrzej był w Warszawie (4) ....

Monika była w Warszawie (6) ....

Wy byliście w Warszawie (7) ....

Byłeś w Warszawie (8) ....

15. Proszę uzupełnić zdania według wzoru:

15. Complete these sentences according to the following pattern:

Kiedy byłeś we Francji? (1) Rok temu

Kiedy byliście w Szwecji? (2) ....

Kiedy państwo byli w Norwegii? (5) ....

Kiedy pan był w Australii? (7) ....

Kiedy pani była w Kanadzie? (3) ....

Kiedy oni byli w Hiszpanii? (6) ....

Kiedy one były w Brazylii? (4) ....

16. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 14. Proszę zaznaczyć, które z tych zdań są prawdziwe.

16. Look carefully at Lesson 14. Are the following sentences true or false?

	Prawda	Nieprawda
Anna zakochała się w Michale.		
Michał wyjechał z Warszawy sto lat temu.		
Anna pojechała do Lwowa.		
Marek zakochał się pierwszy raz w życiu.		
Michał i Anna chcą wziąć ślub.		
Anna jest zakochana tak jak dziesięć lat temu.		

17. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 14. Proszę ułożyć podane zdania w takiej kolejności, by były zgodne z treścią lekcji.

17. Look carefully at Lesson 14. Put the following sentences into the correct order:

- [ ] Mówi, że zakochała się w nim.
- [ ] Do pana Krzysztofa do pracy telefonuje Michał.
- [ ] Anna telefonuje z dworca do Michała.
- [ ] Michał i Anna spotykają się we Lwowie.
- [ ] Oczywiście, Krzysztof i Bożena będą ich świadkami.
- [ ] Do państwa Grzegorzewskich przychodzi Anna.
- [ ] Pani Bożena radzi jej pojechać do Lwowa, do Michała.

- [ ] On też wspomina swój pobyt w Warszawie.
- [ ] Ona jedzie pociągiem do Lwowa.
- [ ] Telefonują do Grzegorzewskich i mówią, że chcą wziąć ślub.
- [ ] Anna wspomina swoje spotkania z Michałem.
- [ ] Wtedy Anna przekona się, czy to jest prawdziwa miłość.
- [ ] Mówi, że zakochał się w Annie.
- [ ] Chce mu powiedzieć coś ważnego.

18. Opowiadanie o tym, co działo się w lekcji 14., zostało ułożone w ćwiczeniu 17. w czasie teraźniejszym. Proszę zmienić tę relację i zastąpić czasowniki w czasie teraźniejszym czasownikami w czasie przeszłym tam, gdzie to możliwe.

18. A summary of Lesson 14 is given in Exercise 17 in the present tense. Change the present tense into the past tense wherever possible.

Do państwa Grzegorzewskich przychodzi Anna.
Do państwa Grzegorzewskich przyszła Anna.

19. W lekcji 14. użyto wiele razy konstrukcji **x dni temu, x tygodni temu, x lat temu**. Proszę wypisać wszystkie zdania z tymi konstrukcjami.

19. In Lesson 14 the constructions like **x dni temu, x tygodni temu, x lat temu** are used several times. Write down all the sentences where these constructions appear.

20. Michał i Anna mówią w czasie przeszłym o pobycie Michała w Warszawie. Proszę porównać te fragmenty z lekcją 13., gdzie to się dzieje.

20. Michał and Anna talk about Michał's stay in Warsaw using the past tense. Compare the relevant passages with the actual events as they take place in Lesson 13.

21. Proszę napisać, co robił(a) pan(i) wczoraj. Proszę zwrócić uwagę na czasowniki dokonane i niedokonane.

21. Describe what you did yesterday, paying attention to aspect.

22. Proszę napisać, co robił(a) pan(i) w czasie ostatniego weekendu. Proszę zwrócić uwagę na czasowniki dokonane i niedokonane.

22. Describe what you did during the last weekend, paying attention to aspect.

23. Czy pamięta pan(i), co robił(a) pan(i) 2 lata temu? Proszę to napisać.

23. Do you remember what you were doing two years ago? Describe your life at this time.

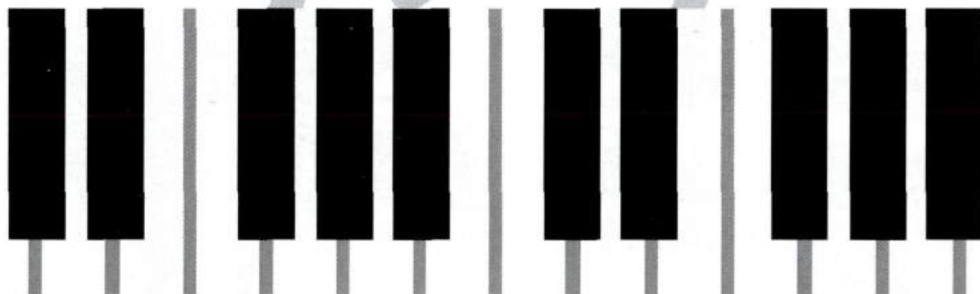

WARSZAWA. PARK UJAZDOWSKI

Gdzieś przed rokiem na jesieni
zakochałem się w Tereni,
przedstawiła mi Irenkę,
poprosiłem o jej rękę.
Chciałbym poznać cud – dziewczynę
i założyć z nią rodzinę!
Gdy na plaży ją ujrzałem,
to zupełnie oszalałem!
Już ją wiodłem do ołtarza,
ale wyszła za malarza.
Chciałbym poznać cud – dziewczynę
i założyć z nią rodzinę!

Tydzień temu, chyba w czwartek
poderwałem w barze Martę –
byłbym kochał ją do dzisiaj,
lecz zjawiła się Gabrysia...
Ach, ten los niesprawiedliwy!
Jestem taki nieszczęśliwy!
Wokół same cud – dziewczyny,
a ja ciągle bez rodziny!
Wokół same cud – dziewczyny,
a ja ciągle bez rodziny!
Wokół same cud – dziewczyny,
a ja...

A year ago or so, in the autumn/ I fell in love with Terenia,/ she introduced Irenka to me,/ I asked for her hand./
I'd like to meet a girl wonder/ and set up house with her!
When I saw her at the beach,/ I fell madly in love!/ I nearly succeeded in leading her to the altar/ but she married a painter./
I'd like to meet a girl wonder/ and to set up house with her!
A week ago, was it Thursday/ I chatted Marta up at a bar –/ I'd have loved her till today,/ but Gabrysia appeared.../
Ah, this fate (is) (so) cruel [*lit.*: unfair]!/ I'm so unhappy!/
Girl wonders surround (me)/ and I still haven't set up house [*lit.*: I'm still without family]! (x3)

15

PAŁAC ŚLUBÓW W WARSZAWIE

ACH, CO TO BĘDZIE ZA ŚLUB

OH, WHAT A LOVELY WEDDIN IT'S GOING TO BI

DWORZEC CENTRALNY

WARSZAWA. ŁAZIENKI. PAŁAC NA WYSPIE

ANNA Bożena! Jak to dobrze, że jesteś!
BOŻENA Anna!
ANNA Róże zwiędły... Trudno, zasuszę je... Bożenko, tyle muszę ci opowiedzieć! Musimy wszystko zaplanować...
BOŻENA Co zaplanować?
ANNA Jak to co? Nasz ślub!
BOŻENA Widzę, że jesteś już zdecydowana...
ANNA Oboje jesteśmy zdecydowani! Chcemy wziąć ślub jak najszybciej!
BOŻENA Ale na pewno będzie dużo kłopotów... Michał jest przecież cudzoziemcem...
ANNA Właśnie dlatego muszę wszystko dokładnie zaplanować.
BOŻENA Choćmy do Łazienek! Dobrze zrobi ci krótki spacer! Musisz ochłonąć!

AT THE CENTRAL STATION

✱ Bożena! How good to see you [*lit.*: you are here]! ✱ Anna! ✱ The roses have withered... Too bad. I'll dry them... Bożenka, I have so much to tell you! We have to plan everything... ✱ To plan? What? ✱ What do you mean what? Our wedding! ✱ I see, you've made up your mind... ✱ We've both made up our minds! We want to get married as soon as possible! ✱ But there will be lots of problems [*lit.*: for sure]... After all Michał is a foreigner... ✱ That's why I have to plan everything carefully. ✱ Let's go to the Łazienki Park! A short walk will do you good! You must cool down! ✱

ŁAZIENKI

BOŻENA Kiedy odbędzie się ślub?
ANNA Jeszcze nie wiem. Jutro muszę dowiedzieć się wszystkiego w Urzędzie Stanu Cywilnego i w kościele. Muszę dowiedzieć się wszystkich szczegółów.

BOŻENA Na pewno trzeba wiele dokumentów...
ANNA Jutro dowiem się tego i zadzwonię do Michała. Będzie czekał na mój telefon. Przyjadę do was, dobrze? Mój telefon nie działa.
BOŻENA Oczywiście, będę w domu... Muszę zrobić pranie i umyć okna. Będę na ciebie czekać.
ANNA Chcę także obejrzeć żurnale. Jak myślisz, czy powinnam uszyć sukienki do ślubu, czy kupić gotowe.
BOŻENA Nie wiem... Jutro po południu pójdziemy do sklepów i obejrzymy sukienki, dobrze?
ANNA Świetnie! A jeśli nie kupimy gotowej sukienki, może wybierzemy ładny materiał?
BOŻENA Nie wiem, czy zdążymy. Jutro wieczorem przychodzą do nas goście. Zanim pójdziemy na zakupy, muszę przygotować kolację...
ANNA Zrobimy to po powrocie! Ty będziesz przygotowywać kolację, a ja w tym czasie sprzątnę mieszkanie i nakryję do stołu.
BOŻENA Dobrze... razem powinnyśmy zdążyć...
ANNA Muszę też pomyśleć o przyjęciu ślubnym.
BOŻENA Najpierw musimy poznać termin ślubu, potem możemy planować przyjęcie...
ANNA W przyszłym tygodniu zajmiemy się tą sprawą. Muszę przygotować listę gości...
BOŻENA Chyba się pośpieszyłaś! Zdążymy to zrobić później! Musimy się zastanowić, czy ślub ma być skromny, czy wystawny...
ANNA Masz rację, jak zwykle. Jesteś dobrze zorganizowana. A ja chciałabym, żeby już jutro wszystko było załatwione!
BOŻENA Najpierw musisz ustalić termin, a potem będziemy miały dużo czasu na przygotowania. Anno, myślę, że jesteś zmęczona po podróży. Pojedziemy do nas. Odpoczniesz trochę, a ja w tym czasie zrobię zakupy.
ANNA Rzeczywiście, jestem zmęczona. Położę się na chwilę, ale najpierw zadzwonię...
BOŻENA Do Michała?
ANNA Obiecałam mu, że zadzwonię zaraz po przyjeździe do Warszawy.
BOŻENA Myślę, że będziesz teraz częstym gościem... Twój telefon często się psuje...
ANNA Najchętniej dzwoniłabym do Michała trzy razy dziennie!
– Ale wiem, że to nierozsądne. Przecież za miesiąc będziemy już małżeństwem!

THE ŁAZIENKI PARK

✱ When will the wedding take place? ✱ I don't know yet. Tomorrow I'll find out everything at the Registry Office and at the church. I must get all the details. ✱ You'll have to get lots of documents [*lit.*: lots of documents will surely be needed]... ✱ Tomorrow I'll find out about that and ring up Michał. He'll be waiting for my call. I'll come to you (to make the call), OK? My (own) telephone doesn't work. ✱ Of course, I'll be at home... I must do the washing and clean the windows. I'll be waiting for you. ✱ I also want to see (some) fashion magazines. What do you think – shall I have wedding dresses [*one for the civil ceremony, the other presumably for the church wedding – translator's note*] made, or shall I buy ready-made ones? ✱ I don't know... Tomorrow afternoon we'll go to (some) shops to look at dresses, OK? ✱ Great! And if we don't buy a ready-made dress, perhaps we'll choose some pretty material? ✱ I don't know if we'll have enough time for that. Tomorrow night we have (some) guests coming. Before we go shopping, I'll have to prepare supper... ✱ We'll do that after we come back [*lit.*: our return]! You can prepare supper, while I tidy up the apartment and lay the table. ✱ Fine... together we should manage (just) in time... ✱ I also have to think about the wedding reception. ✱ First we have to know the date of the wedding, then we can plan the party... ✱ Next week we'll deal with that [*lit.*: that matter]. I have to prepare the guest list... ✱ Not so fast! There will be plenty of time to do it later! We have to decide whether the wedding is to be (a) modest or (a) lavish (affair)... ✱ You're right, as usual. You're well organized. And I would like everything to be settled tomorrow! ✱ First you have to set the date, then we shall have plenty of time for preparations. Anna, I suppose you're tired after the journey. We'll go to our place now. You can have a rest and meanwhile I'll do the shopping. ✱ I really am tired. I'll lie down for a moment, but first I'll make a phone call... ✱ To Michał? ✱ I promised him I would give him a ring immediately after arriving in Warsaw. ✱ I think you'll be visiting us regularly [*lit.*: you'll be our frequent guest] now... your phone is so often out of order. ✱ (What) I would love most is to ring Michał three times a day! ✱ But I know it's silly. After all in a month's time we're going to be married! ✱

STOP

BOŻENA Kiedy odbędzie się ślub?

ANNA Jeszcze nie wiem. Jutro muszę dowiedzieć się wszystkiego w Urzędzie Stanu Cywilnego i w kościele.

BOŻENA Na pewno trzeba wiele dokumentów...

ANNA Jutro dowiem się tego i zadzwonię do Michała. Będzie czekał na mój telefon.

BOŻENA Oczywiście, będę w domu. Muszę zrobić pranie i umyć okna. Będę na ciebie czekać.

BOŻENA **Jutro po południu pójdziemy do sklepów i obejrzymy sukienki, dobrze?**
ANNA **Świetnie! A jeśli nie kupimy gotowej sukienki, może wybierzemy ładny materiał?**
BOŻENA **Jutro wieczorem przychodzą goście. Zanim wyjdziemy na zakupy, muszę przygotować kolację.**
ANNA **Zrobimy to po powrocie! Ty będziesz przygotowywać kolację, a ja w tym czasie sprzątnę mieszkanie i nakryję do stołu.**

OSIEDLE

MAREK Jeśli będziemy szli tak szybko, to nie zdążymy skończyć lodów, zanim dojdziemy do domu...
MARTA Przepraszam, rzeczywiście trochę się śpieszę. Rodzice zaprosili gości i muszę pomóc mamie...
MAREK To tak, jak ja! Co musisz zrobić?
MARTA Muszę zrobić dwie sałatki, nakryć do stołu i umyć włosy...
MAREK A ja muszę sprzątnąć swój pokój i wyjść na spacer z Bejem.
MARTA Często wychodzisz z psem?
MAREK Bej musi wychodzić co najmniej trzy razy dziennie. Ale najchętniej wychodzi co pół godziny! To obowiązek mój i mojej siostry.
MARTA Zanim wrócimy do domu, chcę ci jeszcze coś powiedzieć...
MAREK Co?
MARTA Przez ten miesiąc, dużo myślałam o tobie...
MAREK Ja też...
– Kiedy się znów zobaczymy?
MARTA Nie wiem... jutro jedziemy z rodzicami na ślub mojej kuzynki. Wrócimy dopiero pojutrze.
MAREK To może... we wtorek?
MARTA We wtorek?.. Nie wiem, czy będę mogła... Ale zadzwoń do mnie w poniedziałek wieczorem, dobrze?
MAREK Będę czekał do poniedziałku...

MARTA No to cześć!
MAREK Cześć!
– Marta!
– Do zobaczenia we wtorek...
MARTA Do zobaczenia.

THE HOUSING ESTATE

* If we walk so fast we won't finish (our) ice cream before we get home... * Sorry, I'm in a bit in of a hurry. My parents have invited some guests and I must help mum. * Just like me! What do you have to do? * I have to make two salads, lay the table and wash my hair... * And I have to tidy up my room and take Bej out for a walk. * Do you often take the dog out for a walk? * Bej has to go out at least three times a day. But what he would like best is to go out every half an hour! My sister and I look after him [*lit.*: This is the duty of me and my sister]. * Before we return home, I've something to tell you. * What? * During that month, I thought about you a lot... * Me too... * When are we going to see each other again? * I don't know... tomorrow my parents and I are going to my cousin's wedding. We won't be back until the day after tomorrow. * Then perhaps... on Tuesday? * On Tuesday?... I don't know if I'll be able to... But ring me up on Monday evening, OK? * I'll be counting the days [*lit.*: waiting till Monday]... * So long then! * So long! * Marta! * See you Tuesday. * See you. *

U GRZEGORZEWSKICH

BOŻENA Nareszcie jesteś! Przecież musisz sprzątnąć swój pokój!
MAREK Zdążę to zrobić za pół godziny.
BOŻENA Co?
MAREK Przecież mówię. Za pół godziny pokój będzie sprzątnięty...
BOŻENA Ten pokój będzie posprzątany za pół godziny?! Nawet Herkules nie da temu rady w tak krótkim czasie.
MAREK No... Za czterdzieści pięć minut...
BOŻENA Zobaczymy! Przyjdę za trzy kwadranse i zobaczę, jak wygląda posprzątany pokój...
MAGDA Możesz zobaczyć, jak wygląda posprzątany pokój!
MAREK Czy musisz być złośliwa?

MAGDA Ja nie jestem złośliwa. Ja jestem dobrze zorganizowana!
BOŻENA Ten pokój musi być posprzątany za pół godziny!
MAREK Mamo, nie możesz być taka okrutna. Stoi przed tobą najszczęśliwszy człowiek na świecie, no, może w naszym domu.
BOŻENA A co się stało? Jutro nie będzie lekcji w szkole?
MAREK Jutro nie będzie lekcji, bo jutro jest niedziela. Ale nie o to chodzi. Umówiłem się z Martą na wtorek.
BOŻENA Wszyscy wokół mnie są śmiertelnie zakochani... To bardzo przyjemne, ale kto będzie sprzątał mieszkanie?
ANNA Zupełnie nie wiem, jak to się stało... To chyba ze zdenerwowania... Za godzinę będę rozmawiała z Michałem...
BOŻENA Uważaj, kochanie, przez godzinę możesz stłuc wszystkie moje naczynia...
ANNA Zaraz posprzątam...
BOŻENA Miłość, miłość, miłość! Wszyscy są zakochani, a kto przygotuje przyjęcie? Przecież za trzy godziny przyjdą goście!
MAGDA Możesz na mnie liczyć! Ja nie jestem zakochana. Ktoś w tym domu musi być rozsądny!

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* You're back at last! You've got to tidy up your room! * I'll manage to do it in half an hour. * What? * You heard me. In half an hour the room will be tidy... * This room will be done in half an hour?! Even Hercules wouldn't [*lit.*: won't] manage this in such a short time. * Well... in forty-five minutes... * We'll see! I'll come (here) in three quarters of an hour to see what a tidy room looks like... * You can see what a tidy room looks like! * Do you have to be sarcastic? * I'm not sarcastic. I'm (just) well organized! * This room must be tidied up in half an hour. * Mum, don't be [*lit.*: you cannot be] so cruel. The happiest man in the world, well maybe in this apartment block, is standing in front of you. * But what happened? No classes at school tomorrow? * No classes tomorrow, because tomorrow is Sunday... But that's not what I mean. I've made a date with Marta for Tuesday. * Everybody around me is head over heels [*lit.*: mortally] in love... It's (all) very pleasant, but who's going to clean the apartment? * I just don't know how it happened... Probably because I'm so nervous [*lit.*: because of nervousness]... In an hour I'll be talking to Michał... * Watch out, darling, within an hour you may succeed in breaking all my crockery... * I'll tidy (it) up in a moment... * Love, love, love! Everybody's in love, and who's going to prepare the party? After all the guests are arriving in three hours! * You can count on me! I'm not in love. Somebody in this household has to be sensible! *

STOP **MARTA** **Często wychodzisz z psem?**
MAREK **Bej musi wychodzić co najmniej trzy razy dziennie, ale najchętniej wychodzi co pół godziny!**
MAREK **Kiedy się znów zobaczymy?**
MARTA **Nie wiem... jutro jedziemy z rodzicami na ślub kuzynki. Wrócimy dopiero pojutrze.**
MAREK **To może... we wtorek?**
MARTA **We wtorek? Nie wiem, czy będę mogła... Ale zadzwoń do mnie w poniedziałek wieczorem, dobrze?**
MAREK **Będę czekał do poniedziałku...**
BOŻENA **Nareszcie jesteś! Przecież musisz sprzątnąć swój pokój!**
MAREK **Zdążę to zrobić za pół godziny.**
BOŻENA **Co?**
MAREK **Przecież mówię. Za pół godziny pokój będzie posprzątany.**
BOŻENA **Ten pokój będzie posprzątany za pół godziny?**
MAREK **No... Za czterdzieści pięć minut...**
BOŻENA **Zobaczymy! Przyjdę za trzy kwadranse i zobaczę, jak wygląda posprzątany pokój...**

U GRZEGORZEWSKICH

KRZYSZTOF Codziennie dzwoni do Michała. W przyszłym miesiącu zapłacimy spory rachunek za telefon.
BABCIA Powinieneś być zadowolony.
KRZYSZTOF Zadowolony? Z czego?
BABCIA Że twoja szwagierka zakochała się w twoim koledze!
KRZYSZTOF Niech on będzie zadowolony. To on się z nią żeni!
BOŻENA Jesteś w złym humorze. Z jakiego powodu?

KRZYSZTOF Jutro muszę iść na nudne zebranie.
MAGDA Dokąd?
KRZYSZTOF Do Ministerstwa Kultury. Zebranie w sprawie budżetu. Bardzo długie i bardzo nudne.
ANNA Jutro przyjedzie Michał. Tylko na trzy dni, żeby omówić wszystkie szczegóły dotyczące ślubu.
KRZYSZTOF To chyba lepiej, że idę na to zebranie. Rozmowy o ślubie to nie dla mnie...
ANNA Nie rozumiem... Przecież Michał to twój przyjaciel!
KRZYSZTOF Tak, ale dopiero kiedy omówicie wszystkie szczegóły, będzie miał więcej czasu dla mnie...
ANNA Czy jesteś zazdrosny?
KRZYSZTOF Tylko przewidujący... Muszę się przygotować do zebrania...
BOŻENA Zrobię ci kawy, kiedy pozmywam naczynia.
ANNA Myślałam, że porozmawiamy! Mam tyle ważnych spraw do omówienia!
BOŻENA Zrobię Krzysztofowi kawę, a potem porozmawiamy...

ANNA Michał przyjedzie jutro...
BOŻENA Wieczorem... Oczywiście pójdziesz po niego na dworzec.
ANNA Tak, a potem przyjadę z nim do was. W czwartek rano pójdziemy do Urzędu Stanu Cywilnego, a w czwartek po południu do kościoła.
BOŻENA Oczywiście przyjdziecie do nas na obiad.
ANNA Bardzo chętnie. Po południu pojedziemy do drukarni zamówić zaproszenia na ślub, a potem wspólnie ustalimy listę gości.
BOŻENA Czy nie powinnaś pojechać do Krakowa?
ANNA Do Krakowa... Rozumiem! Masz rację, musimy pojechać do Krakowa, żeby przedstawić Michała naszym rodzicom. Zrobimy to w piątek rano, a wrócimy w sobotę przed południem. Mam nadzieję, że na wszystko starczy czasu...
BOŻENA Kiedy będziesz na dworcu, ja zadzwonię do mojej krawcowej... Mam nadzieję, że zdąży uszyć sukienkę!
ANNA A garnitur dla Michała?!
BOŻENA Myślę, że z tym nie będzie problemów... Jest wiele sklepów z eleganckimi garniturami. Zdążycie na pewno coś kupić w sobotę przed wyjazdem Michała.
ANNA Mam nadzieję... Nigdy nie przypuszczałam, że ze ślubem jest tyle kłopotów!

BOŻENA A ja myślałam, że właśnie dlatego dotąd jesteś panną!
ANNA Czy żartujesz ze mnie?
KRZYSZTOF Żartować? Z ciebie? Oczywiście, że nie!
MAGDA Mamo, a może my pojedziemy z ciocią i z Michałem do Krakowa? Tak dawno nie byłam u dziadków...
BOŻENA No nie wiem... Masz przecież lekcje!
MAGDA Ale tylko cztery! Mamo, proszę cię!
BOŻENA Krzysztof, co o tym myślisz?
KRZYSZTOF Jedźcie, jedźcie! Przynajmniej w domu będzie spokojniej...

MAREK Halo? Mówi Marek Grzegorzewski. Czy mogę rozmawiać z Martą?

WARSZAWA. ŁAZIENKI. TEATR NA WYSPIE

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

* (She) phones Michał every day. Next month we'll have to pay a large bill. * You should be pleased. * Pleased? What with? * That your sister-in-law fell in love with your friend! * Let him be pleased. He's the one who's going to marry her! * You're in a bad mood. What's the matter [*lit.*: reason]? * Tomorrow I've got to go to a boring meeting. * Where to? * To the Ministry of Culture. A meeting about the budget. Very long and very boring. * Michał is coming tomorrow. Only for three days, to discuss all the details concerning the wedding. * So perhaps it's better (for me) to go to that meeting. Conversations about the wedding are not for me... * I don't understand!... after all, Michał is your friend! * Yes, but only when you have discussed all the details he'll have more time for me... * Are you jealous? * Just far-sighted... I have to prepare for the meeting... * I'll make you coffee when I finish washing up. * I thought we'd have a chat! I have so many things to discuss! * I'll make Krzysztof coffee, and then we'll talk... * Michał is coming tomorrow... * Evening... Of course you'll go to the station to collect him. * Yes, and then I'll bring him [*lit.*: come with him] to you. On Thursday morning we'll go to the Registry Office, and on Thursday afternoon to the church. * Come and have dinner with us of course. * We'll be delighted [*lit.*: with great pleasure]. In the afternoon we'll go to the printers' to order wedding invitations , and then we'll make up the guest list together. * Shouldn't you go to Cracow? * To Cracow... I see. You're right, we have to go to Cracow, to introduce Michał to our parents. We'll do that on Friday morning, and come back on Saturday before noon. I hope we'll have enough time for all this. * When you're at the station, I'll telephone my dressmaker... I hope she'll manage to make the dress in time! * And the suit for Michał?! * I think there'll be no problem with that... There are lots of shops with elegant suits. You'll certainly have enough time to buy something on Saturday before Michał's departure. * I hope so... I never thought that a wedding is so much trouble! [*lit.*: that there is so much trouble with a wedding!] * And I thought that was why you were still a spinster! * Are you making fun of me? * Making fun? Of you? Of course not! * Mum, perhaps we could go to Cracow with Aunt (Anna) and Michał? It's been such a long time since I saw my grandparents... * Well, I don't know... You have classes, don't you? * But only four! Mum, please! * Krzysztof, what do you think about it? * Go, go! At least there'll be more peace and quiet at home... * Hello? Marek Grzegorzewski speaking. May I speak to Marta? *

MIESZKANIE MARTY

MATKA MARTY Oczywiście, zaraz poproszę... Marta, telefon do ciebie!
MARTA Słucham.
MAREK Cześć, to ja, Marek. Dziś jest poniedziałek, dzwonię zgodnie z umową.
MARTA Cześć.
MAREK Jakie masz plany na jutro? Czy możemy się jutro spotkać?
MARTA Jutro? Rano pójdę do szkoły, jak zwykle. Lekcje skończę o wpół do trzeciej. Potem wrócę na obiad.

MAREK A więc spotkajmy się po obiedzie!
MARTA Niestety, o czwartej po południu mam lekcję angielskiego.
MAREK Jak długo będzie trwała ta lekcja?
MARTA Godzinę.
MAREK A więc... spotkajmy się o piątej piętnaście!
MARTA Niestety, nie mogę. Pojutrze mamy klasówkę z matematyki i muszę jeszcze dużo się uczyć... Nie jestem zbyt dobra w matematyce...
MAREK Ale ja jestem! Naprawdę! To jedyny przedmiot, z którego mam szóstkę! Będę u ciebie jutro o siedemnastej trzydzieści i przez godzinę, a może dwie będę cię uczył algebry!
MARTA Dziwna randka...
MAREK Lepsza taka randka, niż żadna! Inaczej nie miałabyś czasu się ze mną spotkać. To jesteśmy umówieni!
MARTA Do jutra. Cześć!
MAREK Cześć! I niech żyje matematyka!
MARTA Jesteś zwariowany!

MAREK A jak się skompromituję? Muszę do jutra powtórzyć algebrę!
MARTA A jeśli się skompromituję? Muszę przez cały wieczór uczyć się matematyki... Wtedy jutro będę miała więcej czasu dla Marka!

MARTA'S APARTMENT

✱ (Yes) of course, I'll ask her (to come) to the phone right away... Marta, a call for you. ✱ Yes... ✱ Hi! It's me. Marek. Today is Monday, I'm calling as agreed. ✱ Hi!... ✱ What are your plans for tomorrow? Could we meet tomorrow? ✱ Tomorrow?... In the morning I am going to school, as usual. I finish classes at half past two. Then I'm coming back (home) for dinner. ✱ So we'll meet after dinner! ✱ I'm sorry, at four in the afternoon I have an English lesson. ✱ How long will it take? ✱ An hour. ✱ So... let's meet at five fifteen! ✱ Unfortunately, I can't. The day after tomorrow we have a class test in maths and I still have to do a lot of study... I'm not too good in maths... ✱ But I am! Really! This is the only subject in which I'm the tops! I'll be at your place at half past five [*lit.*: 17:30] and I'll teach you algebra for an hour, or (even) two perhaps. ✱ A fine date... ✱ Better a date like that than none at all! Otherwise you wouldn't have time to see me . So it's a date! ✱ See you tomorrow. Cheerio! ✱ Cheerio! Long live mathematics! ✱ You're mad! ✱ What if I make a fool of myself? I must go over (my) algebra by tomorrow! ✱ And what if I make a fool of myself? I'll have to study maths all evening... Then tomorrow I'll have more time for Marek! ✱

ANNA **Michał przyjedzie pojutrze...**
BOŻENA **Pojutrze wieczorem... Oczywiście pójdziesz po niego na dworzec.**
ANNA **Tak, a potem przyjadę do was. W czwartek rano pójdziemy do Urzędu Stanu Cywilnego, a w czwartek po południu do kościoła.**
BOŻENA **Kiedy będziesz na dworcu, ja zadzwonię do mojej krawcowej.**
MAREK **Jakie masz plany na jutro? Czy możemy się jutro spotkać?**
MARTA **Jutro? Rano pójdę do szkoły, jak zwykle. Lekcje skończę wpół do trzeciej. Potem wrócę do domu na obiad.**
MAREK **A więc spotkajmy się po obiedzie!**
MARTA **Niestety, o czwartej po południu mam lekcję angielskiego.**
MAREK **Jak długo będzie trwała ta lekcja?**
MARTA **Godzinę.**
MAREK **Będę u ciebie jutro o siedemnastej trzydzieści i przez godzinę, a może i dwie będę cię uczył algebry!**

U GRZEGORZEWSKICH

MAGDA To na pewno ciocia Ania z narzeczonym!
BOŻENA Otworzę!
– Dzień dobry, Maćku! Już wróciłeś z wakacji?
MACIEK Tak, proszę pani...
BOŻENA Widzę, że ćwiczyłeś wymowę! Mówisz teraz dużo lepiej!
MACIEK Bardzo się staram...
– Chciałem zapytać, kiedy będę mógł przyjść na lekcję.
BOŻENA Poczekaj, sprawdzę w kalendarzu...
– O której jutro skończysz lekcje?
MACIEK Jutro skończę lekcje o wpół do pierwszej...
BOŻENA To może przyjdź do mnie po lekcjach, dobrze?

MACIEK Bardzo przepraszam, ale po lekcjach nie będę mógł przyjść... Zaraz po lekcjach muszę wyjść na spacer z moim psem.
BOŻENA Rozumiem. To twój obowiązek?
MACIEK Wychodzę z psem cztery razy dziennie.
BOŻENA To może przyjdziesz do mnie po spacerze?
MACIEK Później wrócę do domu na obiad...
BOŻENA To przyjdziesz do mnie na lekcję o piątej po południu, dobrze?
MACIEK Dobrze, proszę pani. Po obiedzie odrobię lekcje, później przyjdę do pani, a wieczorem będę ćwiczył wymowę.
BOŻENA Jeśli będziesz taki pracowity, to za rok będziesz mówił już bardzo dobrze!

THE GRZEGORZEWSKI APARTMENT

✱ That'll be [*lit.*: that's] Aunt Ania with (her) fiancé [*lit.*: for sure]! ✱ I'll open the door. ✱ Good morning, Maciek! Back already from (your) holidays? ✱ Yes, Mrs. Grzegorzewska. ✱ I see you've been practicing your pronunciation! You speak much better now! ✱ I'm trying very hard... ✱ I'd like to ask when I could come for a lesson. ✱ Hang on, I'll check in my diary... ✱ What time do you finish classes tomorrow? ✱ Tomorrow I finish classes at half past twelve... ✱ So maybe you could come to me then, OK? ✱ I'm very sorry, but I shan't be able to come after school... immediately after school I must take my dog for a walk. ✱ I understand. Do you have to look after it [*lit.*: Is it your duty]? ✱ I take (my) dog out four times a day. ✱ So maybe you could come to me after (your) walk? ✱ (But) then I go back home for dinner... ✱ Then come to me for the lesson at five, all right? ✱ All right. After dinner I'll do my homework, then I'll come to you, and in the evening I'll practice (my) pronunciation. ✱ If you continue to be so conscientious, in a year's time you'll be speaking really [*lit.*: very] well! ✱

KOMENTARZ GRAMATYCZNY i KOMUNIKACYJNY

15.1. CZAS PRZYSZŁY CZASOWNIKÓW NIEDOKONANYCH. FORMY Z BEZOKOLICZNIKIEM

Omawiając zależność między aspektem i czasownikiem, stwierdziliśmy (zob. 14.4.), że czasowniki niedokonane mają czas przyszły. Przykładem na czas przyszły czasowników niedokonanych była forma **będę pisać**, złożona z dwu elementów: z odpowiednich form czasu przyszłego czasownika **być** *oraz z bezokolicznika czasownika niedokonanego.*

Czas przyszły czasownika **być** poznaliśmy w lekcji 7. (zob. 7.5.). Obecnie będzie okazja do powtórzenia tej odmiany.

Oto jak wygląda czas przyszły dwu czasowników niedokonanych **robić** i **pisać**:

GRAMMATICAL COMMENTARY AND USAGE

15.1. THE FUTURE TENSE OF IMPERFECTIVE VERBS. FORMS WITH THE INFINITIVE

When discussing the role played by aspect in the verbal system, we noted (see 14.4.) that imperfective verbs have a future tense. We gave as an example of the future tense of imperfective verbs the form **będę pisać**, composed of two elements: the appropriate forms of the future tense of the *verb* **być** *and the infinitive of the imperfective* verb.

We dealt with the future tense of the verb **być** in Lesson 7 (see 7.5.). The forms are repeated in the following paradigm.

Here is the future tense of the two imperfective verbs **robić** and **pisać**:

1. (ja)	będę robić	będę pisać
2. (ty)	będziesz robić	będziesz pisać
3. on, pan / ona, pani / ono	będzie robić	będzie pisać
1. (my)	będziemy robić	będziemy pisać
2. (wy)	będziecie robić	będziecie pisać
3. oni, państwo / panowie / one, panie	będą robić	będą pisać

Ten czas przyszły jest często zwany czasem przyszłym złożonym, bo jego formy składają się z dwu elementów: z form czasu przyszłego czasownika **być** i z bezokolicznika.

This future tense is often called the compound future, because its forms are composed of two elements: the future tense of the verb **być** and the infinitive.

15.2. CZAS PRZYSZŁY CZASOWNIKÓW NIEDOKONANYCH. FORMY Z DAWNYM IMIESŁOWEM PRZESZŁYM

Oprócz form **będę robić** są możliwe w polszczyźnie jeszcze inne formy czasu przyszłego czasowników niedokonanych. Są to też formy złożone z form czasu przyszłego czasownika **być** oraz z form dawnego imiesłowu przeszłego w odpowiednim rodzaju.
Dawny imiesłów przeszły jest wam znany z form 3. os. l. poj. i mn. czasu przeszłego, w których występuje bez końcówek osobowych (zob. 14.1. i 14.2.).

Czas przyszły czasowników **robić** i **iść** może więc wyglądać także następująco:

15.2. THE FUTURE TENSE OF IMPERFECTIVE VERBS. FORMS WITH THE OLD PAST PARTICIPLE

Besides the **będę robić** paradigm there is another way of forming the future tense of imperfective verbs. This is by combining the future tense of the verb **być** with the forms of the old past participle which is marked for gender.
You are familiar with the old past participle from the 3rd person singular and plural of the past tense, where it appears without personal endings (see 14.1. and 14.2.).

And so we can also form the future tense of the verbs **robić** and **iść** in the following way:

	rodzaj męski masculine	rodzaj żeński feminine	rodzaj nijaki neuter
1. (ja)	będę robił	będę robiła	
2. (ty)	będziesz robił	będziesz robiła	
3. on, pan	będzie robił		
ona, pani		będzie robiła	
ono			będzie robiło

	rodzaj męskoosobowy masculine personal	rodzaj niemęskoosobowy non–masculine personal
1. (my)	będziemy robili	będziemy robiły
2. (wy)	będziecie robili	będziecie robiły
3. oni, panowie, państwo	będą robili	
one, panie		będą robiły

	rodzaj męski masculine	rodzaj żeński feminine	rodzaj nijaki neuter
1. (ja)	będę szedł	będę szła	
2. (ty)	będziesz szedł	będziesz szła	
3. on, pan	będzie szedł		
ona, pani		będzie szła	
ono			będzie szło

	rodzaj męskoosobowy masculine personal	rodzaj niemęskoosobowy non-masculine personal
1. (my)	będziemy szli	będziemy szły
2. (wy)	będziecie szli	będziecie szły
3. oni, panowie, państwo	będą szli	
one, panie		będą szły

Porównując formy czasu przyszłego w bezokoliczniku z formami zawierającymi dawny imiesłów przeszły, widzimy, że w drugim wypadku trzeba pamiętać o rodzaju imiesłowu, a zwłaszcza o użyciu rodzaju męskoosobowego w liczbie mnogiej (zob. 13.2.). To utrudnia studentom używanie form czasu przyszłego z imiesłowem przeszłym.
Inną przeszkodą jest przeszkoda psychiczna: ponieważ formy dawnego imiesłowu przeszłego kojarzą się z czasem przeszłym, początkowo szokuje jego użycie w formach czasu przyszłego.
Oto przykłady form czasu przyszłego z lekcji 15.:

When we compare the future tense formed by means of the infinitive with the future formed by means of the old past participle, we see that in the case of the latter it is necessary to take into account the gender of the participle, and particularly when the subject is masculine personal plural (see 13.2.). This makes it more difficult for students to use the future tense formed by means of the past participle.
There is also a psychological obstacle: because you associate the forms of the old past participle with the past tense, you are initially baffled by the use of the participle in the future tense.
Here are some examples of the future tense from Lesson 15:

Ale na pewno będzie dużo kłopotów.
(Michał) będzie czekał na mój telefon.
Oczywiście, będę w domu.

Będę na ciebie czekać.
Ty będziesz przygotowywać kolację.
Potem będziemy miały dużo czasu na przygotowania. (Bożena i Anna)
Za miesiąc będziemy już małżeństwem.
Nie wiem, czy będę mogła... (Marta)
Będę czekał do poniedziałku... (Marek)
Za pół godziny pokój będzie przygotowany.
Jutro nie będzie lekcji w szkole?
Kto będzie sprzątał mieszkanie?
Za godzinę będę rozmawiała z Michałem. (Anna)
Jak długo będzie trwała ta lekcja?
Przez godzinę (...) będę się uczył algebry! (Marek)
Jutro będę miała więcej czasu dla Marka! (Marta)
Kiedy będę mógł przyjść na lekcję? (Maciek)

Analizując podane przykłady, należy zwrócić uwagę na dwie sprawy:
a) czas przyszły niedokonanego czasownika **być** nie jest formą złożoną,
b) jeśli podmiotem zdania jest zaimek **kto**, w czasie przyszłym czasowników niedokonanych używa się rodzaju męskiego, np.: **Kto będzie to robił? Kto będzie to pisał?**

In analyzing the above examples two points should be noted:
(a) there is only one form for the future tense of the imperfective verb **być**: **będę**, **będziesz** etc.
(b) if the subject of the sentence is the pronoun **kto**, we use the masculine form of the verb, e.g. **Kto będzie to robił? Kto będzie to pisał?**

15.3. CZAS PRZYSZŁY CZASOWNIKÓW DOKONANYCH *POWIEDZIEĆ, ZOBACZYĆ, WZIĄĆ*

W lekcji 14. (zob. 14.5.) zwrócono uwagę na to, że są takie czasowniki dokonane (tworzące pary aspektowe z czasownikami niedokonanymi), które są tworzone od dwu różnych rdzeni. W związku z tym mogą się pojawić wątpliwości, jak odmieniają się czasowniki dokonane.
Jak w wypadku wszystkich czasowników dokonanych, także tu obowiązuje zasada, że formy czasu teraźniejszego mają znaczenie czasu przyszłego.

15.3. THE FUTURE TENSE OF THE PERFECTIVE VERBS *POWIEDZIEĆ, ZOBACZYĆ, WZIĄĆ*

In Lesson 14 (see 14.5.) we drew your attention to the fact that there are perfective verbs which are formed from different roots than their imperfective counterparts. This may give rise to doubts as to how these perfective verbs should be conjugated.
As with all perfective verbs, the principle here is that the forms of the present tense have a future meaning.

Oto odmiana czasowników dokonanych:

Here is how these perfective verbs are conjugated:

1. (ja)	powie-m	zobacz-ę	wezm-ę
2. (ty)	powie-sz	zobacz-ysz	weźmi-esz
3. on, pan / ona, pani / ono	powie	zobacz-y	weźmi-e

1. (my)	powie-my	zobacz-ymy	weźmi-emy
2. (wy)	powie-cie	zobacz-ycie	weźmi-ecie
3. oni, panowie / państwo / one, panie	powie-dz -ą	zobacz-ą	wezm-ą

15.4. CZAS PRZYSZŁY CZASOWNIKÓW DOKONANYCH

Czasowniki dokonane wyrażają czynność zakończoną i jako takie nie mogą mieć czasu teraźniejszego. Dlatego też formy czasu teraźniejszego tych czasowników odnoszą się do przyszłości, tzn. mają znaczenie czasu przyszłego. Oznacza to, że tworząc czas przyszły czasowników dokonanych, będziemy używać wzorów koniugacji podanych już dla czasowników niedokonanych (zob. 2.11., 3.6., 4.4., 5.4., 7.1.). Trzeba także pamiętać, że formy te należy tłumaczyć na angielski przez czas przyszły:

15.4. THE FUTURE TENSE OF PERFECTIVE VERBS

Perfective verbs express a completed action and as such cannot be used in the present tense. For this reason the present tense forms of these verbs refer to the future, i.e. they have a future meaning. This means that when forming the future tense of perfective verbs we use the same conjugational paradigms which we have already given for imperfective verbs (see 2.11., 3.6., 4.4., 5.4., 7.1.). It is necessary to remember that these forms represent the future tense in English:

Jutro dowiem się tego i zadzwonię do Michała.
Zrobimy to po powrocie.
Pojedziemy do nas.
Wrócimy dopiero pojutrze.
Zaparzę kawy, kiedy pozmywam naczynia.
Zaraz posprzątam.
Jutro przyjedzie Michał.

Czasownik **zrobię**, **zrobisz** jest odmieniany jak **robię**, **robisz**, czasownik **pojadę**, **pojedziesz** jak **jadę**, **jedziesz**, czasownik **dowiem się**, **dowiesz się** odmienia się jak czasownik **wiem**, **wiesz** itd.
Należy pamiętać, że czasu przyszłego czasowników dokonanych używa się po polsku zawsze w połączeniu z przysłówkami **zaraz**, **natychmiast**, **za chwilę**.

The verb **zrobić**, **zrobisz** is conjugated like **robić**, **robisz**, the verb **pojadę**, **pojedziesz** like **jadę**, **jedziesz**, the verb **dowiem się**, **dowiesz się** like **wiem**, **wiesz** etc.
The adverbs **zaraz**, **natychmiast**, **za chwilę** are always used with the future tense of perfective form of the verb.

15.5. LOKALIZACJA CZYNNOŚCI W PRZYSZŁOŚCI. KONSTRUKCJA TYPU *ZA TYDZIEŃ*

15.5. LOCATING ACTIONS IN THE FUTURE: CONSTRUCTIONS LIKE *ZA TYDZIEŃ*

Czas przyszły lokalizuje daną czynność ogólnie jako późniejszą w stosunku do chwili mówienia. Łączenie różnych czynności w zdaniach pozwala na pokazanie ich jako późniejszych bądź wcześniejszych w stosunku do siebie.
Czasami jednak konieczne jest uzgodnienie, kiedy jakaś czynność może zostać doprowadzona do końca albo może zaistnieć. Do określenia czasu służy konstrukcja złożona z przyimka **za** połączonego z odpowiednią miarą czasu:

In general, the future tense locates a given action as occurring after the moment of speaking. When we bring various actions together in a sentence we indicate that they occur either earlier or later in relation to each other.
Sometimes it is necessary to determine when an action is brought to completion or when it can take place. The construction consisting of the preposition **za** and the relevant period of time is used to define the point at which the action occurs:

za (1) godzinę	za dzień	za tydzień
za 2,3,4 godziny	za 2,3,4 dni	za 2,3,4 tygodnie
za – 5 godzin	za – 5 dni	za 5 tygodni
za miesiąc	za rok	
za 2,3,4 miesiące	za 2,3,4 lata	
za – 5 miesięcy	za 5 – miesięcy	

np.: e.g.

Za pół godziny pokój będzie posprzątany.
Przyjdę za trzy kwadranse.
Zdążę to zrobić za pół godziny.
Za godzinę będę rozmawiała z Michałem.
Za trzy godziny przyjdą goście.

Inny sposób lokalizacji czynności w czasie stanowi odwołanie się do dni tygodnia i części dnia (zob. 13.7. i 13.8.), np.:

Another way of locating an action in the future is by stating the day of the week or the time of day (see 13.7. and 13.8.):

W czwartek rano pójdziemy do Urzędu Stanu Cywilnego.
Zadzwoń do mnie w poniedziałek wieczorem.
Do zobaczenia we wtorek.
Czy możemy się spotkać jutro?

15.6. UŻYCIE CZASOWNIKÓW NIEDOKONANYCH W POŁĄCZENIU Z PRZYSŁÓWKAMI *CODZIENNIE, CZĘSTO.* WYRAŻENIA *RAZ DZIENNIE, RAZ NA TYDZIEŃ*

15.6. THE USE OF IMPERFECTIVE VERBS WITH THE ADVERBS *CODZIENNIE, CZĘSTO.* THE EXPRESSIONS *RAZ DZIENNIE, RAZ NA TYDZIEŃ*

Jeśli jakaś czynność jest powtarzana, wówczas w języku polskim jest ona wyrażana za pomocą czasownika niedokonanego. Na powtarzanie czynności wskazują takie przysłówki, jak:

If some action is repeated, it is expressed in Polish by the imperfective verb. Repetition is also indicated by such adverbs as:

codziennie	(1) raz dziennie
co tydzień	wiele razy dziennie
co miesiąc	kilka razy dziennie
co rok	6 razy dziennie

(1) raz na tydzień (miesiąc, rok)
dwa, trzy, cztery razy na tydzień (miesiąc, rok)
pięć razy na tydzień (miesiąc, rok)
kilka razy na tydzień (miesiąc, rok)
bardzo często
często
rzadko
bardzo rzadko

np.: e.g.

Wychodzę z psem cztery razy dziennie.
Dwa razy na tydzień Marek spotyka się z Martą.
Rzadko kupuję tu owoce.
Bardzo często kupuję tu jabłka.

Proszę zwrócić uwagę, że kiedy Maciek zaczyna zdanie od **zaraz**, używa czasownika dokonanego **wyjść**:

Note that when Maciek begins a sentence with **zaraz** he uses the perfective verb **wyjść**:

Zaraz po lekcjach muszę wyjść na spacer z moim psem.

Kiedy mówi, jak często to robi, używa czasownika niedokonanego:

When he tells us how often he does this he uses the imperfective verb:

Wychodzę z psem cztery razy dziennie.

15.7. UŻYCIE CZASOWNIKÓW DOKONANYCH PO CZASOWNIKACH *MUSIEĆ, POWINIEN, TRZEBA, WARTO*

15.7. THE USE OF PERFECTIVE VERBS AFTER THE VERBS *MUSIEĆ, POWINIEN, TRZEBA, WARTO*

Mówiąc o wyrażaniu konieczności (zob. 13.4.) oraz o udzielaniu rady (zob. 13.5.), podaliśmy połączenie czasowników **musieć** i **powinien**, **powinna** z innymi czasownikami, nie mówiąc, że najczęściej chodzi tu o czasowniki dokonane. Ich aspekt dokonany ma podkreślić konieczność wykonania (i zakończenia) czynności. Podobne zjawisko obserwujemy po czasownikach nieregularnych **trzeba**, **warto**.

When discussing ways of expressing necessity (see 13.4.) and of giving advice (see 13.5.) we gave examples in which **musieć** and **powinien**, **powinna** were combined with other verbs. However, we did not mention that usually they are found with perfective verbs. The same is true of the irregular verbs **trzeba** and **warto**.

Oto zestawienie odpowiednich przykładów:

Here are some examples with the four verbs in question:

Musisz to przeczytać.	You must read it.
Musi pani to zrobić.	You must do it.
Trzeba to przeczytać.	It must be read.
Warto to zrobić.	It's worth doing it.
Powinieneś to przeczytać.	You should read it.
Powinna pani to zrobić.	You should do it.
Proszę to przeczytać.	Please read it.

ĆWICZENIA EXERCISES

1. Proszę przeczytać następujące zdania:

1. Read the following sentences aloud:

Pójdziemy do Urzędu Stanu Cywilnego.
W czwartek rano pójdziemy do Urzędu Stanu Cywilnego.
Jutro o siedemnastej trzydzieści.
Będę u ciebie jutro o siedemnastej trzydzieści.
Pojedziemy do drukarni.
W piątek pojedziemy do drukarni.

2. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na wymowę **–ły, –li.**

2. Read the following words aloud, paying attention to the pronunciation of **–ły, –li:**

szyły	szyli
kryły	kryli
dały	dali
miały	mieli
trwały	trwali
doły	doli
kuły	kuli
biegły	biegli

3. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na wymowę **ł, l**:

3. Read the following words aloud, paying attention to the pronunciation of **ł, l**:

łaska	laska
łeb	lep
łata	lata
bał (się)	bal

wał	wal
kół	kul
złoty	zloty
myły	mylę
były	byle co

4. Proszę przeczytać następujące wyrazy. Proszę zwrócić uwagę na wymowę **u**, **łu** oraz na wymowę grupy **wł**:

4. Read these words aloud, paying attention to the pronunciation of **u, łu** and the consonant cluster **wł:**

upał	łupał
utka	łódka
uszko	łóżko
ubrał	łubin
w łóżku	włókno
w łasce	własny
u włosów	Włodka

5. Proszę użyć odpowiednich form czasu przyszłego czasownika **pisać**.

5. Put in the correct form of the verb **pisać** in the future tense:

Teraz (ja) będę pisać zadanie z polskiego.

Teraz pan ....

Teraz (wy) ....

Teraz (my) ....

Teraz oni ....

Teraz (ty) ....

Teraz on ....

Teraz państwo ....

Teraz pani ....

6. Proszę użyć odpowiednich form czasu przyszłego czasownika **pisać**. Proszę użyć form rodzaju męskiego dawnego imiesłowu przeszłego wszędzie tam, gdzie to możliwe.

6. Put in the correct form of the verb **pisać** in the future tense, using the masculine form of the old past participle whenever possible:

Teraz (ja) będę pisał zadanie z polskiego.

Teraz pan ....

Teraz wy ....

Teraz my ....

Teraz oni ....

Teraz ty ....

Teraz on ....

Teraz państwo ....

Teraz pani ....

7. W przykładach z ćwiczenia 5. czasownik **pisać** proszę zastąpić czasownikiem dokonanym **napisać**. Proszę użyć czasownika **napisać** w czasie przyszłym.

7. Replace the verb **pisać** with the perfective verb **napisać**, using the sentences from Exercise 5:

Zaraz (ja) napiszę zadanie z polskiego.

Zaraz pan ....

Zaraz wy ....

Zaraz my ....

Zaraz oni ....

Zaraz ty ....

Zaraz on ....

Zaraz państwo ....

Zaraz pani ....

8. Podane zdania z czasownikiem **mówić** w czasie teraźniejszym proszę przekształcić w zdania z czasownikiem **powiedzieć** w czasie przeszłym i przyszłym.

8. Change the following sentences with the verb **mówić** in the present tense into sentences with the verb **powiedzieć** in the past and future tense:

Właśnie mówię ci o ślubie Anny.
Wczoraj powiedziałem ci o ślubie Anny.
Jutro powiem ci o ślubie Anny.

Właśnie mówicie mi o ślubie Anny.
Wczoraj ....
Jutro ....
Właśnie mówisz mi o ślubie Anny.
Wczoraj ....
Jutro ....
Właśnie mówimy ci o ślubie Anny.
Wczoraj ....
Jutro ....
Właśnie pani mówi mi o ślubie Anny.
Wczoraj ....
Jutro ....
Właśnie panie mówią mi o ślubie Anny.
Wczoraj ....
Jutro ....

9. Podane zdania z czasownikiem **brać** w czasie teraźniejszym proszę przekształcić w zdania z czasownikiem **wziąć** w czasie przeszłym i przyszłym.

9. Change the following sentences with the verb **brać** in the present tense into sentences with the verb **wziąć** in the past and future tense:

Dzisiaj biorę ślub z Anną.
Wczoraj wziąłem ślub z Anną.
Jutro wezmę ślub z Anną.

Dzisiaj Michał bierze ślub z Anną.
Wczoraj ....

Jutro ....

Dzisiaj bierzesz ślub z Anną.

Wczoraj ....

Jutro ....

Dzisiaj pan bierze ślub z Anną.

Wczoraj ....

Jutro ....

10. Proszę napisać, co będzie pan(i) robić dzisiaj. Proszę zwrócić uwagę na czasowniki dokonane i niedokonane.

10. Describe what you are going to do today, paying attention to aspect.

....

....

....

....

....

....

....

11. Proszę napisać, co będzie pan(i) robić w czasie weekendu. Proszę zwrócić uwagę na czasowniki dokonane i niedokonane.

11. Describe what you are going to do during the weekend, paying attention to aspect.

....

....

....

....

....

....

....

12. Proszę wyobrazić sobie siebie za 5 lat. Proszę napisać, co pan(i) będzie robić za 5 lat.

12. Imagine yourself in five years time. Describe what you will be doing then.

....

....

....

....

....

....

....

13. Podane zdania proszę uzupełnić formą czasownika **chodzić**. Następnie proszę te zdania przekształcić według wzoru:

13. Complete the following sentences using the correct form of the verb **chodzić**. Then rewrite these sentences according to the following pattern:

Codziennie (ja) chodzę z psem na spacer

Zaraz pójdę z psem na spacer

Codziennie (my) ....

Zaraz ....

Codziennie państwo ....

Zaraz ....

Codziennie (ty) ....

Zaraz ....

Codziennie Marek ....

Zaraz ....

Codziennie (wy) ....

Zaraz ....

Codziennie pani ....

Zaraz ....

14. Podane zdania proszę uzupełnić według wzoru:

14. Complete these sentences according to the following pattern:

Codziennie (ja) robię zadania po kolacji

Jutro zrobię zadania przed kolacją

Codziennie (my)	....
Jutro	....
Codziennie (ty)	....
Jutro	....
Codziennie one	....
Jutro	....
Codziennie (oni)	....
Jutro	....
Codziennie Marek	....
Jutro	....

15. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 15. Proszę zaznaczyć, które z podanych zdań są prawdziwe.

15. Look carefully at Lesson 15. Are these sentences true or false?

	Prawda	Nieprawda
Anna wraca do Warszawy ze Lwowa.		
Ślub Anny i Michała odbędzie się jutro.		
Anna i Bożena mówią, co będą robić jutro.		
Marek spotka się z Martą w poniedziałek.		
We wtorek Marek będzie uczył Martę matematyki.		
Maciek mówi teraz lepiej po polsku.		
Maciek przyjdzie do pani Bożeny jutro o piątej.		

16. Czy pamięta pan(i), jaki jest plan zajęć Marty we wtorek? Proszę napisać, co Marta będzie robić we wtorek.

16. Do you remember Marta's time-table for Tuesday? Describe what she's going to do on Tuesday.

....

....

....

....

....

....

....

17. Proszę uważnie obejrzeć lekcję 15. Proszę ułożyć podane zdania w takiej kolejności, by były zgodne z treścią lekcji.

17. Look carefully at Lesson 15. Put the following sentences into the correct order:

- [ ] One rozmawiają o tym, co trzeba przygotować przed ślubem.
- [ ] Wróci w niedzielę wieczorem.
- [ ] Anna mówi o tym, co będą załatwiać z Michałem, kiedy będzie on w Polsce.
- [ ] Przyjdzie do niej jutro o piątej.
- [ ] Anna wraca do Warszawy ze Lwowa.
- [ ] Marek chce się spotkać z Martą.
- [ ] W poniedziałek Marek telefonuje do niej.
- [ ] Do pani Bożeny przychodzi Maciek.
- [ ] Idzie z Bożeną na spacer do Łazienek.
- [ ] Ona wyjeżdża na ślub kuzynki.
- [ ] We wtorek spotkają się, ale Marek będzie uczył ją matematyki.
- [ ] On chce mieć lekcje wymowy z panią Bożeną.

18. Opowiadanie treści lekcji 15., zawarte w ćwiczeniu 17. jest napisane w czasie teraźniejszym. Proszę napisać treść lekcji 15. w czasie przeszłym. Proszę zmienić czas czasowników tam, gdzie to możliwe.

18. A summary of Lesson 15 is given in Exercise 17 in the present tense. Rewrite it in the past tense. Change the tense of the verbs wherever possible.

Anna wraca do Warszawy ze Lwowa. Anna wróciła do Warszawy ze Lwowa.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

19. Opowiadanie treści lekcji 15. z ćwiczenia 17. proszę napisać w czasie przyszłym. Proszę zwrócić uwagę na aspekt czasowników.

19. Rewrite the summary of Lesson 15 from Exercise 17 in the future tense, paying attention to aspect.

Anna wróci do Warszawy ze Lwowa

....

....

....

....

....

....

....

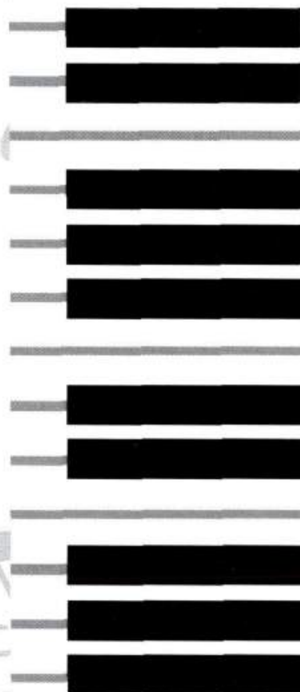
....

....

....

Prowadzę życie
szare i nudne,
codziennie rano
wstaję o siódmej.
Przez osiem godzin
siedzę przy biurku,
Fiata parkuję
gdzieś na podwórku.
To się wszystko
może zmienić,
tylko musisz
się ożenić!
W każdą sobotę
robię sprzątanie,
co miesiąc płacę
czynsz za mieszkanie.
Czytam gazety,
hoduję kwiatki,
każdą Wigilię
spędzam u matki.
To się wszystko
może zmienić,
tylko musisz
się ożenić.
Dwa razy w roku
mam imieniny,
czasem dostaję
list od rodziny.
Tak było wczoraj
i będzie jutro.
I tylko nie wiem
czemu mi smutno.
To się wszystko
może zmienić,
tylko musisz
się ożenić!

I lead a ordinary and boring life/ every morning/ I get up at seven./ For eight hours/ sit at (my) desk,/ park (my) Fiat/ somewhere in the yard./
All this/ can change,/ only you have to/ get married!
Every Saturday/ I do the cleaning,/ every month I pay/ rent for (my) apartment./ Read the papers,/ grow plants,/ every Christmas Eve/ I spend at (my) mother's.
All this/ can change,/ only you have to/ get married.
Twice a year/ I have (my) nameday,/ sometimes I get/ a letter from (my) family./ That's how it was yesterday/ and that's how it's going to be tomorrow./ And I just don't know/ why I'm sad.
All that/ can change,/ only you have to/ get married!

Autorzy i aktorzy kursu *Uczmy się polskiego*.
Promocja kursu EXPOLINGUA '95

The team of *Uczmy się polskiego*

Foto: Adam Borkowski

INDEKSY/INDEXES*

INDEKS INTENCJI I POJĘĆ/INDEX OF NOTIONS

(numer podany w indeksie składa się z numeru lekcji i numeru paragrafu/the figures refer to lessons and paragraphs)

* Indeksy obejmują część I i II.
Indexes cover both part I and part II.

INDEKS ZAGADNIEŃ GRAMATYCZNYCH/INDEX OF GRAMMAR POINTS

(numer podany w indeksie składa się z numeru lekcji i numeru paragrafu/the figures refer to lessons and paragraphs)

INDEKS TEMATYCZNY/INDEX OF THEMES

(numer podany w indeksie to numer lekcji/the figures refer to lessons)

Polski alfabet

litera	nazwa litery	transkrypcja fonetyczna	litera	nazwa litery	transkrypcja fonetyczna
a	a	[a]	m	em	[m]
ą	ą	[ɔ̃]	n	en	[n]
b	be	[b]	ń	eń	[ɲ]
c	ce	[t͡s]	o	o	[ɔ]
ć	cie	[t͡ç]	ó	o kreskowane	[u]
d	de	[d]	p	pe	[p]
e	e	[ɛ]	r	er	[r]
ę	ę	[ɛ̃]	s	es	[s]
f	ef	[f]	ś	eś	[ç]
g	gie	[g]	t	te	[t]
h	ha	[x]	u	u	[u]
i	i	[i]	w	wu	[v]
j	jot	[j]	y	y, igrek	[ɨ]
k	ka	[k]	z	zet	[z]
l	el	[l]	ź	ziet	[ʑ]
ł	eł	[w]	ż	żet	[ʒ]

Ponadto w języku polskim używa się następujących grup literowych, którym odpowiadają pojedyncze dźwięki: ch [x], ci [t͡ç], cz [t͡ʃ], dz [d͡z], dzi [d͡ʑ], dź [d͡ʑ], dż [d͡ʒ], ni [ɲ], si [ç], sz [ʃ], rz [ʒ], zi [ʑ].

In Polish there also exist letter combinations which are pronounced as individual sounds: ch [x], ci [t͡ç], cz [t͡ʃ], dz [d͡z], dzi [d͡ʑ], dź [d͡ʑ], dż [d͡ʒ], ni [ɲ], si [ç], sz [ʃ], rz [ʒ], zi [ʑ].

UCZMY SIĘ POLSKIEGO

Pierwszy w świecie profesjonalny program wideo uczący języka polskiego:

ŁATWO – kurs przygotowali najwybitniejsi specjaliści wykładający na najbardziej renomowanych uniwersytetach na całym świecie, a stworzyli znani twórcy filmowi i aktorzy;

INTERESUJĄCO – cały kurs stanowi zwartą fabułę opisującą życie młodej polskiej rodziny, posługującej się współczesną, potoczną polszczyzną. Razem z rodziną Grzegorzewskich zwiedzamy całą Polskę. Śpiewamy z nimi nowe piosenki!

SZYBKO – program zawiera bogaty zestaw ćwiczeń fonetycznych i komunikacyjnych.

Na kurs składa się 10 kaset wideo, dwie kasety audio i dwa tomy podręcznika.

To wszystko udostępnia Państwu Producent:
Polska Fundacja Upowszechniania Nauki i Telewizja Polska S.A.

Dodatkowych informacji udziela i zamówienia przyjmuje:

POLSKA FUNDACJA UPOWSZECHNIANIA NAUKI
Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa, skr. poczt. 27,
tel./fax: (+48 22) 620 91 74, E-mail: pfun@pan.pl, Internet: http://wwwtech.net.pl/polski

LET'S LEARN POLISH

The world's first professional video programme for teaching Polish:

EASY – our course was designed by the most renowned specialists from among the world's most famous universities and created by well-known producers and actors;

INTERESTING – our course is built around the saga of a Polish family, one speaking modern and colloquial Polish. Together with the Grzegorzewski family we do sightseeing all throughout Poland and sing new songs along with them!

FAST – our course includes a whole range of communicative and pronunciation drills.

The course is made up of 10 video cassettes, two audio cassettes, and a textbook.

This package can be obtained through:
Polish Foundation for Science Advancement and Telewizja Pols

For additional information and orders please contact:

POLSKA FUNDACJA UPOWSZECHNIANIA NAUKI
Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa, P.O.BOX 27, Poland.

